Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	udgivne af Studenterforeningen ; ved Axel Sørensen ; Titelbillede af Carl Thomsen.
Titel | Title:	Studenterkomedier : ældre og nyere
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : Lehmann & Stages Forlag, 1904
Fysiske størrelse | Physical extent:	319 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

55 -17. 8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130016723275

Studenter-Komedier

udgivne af

Studenterforeningen

ved

Axel Sørensen

Lehmann & Stages Forlag

København

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

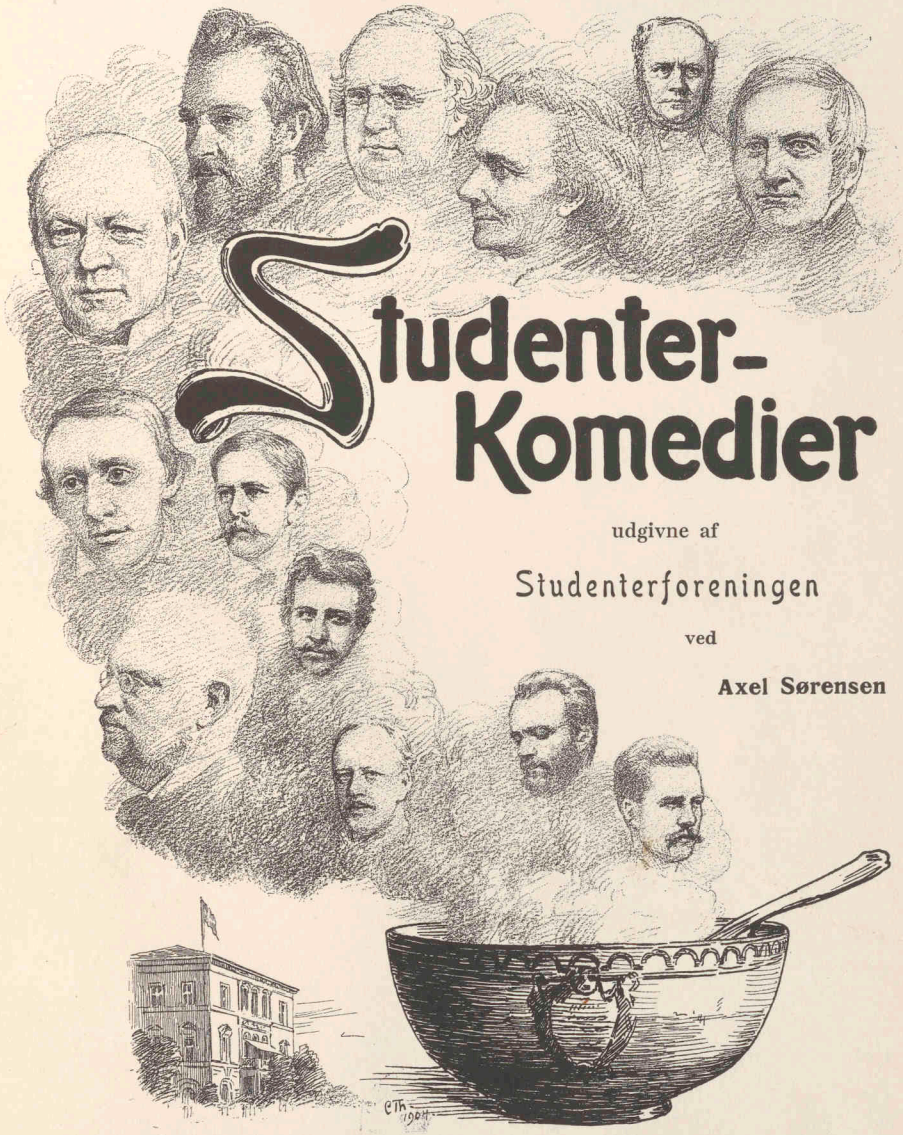

Studenter-Komedier

udgivne af

Studenterforeningen

ved

Axel Sørensen

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

STUDENTERKOMEDIER

— ÆLDRE OG NYERE —

UDGIVNE AF

STUDENTERFORENINGEN

VED

AXEL SØRENSEN

KØBENHAVN
LEHMANN & STAGES FORLAG
TRIERS BOGTRYKKERI (G. L. LIND & NUMA FRÆNKEL)
1904

TITELBILLEDE AF **CARL THOMSEN**

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

INDHOLD

Forord ..... Side 1
F. Fabricius: Aëronauterne (1836) ..... — 3
C. Ploug: Kærlighed under Karantæne (1842) ..... — 45
C. Hostrup: Frøkenens Pris (1841) ..... — 93
— : En Buk (1841) ..... — 101
C. Ploug: Bellmansk Tableau (1845) ..... — 141
C. Hostrup o. fl.: Château Lafitte (1854) ..... — 163
J. Voltelen: Leonora di Massa Carrara (1855) ..... — 169
Chr. Richardt: Kong Rosmer (1857) ..... — 175
J. Voltelen og K. Mantzius: Marens Kæreste (1859) ..... — 187
O. Zinck Heinrich von Schwerin (1859) ..... — 201
Xox (V. Topsøe): En Omelette (1863) ..... — 209
N. Engberg: *Οἱ ἰδιῶται* (1867) ..... — 217
Vill. Faber: Den trekantede (1867) ..... — 221
O. Zinck: La masacrata (1868) ..... — 251
Carl Møller: Paa Dampskibsbroen (1868) ..... — 259
Cabiro og —nkl: Storkeknebber (1870) ..... — 267
Conr. Møller o. fl.: Livjægerne paa Amager (1871) ..... — 273
— — — : Den standhaftige Hajdukke (1871) ..... — 279
Carl Møller og Vill. Faber: Vandmøllen i Apenninerne (1874) — 283
Sv. Lembcke: Kærlighed og Propædeutik (1879) ..... — 295
Rettelser og Tilføjelser ..... — 320

Forord.

STUDENTERFORENINGENS retrospektive Forestillinger paa Folketheatret sidste Efteraar synes at have vakt en levende Interesse for Studenterkomedierne i vide Kredse. Med vor Tids større Sans for historiske Tilbageblik vakte denne Mundsmag hos adskillige af Tilskuerne Ønsket om at stifte Bekendtskab med noget mere, end det havde været muligt — selv med fem Stykker paa en enkelt Aften — at præsentere paa Scenen. Man havde paa Fornemmelsen, at Studenterkomedielitteraturen ved nøjere Kendskab vilde vise sig at indeholde Skatte, der var for gode til at ligge og skimle i et Archiv.

Denne Betragtning har da bestemt Studenterforeningens Seniorat til at foranstalte en lille retrospektiv Samling af hvad der endnu kunde tænkes at have Interesse for vort læsende Publikum.

Den Interesse, der knytter sig til disse Studenterkomedier, er imidlertid af meget forskellig Art efter Arten af deres Komik. Nogle har lige fra deres første Fremkomst saa at sige været »algyldige«, letforstaaelige til alle Tider, fordi de har været hævede over Øjeblikkets Tilfældigheder. Derfor har de ogsaa kunnet udgives i Trykken, saaledes som de fleste af Hostrups og Wengels. I direkte Modsætning til disse har andre netop haft deres komiske Styrke i deres intime Forhold til Øjeblikkets og Døgnets Aktualiteter, hvorved de ofte i en endnu højere Grad end de »algyldige« har revet deres oprindelige Tilskuere med; men — som Carl Ploug i sit Foredrag om Akademikum fortæller om sine Atellaner — naar de saa blot et Par Aar efter genopførtes for endda til Dels det samme Publikum, syntes de allerede falmede, fordi Tilskuerne nu kun forstod Halvdelen af de Allusioner, som ved første Opførelse havde faaet Huset til at brage af Bifald. De skulde derfor synes at være uhjælpeligt bortskyllede af Tidens Strøm sammen med de Aktualiteter, de havde knyttet sig til. Men det gaar disse afblegede Tidsbilleder som de gamle Daguerrotypier: de lader sig ved kyndig Behandling genopfriske. Naar en tilstrækkelig lang Aarrække er gaaet, har de nemlig vundet en helt ny Interesse for Eftertiden som kulturelle Øjebliksbilleder af de svundne Tider, og

da kan det hænde, at Litterærhistorikeren netop fortrinsvis vil opsøge dem, der var aller nøjest knyttede til deres Fremkomstøjeblik; saaledes blev Plougs Atellaner en af Hovedkilderne for O. Borchsenius, da han vilde tegne Fyrrernes aandelige Fysiognomi.

Og Studenterkomedierne, der for Størstedelen henvendte sig til et snævert og saa at sige sammensvoret Publikum indenfor Privatlivets fire Vægge, havde derigennem særlige Betingelser for at kunne være frittalende og frit tage for sig af alle de mange smaa Pudsigheder, som alle talte om, men som i Regelen kun rent tilfældigt — gennem Breve eller Memoirer — er blevet optegnet. Derved faar deres Indiskretioner en vis historisk Betydning ved at kaste illustrerende Strejflys over mangt og meget, som den strengere Historieskrivning ellers har ladet ligge. Og ved fortrinsvis at vælge det lattervækkende i Samtiden til Genstand for deres Satire vil de ogsaa have Evne til at sætte senere Tiders Lattermuskler i Bevægelse.

De aktuelle Hentydninger gør imidlertid en Kommentar uomgængelig nødvendig, og Studenterforeningens Seniorat har da overdraget Udarbejdelsen heraf til undertegnede Udgiver. Det vil naturligvis altid blive en personlig Skønssag, hvor meget eller hvor lidt der skal tages med; hvor Udg. var i Tvivl, har han hellere taget lidt mere med, da Bogen henvender sig til et større Publikum end det egentlig akademiske. Ved en enkelt af de betydeligere Forfattere*), Hostrup, er det forsøgt at give en lille Oversigt over alle hans hidtil utrykte Arbejder; ellers har Udg. som Regel indskrænket sig til at kommentere det enkelte foreliggende Arbejde, idet han med Hensyn til dets Sammenhæng med tidligere eller senere Studenterkomedier maa nøjes med at henvise Læseren til den lille kortfattede Oversigt over Studenterkomediens Historie, som han udarbejdede efter Opfordring af Studenterforeningens Seniorat i Anledning af de retrospektive Forestillinger i 1903.

København i April 1904.

Axel Sørensen.

---

*) Prof. Carl Thomsen har i sin lunerige Omslagstegning præsenteret Komediernes Forfattere i den Orden, hvori de i Tidernes Løb er tonet frem gennem Punschedampen fra Studenternes Bord: Fabricius — Ploug — Hostrup — Mantzius — Richardt — Zinck — Voltelen — Topsøe — Carl Møller — Vilh. Faber — P. Hansen — Conr. Møller — Lembcke.

Aëronauterne

eller

Vrøvlerejsen

Dramatisk Spøg

opført i Studenterforeningen Juleaften 1836 under den af de spillende lavede Titel

Intrigen i Værtshuset

eller

Nu gaar Ballonen

Lystspil i to Akter

med Vrøvlebidrag af Skuespillerne.

Den 16. Juli 1820 var Studenterforeningen blevet stiftet ved det berømte Gilde i Regensgaarden. Det var det første virksomme Udslag af, at Studenterne var begyndt at føle sig som Stand. Men foreløbig holdt de sig for sig selv, dyrkede Broderfølelsen, studerede sammen og glædede sig sammen ved Livet

»med Bogen i en rolig Vraa,
med Pigen under Himlens Blaa,
i Brødres Lag, hvor Flasker staa.«

De aandelige Interesser, hvoraf de, som hele Folket dengang, var optagne, var mere indadvendte, overvejende æsthetiske. Og iblandt disse var atter de dramatiske i høj Kurs, det var jo Dilettantkomediernes gyldne Tid, hvor blandt andre den brave gamle »Hædersstudent« Knud Lyne Rahbek førte an. Det var derfor ganske naturligt, at Studenterforeningen ogsaa bød sine Medlemmer paa dramatiske Forestillinger. Foreløbig maatte man imidlertid vælge de allerede foreliggende Komedier, f. E. af Holberg eller Kotzebue; Medlemmernes Selvbidrag indskrænkede sig i den første Tid til Prologer og Epiloger. En af de ældste bevarede er af Æsthetikeren, den senere Finansminister Nathan David: »To Prologer for een«, fra Juleaften 1826, trykt i J. L. Heibergs »Københavns flyvende Post« 1827. Ogsaa selve Heiberg tog efter sin Tilbagekomst fra Kiel ret stadig Del i Studenterlivet og leverede bl. a. et Par Epiloger, hvor allerede Hentydninger til indenvægges Personer og Forhold begynder at dukke op.

Imidlertid havde Dønningerne fra Julirevolutionen begyndt ogsaa at bringe gærende Elementer ind i Studenterlivet. Foruden de æsthetiske Interesser havde Studenterne nu ogsaa faaet politiske; nye Studentertyper var ved at træde frem, og Samtalernes Indhold blev skarpere og mere satirisk end i den tidligere patriarchalsk-idylliske Tid. Her var noget mere Stof end før til dramatisk Karaktertegning, men endnu varede det lidt, inden de særlig nye Forhold fik deres Skildrer i Ploug; den, der fik Æren af først at bringe Studenterne paa Brædderne, var Frederik Fabricius, der i 1833 livagtigt tegnede sine unge »Kommilitoners« daglige Liv paa Regensen i »List og Magt«, som i 1838 i udvidet og omarbejdet Skikkelse genopførtes under Titelen: »Det var som Fanden! eller En Kriminalproces«. Endnu to Studenterkomedier haves fra hans Haand: »Aëronauterne« fra 1836 og »Harlekin Kosmopolit« fra 1837. Den sidste gjorde saa stor Lykke, at den blev udgivet paa Foreningens Forlag. Den vilde dog næppe falde i vort nuværende Publikums Smag og har for saa vidt heller ikke Karakter af egentlig Studenterkomedie men mere af folkelig Eventyrkomedie. Da den jo altsaa desuden allerede foreligger trykt og er let tilgængelig paa Bibliothekerne, stod Valget her mellem de to andre; og det blev forholdsvis let, idet »List og Magt«, især i sin udvidede Skikkelse, er ikke lidt udtværet og

har forskellige døde Punkter, medens Aktualiteterne og Morsomhederne falder mere Slag i Slag i »Aëronauterne«. Her er ganske vist ikke knitrende eller gnistrende Vittigheder eller skarpe Hug, men der er over Helheden et vist kvikt, jovialt Lune — »jævnglad«, som Peter Faber holdt af at oversætte Ordet »gemytlig« ved — et stille, fint Smil, som vi ser det paa Billedet af Fabricius, der allerede dengang ikke var nogen Aarsunge og gik under Fortrolighedsnavnet »Gamle Brice«.

Han var nemlig født 1789 og Student fra 1808, saa han ved sin første Komedies Fremkomst allerede havde holdt 25aars Studenterjubilæum. Fra 1823—30 havde han været Senior i Studenterforeningen, og uagtet han her har faaet det Eftermæle: »næppe har vist nogen Senior været saa yndet af alle Medlemmer som han« (H. C. A. Lund: Studenterf. Hist. I, 277) — saa er det dog muligt, at han blev endnu mere elsket af en anden Kreds, Regensianerne, idet han havde den ingenlunde misundelsesværdige Lod som Viceprovst paa Regensen (1831—73) at være Stødpude mellem de urolige unge Studenter paa den ene Side og Regensprovsten paa den anden, hvad der var særlig vanskeligt i den noget pedantiske Professor F. C. Petersens Tid. Men da lykkedes det ham ofte ved sin uimodstaaelige velvillige og ligevægtige Retskaffenhed at forebygge altfor heftige Rivninger. Foruden dette havde han tillige et andet lille Embede ved det store kongelige Bibliothek. Han døde i 1873 som titulær Justitsraad; Friskheden og det ungdommelige Studentersind bevarede han til det sidste trods en allerede tidligt indtraadt Døvhed, der vanskeliggjorde hans umiddelbare Deltagelse i Studenternes Samtaler. Cabiro satte ham et smukt Minde i »Nær og Fjern«, 23 Nov. 1873.

Den her for første Gang trykte Komedie skyldes iøvrigt ikke Fabricius alene. Ifølge H. C. Andersen (der ogsaa var et meget aktivt Medlem i de Aar) havde han til Medforfattere Lorck, Arnesen, Philipsen, Suenson og Simonsen. Det er dog vist ikke anderledes at forstaa, end at Fabricius har leveret det egentlige Stykke, og saa, som det sker endnu den Dag i Dag, Skuespillerne under Prøverne har faaet forskellige pudsige Ideer, der var for gode til ikke at tages med. Titelen lyder jo ogsaa: med Vrøvlebidrag af Skuespillerne. Den ene af dem, Lorck, har netop i denne Sammenhæng i sine Erindringer (»Fem og halvfjerdsindstyve Aar«) fortalt om, hvorledes slige Stykker blev til, idet der under Indstuderingen stadig arbejdedes videre derpaa, saa det f. Eks. kunde hænde, at Slutningssangen blev skrevet saa sent, at der ikke blev Tid for Skuespilleren til at lære den; men saa blev den ganske ugenert stukket i Manuskript op til ham fra Suffløren. Ved dette Stykke var der jo endda en Ekstragrund til, at Skuespillerne kunde ønske, ja ligefrem kunde siges at have en vis Ret til at forandre lidt om paa en og anden Replik. Fabricius havde jo haft den morsomme Ide at lade dem spille sig selv, under deres egne Navne, hvad der yderligere gav hans Stykke en Aktualitetens Interesse i Øjeblikket og for os Nutidslæsere giver det en forhøjet litterærhistorisk Værdi, da Figurerne er tegnede ret kraftigt ad vivum. Ogsaa Rammen om det hele er en god Ide. Vel havde Københavnerne ikke dengang fornylig været opskræmmede af Telegrammer om »En Revolution i Verdensrummet fra Observatoriet Amontillados paa Popokatepetl i Mexiko: Forbindelse etableret mellem Jorden og Maanen; de første Meddelelser fra den blege Klode« — men det var ikke saa farlig længe siden, at Chr. Hvid Bredahl havde afsluttet sine Vandringer i Kejserdømmet Kyhlam i Maanen, og endnu kortere var det siden, i November s. A., at en særlig vellykket Luftfart fra London

til Koblenz, 100 Mil i 19 Timer, havde aftvunget »Københavnsposten« de begejstrede Ord: »Far vel med alle Spekulationer om Dampvogne og Jernbaner og Toldforeninger; snart vil man kunne tænke paa at erholde Aktier i Luftballoner.« Ja Emnet var blevet end yderligere aktuelt ved H. C. Ørsteds opsigtvækkende Debut som Digter med »Luftskibet«. Fabricius har aabenbart ogsaa selv holdt paa »Aëronauterne« som Hovedtitel, baade den og »Vrøvlerejsen« er da ogsaa langt mere virkelig betegnende end »den af de spillende lavede Titel: »Intrigen i Værtshuset« eller »Nu gaar Ballonen«, der kom til at staa paa — rød Plakat. Aftenen indlededes nemlig med et af H. C. Andersen bearbejdet og lokaliseret lille tysk Stykke: »Suffløren Benefice, eller Opførelsen af Hermann von Unna, Prinsen af China og Sylfiden« (det kongelige Theaters seneste Nyheder). Efter at her nemlig Suffløren forgæves har anstrengt sig for at opføre disse Stykker ved sin Benefice, uddeler han røde Plakater, paa hvilke der staar, at der i Stedet vil blive opført »Intrigen i Værtshuset.«

Stykket slog, efter H. C. Andersens Ytring i et Brev til Henriette Hanck nogle Dage efter, saa godt an, at det opførtes i den følgende Uge for Medlemmer med Damer. Ved denne Lejlighed var der saa tildigtet en Slutningssang. Meget af Stykkets Succes skyldtes de udmærkede Skuespillere, og medens vi ellers ved de følgende Stykker af Pladshensyn ikke indgaaende tør omtale Rollernes første Indehavere, men maa henvise til den lille Pièce om Studenterkomedierne, der udgaves som Vejledning ved de retrospektive Studenterkomediers Opførelse i Fjor, vil det dog vist ved denne Komedie være mere nødvendigt, da vi jo derved ikke blot kan give Læserne lidt fyldigere Besked om Stykkets Medforfattere men tillige om dets Hovedpersoner.

Anton Ludvig Arnesen (1808—1860) stod i de Aar paa Højden af sin litterære Anseelse. Allerede som Discipel i Metropolitanskolens øverste Klasse havde han faaet en Vaudeville opført paa det kongelige Theater og var derfor blevet regnet blandt »de fire store Poeter« fra det berømmelige Poeternes Aar 1828. Nu i 1836 havde han slaaet sit største Slag med »Capriciosa«, som han havde skrevet sammen med Th. Overskou. I det følgende Aar opførtes hans mest bekendte Vaudeville »Et Rejseeventyr«. Han hørte i Studenterforeningen til den toneangivende æsthetiske Klike og følte sig i det hele ikke lidt; han var heller ikke fri for lidt lapset og petit-maître agtigt i sin Optræden. Muligt har det været et Par altfor tydelige Hentydninger hertil i Fabricius' Stykke, der har bevirket, at han afgav sin Rolle Grevens Rolle var ellers aabenbart lagt til rette for ham, men den kunde for saa vidt ogsaa ganske godt ligge for

Andreas Buntzen (1811—1880). Halvfætter til J. L. Heiberg og Carl Bernhard, senere bekendt som Læge og Prof. med. ved Universitetet. Han var ogsaa et af Foreningens lyseste Hoveder spillede jævnlig med i Studenterkomedier og førte en elegant og vittig Pen. Ogsaa han havde i 1836 leveret sin største litterære Bedrift, rigtignok anonymt, idet det var ham, der sammen med Martin Hammerich havde forfattet Novellen »Deklarationen«, som Fætteren Saint Aubain med en svag Protest i »Brødrene Bernhard« har indlemmet imellem sine egne Noveller. Senere redigerede han et kaad satirisk Blad, der dog ikke kom udenfor hans Hospitalskammeraters Kreds. Og han vedblev ogsaa som Professor, bl. a. 1869 som Rector magnificus, at tage levende Del i Studenterlivet.

J. H. Lorck (1810—1895) vil maaske for de fleste være den mest

bekendte af Kompagniskabet, da han har tegnet sig selv saa livligt og anskueligt i sine Erindringer i sit 75de Aar. Han sprudlede altid af Livslyst og tilstaar ærligt, at den en Gang imellem i hans unge Aar førte ham lidt udenfor Stregen. Men han synes tillige at have haft en uimodstaaelig Elskværdighed, der afvæbnede de strenge foresatte, naar de paa Embeds Vegne skulde give ham en Røffel for hans Uglspilstreger. Han var en udmærket Skuespiller og gav det bedste Bevis derpaa ved Førsteopførelsen af »Genboerne«, da Indehaveren af Klints Rolle blev syg Dagen før Opførelsen og Lorck lærte den store Rolle paa een Dag og udførte den under Publikums Jubel efter kun een Prøve, Generalprøven samme Dags Middag.

Jacob Philipsen († 1848) synes efter Lorcks Omtale (i 75 Aar, Side 51) at have været en mere sammensat og uensartet Natur, stundom saa kedelig og gnaven, at man næppe kunde presse et Ord ud af ham, til andre Tider, i intimere Venners Kreds, en af dem, der med sit tørre Lune i sine vittige Bemærkninger og pudsige Indfald netop var et ualmindelig oplivende Element. Han døde i en ung Alder som Intendant ved Hæren. (Jfr. ogsaa A. Abrahams: Minder II. S. 56 ff.)

J. N. Suenson († 1887), Broder til Admiral Eduard Suenson, var i 1836 allerede gift og i Embede ved Admiralitetet (Marineministeriet), hvor han i Aarenes Løb steg til Kontorchef og Etatsraad. Men ogsaa han stillede til Tjeneste blandt de lystige Kammerater. Der stikles lidt til hans Magelighed, der skyldtes hans Embonpoint.

A. E. Simonsen († 1876) var Cand. jur.; senere Intendant i Hæren.

Næsten alle de øvrige rollehavende er for Resten senere bekendte Mænd: O. Müller, Højesteretsadvokaten, Ehlers, Borgmester i København, Georg Carstensen, Tivolis Stifter, og Schwartzkopf, Departementschefen i Kultusministeriet; Boëtius blev mest bekendt som Redaktør af Nyt Aftenblad i Aarene 1843—44, da han blev Kastebold for »Corsarens« Vittigheder. Det kaldte ham stadig Hr. Böotius, (Böoterne var som bekendt Oldtidsgrækernes Molboer.)

Personerne.

Arnesen, Cand. juris [1]	Medlemmer af Studenterforeningen.	Hr. Arnesen.
Lorck, Stud. med.		- Lorck.
Philipsen, Cand. philos.		- Philipsen.
Suenson, Sekretær under Admiralitetet		- Suenson.
Stivnakke, Borgmester		- Simonsen.
Krumryg, Raadmand		- O. Müller.
En Vært		- Boëtius.
En Skildvagt		- Ehlers.
En Rus		- Carstensen.
En Marinerinde		- Schwartzkopf.

Handlingen foregaar paa højst forskellige Steder.

---

[1]) Da Arnesen meldte sig fra inden Opførelsen, sattes i hans Sted paa Plakaten:

Buntzen, Stud. chir. ..... Hr. A. Buntzen.

Første Akt.

1. Scene.

Arnesen. Philipsen. Lorck. [Suenson.]

(Luftballonen er lige over Studenterforeningens Have[1]), og ligesom Tæppet gaar op, kappes Tovet. Fra Haven høres et enthousiastisk Hurra. Luftskipperne staa oprejste i Gondolen, svinge med Armene og synge:)

Hallo hallo, hallo hallo!
Vi sejle og vi ro[2])!

Philipsen. Sæt Jer nu bare! I bringe os ellers ud af Balancen.

Arnesen. Aa, det har ingen Nød.

Lorck. Nej se, hvor smaa de blive! Dobritz[3]) ser livagtig ud som en Bolle.

Suenson. Nu forsvandt Giødwads Flipper[4]).

Arnesen. Ingen Løvehovedvittigheder[5])!

---

[1]) Foreningen var i December 1835 flyttet fra Boldhusgade til Holmens Kanal (hvor nu Landmandsbanken har Kontorer); her havde man Have, hvis fornemste Attraktion var en Keglebane og om Sommeren Musicering af Kastelsjægernes Musikkorps. — [2]) Henrik Hertz' bekendte Digt »Rejsen til Vinlandene« er skrevet til Foreningens Fastelavnsgilde 18. Febr. 1833, da han selv var ved at forberede sig til at rejse til Vinlandene. Kammeraterne i Foreningen holdt Afskedsgilde for ham 10. Juli 1833 paa Fortunen. Hertil sigter hans Ord i Indledningsdigtet til »Kærlighedens Veje«:

hvor Træernes højtidelige Hvile
nær ved Fortunen breder ud et Ly,
hin stille Plet, den skønneste, jeg kender,
hvor jeg forlod engang en ædel Kreds af Venner.

[3]) Kælenavn for Senior Gøtje. — [4]) J. F. Giødwad, den bekendte Politiker, dengang nyvalgt Senior. — J. H. Lorck fortæller i sine Erindringer: »Paa Kommandoen »Lad gaa!« begyndte Ballonen at stige, hvilket ret sindrigt gjordes øjensynligt for Tilskuerne derved, at Kulisserne lidt efter lidt rulledes nedad over en Valse, saa at Huse og Tage efterhaanden forsvandt og afløstes af Luft og Skyer. Det sidste Samkvem, Luftskipperne havde med Jorden, bestod i, at Boghandler Reitzel*) fik en Pris Tobak af mig, idet en lang Arm blev stukket frem af Sufflørhullet for at modtage denne Vederkvægelse mellem to Fingre. Da saa en af de rejsende udbrød: »Naa, nu forsvandt Giødwads Flipper!« (der udmærkede sig ved en ualmindelig Størrelse). saa slog man sig til Ro med, at der nu umuligt kunde være mere af Jorden at se.« — [5]) Foreningen havde i tidligere Tid et Løvehoved (og Akademikum et »Vrøvle-

*) Reitzel, der var godt kendt og afholdt af alle Studenter, var en ualmindelig høj Mand og plejede gerne at anmode enhver, der holdt Daase, om en lille Pris.

Philipsen. Ja det er mine Ord. Ellers kommer jeg jo ogsaa paa Banen. Men saa sæt Jer dog!

Lorck. Philipsen har Ret. Lad os sætte os og stikke paa Varerne!

Philipsen. Det er for tidligt!

Arnesen. Nej, forlad mig, det er netop den rette Tid.

Tutti. »Det er i Forening
vor Mening[1])!«

(Man sætter sig og faar Madkurven frem. Arnesen giver sig til at skære Brød, medens en anden trækker Flasker op etc. Arnesen taber Kniven.)

Arnesen. Aa Hilledød! Der tabte jeg Kniven. Bare den nu ikke falder ned i Halsen paa en af dem, der staa og gabe efter os.

Lorck. Ja, saa kunde han rigtignok komme til at skrige som en, der har faaet en Kniv i Halsen.

Arnesen (ser ned). Sikken Fart den skyder!

Suenson (ser ned). Hvor? — Naa, Gud ske Lov! den kom til at sidde i Toppen af et af Feilbergs Kæmpekaalhoveder[2]).

Lorck (har fyldt Glassene og synger:)

Langt over dunkle Vande
mod Syden ligger Lande;
paa Bjerget Ranker gro.
Og ved Ballonens Vinge
didhen vi fluks os svinge,
hvor der er godt at bo!

---

hoved«), hvori Medlemmerne kunde nedlægge Viser, Deviser, Fortællinger, Vitser o. l. Lørdag Aften blev Hovedet tømt og Indholdet oplæst ved Soldene. Det er først inddraget for faa Aar siden, efter at det længe blot havde hængt til Stads. Vittighederne var ofte af temmelig tarvelig Art og i Reglen stærkt personlige. — [1]) Citat af J. L. Heibergs »Kong Salomon og Jørgen Hattemager«. (Diskussionsvisen), med en ubetydelig Forandring; Choret synger der: »Een er i Forening vor Mening«. De Heibergske Vaudevillesange kendtes dengang af alle og citeredes ideligt. — [2]) Daværende Bestyrelsesmedlem i Haveselskabet, Bankassistent Feilberg havde virket energisk for Indførelsen af en saakaldet »immergrøn Kæmpekaal fra Ny Zeeland«. Alle Bladene havde indeholdt Lovprisninger af dens vidunderlige Egenskaber; den var 9—15 Fod høj og man kunde med kun 5 Kaalplanter i een Dag ernære 10 Køer eller 100 Faar med den Virkning, at Køernes Mælk blev federe og sundere og Faarene gav Uld af 25 (!) Tommers Længde. Bagefter kunde man saa endda af Kaalstokkene bygge sig lune Boliger, der kunde holde i 50 Aar. Intet Under, at den engelske Agerdyrknings Nestor Mr. Coke havde erklæret herom: »Jeg maa tilstaa, det er det største Underværk, som Jorden nogen Sinde har frembragt.« En anden Englænder Mr. Frænkel havde fra Paris sendt Kong Frederik VI. 100 Frø af Planten, der var blevet fordelte mellem Feilberg og de kongelige Slotsgartnere.

Chor. Hallo! didhen vi sejle jo,
hvor der er godt at bo.

(Man klinker og drikker Studenterforeningens Skaal.)

Suenson. Naar de nu bare skønnede paa den Fare, vi udsætte os for alene for at more dem.

Arnesen. Aa, Faren er da ikke saa stor!

Suenson. Vi udsætte os dog altid for at falde igennem.

Arnesen. Ikke andet!

Suenson. Men det er dog virkelig besynderligt, for mig forekommer det, som om vi ikke kom af Stedet.

Philipsen. Det er blot Indbildning! Ser Du, det kommer af, at vi ligesom Himmellegemer nu ere paa det Punkt, hvor Centripetal- og Centrifugalkraften virke lige stærkt.

Suenson. Men saa maa vi jo blive, hvor vi ere.

Arnesen. Ja, det gør vi jo ogsaa.

Philipsen. Tys, nu mærker jeg tydeligt, at vi stige.

Lorck. Det har jeg mærket, lige fra vi fik Proppen af Flasken.

Suenson. Hvor ere vi nu?

Philipsen. Lige over Hallandsaas [1]).

Suenson. Der ligger Højskolen.

Lorck. Rigtigt Kan I se: der staar en af Eleverne, som har faaet Lov at gaa lidt ned. Men veed I ellers, at herfra ser den høje Skole noget lav ud?

Arnesen. Men det gør den jo ogsaa paa Jorden.

Tutti. Ha ha ha.

Philipsen. Skulle vi ikke dale lidt for at se, om der gives Kaptajnsfrokost i Dag?

Arnesen. Nej, det skal jeg meget have mig frabedt; vi kunde let komme til at karambolere med »Hesten« paa Schäffers Høj.

Suenson. Ser Du Gammel Holm?

---

[1]) Det ældste Navn for Kongens Nytorv. Det henlaa dengang i en temmelig impassabel Tilstand. Under de langvarige Brolægningsarbejder, mere end to Aar igennem, var store Dynger af Jord ophobede omkring »Hesten«. Torvet kaldtes derfor af Folkevittigheden »Schæffers Høj« efter den Borgmester, under hvem Brolægningsvæsenet sorterede. Af nu nedbrudte Bygninger laa dengang umiddelbart op ad det kongelige Theater det gamle lave »Gjethus«, ɔ: Giesshaus, Kanonstøberi, opført 1671; senere benyttet til Lokale for den militære Højskole. Skønt denne bl. a. havde Lærere som J. L. Heiberg, saa den Tids Akademikere dog ned paa enhver Dannelse, der bødes udenfor den sorte Skole.

Arnesen. Jovist, nu skulde jeg kunne kende Holm[1]) paa den Afstand!

Suenson. Ih, det er ikke Holm homo, men Holm locus[2]), jeg mener.

Arnesen. Locus? Naa! — Hør, er det ikke den, Du er en Part af[3])?

Suenson. Jo gu er jeg en Part af Holmen, og jeg skal love for, det svier til dem at blive færdige i Dag, da de ikke have mig at læsse paa.

Tutti. Ha ha ha.

Suenson. Ja, nu grine I igen; det er altid det Svar, jeg faar, naar jeg taler alvorligt.

Arnesen. Men hvem vil ogsaa tale om Forretninger, naar man som vi har hævet os over Døgnlivets Usselheder!

Lorck. Stille! (kaster med Tørklædet som med en Slynge.) Nej, det lykkedes ikke; — havde I bare holdt Munden.

Tutti. Hvad var det?

Lorck. Jeg havde paa et hængende Haar fanget Sylfiden[4]), ligesom hun fløj op af Theaterskorstenen. Se I hende der?

Tutti. Hvor?

Lorck. Nej, jeg tog fejl; det er en Skorstensfejer.

Philipsen. Fy, hvor her stinker! Kammerraaden[5]) skulde vel aldrig være naturlig?

Lorck. Nej, det er nok ikke hans Fejl[6]); det er snarere Suenson, der sveder Tran af Angest[7]).

Suenson. Skal jeg nu holde for igen? Men kan I da ikke se, at vi svæver lige over Trankompagniet. Der ligger jo Hofraadens Mølle[8]).

Philipsen (ser ned) Ja, hans Mølle gaar sgu godt! Saa kan vi da belave os paa en ny Dosis, naar vi kommer over Amager[9]).

Arnesen. Og det er en patenteret Dosis. Efter den rigtige Etymologi hedder Landet ogsaa Æmager for det meget

---

[1]) J. P. Holm, cand. jur., siden 1829 Senior; død 1884 som Konferensraad og Borgmester i København. — [2]) I de Tider, da alle Disputatser endnu foregik paa Latin, greb Studenterne hyppigt til dette Sprog ved filosofiske Distinktioner — [3]) Suenson var jo Sekretær ved Admiralitetet (Marineministeriet), som dengang havde hele Gammelholm under sig. [4]) Taglionis Ballet Sylfiden var 28. Nov. 1836 gaaet første Gang over Scenen med Jfr. Lucile Grahn i Titelrollen. Den hørte altsaa til de aller nyeste Aktualiteter. — [5]) Kælenavn for Arnesen. — [6]) Han var ikke fri for at være lidt lapset og affekteret. — [7]) Suenson var ret vel ved Magt. — [8]) Hofraaden var den bekendte Baron Hambro, der havde en stor Grynmølle paa Christianshavn. — [9]) Hvor dengang Byens Latrinkuler laa.

Æ, som de der ager og mager i. — Men hvad er det? Nu stoppe vi jo.

Lorck (som har rakt sig ud over Ballonen med sin Daase[1]). Det var bare Manden paa Frelsers Taarn, der bad mig om en Pris. (Der nyses i Kulissen.) Hør, hvor han nyser!

Tutti. Prosit, Hr. Fændrik[2])!

Suenson. Men lad os nu være betænkte paa Brevet til Postmesteren i Dragør. (Tager Papir frem.) Altsaa, først og fremmest: hvor højt ere vi?

Arnesen og Lorck (tage Barometeret frem og regne).

Arnesen. Jeg faar 3000.

Lorck (efter en lille Pause). Og jeg 300.000.

Suenson. Det var da en Pokkers Differens!

Lorck. Det kommer af, at Arnesen hverken har regnet vor personlige Højde eller vor københavnske Polhøjde med, som man jo dog af enhver Almanak veed er nødvendig ved enhver astronomisk Beregning.

Suenson. Ja, det forstaar sig! Altsaa vil jeg sætte: paa en Højde mellem 3000 og 300,000. Men hvad er det nu? Alen eller Mile?

Tutti. Mile! Mile!

Suenson. Vel! (skriver.)

Lorck. Jeg indser egentlig ikke, hvordan man kan maale saa stor en Højde med saa lille et Barometer.

Philipsen. Jo ser Du: jo højere vi komme, desto dybere synker Barometeret.

Lorck. Men jeg veed jo dog, at det maa stige med os, da vi har det her i Gondolen.

Philipsen. Aa Snak, her tales ikke om hele Barometeret men om Spiritussen i selve Barometeret.

Lorck. Naa saaledes!

Suenson. Hør nu efter, hvad jeg har skrevet! »Paa en Højde af mellem 3000 og 300,000 Mile befinde vi os nu over den berømte Stad Dragør i Færd med at forlade Danmark og passere Sundet. Kl. 3 gik vi op fra Studenterforeningens Have, Kl. 3 og $3^{3}/_{13}$ Sekund passeredes Kongens Nytorv . . . . .«

---

[1]) Lorck var en meget ivrig Snuser og var nogle Aar efter nær ved at maatte bøde med Livet for denne Lidenskab. Efter et langt Togt med Fregatten Bellona, hvortil han havde forsynet sig godt med Snus, laa han længe farligt syg. Samtidigt døde hans Ven Botanikeren Salomon Drejer, og dennes Læge, Fenger, opdagede da, at hans Død skyldtes forgiftet Snustobak. Da Lorcks var købt sammesteds, opdagedes derved den sande Grund til hans Onde, og han helbrededes, men langsomt. — [2]) »Manden« forestiller Frelseren og har en Fane i Haanden.

Lorck. Item Schäffershøjen og den i Dalen liggende Højskole, hvor en Aspirant havde faaet Lov at gaa lidt ned.

Arnesen (citerende). »Her sporedes en slem Lugt, hvorfor de rejsende finde det, trods Politivennen[1]), fuldkommen rigtigt, at Kadetterne lægge sig efter Snustobak, for at de i Tide kunne hærde sig imod dette som imod andre pirrelige Elementer og miste den skadelige Næsedjærvhed.«

Suenson. Nu har vi ikke Tid til Anmærkninger. (Skriver videre.) »Vi bede Hr. Kancelliraaden pr. Estafet, eller med en

---

[1]) I Politivennen Nr. 1091 for 26. Nov. 1836 findes følgende kostelige, naive Mundfuld, som vi ikke har nænnet at forkorte: Hr. Udgiver. Da jeg forleden Søndag Eftermiddag, efter aflagt Visit hos en Familie i Kronprinsessegaden, forlod samme, traf jeg i Porten tvende unge Landkadetter, hver med sin Snusdaase i Haanden, og hørte den ene, idet han tog sig en Pris, forsikre, at hans Tobak var oprigtig Pariser-Rappee. Idet jeg skulde passere forbi dem, hilsede jeg ved at tage min Hat af, og bad dem meddele mig en Prise, hvilken den ene ogsaa bød mig uden Undseelse og med god Anstand. Ubevandt med at bruge Tobak kom jeg straks til at nyse, og efter at have takket for et derpaa følgende Prosit, tillod jeg mig at spørge den unge Herre, om han længe havde brugt Tobak, hvortil han svarede: noget over $^1/_2$ Aar. Da jeg anmærkede, at han formodentligen havde et svagt Syn, siden han i en saa ung Alder havde begyndt at bruge Tobak, svarede han: at dette var ingenlunde Tilfældet, da han havde et overmaade godt Syn, men at saavel han som flere af hans Kammerater brugte den som Middel til at holde sig muntre, naar de maatte tidligt op om Morgenen for at læse paa deres Pensa. Jeg fandt det nu upassende at fortsætte Samtalen længer, eller at indlade mig paa nogen Moraliseren, gjorde derpaa min Kompliment og forlod dem.

Men jeg har siden tænkt paa, hvor ubehageligt det maa være for Forældre, der maa betro deres Børn i fremmed Varetægt, at se disse, i en ung Alder, at have tilegnet sig Vaner, som de siden kun med Møje, eller aldeles ikke, kunne aflægge. At det paaankede taales ved et Institut, hvor den strengeste Orden i alt finder og bør finde Sted, er næppe troligt; men det er snarere sandsynligt, at de unge Mennesker i deres Fritimer udenfor samme bruge Snusdaasen, som et Middel til at give sig et Slags Anseelse eller tilsyneladende Selvstændighed. Jeg har derfor troet det rigtigt, igennem Deres Blad, at gøre de unge Menneskers Lærere og Værger, baade ved Akademiet og udenfor samme, opmærksomme herpaa, med Anmærkning om, at de ville betyde dem: hvor upassende det er for unge Mennesker, der staa under Opsyn og Værgemaal. at bruge et Pirringsmiddel, som man kun taaler og uden Anstød ser brugt af aldrende Folk; at Brugen heraf vil anses for usømmelig i mange af de Cirkler, hvortil de baade i deres nærværende og tilkommende Stilling have Adgang, ja vel endog bevirke en kold Modtagelse eller Udelukkelse fra samme; og endeligen: at de, som vordende Krigere, ikke bør skabe sig unødvendige Fornødenheder, og at de Penge, der udgives for den her omtalte, ere aldeles spildte og bortødslede uden mindste Nytte.

Amagerpige, allersomsnarest at sende indlagte Brev til Seniooratet eller Kjøbenhavnsposten[1]), som med Fornøjelse vil betale Estafetten, eller købe et Par Æbler af Pigebarnet.« — Saa, nu hurtigt Underskriften!

(Det sker, og Brevet nedsænkes med en Faldskærm.)

Saa, det var det sidste, vi kunde gøre for det kære Danmark. (trist.) Far vel, Danmark!

Arnesen. Javist, man bliver ganske underlig til Mode!

Suenson. Hvad skal jeg da sige, som har baade Kone og Børn? Nu staa de Stakler og kigge efter deres Papa, som er i Vinden.

Lorck. Nu ingen Støvleskafterier! Lad os være behagelige!

Philipsen. Tys! Der har vi Sverrig.

Suenson. Er det ikke Lund, der ligger?

Arnesen (med Kikkerten for Øjet). Jovist! Jeg kan se en af de theologiske Professorer, som er oppe paa Taarnet for at se, om Vejret tillader ham at slippe over til Reformationsfesten[2]).

Suenson. Aa Snak! Hvor kan Du se, at det er en Theolog?

Lorck (tager Kikkerten). Jo, Kammerraaden har Ret! Det er en Theolog, og en theologisk Doktor oven i Købet[3]).

Suenson. Na ja ja da. Saa vil jeg notere: »Lund med en theologisk Doktor paa et Taarn.« (vil skrive i Dagbogen, men taber den og begynder at snappe efter Vejret.)

Arnesen. Men for Pokker, Suenson, hvordan er det, Du ser ud? Har Du ondt?

---

[1]) Kjøbenhavnsposten havde under de begyndende politiske Bevægelser i Trediverne slaaet sig op, var blevet et Dagblad og havde faaet dygtigere Medarbejdere end før, bl. a. Orla Lehmann og J. F. Giødwad. Det redigeredes af Kommercesekretær A. P. Liunge. — [2]) Dette Efteraar havde Universitetet med en større Fest fejret 300aaret for Reformationens Indførelse, ved hvilket flere tyske og svenske Professorer havde været indbudt som Gæster, men alle de svenske Professorer havde ikke turdet tage over Sundet med aaben Baad i det stormfulde Vejr, som det havde været i Dagene lige før Festen. Dampskibsforbindelse var dengang endnu ikke etableret. Værre var det, at Professorerne fra Christiania ikke engang havde svaret paa det danske Universitets Indbydelse. Skandinavismens Tid var aabenbart endnu ikke inde; den første egentlige Tilnærmelse skete fra Studenternes Side et Par Aar efter, da Lundensere og Kjøbenhavnere, der hver for sig havde faaet den Ide at gæste Søsteruniversitetet, mødtes paa Isen mellem Malmø og Kjøbenhavn den 21. Februar 1838. — [3]) Indehaverne af akademiske Grader ved de svenske Universiteter bærer som bekendt forskelligt broderede Fløjels Kraver som Distinktioner.

Suenson (som før). Jeg — — jeg — —

Arnesen. Det er bestemt Søsyge, han har, nu da vi nærme os Østersøen.

Lorck. Nej, det er da snarere Luftsyge.

Arnesen. Ja kald det, hvad Du vil, naar vi bare havde noget at kurere ham med.

Lorck. Den sande Praktikus er aldrig forlegen, (skænker en Snaps) og ved denne alløopathiske Dosis skal Kuren snart være fuldført.

Suenson (tømmer Glasset, rømmer sig tre Gange og udbryder begejstret:) Leve den ædle Lægekunst!

(Et Hurraraab høres nedefra.)

Lorck (løfter paa Hatten). Jeg takker paa hendes Vegne!

Philipsen (der har set ned). Men saa se dog! Vi ere lige over Linieskibet Skjold. Frem med det danske Flag, at de kan kende os! (ser i Kikkerten og tager Hatten af.) God Dag, Raffenberg [1])! Hurra! Se dog, hvor alle Kikkerter ere rettede efter os! Nu kende de os! (Luftsejlerne svinge med Hatte og Flag og raabe Hurra, som besvares nedefra.)

Lorck. Men hvad er det? Skjold ligger jo stille.

Arnesen. Det er vel sagtens rendt paa en Sten [2]).

Suenson. Respekt for Danmarks Ros og Magt!

Arnesen. Gud bevares, den aller største Respekt af Verden! Men det er jo Folk, der forstaar Spøg! Og desuden — hvem er ikke en Gang imellem rendt paa en Sten? Man siger ogsaa, at der for Fremtiden skal paa Forstavnen af ethvert Linieskib sættes de mærkelige Ord: cave tibi a Kampesten, si vis habere Haleben.

Suenson. Det er ikke sandt; ellers maatte jeg jo vide det.

Arnesen. Ja ja da; men Du kan dog ikke nægte, at Inskriptionen var passende.

Lorck. Om vi nu maatte holde op med Diskussionerne om Land- og Sømagten! — Men hvorfor hedder egentlig den Sø Østersøen?

Arnesen. Ih, for de mange Østers, der findes i den.

Lorck. Saa kunde man jo lige saa gerne kalde den Torskesøen.

Arnesen. Ja, det forstaar sig, især da begge har Ord for at eje en vis Egenskab i en fortrinlig Grad. Men da Østersen er et særdeles nobelt Dyr, der har baade Hus og Hjem,

---

[1]) Søofficer, god Bekendt af flere af Skuespillerne. — [2]) En af vore Orlogsmænd var i 1836 stødt paa et Stenrev i Bæltet.

eller med andre Ord faste Ejendomme, saa er det jo fuldkomment i sin Orden, at den repræsenterer det hele. *)

Lorck. Hm! Der er noget i det, Du der siger! Det er dog virkelig besynderligt — somme Tider kan man ikke falde paa de simpleste Ting.

Arnesen. Ja, hvorledes skulde ellers Geniet kunne vise sig?

Lorck. Men hør! jeg ser, vi nærme os de fremmede Lande. Det vilde nu være meget gavnligt for vor »Nytaarsgave fra danske rejsende,« som skal udkomme fra Reitzel, dersom vi kunde sætte os i Underhandling med Nationerne og saaledes indsamle paalidelige historisk-statistisk-litterære Bidrag. Jeg foreslaar derfor at lade Ballonen dale noget og Tid efter anden nedsende Philipsen med en Faldhat, da han som Direktør for »Sprogforeningen [1])« jo maa kende alle mulige Sprog.

Philipsen. Ja, det er godt nok. Men hvordan kommer jeg op igen?

Lorck. Vær Du kun rolig for det. Vi skulle nok have en Fangeline i Beredskab.

Philipsen. Naa, ja ja da!

Lorck. Men dersom der nu kommer nogle Sprog, som Du ikke forstaar?

Philipsen. Det har ingen Nød!

Lorck. Men det kunde jo dog være muligt. Hvad gør Du saa?

Arnesen. Det har jeg været betænkt paa (tager en Pakke frem). Se her har jeg de 17 Ark af Meyers Fremmedordbog [2]), saa veed jeg, han ikke kommer i Forlegenhed.

Lorck. Det var velbetænkt! Og nu af Sted til Rusland!

Suenson (der har siddet og kigget ned). Vi er der allerede.

Tutti. Hvad for noget?

Suenson. Ser I ikke, at vi ere lige over St. Petersborg?

Arnesen. Sikken Hoben Mennesker! (En Marsch høres.) Det maa ufejlbarlig være den preobraschenskiske Garde, der trækker op. Lad os dale lidt. Ja saaledes, lige med Alexandersøjlen.

---

[1]) Et fornylig af Philipsen stiftet Selskab, hvori man ved Konversation og indbyrdes Undervisning skulde øve hverandre i de nyere Sprog. Selskabet bestod kun en ganske kort Tid. — [2]) Meyers Fremmedordbog var dengang under Trykken og havde givet Anledning til en lille Pennefejde, under hvilken Forfatteren havde afvist en Insinuation med den Bemærkning, at 17 Ark allerede var rentrykte og laa til Publikums Eftersyn hos ham.

Lorck. Naa, Philipsen, tal dog til dem!

Philipsen (raaber ned): Dobre! Ostermann! Podolski! Lestocq [1])!

Lorck. Højere!

Philipsen (skraaler af fuld Hals de samme Ord).

Lorck. Nej, vi ere dog for højt. Du maa derned, Philipsen!

Philipsen. Men jeg falder jo lige paa Bajonetterne.

Lorck. Aa, Vinden driver os nok til Siden.

Arnesen. Javist. Af Sted! Og Lykke paa Rejsen!

Suenson. Her er Faldhatten.

(Philipsen faar Faldhatten paa og springer ud.)

2. Scene.

(Scenen forvandles til en Egn udenfor eller i St. Petersborg. Philipsen falder ned i en skraa Retning. Naar han har faaet Fodfæste, stikker han Fingeren i Jorden og lugter til den.)

Philipsen. Jo, det er rigtigt nok Rusland. Nu gælder det at friske op i sine russiske Sprogkundskaber!

(En Russer gaar over Scenen. Philipsen tiltaler ham med det sædvanlige: Dobre!)

Russeren. Dobre?

Philipsen. Ski olski! dolski! — podolski!

Russeren (griner og viser ham Tænder).

Philipsen. Opodolski! siopodolski! osiopodolski!

Russeren. Scurre! [Paa Dansk: Er Du gal?]

Philipsen. Basiopodolski!

Russeren. Murre! [Vil Du gøre Nar af mig?]

Philipsen (der tror, at Russeren ikke har forstaaet ham, gentager endnu højere:) Basiopodolski!

Russeren. Basiopodolski, purre! [Ja jeg skal basiopodolske Dig!]

Philipsen (der i Russerens Svar hører Ordet Basiopodolski og tror, han har forstaaet ham, meget venligt:) Emmebasiopodolski!

Russeren. Basilurre! [Holder Du ikke din Kæft, skal jeg snart lukke Munden paa Dig.]

Philipsen (meget højt:) Emmebasiopodolski. Klemmebasiopodolski!

---

[1]) I sin Iver for at finde noget russisk at slynge dem i Næsen griber han i en Fart Navnene paa de to russiske Statsmænd Ostermann og Lestocq, som han heldigvis har faaet Kendskab til gennem Scribes og Aubers Syngestykke »Lestocq«, der var opført paa det kongelige Theater 1836.

Russeren (i samme Tone:) Scurre murre purre basilurre! [Nu gider jeg ikke længer høre paa dit Vrøvl.]

(Spænder Ben for Philipsen og gaar.)

Philipsen (rejser sig). Det sidste russiske lignede meget det danske. Det er overalt en Bemærkning, jeg har gjort paa mine Rejser, at ved visse Lejligheder tale alle Nationer eet Sprog. Det var ellers en mægtig Hoben, jeg der samlede til Ruslands Statistik! — Lad mig nu engang se .... Ja, det kan jeg gøre paa Vejen til Ballonen. (ser op.) Jo, der hænger den endnu oppe ved Alexandersøjlen.

(Gaar.)

3. Scene.

(Luftregionen med Ballonen. Arnesen og Suenson se ned; Lorck morer sig med at angle med en Spurv efter Ørne.)

Arnesen. Det er virkelig en overmaade proper By, den St. Petersborg.

Suenson. Ja forskrækkeligt. Torvet er bestemt vasket med Flintestenssæbe [1]).

Arnesen. Hvad for et Torv?

Lorck (spytter). Ih, det der!

Arnesen. Naa det. Ja det har Du Ret i.

Lorck (har fanget en stor Fugl). Funtus! Medens I snakke om Naturskønhed, har jeg sørget for Vedligeholdelsen af den saa vigtige Proviant. Se engang!

Suenson. Hvad er det, Du har fanget?

Lorck. Det er vist en Urhane, det vil sige en oprindelig Hane.

Arnesen. Ja, jeg tror ogsaa, at det oprindelig er en Hane, dersom det ellers ikke skulde være en Høne. Men hvad Pokker er det: den er jo baade spækket og stegt!

---

[1]) »Handelsbladet« for Maj 1836 indeholder en fra Indholdets og Formens Side lige kostelig Meddelelse om »En Opdagelse, der vil gøre en Omvæltning i Sæbefabrikationen«. Den indledes saaledes: »Mechan. Magaz. for Marts Maaned d. A. fortæller dets Læsere, at det har været Midlet, hvorved de ere meddelte mange vidunderlige og nyttige Opfindelser; men at man af Flintestene skulde kunne tilberede Sæbe, havde det aldrigen troet skulde falde i dets Lod at komme til at omtale paa denne Side Graven.« Tilvirkningen synes at have al sand Videnskabeligheds ædle Simpelhed: »Kalcineret Kvarts bliver ved vaad Maling imellem horizontale Stene forvandlet til en ufølelig Masse.« »Handelsbladet« slutter med den Bemærkning: »Tilvirkning af Flintestens-Sæbe er allerede begyndt hos os paa Hr. Grosserer Owens Fabrik paa Amager.«

Lorck. Hvad for noget? (skærer et Stykke af den og smager.) Jo, ganske rigtigt. — Det er dog besynderligt!

Suenson. Det er ganske naturligt, thi hvorledes skulde ellers en stakkels Hane kunne holde det ud i denne Kulde?

Arnesen. Det er en gal Konjektur. Nej, Sagen er, at vi her have et haandgribeligt Bevis paa, at Rusland er det realiserede Slaraffenland, hvor stegte Agerhøns, eller som her Urhaner, flyve omkring i Luften.

Lorck. Det er meget sandt. Notér det dog, Suenson!

Suenson (der holder Øje med en Drage, der nærmer sig Gondolen.) Bi blot lidt! Ser I den Drage, der kommer? Saa Russerne har ogsaa den Mode?

Lorck (fanger den). Der hænger et Brev i Halen. (Bryder det og læser:) »Til de danske Luftskippere. — Som den, der har nydt meget i Danmark, tror jeg at burde underrette Dem om den Fare, De svæve i. Ved en ubegribelig Uforsigtighed har en af Dem tilladt sig at spytte ned og har været saa uheldig at træffe Hertugen af Witschnowolowskys hertugelige Næse. En saadan Fornærmelse er uhørt hertillands, og for at hævne sig lader han derfor i dette Øjeblik ved sin Ven, Artillerikaptajn Kaldromirski en 20,000pundiger rette mod Deres Ballon, hvorfor De gør bedst i at tage bort allersomsnarest. Ergebenst Kiesewetter[1].«

Suenson. Saa er der ingen Tid at spilde.

Arnesen. Men Tolken?

Suenson. Han faar at skøtte sig selv.

Lorck (ser ned). Han er allerede paa Vejen. Skynd Dig!

(Lige som Philipsen kryber ind i Gondolen, kommer der en uhyre stor Bombe, som han sparker til, saa den farer forbi uden at gøre Skade)

Philipsen. Den Gang slap vi, og det har I mig at takke for, men lad mig nu faa en Snaps oven paa Skrækken! (drikker.) Saa! Nu spørger jeg: er det en Behandling?

Arnesen. Javist er det en Behandling.

Philipsen. Men hvad for en Behandling?

Arnesen. Ih, en russisk Behandling.

Philipsen. Rigtigt bemærket. Jeg har derfor i mit stille Sind besluttet, at vi nu skulle tage til Polen og vække en ny Revolution for at hævne os.

Tutti. Top! det er et Ord!

---

[1]) En tysk Humbugskarl, som i de Aar havde prostitueret sig herhjemme som Forfatter og siden var vandret videre til Rusland for at prøve at gøre sin Lykke der.

Arnesen. Styr nu mod Vesten, saa skal jeg følge paa Kortet!

Lorck. Og lad mig faa Kikkerten, saa skal jeg læse Angivelsen paa Vejviserne og varsko, naar vi faar fat paa Polen.

Arnesen (med Kortet for sig). Nu maa vi være paa Grænsen.

Lorck (kigger ned). Rusland!

Arnesen (som før). Ostrolenka.

Lorck. Rusland!

Arnesen. Kalisch.

Lorck. Rusland!

Arnesen. Lublin.

Lorck. Rusland.

Arnesen. Warschau.

Lorck. Rusland.

Arnesen. Fristaten Krakau.

Lorck. Rusland.

Arnesen. Hvad for noget? Er da hele Polen gaaet Pokker i Vold?

Lorck. Nej, Rusland i Vold!

Arnesen. Det kommer jo ud paa eet!

Suenson. Far vel, alle Hævnplaner.

Philipsen. Nu gaar det til Italien.

Suenson. Skal vi ikke besøge Østerrig?

Philipsen. Nej, der er saa trist, da Carl X er død og die Frau v. Berry ligger i Barselseng [1]).

Arnesen. Javist, vi har jo desuden hverken Sørgeklæder eller Faddergave med os.

Lorck. Ha ha ha! Se, hvor de østerrigske Toldbetjente staa og glo efter os! Fikst Du Pæren, Zachariis? Skal jeg hive dem et Dusin Københavnsposter i Næsen?

Arnesen. Nej lad være! de ere jo bestemte til et andet Brug.

Philipsen. Hvor jeg længes efter Pontemolle!

Suenson (trækker med Næsen). Jeg kan bestemt lugte Citronerne.

Arnesen. Det tror jeg nok; vi har jo Citroner med os.

---

[1]) Den afsatte franske Konge Carl X var død 6. November 1836 i Gørz i Østerrig. Hertuginden af Berry, Datter af Kongen af Neapel, der i 1832 havde gjort Forsøg paa en »legitimistisk« Opstand mod Louis Philippe, var 1833 gaaet ud af Spillet som politisk Personlighed ved at føde en Datter i hemmeligt Ægteskab med en neapolitansk Adelsmand. Hun opholdt sig siden i Østerrig († 1870).

Lorck. Mon den Herre dernede ikke skulde være en Diavolo? (raaber højt:) Diavolo! (Ekko svarer som i Sangen. [1])

Philipsen (skræver over Gondolen og sparker). Tag Jer i Agt!

Tutti. Hvad er det?

Philipsen. Havde jeg ikke været, vare vi bestemt strandede paa St. Peterskuppelen.

Suenson. Hille Skam! Er vi alt saa langt, saa maa vi passe paa, for nu kommer vi snart over et meget mærkeligt Land.

Arnesen. Du mener vel Neapel?

Suenson. Nej.

Lorck. Sicilien?

Suenson. Nej.

Philipsen. Sardinien? Korsika? Malta?

Suenson. Nej, jeg mener den heltemodige Fristat San Marino, der saa kraftigt optraadte imod Frankrig [2]), og som vi nu maa være over.

Lorck. Saa maa Tolken herned!

Philipsen. Maa jeg blot i Forvejen sige Eder, at jeg slet ikke forstaar Marinisk. Jeg har aldrig engang hørt det Sprog nævne.

Arnesen. Ikke andet! Saa kan Du jo faa Meyers 17 Ark med Dig.

Philipsen. Ja det skal fedt hjælpe mig!

Arnesen. Desuden maa det mariniske meget ligne det danske. I 1807 havde vi jo et helt Regiment Marinere i København [3]).

Philipsen. Men naar nu disse Helvedes Karle gaa hen og marinere mig?

Arnesen. Ih, desto bedre kan Du holde Dig paa den lange Rejse!

Philipsen. Maa jeg være fri for Eders Vittigheder!

Arnesen. Og maa vi være fri for flere Historier! Er Du gaaet med som Tolk, maa Du opfylde din Pligt!

Tutti. Javist! Ingen Passiar!

(Man paasætter ham Faldhatten, og han springer ud.)

---

[1]) »Paa Bjerget dybt i Skoven« af Aubers Fra Diavolo. — [2]) Den to Kvadratmile store Fristat San Marino, der var stolt over det Hensyn, General Napoleon Bonaparte i 1797 havde taget til den, havde ikke villet anerkende Louis Philippe som Frankrigs Konge. Franskmændene havde fra 1832—38 et Troppekorps staaende i Ancona som en Trusel mod Pavestaten. — [3]) Saaledes kaldes almindeligt Marinesoldaterne.

4. Scene.

(Skov i Italien. Til den ene Side en Mur med en Laage, hvorover der staar paa et Bræt: »Her er den ægte gamle Fristad San Marino, hvor de gamle Marinere bo[1]).«)

Philipsen (springer ind). Vanen er dog den halve Natur! Nu forekommer det mig allerede lige saa let at gaa ned med en Faldhat som at springe ned af en Stol. — Men hvor finder jeg nu den berømte Republik? (opdager Muren og læser Overskriften.) Nu, det slap jeg jo grumme nemt til, og efter Overskriften at dømme lader det til, at mine Sprogkundskaber kunne slaa til.

(Han banker paa Laagen. En Marinerinde lader sig se over Muren.)

Marinerinden. Hvo er saa dristig at banke saaledes i Krigstider paa San Marinos Porte? Hvem vil I tale med?

Philipsen. Ej ej! Skal Jomfruen selv have den Ulejlighed at lukke mig op? — Jeg er »ein privatisirender Gelehrter aus Kopenhagen«, der rejser for at samle Optegnelser om Nutidens politiske, selskabelige, litterære og dramatiske Liv. Jeg vilde derfor gerne tale med Hr. Borgmesteren.

Marinerinden. Han er i Frankrig.

Philipsen. Med Pladsmajoren da?

Marinerinden. Han er i Frankrig.

Philipsen. Med Undervisningsdirektøren?

Marinerinden. Han er i Frankrig.

Philipsen. Med Dansedirektøren?

Marinerinden. Han er i Frankrig.

Philipsen. Med Direktøren for Sprogforeningen?

Marinerinden. Han er i Frankrig.

Philipsen. Ih Gud bevares! Er de alle i Frankrig?

Marinerinden. Ja, Rub og Stub! Om det saa er min lille Fændrik, som holdt mig med Selskab, naar min Mand var paa Kontoret, saa maatte han tage Musketten paa Nakken, saa De begriber nok, min Herre, at vi stakkels Fruentimmer maa savne .... Behag at træde indenfor!

Philipsen. Nej, ellers Tak! — Men à propos: bliver Fruens Mand længe borte?

Marinerinden. Nej, det er dog en Trøst! For De begriber jo nok, at, naar Marinerheltene først tage fat, saa er det snart ude med Frankrig.

---

[1]) Paa Ulfeldts Plads (Graabrødretorv) laa tre Sæbeudsalg, der konkurrerede med hinanden og med Skiltereklame søgte hver at drage Publikum til sig: »Den gamle Sæbekælder« — »Den rigtige gamle Sæbekælder« — »Her er den rigtige gamle Sæbekælder, hvor de gamle Sæbekælderfolk bo«.

Philipsen. Ja, det forstaar sig!

Marinerinden. Men kom dog indenfor!

Philipsen. Det gør mig virkelig ondt at maatte sige Nej til en saa smuk ung Kone som Deres Naade, men jeg har paa Ære ikke Tid for Øjeblikket.

Marinerinden. Aa Snak! Man har altid Tid til at snakke med en smuk Kone! — Men bi, lille Skælmsmester, nu skal jeg selv komme ud og hente Dem, saa skulle vi se, om De kan nænne at sige mig Nej. (gaar ud af Laagen.)

Philipsen. Hille Død og Pine! Saa er det nok bedst, at jeg rekommanderer mig! (skræver ud.)

5. Scene.

(Luftregionen som før.)

Lorck. Denne Gang bliver han længe borte.

Suenson. Ja, saa stort et Lands Statistik er da heller ikke lært i en Fart.

Arnesen. Det er et sandt Ord. Nej, lad kun Opholdet være langt, naar det bare er godt.

Lorck. Da synes mig, at kort og godt er nok saa godt.

Arnesen. Ja, om Smag og Behag kan man ikke disputere.

Philipsen (jodler nedenunder).

Lorck. Naa, der har vi ham da endelig, den Nølepind.

Philipsen (kryber ind i Gondolen).

Suenson. Naa, hvad fik Du at vide?

Philipsen. Aa, Du arme Frankrig!

Tutti. Hvad er det?

Philipsen. Aa, Du elendige Paris!

Suenson. Paris siger Du?

Philipsen. Aa, Du miserable Ludvig Philip!

Arnesen. Menneske, saa tal dog!

Philipsen (stødvis). Saa hør da! — Det er ude med Frankrig! — Alle Marinere, Rub og Stub, om det saa er Fru Borgmesterens egen lille Fændrik, saa har de taget Musketten paa Nakken. — I Dag erobre de Frankrig; i Morgen holde de Indtog i Paris, og i Overmorgen vende de hjem med hele den kongelige Familie i Lænker.

Suenson. Ih Gud bevares!

Arnesen. Saa er der ingen Tid at spilde. Hurtig! Vi maa komme Ludvig Philip til Hjælp! Styr til Frankrig!

Suenson. Men nu ere vi alt drevne hen over Spanien,

og den stakkels Dronning Christine[1]) har kanske gjort Regning paa os.

Arnesen. Det kan ikke hjælpe; vi maa frelse Paris, ellers ser det galt ud for vore Vaudeviller. Derfor nordpaa! nordpaa!

Lorck (synger).

Ja, Frankrig nu os vinker,
dets gyldne Drue blinker!
der er det godt at bo!
Fra Portugal og Spanien
vi drage til Champagnen,
der slaa vi os til Ro.

Tutti. Hallo hallo hallo hallo!
der slaa vi os til Ro!

(Under Sangen er Himlen bleven overtrukken med Skyer.)

Suenson. Jeg synes, det begynder at mørknes.

Lorck. Det bliver bare lidt graat.

Arnesen. Og graat i graat er jo Hovedkuløren i Spanien.

Suenson. Nej, uden Spøg: det bliver virkelig mørkere og mørkere.

Arnesen. Ja, det er jo ogsaa langt henne paa Aftenen.

Suenson. Aa Snak! Klokken kan jo ikke være over fire.

(Et fjernt Tordenskrald høres.)

Lorck (til Arnesen). Sagde Du noget?

Arnesen. Jeg? Nej.

Philipsen. Tys! Det var bestemt et Tordenskrald.

Arnesen. Det tror jeg ikke.

(Et stærkere Tordenskrald høres.)

Philipsen. Jo, ganske rigtigt! Vi ere midt i en Tordensky.

Lorck. Pak Fetaillen sammen!

(Stærke Lynild og Torden. Scenen mørknes aldeles.)

Suenson. Aa Herrejemini! Om der nu gaar Ild i vor Ballon og vi dratte ned i Kløerne paa Don Carlos! — Hvad vilde vi ogsaa paa denne forbandede Rejse! Hvad vilde vi i dette forbandede Land!

Lorck (synger): »Kun en Stymper er forsagt[2])!«

---

[1]) Ved Kong Ferdinand VII.s Død 1833 var hans Enke, Dronning Maria Christina, blevet Regentinde i sin umyndige Datter Isabella II.s Navn. Hun havde især i Førstningen mange farlige Kampe at bestaa med Carlisterne. Just i de Dage, da denne Komedie blev opført, vendte Lykken sig til Fordel for hende, idet General Espartero sejrede over Don Carlos ved Luchana 24. Dec. 1836. — [2]) Af Operaen »Bortførelsen af Seraillet«.

Arnesen. Vel talt! Den, der klynker, bliver kastet ud som Ballast. Og nu ud med alt, hvad vi kunne undvære!

(Ballast bliver kastet ud. Ballonen stiger stærkt. Himlen klares.)

Arnesen. Saa I, det hjalp? Nu ere vi allerede langt oven over Tordenskyerne.

Philipsen. Men veed I vel, at Ballonen stiger altfor unaturlig hurtigt?

Suenson. Hvad for noget?

Arnesen. Philipsen har Ret. Vi ere bestemt komne over Jordens Tyngdekreds, og maa efter alle Theorier falde ned paa en af Planeterne.

Philipsen. Ja, det er meget rimeligt.

Suenson. Ih Gud bevares!

Lorck. Tys! Det skal vi snart faa at vide. Lad os engang se, hvad Vej denne Flaske tager. (Han kaster en Flaske ud; den stiger til Vejrs.) Jo, Tingen har sin Rigtighed, og jeg synes virkelig allerede at kunne mærke en anden Atmosfære.

Arnesen. Jeg synes, det er akkurat som før.

Philipsen og Suenson. Nej, Lorck har bestemt Ret.

(En Due sætter sig paa Gondolen.)

Lorck. Aha, der har vi det første Landmærke.

Suenson. Landemærket? — Aa, det ligger jo langt herfra.

Arnesen. Om vi maatte være fri for Kældermænd paa denne Højde!

Lorck. Det er kanske en af Rosenkildes Brevduer[1]).

Arnesen. Nej, de fløj ikke saa højt.

Lorck (tager Brevet som Duen har i Næbet). Ja ja, en Brevdue er det dog, og saa højt til Vejrs har man vel Lov til at krænke Seglets Hellighed (brækker Brevet).

Arnesen. Ja, naturligvis. Du har jo Post, og en vagthavende er altid berettiget dertil. Naa, hvad staar der?

Lorck (læser højt). »Planeten Venus den 24. December 1836. Min egen dyrebare Titteriti! Jeg har ikke Tid til at skrive mange Ord; derfor i Korthed følgende: Dronningen er forsonet, min Hr. Fader og Fru Moder ligeledes. Tanterne og Onklerne blæser jeg ad, og i Aften tager jeg bort med Broncehesten[2]). Din Pandolfus.« — Hvad vil det sige?

---

[1]) Skuespiller C. N. Rosenkilde havde i 1818—24 udgivet et Slags bellettristisk Tidsskrift »Brevduen«, der af de fleste holdtes for de spredte Smaapudsigheder fra den yndede Skuespillers Pen, der livede op mellem det øvrige, temmelig tarvelige Indhold. — [2]) En Eventyrhest, der spiller en fremtrædende Rolle i Aubers og Scribes Syngestykke »Prinsen

Arnesen. Det maa Vorherre og Autor vide, men det veed jeg, det er en flov Ide at stjæle af »Prinsen af China«.

Suenson. Der har vi Frugten af din Fribillet[1]). Altid forveksler Du Komedie og Virkelighed.

Arnesen. Virkelighed?

Lorck. Hør, kære Kammerraad, kom nu ikke med dine Flovser og forstyr Illusionen!

Arnesen. Men tillad mig blot ....

Philipsen. Ingen Tilladelse! Der har vi Virkeligheden for Øjne.

(Under denne Samtale er Luften paa den ene Side omtrent forsvunden, og man ser Udkanten af en By med en Mur forsynet med Vindebro etc. En Skildvagt staar paa Muren og sover.)

Arnesen. Hvad for noget? (ser sig om.) Naa, ikke kan Columbus have været gladere, da han opdagede Amerika! — Nu, Kammerater, et Hoch for den lykkelige Rejse!

Tutti. Hurra!

(Ved Hurraraabet vaagner Soldaten og fælder Gevær.)

Lorck. Hvor det ser fjendtligt ud. Det skulde dog vel aldrig være Menneskeædere, som bo her? Naa, Hr. Tolk, begynd nu Parlamenteringen!

Philipsen. Men hvad for et Sprog skal jeg tale?

Lorck. Du kan jo f. Eks. begynde med Hebraisk; det var jo det Sprog, der blev talt ved Verdens Skabelse.

Philipsen (tiltaler Skildvagten først paa Hebraisk og derpaa paa flere andre Sprog, men denne ryster bestandig paa Hovedet).

Arnesen. Jeg vil engang prøve ham i det mesopotamiske: Lalax tahunki.

Skildvagten (ryster paa Hovedet).

Lorck. Nej, lad mig! Hør, min gode Skildvagt! Hvad skal nu al den Hovenhed til, at lade, som han ikke forstaar os; vi veed dog, at han forstaar Dansk.

Skildvagten. Ja, natyrlig.

Tutti. Hvad for noget? Han forstaar Dansk!!

Skildvagten (grinende). Ja, skulde jeg ikke forstaa mit Modersmaal?

Lorck. Modersmaal? Og jeg, som troede, jeg var kommet til Maanen.

---

af China« (der ved den senere Genoptagelse i Halvfjerdserne omdøbtes til »Broncehesten«). Stykket havde ved sin første Opførelse i Januar 1836 vakt nogle Kampe mellem Pibere og Klappere, men blev siden et Kassestykke. — [1]) Som Forfatter af et Par Vaudeviller, opførte paa det kgl. Theater.

Skildvagten. Men Han er jo ogsaa kommet til Maanen.

Suenson. Men Danmark?

Skildvagten. Ih, det er jo det største Kejserdømme paa Maanen.

Arnesen (der har betænkt sig et Øjeblik, til sine Rejsefæller:) Stille! Der gaar et Lys op for mig! — Det er jo en bekendt Sag, at den danske Adels vigtigste Besiddelser ligge i Maanen. — Lad nu blot mig raade! (til Skildvagten:) Min gode Ven! Hvad disse unge Mennesker hidtil have talet, var kun deres behagelige Spøg. Men nu taler jeg Alvor — Formeld Guvernøren vor Hilsen, og meld ham, at fire danske Adelsmænd ere ankomne direkte fra København for at tage deres Maanegrevskaber i Besiddelse, og at de vente sig standsmæssig Modtagelse.

Skildvagten. Naa, der vil blive et Spektakel! Med Forlov at spørge: Der skulde vel ingen af de fornemme Herrer hedde v. Skyldenborg?

Arnesen. Jo, det er netop mit Navn.

Skildvagten. Og det er just der, jeg er fra (raaber:) Vagt i Gevær!

(Hele Vagten træder frem. Broen gaar ned, Trommerne røres, og under Folkets Jubelraab stige de forvovne rejsende i Land.)

Anden Akt.

Værtshuset i Maanen [1]).

1. Scene.

Arnesen, Lorck og Suenson komme.

Arnesen. Lad os nu benytte Øjeblikket, medens de bringe vor Bagage i Land, til at gøre den fornødne Aftale. Jeg har nu engang udgivet mig for Grev Skyldenborg, og dersom Grevskabet ellers duer noget, saa beholder jeg baade Navnet og Grevskabet, i det mindste for det første. — Men hvad vil nu I andre gøre? Her er Grevskaber og Baronier nok til os allesammen.

---

[1]) »Anden Akt foregik paa Maanen . . . Her var et blegt gult Skær udbredt over alle Omgivelser, og alle Beboerne, baade civile og militære, være klædte i gult Nankin.« J. H. Lorck, 75 Aar. S. 82.

Suenson. Ja, da skal jeg ikke have noget af dem. Pligt og Tilbøjelighed kalder mig tilbage.

Arnesen. Det var smukt sagt. Og Du, Philipsen?

Philipsen. Jeg skal heller ikke have noget af dem. Naar jeg har sundet mig lidt, tager jeg bort, saa snart jeg kan. »Nur reisen ist Leben [1]).«

Lorck. Ja, da begynder jeg nu at faa solide Tanker, og dersom jeg just skulde falde over et lille Baroni paa et Par Hundrede Mile — i Diameter vel at mærke — saa tror jeg, jeg tager det op. — Ja, jeg vil være Baron von Leerbeutel!

Arnesen. Det maa jeg lide! Rask Beslutning, prægtigt Navn! ret et af den ægte gamle Adelsrace! Men hvad skulle vi nu gøre Suenson og Philipsen til, saa længe de blive her? — Lad mig se: Suenson skal være min Kammerraad, Samuel Svanefjeder.

Lorck. Og Philipsen min Kammertjener, Søren Vix-Vox!

Suenson og Philipsen. Tillad mig blot . . .

Arnesen. Ingen Tilladelse! Greven og Baronen vil saaledes!

Suenson og Philipsen. Men . . .

Arnesen. Tys! Der har vi Værten.

2. Scene.

De forrige, Værten.

Værten. Deres Naader tillade mig endnu en Gang at bringe Dem mit Velkommen til vort store Danmark. Nu skulde jeg ærbødigst udbede mig Deres høje Navne for Anmeldelsen paa Politikammeret.

Lorck. Er det ogsaa Brug hertillands?

Værten. Ja, det forstaar sig. Schous Forordninger gælde overalt i Danmark.

Lorck. I Danmark? — Naa! — Ja!

Arnesen. Altsaa kort og godt, Hr. Vært: jeg er Grev Skyldenborg, denne unge Adelsmand er Hr. Baron v. Leerbeutel, denne værdige Mand min Kammerraad, Samuel Svanefjeder . . .

Lorck. Og denne Person min Kammertjener, Søren Vix-Vox.

Værten. Meget vel! Nu skulde jeg blot ærbødigst bede om Hr. Grevens og Hr. Baronens Pas.

Arnesen. Hvad behager?

---

[1]) Citat fra en af Kuhlaus populæreste Mandskvartetter, hvortil Hostrup senere satte den friske danske Tekst »Da Vaartoner løde.«

Værten. Jeg haaber dog, De har Deres Pas?

Arnesen. Javist har vi vort Kompas.

Værten. Nej, Deres Naade forstod mig ikke. Det var ikke et Kompas, men kun Pas, jeg spurgte om.

Arnesen. Hm! Han er vanskelig at gøre tilpas! Men naar han kun forlanger Pas, saa er det jo klart, at, da der er Pas i et Kompas, saa maa et Kompas ogsaa være et Pas.

Værten. Det er da endelig sandt nok.

Arnesen. Og dermed er altsaa den Sag afgjort (ser paa sit Ur.) Vertichoux! Klokken er mange, jeg skal til Hove! Hr. Vært! en Droschke, der kan køre mig og min Kammerraad til Borgmesteren! — Jeg vil imidlertid gøre mit Toilette. Kom, min kære Svanefjeder! (Gaar med Suenson.)

Værten. Straks, Hr. Greve, straks! (til Lorck:) Har Hr. Baronen ellers noget at befale?

Lorck. Intet, uden at Han sørger for, at vi blive godt akkommoderede. For ser Han, Værtinden i Studenterforeningen dernede paa Jorden har forvænt mig en Smule [1]). Og naar det er gjort, kom saa ind til mig; der var et og andet, jeg vilde spørge Ham om.

Værten. Straks, Hr. Baron, straks! (Gaar.)

3. Scene.

Lorck. Philipsen.

Philipsen. Det gaar jo ganske fortræffeligt!

Lorck. Ikkesandt? jeg har en sand Baronholdning?

Philipsen. Herre, hvad skal Enden blive [2])?

Lorck. Jeg tænker en god Aftensmad.

Philipsen. Kanske den kan blive daarlig nok. — Naa, jeg vil da qva Kammertjener sondere Spisekammeret.

Lorck. Og jeg vil qva Baron sondere Værten om mit Baroni, thi som sagt: fix oder nichts!

(Philipsen gaar, men render i Døren paa Værten, der bukker ærbødigt.)

4. Scene.

Lorck. Værten.

Lorck. Det maa jeg lide, Hr. Vært, at Han alt er her igen. — Hurtighed, Hurtighed, det er vor Tids store Opgave.

---

[1]) Fra Studenterforeningens første Dage indtil nu har ingen Vært eller Værtinde kunnet gøre Medlemmerne tilpas — »saa vil det blive til Verdens sidste Dage«. (Ploug). — [2]) Tjenerens Replik af »Kong Salomon og Jørgen Hattemager«.

Værten. Hvad behager?

Lorck. Det var blot en Smule Statsfilosofi (sætter sig). Nu, sid ned!

Værten. Jeg kan godt staa.

Lorck. Nej, sæt Dem! Vi forstaar nu at vurdere den ædle Middelstand,

»Den modnet er til mandig Daad
og sidder nu i Kongens Raad, [1])

altsaa kan den ogsaa sidde i mit. (Værten sætter sig.) Naa, for at gaa lige til Sagen: kender De noget til Baroniet Leerbeutel?

Værten. Ja, det kender jeg meget godt.

Lorck. Altsaa for det første: er det bravt rummeligt?

Værten. Ja, der er saamænd Plads nok overalt.

Lorck. Straks een god Egenskab. Hvor mange Køer holdes der?

Værten. Slet ingen.

Lorck. Hvad for noget? Slet ingen?

Værtea. Nej, det er ikke Brug hos os.

Lorck (vittig:) [2]) Men naar I ingen Mælk har, hvorfra faa I da alt Eders Maaneskind?

Værten. Jo, Mælk har vi nok af.

Lorck. Mælk? Og ingen Køer?

Værten. Ih, hvad behøve vi dem. Mælkevejen løber jo lige her forbi.

Lorck (smager paa det). Ja saa! Men hvor faar I da Jeres Gødske fra?

Værten. Den købe vi paa Apotheket.

Lorck. Paa Apotheket?

Værten. De har der saa mange Pulvere. Der er nu f. Eks. Owens, som jeg bruger [3]). (tager en Daase frem.)

Lorck. Det kender jeg; det er jo et københavnsk Fabrikat (tager sig en Pris.)

Værten. Her har jeg just i Dag købt mig denne Daase fuld.

Lorck (taber Prisen.) Naa saaledes? Ja den skal da ikke række langt.

Værten. Nej, det forstaar sig; den rækker jo ikke stort

---

[1]) Citat af en Borgersang fra Stændertiden. — [2]) Her staar i Marginen til Originalmanuskriptet med Fabricius' Haand tilføjet: »Denne Kældermand er af L. selv«. Han har dog nødig villet tage den paa sin Autorkappe! — [3]) Owens Gødningsfabrik var dengang for ganske nylig anlagt.

længere end til 30—40 Td. Land; men jeg behøver nu ikke mere, for jeg lægger mig mest efter Svineavlen.

Lorck. Den skal ogsaa være meget fordelagtig; men der gaar saa forbandet mange Ærter med. Eller maaske De bruger Klid fra Hofraadens Mølle?

Værten. Nej jeg føder dem med Magnetisme [1]); det er meget nemmere.

Lorck. Ja, det forstaar sig. (afsides:) Det kan Fanden ikke blive klog paa. (højt:) Da Eders Landvæsen er saa nemt, saa er vel ogsaa Hoveriet afskaffet?

Værten. Ja, undtagen paa Ballerne!

Lorck. Saa har I s'gu det værste tilbage! — Men hvordan gaar det med Eders Sognebaand [2])? Er det blevet løst eller opløst?

Værten. Nej det er gaaet i Haardknude.

Lorck. Det tænkte jeg s'gu nok vilde blive Enden paa Legen. Har I brav mange Sparekasser?

Værten. Nej, hvad skulde vi med dem? De give kun tomt Hus [3])!

Lorck. Javist, det var et enfoldigt Spørgsmaal.

Værten. Derimod have vi en god Slump Ødekasser.

Lorck. Aa, ikke andet! Dem have vi nede hos os i ethvert Hus. — Naa, saa vil jeg da ikke opholde Dem længer; jeg kan nok vide, at Forretningerne vente.

(Værten bukker og gaar.)

---

[1]) Sigter til en Røverhistorie fra Nordamerika optaget i Københavnsposten for 15. Nov. 1836: »En Bostonertidende bekendtgør en nyttig Anvendelse af den dyriske Magnetisme; man vil nemlig have opdaget, at den skal være meget tjenlig til at fede Svin med. Man behøver blot undertiden at kradse Ryggen paa et saadant Dyr med et Jernbaand, og Virkningen vil snart blive iøjnefaldende«. — [2]) Grundtvigs Kamp for Sognebaandsløsningen var allerede begyndt 1825, men var blevet særlig brændende siden 1833. I 1835 bragtes Spørgsmaalet frem for Roskilde Stænderforsamling, men ved Adresser fra begge de modsatte Partier var det foreløbig dér »gaaet i Haardknude«. Desto ivrigere debatteredes det i Litteraturen og Dagspressen, navnlig stærkt forsvaret af J. C. Lindberg i »Nordisk Tidsskrift«. — [3]) Mærkeligt nok havde Hertz's klassiske Lystspil »Sparekassen« ikke faaet videre taknemlig Modtagelse i Publikum i det første Aar (1836). Overskou skriver derom i sin Theaterhistorie: »Stykket optoges ved den første Forestilling med et saa varmt og enstemmigt Bifald, at man vel kunde mærke, det vilde kunne holde sig fast i Publikums Gunst; dog blev det først nogle Aar efter klart, at det virkelig besad indre Kraft dertil. Digterens Kunst havde gjort det altfor elskelig naturligt, til at det i denne af lidenskabelig Politiseren stærkt bevægede Tid kunde tiltvinge sig den fortjente Interesse; den anden Forestilling indbragte ved Kassen 79 Rd. 5 Mk.«

5. Scene.

Lorck alene, straks efter Philipsen.

Lorck. Jeg havde dog aldrig troet, at Maanen var et saa originalt Land. Det er dog bedst, at jeg straks optegner mine Erfaringer, thi begynder man ikke sin Dagbog akkurat, saa god Nat, Rejsebeskrivelse! (Sætter sig og skriver.) »Mælk fra Mælkevejen, Gødske fra Apotheket . . .«

Philipsen (kommer hurtigt ind). Funtus! jeg har gjort en Opdagelse!

Lorck. Bi lidt! jeg vil indføre den med det samme. (skriver:) »Philipsen gjorde samme Dag den mærkelige Opdagelse.« Naa, hvori bestaar den?

Philipsen. Den Titteriti, til hvem det Brev er skrevet, som vi opfangede paa Vejen, er Borgmesterens Datter.

Lorck. Pokker heller!

Philipsen. Som jeg siger Dig. Men hør videre: Hun skal have Bryllup i Aften, men vel at mærke ikke med Pandolfus, som hun tilbeder, men med en Maaneløммel, som Faderen vil tvinge hende til.

Lorck. Det skal vi nok forpurre ham!

Philipsen. Javist; fly mig Brevet, thi derpaa beror det hele.

Lorck. Hm. . . . Er hun smuk?

Philipsen. Aa! (kysser paa Fingerenderne.)

Lorck. Ja saa vil jeg ikke ulejlige Dig; jeg skal nok selv besørge det.

Philipsen. Nej Tak! Skal jeg være Kammertjener, maa jeg bede om at beholde de Kammertjenerforretninger, som due noget.

Lorck. Ja, det forstaar sig, Du maa gerne bede derom; men det beror da paa mig, Baronen, om Bønnen skal opfyldes. (tager Brevet frem.) Og hvad nu dette Brev angaar —

Philipsen (snapper Brevet). Saa skal jeg nok besørge det (løber ud.)

Lorck. Er det ikke, som jeg siger: det er den forkerte Verden heroppe! Tjenerne kommanderer Herrerne. Naa, det er sandt, det gør de da endelig ogsaa i København. (Sætter sig atter til at skrive.)

6. Scene.

Lorck, Suenson, Arnesen, Borgmesteren og Raadmanden.

Arnesen. Men det er virkelig en altfor stor Artighed af Hr. Borgmesteren at følge os hjem.

Borgmesteren. Paa ingen Maade! Blot min Skyldighed! Blot min Skyldighed! Og desuden . . . .

Arnesen. Hvad behager?

Borgmesteren (trækker Raadmanden til Side). Det lader ikke til, at Greven kender Landets Skik. De kommer derfor til at underrette ham om den, for det passer sig da just ikke saa lige, at jeg gør det.

Raadmanden. Lad mig kun raade. Jeg skal sige ham det paa en fin Maade.

Borgmesteren. Dog ikke finere, end at han fatter den.

Raadmanden. Ja, det forstaar sig. (til Grev Arnesen:) Veed De vel, Hr. Greve, at jeg er forbandet sulten?

Arnesen. Desto bedre vil Middagsmaden smage.

Raadmanden. Ja, men den er der saa længe til.

Arnesen. Maaske De kunde have Lyst til en lille Frokost?

Borgmesteren og Raadmanden. Ja!

Arnesen (til Suenson). Aa, kære Kammerraad, kald paa Værten. Hr. Borgmesteren vil give Frokost.

Borgmesteren. Nej, nej!

Arnesen. Rigtigt! det er Hr. Raadmanden, der giver den.

Raadmanden. Nej, nej!

Arnesen. Heller ikke? Saa bliver det vel mig, der kommer til at give den. Men De gør mig dog den Fornøjelse at spise med?

Borgmesteren og Raadmanden. Ja!!

Arnesen. Nu, saa er jo alting i Orden (taler sagte til Suenson, som gaar ud).

Borgmesteren (afsides til Raadmanden). Det varede længe nok, inden han fattede det!

Raadmanden. Ja Herregud! Man veed jo nok, at de danske Grever ikke have opfundet Krudtet!

Arnesen (vender sig om og ser Lorck). Ah, min kære Baron! Om Forladelse, at jeg først nu bemærker Dem (præsenterer Herrerne for hverandre). Hr. Baron v. Leerbeutel! Hr. Borgmester Stivnakke! Hr. Raadmand Krumryg! (Gensidige Komplimenter.)

(Værten med Tjener er imidlertid kommen ind og har dækket Frokostbordet.)

Borgmesteren. Hr. Baronen kommer ogsaa direkte fra København?

Lorck. Nej, med en lille Omvej.

Borgmesteren. Saa? (til Raadmanden, da han ser Bordet dækket.) Fortsæt Samtalen! Det fatigerer mig før Bordet. (Sætter sig til Bords.)

Raadmanden. Straks, Hr. Borgmester! (Alle sætte sig. En lille Pause.)

Raadmanden. Det er et drøjt Tab, den danske Litteratur i den senere Tid har lidt.

Arnesen. Hvad mener De?

Raadmanden. Jeg mener vor Overskou, der saadan maatte krepere.

Arnesen. Overskou?

Raadmanden. Men det er endda en Trøst, at han har efterladt sig saa mange Eftersætninger, for det er saamænd sjældent, at Poeter lægge sig noget til Bedste[1]).

Arnesen. Ja, dem kan man da ikke sige, at han har lagt sig til Bedste, for dem har jo Folk til Gode. Og hvad Kreperingen angaar....

Raadmanden. Ih, jeg har jo sort paa hvidt for det. Er det ikke bevist i »Flyveposten«, saa klart, som at 2 og 3 er 6?

Arnesen. Jo saa klart vil jeg gerne tro, det er bevist.

Raadmanden. Er 5, vilde jeg sige.

---

[1]) I Marginen til Manuskriptet findes tilføjet med Fabricius' Haand: »Nu i 1864 noget uforstaaeligt [Vaas?].« — Replikken sigter imidlertid til en længere Artikel i J. L. Heibergs flyvende Posts Interimsbl. Nr. 91 for 20. April 1836, der optager hele Numret og har til Titel: »Sandfærdig Beretning om den Overskouske Polemiks dødelige Afgang Onsdagen den 6te April d. A. samt nøjagtig Kopi af den afdødes sidste Vilje«. Den begynder med Ordene: »Som Redaktør af »Dagen« og af »Søndagen« lever Hr. Overskou lykkeligvis endnu, og det er vist alles Ønske, at han endnu i mange Aar maa have sine syv Dage i Ugen. At han ogsaa som Skuespilforfatter endnu længe maa have Liv i sig, er manges Haab og alles Ønske. Men som Polemiker er han ikke mere; hvilket dog bedre kan udtrykkes ved, at det er hans Polemik, der er afgaaet ved Døden. Onsdagen d 6te hujus drog den sit sidste Suk.« Overskous Testamente — i Anledning af en nedsættende Anmeldelse af Heibergs Bearbejdelse af »Guldkorset« — slutter med Ordene: »jeg kan ikke tage et Ord af det sagte tilbage; det er min Overbevisning. — Men i dette sidste Suk føler jeg, at jeg kvæles Jeg ser Himlen aabne sig; Jesper Ridefoged sidder i Skyerne og vinker sin Ven og Lærling til sig.« —

Overskou skrev et temmelig tungt Sprog, især naar han i sin Journalistvirksomhed skulde skynde sig. Det kan undertiden være vanskeligt nok at finde Eftersætningerne for lutter Mellemsætninger.

Arnesen. Der maa dog have været en Irring i de Ting, for »Dagen« bærer hver Aften kendelige Præg af hans Liv.

Raadmanden. Naar det blot ikke er hans Spøgelse, som gaar igen.

Borgmesteren. Hvorom er Talen?

Raadmanden. Om Litteraturen.

Borgmesteren. Ja saa. (giver sig atter til at spise.)

Arnesen. Saa De holder »Flyveposten«?

Raadmanden. Ja, Klubben holder den, for det er det eneste Blad, der rigtig kan naa herop. Aa, De gør Dem ingen Forestilling om, Hr. Greve, hvilken Sensation den Krabat vakte den første Gang han kom flyvende herop og havde Kong Salomon i Lommen. Ha ha ha! Hvordan lever Fætter Goldkalb[1])?

Arnesen. Jo, jeg takker, ret godt; han logerer hos Knirsch[2]).

Raadmanden. Det kan han takke Heiberg for, som skaffede ham de 100 Rd. til at begynde med. Ja, den Professor er en Fandens Fyr. Jeg havde ogsaa i Sinde at sende Breve om til alle Maanens Underraadmænd, at de skulde skillinge sammen og forære ham en Sølvthepotte, men jeg har betænkt mig.

Arnesen. Har De kanske læst »Københavnsposten«?[3])

Raadmanden. Nej, vi holde ikke Pumpen. — Men hvad mener De: vi have, lige siden Hertz overtog Redaktionen af Flyveposten[4]), ikke faaet et eneste Nummer?

Arnesen. Det er ikke muligt!

Raadmanden. Jo, jeg forsikrer Dem.

Arnesen. Ikke et eneste Nummer?

Raadmanden. Ikke et halvt engang[5]).

Arnesen. Det er dog højst uartigt saaledes at forsømme sine udenbys Kunder, og det Kunder, som havde tænkt paa at forære ham en Thepotte.

---

[1]) Den fattige Jøde i »Kong Salomon og Jørgen Hattemager«. I Stykket har han som bekendt ved en Fejltagelse faaet en Hundreddalerseddel, som han af Barmhjertighed faar Lov at beholde. — [2]) Værten i Hotel d'Angleterre. — [3]) Københavnsposten polemiserede det Aar jævnlig med Heiberg og var jo ogsaa ved at blive et mere og mere udpræget Oppositionsblad. — [4]) Det havde været bebudet, at Hertz under Heibergs Fraværelse paa en Rejse til Paris i Sommeren 1836 skulde have redigeret »Den flyvende Posts Interimsblade«, men det blev ikke til noget; Bladet ophørte simpelthen at udkomme, da 1ste Bind var afsluttet med Nr. 100 d. 7. Juni 1836; og Nr. 101 udkom først 22. Decbr. s. A. — [5]) Interimsbladene udkom temmelig uregelmæssigt undertiden kun med et halvt Nummer.

Raadmanden. Ja, ikke sandt?

Arnesen. Men der falder mig noget ind: denne Gang er dog virkelig Heiberg uskyldig.

Raadmanden. Uskyldig? Og han har ikke sendt mig et Nummer, ikke et halvt engang?

Arnesen. Ja, det veed jeg nok. Men, paa min Ære, han havde sine gode, gyldige Grunde derfor.

Raadmanden (beroliget) Det er en anden Sag. Naar han havde sine gode, gyldige Grunde, saa —, æh — (leder om Slutningen.)

Arnesen. Saa havde han sine gyldige Grunde.

Raadmanden. Ganske rigtigt!

Borgmesteren (til Lorck, der stikker paa Varerne). Det lader til, at Hr. Baronen lige saa lidt som jeg hører til de litterære?

Lorck. Maaske Hr. Borgmesteren hører til de musikalske?

Borgmesteren. Hvem? jeg?

Lorck (uden at standse). Saa kan jeg glæde Dem med en Subskriptionsplan paa 6 Galopader af Dr. Lorck[1]), Danmarks Strauss, som leveres Subskribenterne smukt stukne og i Omslag for 64 Sk. Tegn[2]). Eller dersom Hr. Borgmesteren maaske har Lyst til at gaa ind i Musikforeningen[3]), saa har jeg her en Plan fra Riise[4]).

Borgmesteren. Nej, Vorherre bevares! Og jeg, som troede, Hr. Baronen var for det solide!

Lorck. Det er jeg ogsaa, og netop derfor er jeg saa passioneret for Musikken. Vox populi vox Dei! Det er mit Valgsprog. Og hvad siger ikke Ordsproget: Har Du det, der klinger, saa faar Du det, der springer.

Borgmesteren. Ha ha ha! Men Ulykken er, Hr. Baron, at det klingende og dette Klingklang harmonerer saa sjældent.

Lorck. Meget rigtigt! (skænker i Glassene.) Derfor vælge vi en Mellemtone og holde os til det klinkende. (klinker med Borgmesteren.)

Borgmesteren (støder an). Ja, den Musik er ogsaa for mit Øre. Men, for ikke at glemme det ene for det andet: jeg

---

[1]) Lorck havde lige udgivet 6 nye Danse. — [2]) En af de seneste Eftervirkninger af Pengenøden i Aarhundredets Begyndelse var den, at de udmøntede Pengestykkers virkelige Metalværdi ikke svarede til det Beløb, de var udstedt for. De var altsaa kun Tegn paa denne Værdi. — [3]) Lorck havde stiftet Musikforeningen det Aar og var meget ivrig for at kapre Medlemmer. — [4]) Musikhandler i København.

har et Spørgsmaal paa Hjertet, som De maa give mig Oplysning om.

Lorck (tyggende) Med Fornøjelse!

Borgmesteren. Tror De, at Ørsteds Fortolkning om de $^5/_6$ af Bankhæftelserne[1]) ogsaa gælder vore Ejendomme i Maanen?

Lorck. Ja, det er der ingen Tvivl om.

Borgmesteren. Hvad for noget? Og tror De, den bliver antaget?

Lorck. Naturligvis! For ser De: Banken staar aldeles ikke i noget Kontrahentforhold. Den har derfor slet ikke Lov til at ræsonnere; men det tilkommer den kun at tage mod Grunde og ikke at give Grunde. Og da det nu er klart, at Fortolkeren selv er sin Fortolknings bedste Fortolker, saa er det jo indlysende, at Fortolkningen maa fortolkes saaledes, som den fortolkes, og ikke anderledes.

Borgmesteren. Og Beboerne af Centrummet i Maanen, der har indgivet en Petition om en Filialbank[2]) for at fylde Hullet?

Lorck (tømmer sit Glas). Ja, de kommer sgu for sildigt!

Borgmesteren. For sildigt! (rykker i Raadmanden.) Hører De, Hr. Krumryg, vi komme for sildigt!

Raadmanden (ser paa sit Ur). Nej, forlad mig det, Hr. Stivnakke! Klokken er kun $9^1/_2$, og paa Opslagningen[3]) er Spisetiden først ansat til $10^1/_2$.

Borgmesteren. Hvem taler om det? Nu have vi faaet ganske andre Ting at tænke paa.

Lorck. Nej, min kære Hr. Stivnakke! deri fejler De meget. I Dag har vi ikke andet at tænke paa end at være behagelige.

Borgmesteren. Jaja da.

Lorck. Hør, er her ingen Mærkværdigheder, vi kunne

---

[1]) Sigter til den saakaldte Tolvmillionsag, der debatteredes ivrigt i den sidste Halvdel af Trediverne, og som netop nu for nylig var indledet ved Reskriptet af 27. Sept. 1836 om, at Staten vilde overtage de $^5/_6$ af Bankhæftelsesrenter for Ejendomme og Tiender i Danmark og Hertugdømmerne, indtil de kurserende Rigsbanksedler derved kunde blive inddraget. Striden stod om de 12 Millioner, som var Hertugdømmernes Part, og Regeringens Aktion lededes af A. S. Ørsted som Generalprokurør. (Se i øvrigt M. Rubin: Frederik VI.s Tid II. S. 386 ff.) — [2]) Et af Forsøgene paa at ordne Danmarks og Hertugdømmernes Tolvmillions-Mellemværende var Forslaget til Oprettelsen af en Filialbank i Hertugdømmerne, som ogsaa blev til Virkelighed d. 23. Febr. 1844 i Flensborg. — [3]) ɔ: Opslagstavlen (som i Studenterforeningen).

bese før Bordet? Er her ingen Samling af gamle antikvitetiske Oldsager[1]). Intet Asyl?

Borgmesteren. Jo, her er i de sidste Aar oprettet et Asyl, som lover god Fremgang

Lorck. Ligesom det i Nellikegade for Smaabørn[2])?

Borgmesteren. Nej for Smaahoveder[3]).

Lorck. Ja saadan et have vi ogsaa i København.

Raadmanden. Og jeg har begyndt en lille udvalgt Samling....

Lorck. Af Bøger?

Raadmanden. Nej!

Lorck. Af Kobbere?

Raadmanden. Nej!

Lorck. Af Pibehoveder?

Raadmanden. Nej, af Fæhoveder.

Lorck. Og den lover ogsaa god Fremgang?

Raadmanden. Det gaar nok an.

Lorck. I Sandhed to patriotiske Samlinger, der love Fædrelandet den lyseste Fremtid!

Arnesen. Og en patriotisk Iver, som bør paaskønnes. — Dog, den er alt paaskønnet; og Held, Held mig, at det falder i min Lod at være det glade Budskabs Overbringer! (Han har imidlertid løst sit Urbaand af og hæfter det nu i Knaphullet paa Borgmesterens Kjole.) Hermed udnævnes Hr. Borgmester v. Stivnakke til Ridder af den berømmelige Uorden. — Ordenstegnet selv vil blive sendt med Pakkeposten. Og Baandet er Hovedsagen.

Borgmesteren (snapper efter Vejret.) Ridder — af —

---

[1]) Det var netop i den Tid, C. J. Thomsen var ved at ordne vore Museumsforhold og udskille et særligt »Oldnordisk Museum«. — [2]) Allerede som Kronprinsesse havde Caroline Amalie virket for Oprettelsen af Asyler og havde netop i 1836 stillet sig i Spidsen for Indsamlingen af Bidrag til en egen Bygning for et i Odense, der nogle Aar i Forvejen var begyndt under meget beskedne Former. — Det første Asyl her i København laa i Nellikegade (en Del af den nuværende Fredericiagade). Det henflyttedes i 1865 til sin egen Bygning i Rigensgade. — [3]) Sigter til en Anekdote om Frederik VI. som J. H. Lorck fortæller saaledes i »Femoghalvfjerdsindstyve Aar« S 18: »Netop de to, der almindeligt bleve ansete for de slettest begavede og ringeste af os alle [i Klassen], have opnaaet at faa betydelige Embeder i Staten . . . Den anden kom ind i det saakaldte »Bülows Kontor«, og man fortalte, at Frederik VI., da Bülow udbad sig hans Samtykke til denne Ansættelse, udbrød: »Haa, haa! De er en mærkelig Mand, Bülow! Jeg vidste nok, at De samlede paa Pibehoveder, men vil De nu ogsaa begynde at samle paa Fæhoveder?«

Uordenen! — Nej, det er for meget. — Det kom altfor pludseligt.

Raadmanden. Men ikke for tidligt!

Arnesen. Hvor skønt, naar saaledes Fortjeneste og Beskedenhed gaar Haand i Haand!

Borgmesteren (gaar stolt hen ad Gulvet). Hr. Krumryg!

Raadmanden. Hvad befaler Deres Ridderlighed?

Borgmesteren (nikker tilfreds) Hør, spring straks hen paa Raadhuset og lad Rodemesteren gøre Anstalter for, at der i Anledning af min Orden kan blive Fuldmaane i Aften!

Raadmanden. Straks, Hr. Borgmester (bukker og gaar.)

Borgmesteren. Nu, jeg takker endnu en Gang Hr. Greven og Hr. Baronen for Deres Artighed ved at overtage denne for mig saa smigrende Kommission; og jeg udbeder den Ære af Deres behagelige Selskab i Aften til en The i Anledning af min Datters Bryllup. Selskabet samles Kl. 9. Svar udbedes.

Lorck. Skal ikke udeblive.

Arnesen. Saa Deres Frøken Datter skal have Bryllup i Aften? Med hvem, om jeg tør spørge?

Borgmesteren. Med Hr. Raadmand Krumryg.

Arnesen. Ret et vakkert Menneske! Et Inklinationsparti?

Borgmesteren. Nej, et Fornuftgiftermaal. Ser De: i Sommer havde min Datter gjort en lille Tur med Broncehesten til Venus, og der havde hun forlibet sig i en Springfyr, der hedder Pandolfus. Men han har ingenting, hvorimod Krumryg sidder lunt inden Vægge, saa De ser selv . . .

Arnesen. Ja, det forstaar sig. Men naar hun nu ikke vil have ham?

Borgmesteren. Det skal have gode Veje! Og da det nu er saa nær, kan jeg gerne fortælle Dem det, at jeg har faaet Dronningen paa Venus til at nægte ham Pas, og min Datter har maattet love mig, at, naar hun ikke hører fra ham i Aften, vil hun tage Krumryg.

Lorck. Men naar hun nu hører fra ham?

Borgmesteren. Ja, kom denne Pandolfus her paa det samme, saa maatte jeg jo rigtignok sige Ja, for paa andet Vilkaar vilde hun ikke indgaa Kontrakten. Men det er jeg sikker nok for, og alle de Brevduer, han har sendt, har jeg fanget og kogt Suppe paa.

Lorck. Men De har dog ikke fanget dem alle.

Arnesen. Nej, det er sandt: paa Opfarten fangede vi en Brevdue med et Brev fra Hr. Pondolfus til en Dame ved Navn Titteriti.

Borgmesteren. Men det er jo min Datter! — Har De Brevet?

Lorck. Nej, Frøkenen har det.

Borgmesteren. Hvad hører jeg!

Lorck. Og jeg kan oven i Købet fortælle Dem, at den elskværdige Pandolfus kommer her inden Aften, og at Hr. Krumryg kan gaa hen og hænge sig!

Borgmesteren. Og det er vel endog Hr. Baronen selv, som har leveret hende Brevet?

Lorck. Nej, min Kammertjener.

Borgmesteren. Og det vover De at sige mig lige op i Øjnene! — Er det ikke til at blive gal over? Hvad har jeg nu for al min Møje? for al den Udholdenhed, hvormed jeg har modsat mig alle Nyheder! for alle de Stikpiller, jeg har maattet døje i Generalforsamlingerne! -- Næppe har et Par forfløjne Københavnere sat Fod paa vor ærværdige Maane, før alt skal reformeres og Reformationen oven i Købet begynde i mit Hus! (Raadmanden kommer.) Naa er De der, Hr. Krumryg? Jo, her er passeret smukke Ting, mens De var borte!

Raadmanden. Hvad behager?

Borgmesteren. Nej, det behager mig slet ikke. Kort og godt: De kan slaa en Streg over Deres Bryllup!

Raadmanden. Men dyrebareste Hr. Borgmester, hvad har jeg da gjort?

Borgmesteren. De? Aa, som sædvanlig ingenting! men disse to smukke Herre har gjort desto mere.

Arnesen. Dersom De nu vilde holde op med Deres Hækkeldrejerier, for ellers . . .

Borgmesteren. Hvad ellers?

Arnesen. Ellers skal jeg saadan smøre Dem ind i »Københavnsposten«, at De skal komme til at fortryde det.

Borgmesteren. Aa, hvem bryder sig om Mudderprammen?

Arnesen. Mudderprammen! Ha ha ha! saadan Tiltale kunde passe sig i gamle Dage, men ikke nu da Kommercesekretæren [1]) har vidst at sikre sig saadanne dygtige unge Medhjælpere som min Ven Baronen og mig [2]).

---

[1]) A. P. Liunge, Københavnspostens daværende Redaktør. — [2]) Arnesen skrev af og til i Københavnsposten, og Lorck havde netop for nylig dertil indsendt nogle fulminante Artikler, undertegnede »En Kandidat«, hvori han havde afsløret de mange Misligheder ved det gamle chirurgiske Akademi. Da den havde fremkaldt en drillende Modartikel, kavde Lorck i en Hidsighed, som han senere fortrød, taget til Genmæle

Borgmesteren. Men hvordan vil De faa Deres Stykke indført?

Arnesen. Det er en smal Sag!

Borgmesteren. Aa, De hytter Dem nok! Det er jo en politisk Nyhed [1]).

Arnesen. Ja, saa give vi den et andet Sving.

Borgmesteren. Saa De er ikke raadvild!

Arnesen. Nej, aldeles ikke!

Borgmesteren. Men kan jeg ogsaa forlade mig paa, at De to Herrer virkelig ere Medarbejdere af Posten?

Arnesen. Jo, det kan De forlade Dem paa.

Borgmesteren. For i saa Fald maa De stemples.

Arnesen og Lorck. Hvad behager? stemples?

Borgmesteren. Ja, jeg skal have den Ære at sige Dem, at ligesom man nede hos Dem stempler Aviserne, saadan have vi fundet det hensigtsmæssigere at stemple de respektive Redaktører og samtlige Medarbejdere.

Lorck. Det var da Fanden til Skik!

Borgmesteren. Kort og godt: De kan selv vælge, om De vil stemples, eller smides ned, hvor De kom fra.

Lorck. Vi have da vel et Par Dages Respit?

Borgmesteren. Ikke et Kvarter! — Naa, een af Delene!

Arnesen. Nej, ingen af Delene! Og desuden: hvorledes vil De faa os bort?

Borgmesteren. Det skal De snart faa at se. (En Politibetjent træder ind.) Spring straks hen til Maskinmesteren og befal ham, at han holder alting færdigt til at lystre mit mindste Vink. Og giv saa de fire Herrer hver en Faldhat! (Betjenten gaar.)

Arnesen. De kan spare Dem Ulejligheden!

---

i en skrap Artikel undertegnet med fuldt Navn, hvorfor han nu mente det klogest at opsætte sin Embedseksamen to Aar, til der var kommet en anden Ordning af Eksamensforholdene.

[1]) I Frederik VI's Tid havde endnu kun »Berlingske Tidende« og »Dagen« Tilladelse til at beskæftige sig med Politik, og det endda kun med den indenlandske; den udenrigske skulde først passere en streng Censur, der ængsteligt fjernede alt »farligt«, der kunde lægge Danmark ud med andre Magter, særlig med Bussemanden Rusland. Ikke des mindre var nu mod Slutningen af Kongens Regering nogle af de andre Blade, navnlig Københavnsposten, blevet dristigere og berørte nu og da Politik dog i Reglen saaledes, at Artiklernes tilsyneladende Hovedthema var et andet og det politiske smugledes ind. Men selv de upolitiske Blade var under Censur, saa det maatte gøres fint og forsigtigt.

Borgmesteren. Jeg er kun bange for, at De skulde tage Skade ved Faldet.

(Betjenten melder, at alt er færdigt.)

Arnesen. Vi vente roligt paa, hvad De vil gøre.

(De fire trække sig tilbage for at have Ryggen fri.)

Borgmesteren. De vil altsaa ingen Faldhat have? (Pause.) Nuvel, saa vil jeg sige Dem Farvel, mine Herrer. Og Tak for behageligt Besøg! Maskinmester, giv Agt! Paa Kommando: Halvmaane! Een—to—tre!

(Et Mellemtæppe som Luft falder ned og skjuler de fire rejsende.)

Bravo! Ha ha ha! Lad os saa gaa ud og se paa, hvorledes de dratte ned! (De gaar.)

7. Scene.

(Scenen forvandles til Kongens Nytorv og staar et Øjeblik tom, hvorpaa de fire Herrer dratte ned. Efter at have befølet sig og befundet alt i Orden, synger:

(Mel.: Lad dadle Kvinderne hvo vil.)

1.

Arnesen[1]). Halvmaanen kom, og nok saa net
paa Hallandsaas vi atter stode;
hvo skulde troet, at Spring saa let
blev gjort fra en til anden Klode?
Men at mit Grevskab fløjten gik,
ej sandt, det var dog rent forbandet. —
Dog hvad, i Thaarups Statistik[2])
jeg finder nok et andet.

2.

Suenson. Om vi nu maatte være fri
for merbemeldte Allusioner!
Philipsen. For merbemeldte Vrøvleri
for Kældermænd med Bipersoner!
Lorck. Men hvis der rinder Dig i Hu
et smukt Kuplet til dem dernede,
saa kunde vi maaske endnu
Dig nok et Vers tilstede

---

[1]) Saaledes som her endte Stykket ved den anden Opførelse, der gaves for Medlemmer med deres Damer. Ved første Opførelse, havde Arnesen kun følgende Replik: Saa ere vi jo færdige den Gang! Alt vel! (Til Tilskuerne:) Mine Herrer derude, sige De det samme? — [2]) Fr. Thaarup: Finansstatistik 1836.

3.

Arnesen. Et smukt Kuplet har jeg just ej,
men naar Du byder: tal til smukke!
Du veed, jeg siger aldrig Nej,
derfor jeg vil pligtskyldigst bukke.

(Til Damerne:)

Ifald maaske en Grad for stor
af Munterhed vi præsenterte,
det var jo »Skønheds Blomsterflor« [1],
som Glæden animerte!

Tæppet falder.

---

[1]) Citat af en Balvise af Chr. Winther fra Studenterforeningen 15. Marts 1835, der begynder:

For Skønheds rige Blomsterflor,
som huldt i Hal mon prange,
lad frit, hvad i vort Hjerte bor,
fortolke vore Sange.

(Chr. W. Saml. Skr. I. S. 194.)

Kærlighed under Karantæne

original Farce i 1 Akt med Chor

Opført paa Vesterbros Morskabstheater

d. 7de Februar 1842

af

Akademisk Læseforening.

Carl Plougs »Atellaner« turde være almindeligt nok kendte af Omtale, til at vi her kan forbigaa deres Historie. Af sammenhængende Fremstillinger deraf nøjes vi derfor med at henvise til Otto Borchsenius' fyldige Redegørelse i »Fra Fyrrerne« I. 174, der er bilagt med et Aftryk af den berømte Litteraturrevue af »Kontubernalerne«, den kortfattede Oversigt i nærværende Udgivers lille Introduktion til de retrospektive Studenterkomedier 1903, og endelig til den til Efteraaret udkommende Biografi af Carl Ploug ved Hother Ploug. Ogsaa i H. C. A. Lunds: Studenterforeningens Historie findes temmelig udførlige Indholdsgengivelser af hver enkelt.

Naar ingen af disse i øvrigt saa epokegørende og stærkt omtalte Arbejder er blevet trykt nogen Sinde før, saa havde det dels sin Aarsag i Carl Plougs store Beskedenhed overfor denne Ungdomsproduktion, dels i, at mange af deres frie og burschikose Ekspressioner, som »Kammeraterne slugte raa«, let vilde misforstaas eller forarge, naar de fra det snævre sympathetisk forstaaende Studenterpublikum kastedes ud paa det store Litteraturmarked, hvor en helt anden Maalestok vilde blive anlagt paa dem.

Hvilket eminent Indtryk Atellanerne har gjort paa deres første Tilskuere, faar man et levende Vidnesbyrd om i gamle Liebenbergs Erindringer (S. 32): »Kontubernalerne eller Livets Dialektik« henrev mig med sin kaade Munterhed saaledes, at det i de første fjorten Dage derefter var mig umuligt at tænke paa andet end denne Komedie«. I Tilknytning hertil sammenfatter Borchsenius deres Betydning i følgende Ord: — »saa faa disse hans Studenterkomedier en Betydning som det negative Element i hans Virksomhed, der næppe nok kan sættes for højt. I sine Atellaner ryddede han ligesom Grunden, hvorpaa han og hans Meningsfæller vilde bygge Danmarks nye Hus., og man behøver kun at lytte til de gamle, der have oplevet denne Tid, for at faa et Indtryk af disse Komediers destruktive Magt ved Siden af deres Forfatters øvrige Kamp for Frihed og Fremskridt. Litteraturhistorien vil ikke glemme at optegne, at de bedste af disse Atellaner falde forud for og samtidigt med »Corsarens« Blomstringstid«. Langt anderledes beskedent talte Ploug selv om dem nogle Aar senere (1883) i et Foredrag om Akademikum, holdt i Studenterforeningen og kort efter optaget i »Illustreret Tidende«: »Hvad Fastelavnskomedierne [1]) angaar, da har det unægtelig forundret mig at

---

[1]) Allerede denne ligesom lidt haanlige Titel henviser dem til at ses under Synspunktet Studenterløjer. Og det er jo for saa vidt en tro dansk Oversættelse af Ordet Atellan (som for Resten officielt kun sattes paa Nr. 2 og 3 af dem). »Med Navnet Atellan betegnedes nemlig de første famlende Forsøg paa dramatisk Kunst i den romerske Litteratur. Oprindelig var de en Blanding af religiøse Optog og Bondeløjer (fra den oskiske By Atella) fra Markeder og andre Folkefester, men efterhaanden blev de, ligesom Vaudevillerne i deres første Begyndelse, Afløb for Folkevittigheden og optoges senere i de tvangfrieste Former af de unge Romere som en Art Satyrspil udførte af Dilettanter, ofte med helt improviseret Dialog; derigennem blev de Forbilleder for den senere italienske commedia dell' arte, hvis sidste Udløber vi endnu har paa Tivolis Panto-

se dem fremdragne efter 3—4 Decennier som et mærkeligt litterært Fænomen og opfattede som en betydelig medvirkende Kraft i vor Udvikling. Hvor smigrende end denne Dom kan være for Forfatterens Forfængelighed, kan jeg dog ikke anerkende den for rigtig. Hine Komedier eller Atellaner, hvoraf der i alt var fire, men hvoraf den første var skreven og opført til Underholdning for Regensens Alumner og til Bedste for de vandlidte Jyder i 1839, var i den Grad Øjeblikkets Børn, at, da man forsøgte at opføre en af dem efter 3 og en anden efter 6 Aars Forløb[1], kunde Tilskuerne kun forstaa Halvdelen af Allusionerne. Det var løst og meget raat henkastede Skizzer, der ikke havde noget andet Fortrin end noget Lune og en kaad Lystighed, der faldt i Datidens ikke altfor fine Smag. De tre første havde slet ingen anden Tendens end den at more en afsluttet Kreds af Kammerater en eneste Aften. — Den første, »Den forvandlede Regensianer«, var en Travesti af Arnesens og Overskous sentimentale Eventyrkomedie »Capriciosa«; Jens Grib var en Peter Kaninstok med Artium, der flygtede fra en Baronesse og et fint Selskab i Bredgade hjem til sin Regensknejpe, ligesom den anden fra sin vestindiske Frue til Nyboder. Den anden, altsaa den første i Akademikum, »Kontubernalerne eller Livets Dialektik«, var en modereret og mere udarbejdet Fortsættelse deraf, hvor der gøres Løjer med den hegelske og den grundtvig-barfodske Talebrug og i det hele med Datidens æsthetiske Litteratur. Den tredie, Sylvesternat« var en Travesti af Heibergs »Syvsoverdag«. I Stedet for Kong Valdemar Atterdags Hof dukkede holbergske Figurer op i en Mellemakt mellem københavnske Spidsborgere, og Sancho Pansa traadte i Fantasus' Sted. Naturligvis var Tidsforholdene benyttede; der forekom bl. a. en meget konservativ Etatsraad [skal være: Justitsraad, Chremes, spillet af Olavesen] og en servil Journalist. Derimod var det fjerde og sidste af disse Stykker, Enaktsfarcen »Kærlighed under Karantæne«, der fremkom ved Fastelavn 1842 for at udfylde Aftenen efter en original Pantomime [af Ploug] »Cassanders Juletræ«, helt og holdent en politisk Allegori. Ungdommens Sind vare da stærkt bevægede, bl. a. over Lehmanns Dom og Fængselsstraf; denne Bevægelse gav sig Luft gennem en karikerende Silhuettering af Statens ledende

---

mimetheater. Med Navnet har Ploug gjort Undskyldning for sine Stykkers Mangel paa dramatisk Tilsnit og strengere kunstnerisk Form, ligesom han har peget paa Drøjheden i deres Skæmt.« (Axel Sørensen: Studenterkomedien S. 9. — Det improvisatoriske ved dem fremgaar ogsaa tydeligt ved et Blik paa Kladderne til dem; der er næsten ingen Rettelser, alt er skrevet ned, som Indfaldene kom, hurtigt og let; de har næppe voldt deres Forfatter lange og trange Fødselsveer. Men at han selv dengang dog satte deres Maal højere end i 1883, fremgaar af Sancho Pansas Ord i »Sylvesternat« om Jens Grib:

»Han, som slumrer hist i Sengen,
er en Daare som vi andre.
Af hans lunefulde Letsind,
af hans hensynsløse Skæmt
Livets Alvor tidt fornægtes,
skønt det stundom og paa Bunden
slumrer af hans kaade Løjer.«

[1]) 19. April 1845, denne Gang efterfulgt af »Intrigerne«, Vaudeville i 1 Akt af Jens Kristrup (første Gang).

Aander, og der henpegedes paa en fri Forfatning og et enigt Skandinavien. Men jeg tror dog ikke, vi tænkte paa at »destruere« noget som helst, men vare veltilfredse med, at Prices Morskabstheater paa Vesterbro, som da var et meget raaddent Træskur, ikke faldt ned over os.«

Vi har gengivet Plougs Ord saa fyldigt, fordi vi deri har den authentiske Vejledning til Forstaaelsen af det optagne Stykke. Tillige ser vi heraf, at han selv ansaa denne for sin betydeligste Atellan, og den vil ogsaa ubetinget have den største politiske og litterære Interesse af dem alle, selv om den i løssluppen Munterhed ikke kan maale sig med et Par af de andre, der ogsaa for saa vidt er noget mere »Studenterkomedier«, som Hovedpersonen Jens Grib, Plougs alter ego, i dem mere er en almindelig Studentertype, medens han i dette sidste Stykke vel har nogen Forbindelse med sin Studenterfortid — han præsenterer sig som »udtjent Soldemester« — men dog er ophøjet til Type for hele det forkuede danske Folk med Nathuen ned over Ørerne.

Allegorien gaar da ud paa at tolke det danske Folks Haab om at faa den norske Konstitution (»Frøken Christiane Eidsvold, født i Maj«) og en skandinavisk Union (»Længe var Nordens«) Men dets nærværende Kaar er trange, Jens Grib er som en dansk Prometheus lænket til den lille Ø Kyholm ved Samsø lige nord for Samsø Fjord, dengang Karantænestation; og Gribben, der hakker i hans Lever, er hans »Grandtante«, der helt har taget Formynderskabet for ham, Fru Seemann, o: det højkongelige danske Kancelli og dets Præsident Stemann[1], med hele Bureaukratiets fra Frederik VI nedarvede Bevidsthed »Vi alene vide«. Hun »bærer Bukserne« og »vil helst regere alene«, »anser al Bevægelse for skadelig« og Skriveri for unyttigt og farligt, saa hun fordrer at censurere alt, hvad Jens Grib skriver. Hun var maaske egentlig mest stemt for Livsstraf, eller i alt Fald Fængsel paa Livstid (Dr. Dampe), men lader sig foreløbig nøje med at foreslaa Vand- og Brødstraf (Orla Lehmann) for altfor stor Kærlighed til Friheden.

Men den aller dristigst tegnede Person i Stykket er dog »General« Sablenind. Det var ingen ringere end den allerhøjeste af »Statens ledende Aander«, selve Majestæten, Christian VIII, der i de Aar var ganske overordentlig upopulær paa Grund af sin Vægring ved at give det danske Folk en lignende Forfatning, som han i sin Ungdom havde givet det norske Folk. Alene det, at Frøken Eidsvold er hans Guddatter, er et tydeligt Fingerpeg. Men i øvrigt hentydes der med den mest utilsløredе Aabenhed til alle de personlige mindre heldige Sider, som Kongen med Rette eller Urette beskyldtes for at have, navnlig hans epikuræiske Tilbøjeligheder. Fremstilleren af Rollen (den senere Herredsfoged Dahlerup) vakte straks Publikums bragende Bifald ved i første Scene at komme ind gnavende paa en Postej; Køkkenet er for »Generalen« det Sted, hvor man grundigst studerer Økonomi, »han gør lyst i Spisekammeret«, og da siden Faren truer, er dens første Virkning paa ham den, at han mister sin dyrebare Appetit. Han ansaas med Urette for magelig — vi veed nu, at han netop var meget flittig til selv at koncipere Regeringsskrivelser — og beskyldes for Fejghed; saa snart han blot hører Marseillaisens

---

[1]) I Plougs Kladde staar hun endogsaa helt igennem kaldt Fru Stehmann, og først paa Bindet af Bogen, hvor Personlisten senere er ført ind, har hun faaet Navnet Seemann, der jo for øvrigt ikke skjuler synderligt mere.

Melodi i det fjerne, »ryster hans Bukser«, og da Fjenderne kommer, »følger han den første Regel i Krigen: at indtage en fast Position« (ɔ: under Bordet.) Han har lært at være nøjsom med Beviserne paa Folkets Tilfredshed, han betaler det tre Mark pr. Hurra, som man ondskabsfuldt sagde havde været praktiseret ved Majestæternes Sølvbryllup og Kroning i 1840.

Frøken Eidsvold er frisk og ligetil, »en ganske god Konstitution«, selv om hendes Gudfader søger at forringe hendes Værdi ved at kalde hende »et Hastværksarbejde«, der »har sine store Fejl«; hendes Bekendte i Danmark »ønsker hende herned«, og selv uden at være kendt af Jens Grib gør hun et saa vindende Indtryk paa ham, at han knytter sin Skæbne til hendes.

Ogsaa i Svend Tveskæg har vi en personlig Satire. Denne allerede gennem Navnet som tvetydig betegnede Figur er den stærkt fremtrædende Politiker Tage Algreen Ussing, der i den første Stændertid havde været saa ivrigt frisindet, at et Antal Medborgere i Anledning af hans Virksomhed i Stænderforsamlingen havde holdt et Festmaaltid for ham, hvor de overrakte ham en Guldpokal. Senere trak han imidlertid betydeligt i Land og kastede sig navnlig med Iver over en Reform af Skolevæsenet, gennem hvilket han først lovede sig den rette statsborgerlige Modenhed af Befolkningen. Herom udsendte han en Syndflod af skvaldrende hule Fraser i Tale og Skrift; mange af hans Ytringer herom har Ploug lagt Svend Tveskæg i Munden, om han end ved et lidt mere indgaaende Studium af den ussingske Svadas Art vilde have kunnet finde endnu flere parodisk klingende end her. Nu har Svend Tveskæg derfor opgivet sin Tribunvirksomhed i Stændersalen og er blevet Skolelærer for at virke for Realundervisningen; han er nu blevet en Ven af den lovlige Orden og snakker Magthaverne efter Munden (Ussing blev i 1840 Professor ved Universitetet), medens han dog paa den anden Side gerne vil holde Forbindelsen ved lige med sine tidligere Partifæller ved endnu bestandig ogsaa at føre liberale Fraser i Munden, kun underlæggende dem en afdæmpet Betydning.

Aller mest utilsløret optræder »Jyderne« ɔ: den liberale Gruppe indenfor den viborgske Stænderforsamling; de præsenteres rent ud ved deres borgerlige Navne.

Idet Komedien nu saaledes er anlagt som Allegori, er den egentlige dramatiske Karaktertegning ikke blevet saa god som i Plougs øvrige Stykker, men det politiske Hovedsigte her lod let Tilskuerne trøste sig over denne Mangel. For os senere Læsere vil vistnok Stykkets interessanteste Punkt være Skandinavismens berømte Slagsang »Længe var Nordens«, der her blev sunget for første Gang, men snart kendtes udenad af alle. Den var allerede skrevet nogen Tid i Forvejen og nu af Ploug lagt ind paa dette Sted. Rich. Petersen fortæller i sin Biografi af Fr. Barfod S. 166: »For nogle Maaneder siden havde han [Barfod] en Dag mødt Ploug, og de fulgtes gennem Skindergade. »Har Du ikke skrevet noget nyt Digt?« spurgte Barfod. — »Nej.« — »Slet ikke noget?« — »Ja, jeg kradsede nogle Linier ned forleden.« Og efter nogen Søgen trak han op af sin Brystlomme et Stykke Karduspapir, der havde siddet om noget hollandsk Tobak. Det var »Længe var Nordens herlige Stamme.« —« Barfod beholdt den og lod den optrykke ved et i største Hast arrangeret Modtagelsesgilde for 130 Lundensere 1ste Pinsedag; første Gang havde den været trykt efter almindelig Atellanskik paa et lille Blad med alle Stykkets Sange, der solgtes i Theatret paa Forestillingsaftenen. Den har dog

maaske aldrig skaffet sin Forfatter et stoltere Øjeblik, end da de svenske, norske og danske Studenter med den paa Læben marscherede ind i Kalmars Slotsgaard paa Upsalatoget 1843. Goldschmidt fortæller derom i sine Livserindringer (I. 340): »Jeg gik i det Øjeblik ved Siden af Ploug, og idet Ordene lød: »Atter det skilte bøjer sig sammen«, saa jeg pludselig, at jeg gik ved Siden af et lykkeligt Menneske, hvis Ord med saa vældig Klang blev til Virkelighed. Jeg kunde ikke lade være at sige ham det, maaske noget kejtet, omtrent i de Ord, at han dog nu maatte være meget glad, hvortil han stille svarede: Aa ja!« — Man vil for Resten lægge Mærke til, at den mere bramarbaserende Form, man undertiden kan høre givet femte og sjette Linie i første Vers: »Kraften, som kunde Verden beherske«, ikke er Plougs oprindelige; han har den betydeligt beskednere og ædrueligere »beherskет«; den anden er aabenbart fremkommet ved et lignende tankeløst Sjuskeri som det berygtede »sank i Dødens Favn« for »sang« i »Vift stolt paa Codans Bølge.«

Teksten er her nøjagtigt konfereret med Stykkets berømte Kladde, som frelstes fra Undergang ved at være under Politiets egen Varetægt som Trøst for Orla Lehmann i hans Fængsel, medens Suffløreksemplaret og alle de udskrevne Roller blev brændt Dagen efter Forestillingen, inden Forfatter og Skuespillere mødte paa Politikammeret. Da Politidirektør Bræstrup saaledes ikke kunde faa Stykket, nøjedes han med et af Ploug udarbejdet Résumé af Scenegangen (der endnu haves), og hvori ganske vist Stykket, hvis egentlige Sjæl var de snertende Replikker og især alt det underforstaaede, tager sig temmelig tamt og uskyldigt ud, uden at man dog vilde kunne bestride Rigtigheden af selve Genfortællingen af Stykkets Fabel. Men baade Forfatter og Skuespillere havde dog haft en tydelig Fornemmelse af, at en Uvejrssky havde hængt dem truende over Hovedet; Carl Ploug sagde mange Aar efter til Borchsenius. »Ja vel var vi gale; vi spillede højt Spil og kunde for saa vidt gerne være endt som Dr. Dampe paa Christiansø.«

»Kærlighed under Karantæne« blev Plougs sidste Atellan, men han gav jævnligt sit Bidrag til Studenterforeningens Karnevalsforestillinger; et Par Gange skrev han noget større Studenterkomedier, navnlig som sit Bidrag til Opførelsen af en ny Studenterforeningsbygning. Vi nævner her blot Titlerne: 1842 Prolog i Akademikum, 1843 Jerusalems Skomager (Prolog), 1845 Bellmansk Tableau, 1852 Et Besøg, 1855 Ægirs Gilde, Karnevalsforspil, og Marionetkomedien Mester Jakels Viderværdigheder, 1856 I Kobbersmedens Hus (ved Festen for »Genboernes« Digter, da han var blevet Præst i Silkeborg), 1861 Hr. Sørensen paa Eventyr, 1862 Mariane, romantisk Folkekomedie i fem Tableauer. Endnu i den sidste af disse var Poul Rytters Pegasus vinget og kaad, og hans Deviser til Juletræerne og Viser til Soldene vedblev længe at ytre samme inspirerende Virkning paa Kammeraterne, som Hostrup havde peget paa i sin Hyldingsvise til ham efter Opførelsen af »En Sylvesternat«:

»Vor Poul, vi Dig bragte saa gerne
et kraftigt Bevis paa vor Tak,
og derfor vi pressed vor Hjerne,
saa fast den i Fugerne sprak.
Men da vi ej fandt noget bedre,
vi udspekulered polisk,
at vi for vor Rytter at hædre
bør pryde os hver med en Pisk.«
Sat sapienti!

Personerne.

Jens Grib	Hr. C. Ploug.
Fru Seemann	Md. Howitz.
Generalkrigskommissær Sablenind	Hr. Dahlerup.
Frøken Eidsvold	Jfr. Steenberg.
Svend Tveskæg, forhen Folketribun, nu Skolelærer og Kirkesanger paa Samsø	Hr. Steen.
En Vægter	- Stausholm.

Flere Jyder.

Scenen er paa Karantæneanstalten Kyholm.
Handlingen foregaar engang i Tiden.

(Scenen forestiller en Stue med ordinære Møbler, blandt hvilke et Bord og en Lænestol.)

1. Scene.

Jens Grib (alene)

(sidder med en Nathue paa Hovedet i Slobrok og Tøfler og sover i Lænestolen. Vaagner og strækker sig.)

Grib. Ah! Ah! — Det er ogsaa fordømt, saa meget som jeg sover. Hvad Fanden mon Klokken nu er? Ja, det er sandt, det ved man hertillands slet ikke, thi vi har intet Ur og altsaa heller ingen Tid. Vi befinde os følgelig paa en Maade i Evigheden, skønt vi ikke ere døde. Tiden løber, og vi blive staaende paa Kyholm. Desværre er Tiden det eneste, hvori dette Land er uendeligt; dets Udstrækning i Rummet er saa endelig, som den kan være, for man kan tage hele Øen i eet Skridt, og er følgelig nødt til at gøre eet Tilbageskridt for hvert Fremskridt, — medmindre man foretrækker at forblive i samme Stilling som Kolossen paa Rhodos. — Gud veed, hvad Satan jeg ogsaa vilde her efter; dersom jeg havde haft nogen Anelse om, at de her bestaaende Forhold kunde blive saa genante, som de nu forekomme mig, saa havde jeg sgu aldrig bekvemmet mig til at leve under dem. Men hvem kunde saa lige falde paa det, da Tante skrev til mig: »Kom til mig, min Søn, Du skal leve trygt og roligt under mit patriarchalske Herredømme!« Dersom hun havde kunnet Græsk, burde hun for Resten have skrevet »matriarchalske«, men, det forstaar sig, faderlig og moderlig det kommer saa omtrent ud paa eet, thi »Herredømme« er dog Hovedordet. Imidlertid kan jeg paa den anden Side ikke nægte, at det var en Slags Lykke for mig at komme her dengang, for mine Affærer stod saa kummerligt, at jeg var grumme nær ved at gaa i Hundene. Det var de fordømte

Finanser, der bragte mig til Undergangens Rand[1]). Hvordan Pokker jeg bar mig ad, saa blev min Gæld bestandig større, skønt mine Indtægter ogsaa tiltog, og det uagtet jeg levede i den bedste Forstaaelse med alle Mennesker og ikke drev nogen som helst Slags Hazardspil, med Undtagelse af Tallotteriet, som jo er kongeligt og altsaa maa være godt. For nu at komme paa Fode igen, saa holdt jeg i flere Aar mig selv op med Løfter om et Budget[2]); men da jeg til sidst mærkede, at man hverken kan stole paa Løfter eller leve af dem, saa sammenkaldte jeg mine Tanker til en Stænderforsamling, og deres Indstilling gik ud paa, at jeg skulde foretage energiske Besparelser. Men at spare det er noget, der er lettere sagt end gjort; jeg forsøgte det paa forskellige Maader og besluttede navnlig herefter at spare Sømmene i mine Støvler, men synderlig videre kunde jeg ikke komme. Saa fandt jeg paa en anden Udvej. Jeg anskaffede mig en Indretning til mine Finanser, som kaldes et Normalreglement, og som er gjort af Gummi elasticum, for at man efter Bekvemmelighed kunde vide det ud eller trække det sammen. Men nu blev det først rent galt. Thi mit Normalreglement havde, som alt i Verden, der er normalt indrettet, maa have, et Hul, nemlig for uforudseelige Udgifter, og i dette Hul druknede baade de forudseelige Udgifter og mine Besparelsesplaner, saa jeg til sidst befandt mig med den ene Fod i Assistenshuset og med den anden i Slutteriet. Saa under disse Omstændigheder kan jo ingen fortænke mig i, at jeg syntes godt om, at min Tante tilbød mig Gæstevenskabets Brød og Salt; siden har jeg rigtignok erfaret, at man kan faa sit Brød vel saltet, og at Tantes Salt snarere er engelsk end attisk. Men hvad! nu er jeg her engang og veed ikke, hvor jeg ellers skulde kunne være; altsaa bliver jeg her vel for det første. (Gaber.) Det maa nok være et godt Stykke hen paa Eftermiddagen, jeg har sovet. Jeg skal dog se, hvor langt

---

[1]) Det havde vakt uhyggelig Opmærksomhed rundt om i Landet, da Regeringen ved Aabningen af den første Stænderforsamling i 1835 for første Gang havde offentliggjort en Oversigt over Statens Indtægter og Udgifter, der havde fremvist en større Underbalance, end nogen anede.

[2]) Der var i Stænderforsamlingen 1840 paa Algreen Ussings Forslag vedtaget, at der af Regeringen skulde forelægges toaarige Finansoverslag (»Normalreglementer«). Den nye Konge havde ogsaa givet sin oprigtige Hensigt til Kende ved det noksom gentagne Ord »Nu ville vi alle spare«; mange Besparelser var ogsaa virkelig allerede blevet indført, men midt under disse havde det atter vakt ikke ringe Misstemning, at Kongeparrets Sølvbryllup 22. Maj og Kroning 28. Juni 1840 havde slugt saa store Summer.

Solen er spaseret imidlertid. (Ser ud af Vinduet.) Død og Helvede! hvad er det? Er Vorherres Sol gaaet ned, saa er der gaaet en anden op, der stikker mig dobbelt saa stærk i Øjnene. Det var da et nysseligt Pigebarn, der staar ovre i Tantes Storstue! Men hvor i Alverden kan hun dog være kommet fra? Fra Himlen regner der jo i vore Dage kun Skomagerdrenge ned og ingen Pigebørn. Ja men fra Havet? Skulde det være en Havfrue? Nej hør, Jens Grib, lad os nu være Mennesker! Havfruer, efter at Hans Majestæt Kong Christian den Ottende er blevet Præses for Videnskabernes Selskab, det er aldrig muligt. Saa maatte jeg snarere antage, at Tante i sin Enkestand havde — Nej, det er jo ogsaa noget Snak. Det er jo over 30 Aar siden, Tante naaede Børneaarenes Grænse; og desuden, saadan en skikkelig Kone —. Og hvor skulde hun have gemt Pigebarnet til dette hellige Øjeblik? Ja, men hun maa jo dog være kommet et Sted fra. Eller hvad om hun kun var et Luftsyn, et Fata Morgana? Men jeg synes dog ellers, hun ser noget mere kødelig ud end Heibergs tørre Komedie[1]). Tys der er Tante.

2. Scene.

Jens Grib. Fru Seemann.

Fruen. Naa, min Søn, er Du allerede færdig med din Middagssøvn? Du har da heller ingen Ro paa Dig.

Grib. Herregud, Tante! jeg sover jo de tolv Timer af Døgnet og gaber de andre tolv; det, synes jeg, er alt, hvad man kan forlange af et Murmeldyr, endsige af et Menneske.

Fruen. Ja naar man sover, synder man ikke, sagde selv Holberg, og det er et sandt Ord. Derfor kunne unge Mennesker, som ikke have noget ret alvorligt at tage sig for, intet bedre gøre end sove.

Grib. Men jeg vilde jo nu grumme gerne bestille noget ret alvorligt, naar Tante bare kunde sige mig, hvad det skulde være.

Fruen. Ih, sæt Dig hen og læs i din Cicero: Om Pligterne, hvis Du ikke vil sove længer.

---

[1]) J. L. Heibergs Fata Morgana havde trods sine store lyriske Skønheder lige straks fra sin første Opførelse paa Kongens Fødselsdag 1838 gjort meget lidt Lykke, hvad til Dels skyldtes en klodset og poesiforladt Iscenesættelse og Udførelse. Fru Heiberg siger derom: Skuespillerne forstod ikke Stykket og Publikum endnu mindre.

Grib. Hvorfor skulde jeg nu læse Latin, da jeg ikke længer studerer Filologi [1])?

Fruen. Men Du kan jo læse den for Pligternes Skyld.

Grib. Gud, hvor Tante er antikveret! Pligterne har den nyere [2]) Filosofi for længe siden afskaffet.

Fruen. Naa, det maa være en net Filosofi, den! Den, vil jeg da haabe, Du ikke bekender Dig til?

Grib. Tante veed jo nok, jeg har studeret min Filosofi mere i Praksis end i Theori.

Fruen. Ja, saa maa Du vel have erfaret, at den intet duer til, thi din Praksis har jo ikke indbragt Dig andet end Gæld og Nød.

Grib. Om Forladelse, Tante! Disse Ting er ikke Resultaterne af mit Studium, men de ere saa at sige de Haandbøger, hvoraf jeg har lært Filosofi. Netop naar man trykkes af Livets Jammer og Nød, saa erkender man først deres Værd, saa føler man først rigtig Trang til at naa et højere og friere Standpunkt, hvorfra man skuer ned paa Verden som paa en Myretue, og hvorfra disse opblæste endelige Størrelser, denne overmodige jordiske Magt mister sin Nimbus og staar der i al sin Kummerlighed.

Fruen. Stille, Din gudsforgaaene Krop! Du er dog vel aldrig en Strausser [3]), thi den, som foragter Jordens Guder, foragter ogsaa Himlens.

Grib. Nej, Tante, vær kun ganske rolig! Fordi den Fugl Strauss og jeg ere meget ekscentriske, derfor ere vi ikke koncentriske. Men for Resten er det jo ligegyldigt, hvad jeg tror, da jeg ikke har i Sinde at melde mig til theologisk Eksamen [4]). Hør, Tante, jeg tror for Resten, jeg vil skrive noget derom.

Fruen. Hvorom?

Grib. Om Strauss.

Fruen. Det lader Du være, saa længe Du er i mit Hus; og overhovedet maa Du helst lade være med at skrive.

---

[1]) Ploug havde et Par Aar før opgivet sit filologiske Studium for at hellige sig udelukkende til politisk Virksomhed. Fra 1841 havde han været Redaktør af »Fædrelandet«. — [2]) Hegelske, i Opposition mod den Kantske Pligtlære. — [3]) D. F. Strauss' Hovedværk »Den christne Troslære« var i 1842 oversat af H. Brøchner. — [4]) Brøchner havde, da han i 1841 indstillede sig til theologisk Embedseksamen, i sit »petitum« erklæret Skabelsen, en historisk Christus og Sjælens Udødelighed for »imaginationes et nebulæ«, og tilstaaet, at hans theologiske Studier havde ført ham bort fra den christne Tro. Det theologiske Fakultet havde i den Anledning udelukket ham fra Eksamen.

Grib. Hvorfor det?

Fruen. Fordi alt det, Du skriver, enten er unyttigt eller skadeligt. Herefter kan Du vise mig alt, hvad Du begynder paa, saa skal jeg sige Dig, om Du maa fuldføre det eller ikke.

Grib. Tak skal Tante have! Saa De vil selv censurere, hvad jeg skriver. Men det gaar ikke an, Tante; husk paa, at vi lever i det 19de Aarhundrede, og at det tit nok er blevet sagt: at indføre Censur i Danmark er en Umulighed.

Fruen. Sagde Du »Umulighed«? Saa? Det skulle vi faa at se; jeg veed, jeg er Kone i mit Hus, og den, der understaar sig at skrive andet, end hvad jeg tillader, ham skal jeg snakke med, ham skal jeg —

Grib. Stop, Tante! den Straf, De nævnte, er haard nok; den er i det mindste fuldkommen tilstrækkelig til at betage mig al Skrivelyst. Men hør nu, da jeg altsaa ikke maa skrive og ikke kan læse, fordi vi som sagt næsten ingen andre Bøger har end Ciceros om Pligterne, saa vilde jeg bede Tante om min Kjole og mine Støvler for at komme ud og røre mig lidt.

Fruen. Røre Dig? Det er ganske overflødigt; al Bevægelse er skadelig.

Grib. Men saa har jeg ogsaa en anden Grund; jeg ser, vi har faaet fremmede; dem kan jeg da ikke godt vise mig for i Slobrok og Tøfler, især da der er unge Damer med.

Fruen. Aa jo, meget godt! Du skal slet ikke ulejlige Dig med at gøre Haneben for de unge Damer, for de ere baade gifte og forlovede.

Grib. Ja een af Delene er tilstrækkelig; men maa jeg alligevel ikke faa mine Støvler?

Fruen Snik Snak! Der har Du din Nathue; tag Du kønt den paa, og sæt Dig ned og plej din Magelighed!

Grib. Nej, den vil jeg ikke have paa, den klæder mig saa afskyeligt.

Fruen. Aa Snak! den giver Dig just den Værdighed, som Du ellers savner.

Grib. Jeg ta'er den ikke paa, Tante! Jeg er ingen Nathue og vil ikke sejle under falsk Flag.

Fruen. Jamen Du bliver det vel engang, og saa har Du godt af at øve Dig. Gør nu ingen Optøjer, mens jeg er i mit Køkken! (Gaar.)

3. Scene.

Jens Grib. Siden Generalkrigskommissær Sablenind.

Grib. Nej, det er dog et mageløst Stivsind! Fik jeg mine Klæder, mine egne Klæder? Fik jeg Lov at forlade hendes Stue, hvor jeg intet andet har at gøre end høre paa hendes evindelige Gardinprædikener? Det er utaaleligt. Jeg veed F. g. m. heller ikke, hvorfor jeg ikke lige saa godt først som sidst sætter hende Stolen for Døren og siger: saadan skal det være og ikke anderledes! for det er dog umuligt at holde dette ud til Enden. Men jeg kan ikke rigtig bære det over mit Sind at bryde over tvært med hende — hun er jo dog min Tante og har jo gjort en Del godt imod mig; man vil jo dog saa uhyre nødig have Skin af Utaknemlighed, om endogsaa de Velgerninger, man har nydt, er uendelig smaa i Forhold til Erkendtligheden, der fordres for dem. — Nej, jeg vil se at holde det ud lidt endnu — det vil sige, hvis jeg kan — og jeg kan vel nok, for jeg er et taalmodigt Skind — jeg har en rigtig Elefantnatur og er altsaa paa en Maade Typus for hele det danske Folk. Var jeg ikke, som jeg er, saa havde jeg sgu ikke døjet det saa længe! — Ja, jeg vil først forsøge, om jeg ikke kan bringe hende til Raison ved fornuftige Grunde. (Gaar hen til Vinduet.) Mon hun staar derovre endnu? Tys, nej, det var Gardinet, der bevægede sig. Ah! der er hun — og hun er ved at klæde sig paa. Oh! sikken Hals og se — Av! nu gik hun fra Vinduet! Gid jeg bare havde mine Klæder, at jeg dog ikke behøvede at se ud som et Fugleskræmsel eller et Hospitalslem! Uh, Tante, Tante! (Det banker.) Hvem der? Kom ind!

General (i Døren). Ærbødige Tjener! Jeg beder meget om Forladelse, det er vel ikke Fru Seemann, jeg har den Fornøjelse at tale med?

Grib. Nej, det er ikke; min Tante bærer ikke Bukserne saa tydeligt til Skue som jeg.

General. Ah, jeg beder meget om Forladelse! Er Fruen ikke selv til Stede?

Grib. Hun er ude i Køkkenet, men kommer vist straks, hvis De vil tage Plads saa længe.

General. Jeg er General — eller, om De hellere vil: Generalkrigskommissær Sablenind. Tør jeg spørge, om De er Fruens Søn?

Grib. Nej, hun er min Grandtante.

General. Ah, saa De er hendes Neveu! De hjælper hende vel med at bestyre hendes besværlige Embede?

Grib. Det kan jeg ikke sige. Min Tante regerer helst alene.

General. Ah, saa De opholder Dem blot her for Deres Morskabs Skyld?

Grib. Hvis jeg gjorde det, saa havde jeg aldeles forfejlet min Hensigt.

General. Naa, men i hvilken Kvalitet opholder De Dem da her paa Øen?

Grib. Hvorfor behøver jeg endelig at være her i nogen som helst Kvalitet; jeg kan jo være her baade uden Ansættelse og uden Egenskab.

General. Gudbevares, det kan De umuligt; saa er De jo en mistænkelig Person, som man maa have et Øje med paa hver Finger.

Grib. Men hvad Fanden skulde man da kunne mistænke mig for?

General. Aa, f. Eks. for demagogische Umtriebe, for højforræderiske Planer, Anslag til at omstyrte det bestaaende.

Grib. Saa? Aa nej, derfor kan De være ganske rolig; her er nu ingen Plads til nogen som helst Slags Umtriebe; disse Bygninger se mig temmelig solide ud, saa det skulde vanskelig falde nogen ind at omstyrte dem; og hvad Fanden skulde jeg gøre det for, om jeg ogsaa kunde?

General. Sætte Dem selv i Stedet!

Grib. Tak, nej, det er saamænd langt fra, at jeg misunder Husene den Fornøjelse at staa her; jeg vilde tværtimod ønske, at jeg var vel herfra. Men siden De endelig vil have, at jeg skal være her i en Egenskab, saa kan jeg gerne sige, at jeg er her som udtjent Soldemester.

General. Ah! De er emeritus. Saa hører De til mine Folk, thi jeg er selv emeritus. Ikke sandt: det er en meget behagelig Stilling, at sige naar Pensionen er god?

Grib. Ja, saamænd, men der er Maade med Behageligheden, naar man slet ingen Pension har. Jeg vilde sætte Pris paa at være i en eller anden nyttig Virksomhed. Det er saa kedeligt, ingenting at have at bestille.

General. Men saa har man jo den ypperligste Lejlighed af Verden til at more sig. Hør! vi to ville indrette os ret komfortabelt her paa Øen. Her maa jo være god Jagt.

Grib. Nej, det tror jeg ikke. Jagtglæderne har Tante lagt Beslag paa.

General. Ja ja, saa finde vi paa andre Ting; lad mig kun raade; jeg har et stort Talent som maître de plaisir.

Grib. Saa De har i Sinde at forblive her? Jeg synes ellers,

at det er et daarligt Sted, De har valgt Dem, hvis De har i Sinde at more Dem, De maatte hellere tage f. Eks. til København eller Hamborg.

General Ja, ser De, for visse Aarsagers Skyld vil jeg dog helst opholde mig her.

Grib. Naa, De vil formodentlig bruge Søbade for Deres Helbred [1]); men det kan man da ogsaa gøre andre Steder.

General. Nej, ser De, jeg har en Niece, en Guddatter, med mig.

Grib. Ah, naa det er Deres Guddatter, den unge Dame —

General. Hvad for noget? De har set hende? De kender hende? Jeg troede, vi var her i dybeste Inkognito.

Grib. Aa, Bekendtskabet er heller ikke synderlig intimt, thi jeg har kun set hende i Vinduet. Det er altsaa hende, der er svagelig?

General. Aa, nej! efter Omstændighederne er det en ganske god Konstitution.

Grib. — hun har, mener De vel. Men hvorfor Fanden vil hun da opholde sig her?

General. Jo ser De, det er egentlig ikke hende, som vil, men det er mig for hendes Skyld.

Grib. Ah, saa der er noget andet i Vejen. Hun har haft et Uheld, en troløs Elsker, en liaison dangereuse? Ja, det er ved Gud haardt, naar sligt træffer en anstændig Pige.

General. Jeg beder Dem, hvad mener De?

Grib. At Deres Guddatter muligvis er paa gode Veje til ogsaa at skænke Dem en Gudsøn, for at Deres gudelige Værdighed kan blive komplet.

General. Nej, jeg forsikrer Dem: min Guddatter er en meget dydig Pige; hun har levet meget indgetogent oppe i Norge.

Grib. Saa hun er fra Norge?

General. Ja, hun er født deroppe og har levet der indtil nu, da jeg har haft Lejlighed til at tage mig af hende. Hun vilde gerne til Danmark; alle hendes Bekendte her i Landet har ønsket hende herned. Jeg har nu efterkommet hendes og deres Ønske, hun er i Danmark.

Grib. Det vil sige paa Kyholm.

General. Javist, men deraf kan hun jo godt danne sig et Begreb om det øvrige Land.

Grib. Ja saamænd! det er omtrent eins Bier, sa'e Gaa-

---

[1]) Kongen laa jævnlig paa Føhr for at bruge Badene.

sen, som drak af ni Gadekær. Men sine Bekendte dem træffer hun da ikke her.

General. Nej, men det er ogsaa netop det, jeg vil undgaa.

Grib. Saa? Hvorfor det? Det er jo grusomt mod den stakkels Pige, naar hun har ventet at finde Venner og Veninder og saa i dets Sted kommer til en næsten øde Ø som en kvindelig Robinson.

General. Men forstaar De mig da ikke, uden at jeg skal sige Dem alt rent ud af Posen? Disse Venner, disse Bekendte, de have Planer med hende, som jeg ikke synes om. Der er ingen Tvivl om, at de ville gifte dem med hende.

Grib Det vil sige: een af dem, thi Polyandri er ikke tilladt efter den augsburgske Konfession; med Polygami er det en anden Sag; det tager man det ikke saa nøje med hos de højere Stænder. Nuvel, men det er jo saa rimeligt, at en smuk Pige bliver gift. Og De maa jo være glad derved, saa har De jo ingen Ulejlighed af hende mere.

General. Ja men ser De, den Ulejlighed betaler sig ganske godt. Hun har nemlig Formue, og jeg er hendes Formynder; selv bruger hun kun lidt; men jeg har desto bedre Brug for hendes Overskud. Jeg skal sige Dem: min Apanage er meget indskrænket, og jeg har bestandig store uforudseelige Udgifter.

Grib. Ja nu forstaar jeg Dem. De bruger altsaa Deres Guddatter paa samme Maade som en Mand i Ringkøbing, der hed Jens Harpøth, brugte sin Ko Han rejste omkring i en lille Vogn, som han lod Koen trække, og naar han blev sulten eller tørstig, saa malkede han den; saaledes havde han i Sinde at rejse Verden rundt, men hvor langt han kom, fortæller Krøniken ikke.

General. Det er en meget plat Lignelse, men for Resten er den ikke aldeles utræffende. Men nu beder jeg Dem for Guds Skyld: tal ikke til noget Menneske om, hvad jeg har betroet Dem!

Grib. Det lader jeg af gode Grunde nok være! Til hvem skulde jeg tale derom? Ja, det forstaar sig, Tante kunde jeg jo sige det.

General. Det skal være Dem tilladt, thi Deres Tante og jeg ere gamle fortrolige og intime allierede; det er egentlig hende, der har givet mig den Ide at komme her med Pigen, og hun har lovet at passe paa Pigen som Dragen paa Skatten.

Grib. Jeg takker for Lignelsen paa Tantes Vegne! den er virkelig meget træffende.

General. Og De, min unge Mand, haaber jeg, vil forene Deres Bestræbelser med Deres Tantes. De kan være overbevist om min varmeste Taknemlighed. Jeg belønner kongeligt.

Grib. Meget forbunden! Jeg er vist næppe værdig til Deres Tillid.

General. Men hvor bliver Deres Tante af?

Grib. Hun gik ud i Køkkenet. Jeg tror, hun sylter i Dag.

General. Ah, saa vil jeg besøge hende i Køkkenet; jeg holder meget af at se mig om i Køkkenerne; det er det Sted hvor man grundigst studerer Økonomien.

Grib. Ja saamænd, ligesom Vinkælderen er det Sted, hvor man grundigst studerer Hydraulikken.

General. Au revoir! (Gaar. Jens Grib bukker.)

4. Scene.

Jens Grib (alene).

Grib. Jo der betroede Du Dig til den rette, Din gamle Filur! Det er saamænd første Gang i mit Liv, at jeg har haft nogen egentlig Fornøjelse af at være Tantes Søsterdattersøn, thi det er naturligvis ifølge den Theori, at Æblet ikke falder langt fra Stammen, at han betroede mig sine Intriger. — Nej, det var da virkelig Synd, at saadant et stakkels Pigebarn skulde ofres for hans egoistiske Interesser; at hendes Ungdom skulde visne i denne Krog af Verden for at pleje hans Bekvemmelighed og tilfredsstille hans Lyster. Nej, Jens Grib! rigtignok har Du været en Soldemester i dine unge Dage og har muligvis en og anden letsindig Streg paa din Samvittighed, men hvad Du har at gøre i denne Sag, derom kan Du umulig tvivle. Jeg vil naturligvis se at hjælpe den stakkels Tøs ud af hendes Formynders Vold. Men hvordan skal jeg gøre det? Ja, det veed jeg sgu ikke rigtigt. Bare jeg nu havde haft mine Klæder, saa havde jeg haft den ypperligste Lejlighed til at introducere mig hos hende, nu da baade Tanten og Gudfaderen fordybe sig i Syltekrukkerne; men saadan som jeg ser ud, kan jeg sgu ikke være bekendt at gaa derover. Jamen jeg kunde raabe gennem Vinduet. Nej, det var en slet Plan at raabe paa Gader og Pladser, det fører ikke til andet end Vrøvl[1]). Men jeg kunde skrive hende til og kaste Billetten ind ad hendes Vindue! Ja, det gaar meget godt an; det vil jeg gøre. Hvordan skal jeg nu begynde? »Min smukke ubekendte!« — Ja, det gaar an, det klinger endogsaa smukt.

[1]) Sigter til de mange Folkedemonstrationer paa Gaderne i de Tider i Anledning af Orla Lehmanns Fængsling.

5. Scene.

Jens Grib. Frøken Eidsvold.

Frk. Eidsvold. Om Forladelse! jeg troede, min Gudfader var herinde.

Grib. Det er han rigtignok ikke, men det siger ikke noget; vær saa god og kom indenfor!

Frk. Eidsvold. Nej Tak. Kan De ikke sige mig, hvor han er?

Grib. Jo, det kunde jeg nok, hvis De endelig vil vide det, for han er ude i Køkkenet hos min Tante, og han har muligt et og andet at tale om, som De ikke maa høre. (Afsides) Det var sgu Synd, hun skulde dø ugift. (Højt) Hør, kom indenfor! jeg vilde gerne tale et Par Ord med Dem, blot et Par Ord. De maa undskylde saavel mit Kostyme som min Paatrængenhed, men det angaar Dem og Deres Fremtids Vel, det vil jeg sige Dem, og her er slet ingen Tid at spilde. Jeg forsikrer Dem om mine redelige Hensigter.

Frk. Eidsvold. Jamen Kors, det gaar ikke an; min Gudfader har egentlig forbudt mig at gaa ud af mit Værelse, inden han kom tilbage igen; men jeg kedede mig, og saa besluttede jeg at søge ham op. Men, hvis han nu fandt mig her i Samtale med Dem, saa vilde han bestemt blive vred

Grib. Ja, det er muligt; men som sagt, naar vi tale sagte, saa det ikke kan høres ud i Køkkenet, saa har det ingen Nød med at blive overrasket, for der er jo ingen, der kan have nogen Anelse om, at De er her.

Frk. Eidsvold. Naa, hvad vil De mig saa?

Grib. Hør, sig mig engang: er De fornøjet med at leve saaledes i afsluttet Indgetogenhed hos Deres Gudfader her paa denne øde Ø udenfor det hele øvrige menneskelige Samfund?

Frk. Eidsvold Nej, saamænd. Jeg synes rigtignok, her paa Øen er meget stille. Er det øvrige Danmark lige saa stille?

Grib. Forskellen er ikke stor, for her regerer Fru Seemann og i det øvrige Danmark Hr. —. Højrøstede Meningsytringer yndes begge Steder meget lidt. Men jeg mener, om De ikke længes efter andre Mennesker end den gamle udlevede Mand; er han i Stand til at erstatte Dem alt andet Selskab?

Frk. Eidsvold. Nej, jeg gad ogsaa nok omgaas med flere.

Grib. Men — tilgiv mig! — det er næsten et udelikat Spørgsmaal: har De ikke Længsler og Følelser, som Deres Gudfader ikke kan tilfredsstille, ønsker De ikke nogen Sinde at for-

andre Deres isolerede Stilling, at træde i nøjere Forhold til en, som kan beskytte og forsvare, elske og tilbede Dem indtil Deres Dages Ende? Jeg mener: har De aldrig tænkt paa det, der er punctum saliens i de fleste unge Pigers Tanke: paa at gifte Dem?

Frk. Eidsvold. Hvor kan det falde Dem ind at spørge mig derom? det er saadan noget, man ikke taler om, allermindst med fremmede Herrer.

Grib. Herregud, jeg forsikrer Dem jo, det er for Deres egen Skyld, jeg spørger Dem. Vil De ikke svare mig oprigtigt, saa maa jeg overlade Dem til Deres Skæbne.

Frk. Eidsvold. Nu ja, jeg kunde nok have Lyst til at blive gift, naar jeg kunde faa en rigtig god Mand. Men jeg kender ingen her, med hvem jeg kunde gifte mig.

Grib. Men naar De nu kom ud i den store Verden, saa vilde en ung Dame, der er saa smuk som De og oven i Købet formuende, finde en Legion af Tilbedere.

Frk. Eidsvold. Jamen saa kunde jeg jo komme i Forlegenhed med, hvem jeg skulde vælge.

Grib. De skulde naturligvis vælge den, De syntes bedst om. Men den Tid den Sorg! For Øjeblikket er Talen ikke om Deres Tilbederes Valgbarhed men kun om Deres Valgret. Altsaa, De kunde nok, jeg mener ikke straks, men engang have Lyst til at gifte Dem; og til at nære og tilfredsstille denne Lyst er De som ung fuldkommen berettiget; der kan ikke være mindste Tvivl om Deres Habilitet, derom er jeg vis paa, at baade Kancelli, Magistrat og Borgerrepræsentanter ville være enige. Men der er een Mand, der vil berøve Dem Deres Ret, og det er just den samme, som er Deres beskikkede Defensor, Deres Gudfader. Han vil forhindre Dem fra at gifte Dem, derfor er han rejst her hen med Dem, derfor holder han Dem afsondret fra Deres Bekendte og Venner, derfor forbyder han Dem at gaa ud i sin Fraværelse

Frk. Eidsvold. Men, Gud, skulde det være muligt! Det kan jeg aldrig tro, for min Gudfader maa jo dog holde af mig og følgelig gerne ville befordre min Lykke.

Grib. Ja, naar den falder sammen med hans egen, er han vist aldeles villig dertil.

Frk. Eidsvold. Jamen da kunde det jo slet ikke skade ham, om jeg blev gift.

Grib. Nej saamænd! man skulde ikke synes det; han vilde spare den Ulejlighed at passe paa Dem, han vilde ved at begunstige Deres Ønsker faa Krav paa Deres Taknemlighed. Men alligevel vil han modarbejde det, thi ved Deres Formæling

ophører han at være Formynder og at have Raadighed over Deres Formue

Frk. Eidsvold. Ja, men den maatte han endelig gerne blive ved at raade over.

Grib. Nej, paa ingen Maade, det vilde Deres Formue slet ikke have godt af, og det vilde Deres Gemal heller ikke vide noget af, for vi Mandfolk kunne som oftest godt bruge Pengene selv.

Frk. Eidsvold. Men hvad Sikkerhed har jeg nu for, at det, De siger om min Gudfader, er virkelig sandt og ikke lutter Bagtalelse?

Grib. Hvilken Interesse skulde jeg have af at bagtale ham?

Frk. Eidsvold. Ja, det veed jeg jo ikke; De kunde jo f. Eks. selv have Lyst til at være min Formynder.

Grib. Det kunde da ikke let falde mig ind, saa længe jeg selv staar under min Tantes strenge Formynderskab.

Frk. Eidsvold. Ja men hvad kan det nytte, De siger, at jeg er udsat for Forurettelse af min Gudfader, naar De ikke tillige siger mig, hvorledes jeg skal blive befriet derfor?

Grib. Det kan jeg meget let sige Dem: De skal rejse Deres Vej uden videre, og naar De saa er kommet i Sikkerhed, skal De skrive ham til og takke ham med rørt Hjerte for hans Velgerninger og erklære, at De for Eftertiden vil forskaane ham for en Formynders Besværligheder.

Frk. Eidsvold. Gud, hvor kan jeg rejse alene, og hvem skal jeg ty til?

Grib Ja det veed jeg sgu ikke — til Deres Bekendte, medmindre De vil foretrække straks at forlove eller gifte Dem, thi saa faar De jo en naturlig Beskytter.

Frk. Eidsvold. Mener De da med Dem selv, for De er jo den eneste her paa Øen, jeg kunde vælge?

Grib. Nej, jeg mente det virkelig ikke, for oprigtigt talt saa synes jeg, det vilde være at falde lige med Døren ind i Huset, hvis jeg friede til Dem, den første Gang jeg ser og taler med Dem. Og desuden, om jeg endogsaa havde inderlig Lyst dertil, vil jeg ogsaa tilstaa Dem, at min Stilling for Tiden er lige saa prekær, ja endnu værre end Deres. Jeg har nemlig hidtil omgaaedes vel hensynsløst med Livet, har soldet alle mine Ressourcer op og er saaledes kommet i min Tantes Vold, hvorunder enhver Rest, jeg vil ikke sige: af min forrige, men af min almindelige menneskelige Frihed er nær ved aldeles at forsvinde. De kan tænke Dem, det er hendes Skyld, at De ser mig i denne Dragt, thi mine ordentlige Klæder har hun taget

fra mig; ingenting vil hun tillade mig at bestille, ikke engang at kløve Brænde, thi saa maatte hun jo betro mig en Økse. Og fra denne Forsmædelse kan jeg vist aldrig slippe bort, thi jeg mangler alle Midler til at flygte for og til at leve for, indtil jeg andetsteds kunde komme i en Virksomhed.

Frk. Eidsvold. Herregud, stakkels Menneske! Og den Stilling er De kommet i uden at have gjort noget ondt?

Grib. Ja noget andet ondt end Sold har jeg aldrig bedrevet, det jeg veed. Men det er Følgen deraf og af den dumme Godtroenhed, hvormed jeg modtog min Tantes Indbydelse, at være hos hende.

Frk. Eidsvold. Ja, men hvis jeg saa vælger Dem til min Kæreste, saa befrier jeg Dem jo med det samme af Deres Nød?

Grib. Nej hør, det var da et ypperligt Indfald! Paa den Maade blev vi jo hjulpne begge to. Er det virkelig Deres Alvor? Skulde De være villig til at slaa Deres Klude sammen med mine, vil De restituere min Tilværelse, oprejse min henslumrede Kraft, gøre mig fri og stærk! Aa sig: vil De? Hvad jeg er og hvad jeg har, det ser De her for Dém.

Frk. Eidsvold. Jeg kunde næsten have Lyst til at prøve det.

Grib. De maa helst bestemme Dem straks, for der er ingen Tid at give bort for nogen af os.

Frk. Eidsvold. Naa ja, lad det saa være et Ord.

Grib. Hurra, Jens Grib! Hurra! Nu er Du ovenpaa — nej, det er sandt, ikke endnu, men nu har Du gode Udsigter til at komme der. Nu vil jeg aflægge alle mine gamle Uvaner og Skødesynder; jeg vil være virksom og fornuftig og bestemt og akkurat og forsigtig og modig og ufortrøden, og ja endnu meget mere, men fremfor alt vil jeg være glad.

Frk. Eidsvold. Ja, det skal De være; det vil jeg ogsaa være; men nu tør jeg vist ikke være her længer, for de andre kunne komme. Jeg løber.

Grib. Men vi maa snart tale sammen igen om vor Fremtid, ikke sandt?

Frk. Eidsvold. Jo, naar vi kunne træffe sammen. Far vel! (Ud).

6. Scene.

Jens Grib. Siden Fru Seemann og Generalkrigskommissæren.

Grib. Hvem skulde nu troet det for en halv Time siden da jeg gik her og ærgrede mig halv sort over Tantes Urimelig-

hed, at jeg inden Aften skulde være kæk som en engelsk Matros og glad som en nygift Kone. Her kan man sgu sige med Sandhed, at Lykken er kommet paa mig sovende, eller at jeg har fundet den i Rendestenen; det er i det mindste lige saa rimeligt som at finde den paa Kyholm. Nu er jeg altsaa forlovet! Jeg maa gentage det flere Gange for mig selv, inden jeg vænner mig til at tro det. Ja gu er jeg forlovet, og jeg haaber ikke, jeg kommer til at fortryde det, thi det lader jo til at være en grumme vakker Pige, og rig er hun oven i Købet. Bare jeg nu havde hende vel i Hus; men det bliver rimeligvis et haardt Pust, inden vi komme saa vidt. Hvordan Pokker skal jeg nu tage Tante; for, var det muligt at vinde hende for Partiet, saa er hun sgu i Stand til at kuske ti Generalkrigskommissærer. Aa Fanden! jeg vil sige hende det ligefrem, saa veed jeg da, jeg gaar ærligt til Værks, som det sømmer sig en Dannemand. Lad os saa se, hvordan hun tager imod det, saa er det altid tidsnok at tænke paa andre Midler. Hun maa jo i Grunden være glad ved at blive af med mig paa en god Maade, og det er jo hendes egen Fordel, at jeg gifter mig med en rig Pige, saa kan hun jo have sit Tilstød hos os, ifald hun bliver skrøbelig i sin Alderdom. Og nu Gudfaderen, ham maa man vel ogsaa kunne komme ud af det med; jeg kan jo love ham en vis bestemt aarlig Apanage, eller hvad det hedder, naar han vil give Køb; og det er sgu alt, hvad han kan forlange, thi nu, da jeg har Pigens Ja, er det jo aabenbart mine Penge, som han solder op. Oh! der har vi den gamle; nu frisk Mod, Antonius!

Fruen (kommer).

Grib. Hvor Pokker har Tante gjort af Deres fremmede?

Fruen. Hans Højvelbaarenhed gør mig den Ære at inspicere mit Spisekammer og Fadebur.

Grib. Den Ære kunde jeg sgu ogsaa gøre Tante, især hvis Deres Vinkælder trænger til Inspektion.

Fruen. Ja, min Søn, Tak skal Du have; bliv først saadan en Mand som Generalkrigskommissæren, saa kunne slige Hverv ogsaa blive Dig overdragne. Du skulde stille Dig den Mands Eksempel for Øje; det er en rigtig Statsmand med en Belevenhed og Dannelse, som Nutidens Ungdom ikke har mindste Fnug af. For ham staar alt mit aabent.

Grib. Aa ja, naar Tante lukker ham ind i Deres Spisekammer, hvor han ser ud til baade at kunne og ville gøre lyst, saa kan De jo gerne lade Resten staa aaben for ham, for da De er i den Alder, saa er der ingen Fare for, at han skal tage Deres Tilbud i personlig Betydning. Men siden han er employe-

ret derude, saa kunde Tante og jeg maaske imidlertid tale lidt sammen om en alvorlig Sag.

Fruen. Men Søn, Du gør mig ganske bange. Hvad er der paa Færde? Er her begaaet en Forbrydelse under min Jurisdiktion, eller foregaaet nogen Ulykke?

Grib. Nej ingenlunde. Tante skal ikke alterere sig. Vær saa god at sætte Dem ned, og hør roligt paa mig. (Afsides.) Naa — nun geht's los; herfrem, al min Kurage, thi det er meget muligt, hun bliver fløjtende tre Kvart! (Højt.) Stormægtigste, naadigste Oldfrue og Tante! Siden den Stund, da Skæbnens Raadslagning kaldte Dem til at være min Madmoder, har De ofte givet mig mange lysende Eksempler paa, at mit Vel laa Dem paa Hjerte, at Deres Valgsprog var: Jens Grib c'est moi. Lige saa ofte har De ytret, at De ønskede den fuldkomneste Kundskab om alt, hvad der rørte sig i mig, og De har højtidelig erklæret mig, at kun Sandheden vilde De høre. Nu vel! De skal faa den at høre! (Lægger Haanden paa Hjertet.) Her, ja ikke blot her men ogaa i mine indre Sjæls- og Legemsdele, rører sig en i min Natur begrundet, dybtfølt Trang til en bedre Ordning af mine Samfundsforhold, paa hvis Tilstedeværelse jeg, om fornødent gøres, kan fremlægge Dokumenterne. Jeg henstiller nu min Fremtids Skæbne til Deres Overvejelse; Deres Visdom vil prøve det Middel, hvorved jeg har tænkt paa at afhjælpe den omtalte Trang, idet jeg i Dag for ganske kort siden har i Tugt og Ære forlovet mig med den unge norske Dame, der befinder sig her paa Øen, og med hvem jeg med Deres Tilladelse agter snarest muligt at indtræde i den hellige Ægtestand. Himlen forunde Dem en lang Levetid, paa det at De selv kan være Vidne til den Lykke, De ved Deres Bifald vil skænke Deres trofaste og taknemlige Søsterdattersøn.

Fruen. Hvad hører jeg? Er Du gal?

Grib. Gal? Det var ogsaa et Spørgsmaal; jeg synes ved Gud, at det er et meget fornuftigt Forslag.

Fruen. Din utaknemmelige Æsel! Er det paa denne Maade, Du belønner min moderlige Omhu? Saadan et uforskammet Forlangende vover Du at kaste mig i Næsen?

Grib. Men Herregud! jeg synes, det er kun et meget billigt Ønske.

(Generalkrigskommissæren kommer.)

Fruen. Nu skal De høre Historier, Hr. General! Knægten, der staar, understaar sig til at fri til Deres Guddatter.

General. Gudbevares! sikken Ide! Hvor kan De saa skammeligt misbruge min og Deres Tantes Tillid!

Grib. Misbruge Deres Tillid? Hvad Fanden kan jeg gøre

for, at De betror mig Deres Statshemmeligheder? Dem skulde De holdt for Dem selv, til De saa, hvad jeg førte i mit Skjold. Dernæst vil jeg bede Dem at høre mig først, før De giver mig et allernaadigst Afslag. Jeg er villig til at gaa paa Akkord med Dem, mod at De giver os Deres Samtykke og ved Deres Indflydelse hos Tante skaffer mig hendes; saa vil jeg aarlig svare Dem en Sum Lommeskillinger.

Fruen. Hvad bilder Du Dig ind, Din Hanekylling! Du foreskriver Betingelser, Du, som ikke har Magt til at udføre det aller mindste af dine forrykte Projekter?

General. Deres Forslag kan være velment; det vidner om en loyal Tænkemaade; derfor tilgiver jeg Dem det for den Gang; men De maa undskylde, at jeg ikke kan indlade mig derpaa [1]). Desuden maa jeg oprigtigt talt sige Dem, jeg veed ikke, hvor De kan være saa opsat paa at faa min Guddatter til Kone. Hun er egentlig ikke smuk, hun er meget firskaaren.

Grib. Det er det samme; hun er alligevel ikke trekantet, og jo drøjere hun er, desto bedre Forslag er der i hende.

General. Hun mangler Dannelse, bærer ganske Præget af sit raa Fødeland, hvor kun de realistiske Interesser respekteres. Hun kender knap Kærlighed af Navn.

Grib. Det er det samme; jeg skal praktisk manuducere hende deri.

General. Hun er ingenlunde fuldkommen, hun har sine store Fejl.

Grib. Det har alle Mennesker og alt menneskeligt; dem kan hun jo aflægge.

General. Hun kunde i det hele være meget bedre; hun er et Hastværksarbejde.

---

[1]) Ordene er en tro Genklang af Kongens Svar til den Studenterdeputation, der, med Lehmann til Ordfører, Dagen efter Kongens Thronbestigelse havde overleveret en Adresse, hvori der bl. a. var ytret: »Ds. Maj. har forlængst givet Verden et usvigeligt Pant paa den Aand, der vil besjæle Deres Regering, ved at skænke et elsket Broderfolk en Forfatning ... «Og senere: »Det er den berømte norske Forfatnings Skaber, paa hvem Danmark, paa hvem hele den civiliserede Verden henvender sit Øje med forventningsfuld Tillid.« — Kongen havde takket Studenterne for deres velmente Forslag, der vidnede om deres loyale Tænkemaade; men da Provinsialstænderne aabnede Folket fuldstændig Adgang til at nedlægge deres Ønsker for Thronens Fod, ansaa han det for det bedste at blive ved det bestaaende. Desuden maatte han bede Deputationen lægge vel Mærke til, at den norske Konstitution var fremkommet under ganske særegne Omstændigheder. Havde det dengang ikke været nødvendigt saa hurtigt at ordne Landets Forhold, var han overbevist om, at Konstitutionen var blevet bedre og den paafølgende Udvikling sikrere.

Grib. Det er det samme; hun er alligevel et godt Stykke Arbejde.

General. Jamen De vil aldrig kunne harmonere med hende; hun er saa forfærdelig demokratisksindet; hun vil hver Dag gøre Dem Udøvelsen af Deres husherrelige Rettigheder stridig.

Grib. Det skal vi let undgaa derved, at jeg lader hende regere Huset.

General Men Herregud! kan De da alligevel ikke indse, at Deres Ønske er meget ubetimeligt?

Grib. Nej, det kan jeg rigtig ikke; jeg synes netop, det er paa den høje Tid for mig, at jeg engang faar Foden under eget Bord og ikke længer staar i Afhængighed af fremmede.

Fruen. Regner Du din kødelige Grandtante til fremmede, Dit Skarn? Ti nu stille; jeg vil intet Ord høre mere om denne Sag. For denne Gang maa det passerede være glemt; men kommer Du nogen Sinde igen og ytrer nogen Mening om dine egne Anliggender, eller vover Du at besvære mig med nogen som helst Petition[1]) dem betræffende, saa udstøder jeg Dig af mit Hus og vil ikke længer kende Dig for Slægtning, forstaar Du mig?

Grib. Jo, Tante, fuldkomment! (Afsides.) Ad den Vej kom jeg altsaa ingen Vej. Jaja, saa maa vi tage Skeen i den anden Haand.

---

[1]) Kongen var i 1840 blevet overvældet med Petitioner om Skattebevillingsretten Han havde en enkelt Gang bidt stærkt fra sig overfor en skikkelig Deputation fra Korsør ved at insinuere, at det nok egentlig var fra en og samme Pen (Lehmann), at alle disse Petitioner stammede. Ploug havde i den Anledning skrevet Epigrammet:

Korsør! hvor Du flov er:
din gamle Konge sover,
din nye Konge grov er.

Endelig kom der et kongeligt Reskript den 31. Oktober med en skrap Advarsel til alle Lensbesiddere og kongelige Embedsmænd mod at underskrive paa saadanne Adresser, da dette vilde blive betragtet som Angreb paa den bestaaende Forfatning, til hvilken de ved deres Embedsed var forpligtede. — »Corsaren« mødte derfor i sit Nr. for 11. December med følgende

Blanket.

At jeg underskrevne — — — under Dags Dato af Hr. — — — har modtaget en forsvarlig Irettesættelse for at have underskrevet Skattebevillingspetitionen, tilstaas herved efter Forlangende.

Med Højagtelse ærbødigst

— — —

Ogsaa Ploug hentyder i »Sylvesternat« hertil. Da en Jødedreng kommer for at aflevere en Næse, siger Jens Grib: En Næse, hvad Fanden skal jeg med den? jeg er hverken Embedsmand eller Lensbesidder.

General. Maa jeg spørge Dem, om min Guddatter har været indviet i Deres Planer?

Grib. Det kan De spørge hende selv om.

General (til Fruen). Ja jeg veed ikke, min bedste, om De ikke syntes, det var bedst, vi optog et Kriminalforhør over Pigebarnet; thi har hun begunstiget hans Projekt, saa maa hun sættes under Politiets specielle Opsigt.

Fruen. Ja, Deres Højvelbaarenhed! og have de konspireret sammen, saa bør de begge sættes paa Vand og Brød; det er en ypperlig Kur for Kærlighed og Frihedslyst. (De gaa.)

7. Scene.

Jens Grib. Siden Svend Tveskæg.

Grib. Paa den ene Side altsaa Vand og Brød og et Liv, der er endnu ringere end simpelt Fængsel, for saa vidt som de fleste Sluttere vist ere mere humane Folk end min gode Tante[1]), paa den anden Side en opredt Brudeseng med en rask norsk Jente i, et nyt Liv, Frihed og Virksomhed. Nej, Valget er virkelig ikke vanskeligt at træffe. Men det er ingen Sag at vælge i sit stille Sind imellem sort og hvidt, surt og sødt; Knuden er at realisere det i den virkelige Verden. Bare her vilde komme et Skib til Øen, lige meget om det var den flyvende Hollænder, saa skulde jeg vise Tante, hvor David købte Øllet Men desværre! Cholera kommer sjælden saa belejligt, og Revolutionsfeber har man ingen Disposition til i hele det nordlige Europa, og det er jo de eneste Epidemier, der kunde sætte Karantæneanstalterne i Virksomhed. Altsaa derpaa kan man ikke vente, vi maa hitte paa andre Midler. (Det banker.) Hvad er der nu? Kom ind! — Ah, velkommen Menneske! Er De sendt fra Himlen?

Tveskæg. Nej, men jeg er sendt fra Samsø.

Grib. Naa ja, det er ogsaa ligegyldigt. Hovedsagen er, at De er kommet. Hør, vi kende jo hinanden, ikke saa?

Tveskæg. Jo Gudbevares, vi er jo meget gamle Venner.

Grib. Og dele fremdeles de samme politiske Anskuelser?

Tveskæg. Ja, det forstaar sig. I Hovedsagen ere vi enige; det eneste, hvori jeg og mine liberale Venner divergere, det er i Midlerne for dens Udførelse; de anse det for tilstrækkeligt, at Landet faar en fri Forfatning, saa tro de, alt vil komme af sig

---

[1]) Lehmann — ligesom et Par Aar efter Goldschmidt — behandledes overordentlig humant og hensynsfuldt af alle Fængselets Embedsmænd.

selv; jeg anser det for rigtigere, at vi faar Realskoler, saa tror jeg, at alt kommer af sig selv.

Grib. Naa ja, det er nu lige meget for i Dag.

Tveskæg. Nej, det er ikke lige meget! Som jeg siger: det er Realskolerne, vi mangle. De kan ellers ikke tro, hvor det gaar fortræffeligt i min Skole med de almennyttige Discipliner! bare de andre Almueskoler vilde tage den til Mønster; i Gaar endte jeg et Kursus over den Kunst at binde Pakker sammen, i Dag er vi begyndt at dreje Kræmmerhuse, og til Michaëlis begynder vort Vintersemester; saa læser jeg over Indbankning —

Grib. Den var det vist bedre, De foretog praktisk.

Tveskæg — af Søm i Væggen. Saa begynder vi først paa de praktiske Øvelser, nemlig paa at smedde alle Slags Søm.

Grib. Atter Søm? Sømmene indtage altsaa en Hovedplads i Deres Undervisningssystem?

Tveskæg. Ja vist, for de er en Hovedgenstand i det virkelige Liv.

Grib. Aa ja, for saa vidt som de ere en Genstand med Hoved.

Tveskæg. Vil De sige mig, ved hvilken Lejlighed man ikke bruger Søm. Der er Søm i vor Vugge, der skal Søm i vor Ligkiste; der er Søm i Gulvet, der er Søm i Loftet, der er Søm over Loftet og under Gulvet.

Grib. Ja, det er meget godt; men nu vil jeg spørge Dem: kender De ikke en Sammenføjning, som sker uden Hjælp af Søm?

Tveskæg. Ja, saa bruges der Lim; det er ogsaa en vigtig Genstand.

Grib. Nej, heller ingen Lim.

Tveskæg. Ja saa er det vel hermetisk Tillukning, De mener?

Grib. Aa Snak; en Sammenføjning, som hører til de aller almindeligste, som De selv spiller en Rolle ved, som ikke er rite peracta, medmindre De eller en af Deres Kolleger er til Stede og stempler den.

Tveskæg. Det kan jeg virkelig ikke gætte.

Grib. Ja saa skal jeg sige Dem det: det er Ægteskab; den Indbankning sker uden Søm.

Tveskæg. Ja, det er ganske sandt. Haha! De er i meget godt Humør i Dag.

Grib. Tværtimod, meget slet, og det er netop paa sidstnævnte Sammenføjnings Vegne.

Tveskæg. Hvad for noget? Er De blevet daarligt gift?

Grib. Nej, men jeg vilde gerne giftes godt.

Tveskæg. Ja, det gør De aabenbart rigtigere i.

Grib. Unægteligt! naar det bare kunde ske. Men dertil behøver jeg Deres Assistance.

Tveskæg. Ja Gudbevares, naar Brylluppet bare sker i mit Sogn, saa er baade Hans Velærværdighed og jeg til Tjeneste thi vi tvivle ikke om, at Offeret —

Grib. Stop, lad os blive ved Offeret; det er netop et Offer, jeg forlanger af Dem.

Tveskæg. Af mig? Det er jo den forkerte Verden. Det gaar paa ingen Maade an; jeg skal vise Dem Loven; deri staar, at Degnen skal have Offer ved Bryllupper, ikke at han skal give.

Grib. Ja, men De veed jo, det er bedre at give end at tage.

Tveskæg. Ja Tak, men naar man skal leve deraf.

Grib. Ja saa hør mig ud, Menneske; jeg forlanger ikke noget Offer af Penge, men af Tid og Ulejlighed, af trofast Bistand og god Konduite. Vil De yde mig det for gammelt Venskabs Skyld, naar De derved kan befordre mit Vel?

Tveskæg. Ja det veed Gud, naar det ikke er andet. Men lad mig høre!

Grib. Ser De, jeg har i Dag forlovet mig.

Tveskæg. I Dag? Og vil giftes inden i Aften? De har da en Fandens Hast.

Grib. Med en ung norsk Dame.

Tveskæg. Ih! gratulerer! Tillader De, jeg spørger, hvad Kæresten hedder.

Grib. Hvad hun hedder? Død og Pine! det er sgu sandt, det har jeg glemt at spørge hende om. Det veed jeg ikke [1]).

Tveskæg. Hvad for noget? veed De ikke selv, med hvem De har forlovet Dem; det kan aldrig hænge rigtigt sammen; saa maa De jo være fuld eller gal.

---

[1]) At Ploug lader Repræsentanten for det forkuede unge Danmark forlove sig med den norske Konstitutions Fylgje af den blotte Sympathi uden at vide, hvem hun er, kunde være en fin Allusion til en forbløffende Replik af Madvig til de unge Studenter, der paa Frederik VI.s Dødsdag var forsamlede for at affatte Adressen til den nye Konge om at give Danmark en lignende Konstitution, som han havde givet Norge i 1814: »Haand paa Hjertet, mine unge Venner! Hvad kender I til den norske Konstitution?«

Grib. Jo gu veed jeg, med hvem; det kan jeg jo godt vide, fordi jeg ikke husker hendes Navn. Navnet gør jo saa meget mindre til Sagen, som hun skal aflægge det, naar hun bliver min Kone. Altsaa Pigebarnet er her, og vi ere enige; men hendes Gudfader og min Tante gøre Knuder og ville ikke lade os komme sammen. Det, jeg vilde bede Dem om, er altsaa, at De i Aften, naar de tager tilbage til Samsø, tager mig og min Kæreste med.

Tveskæg. Jamen ser De, den faderlige Myndighed, den maa man baade efter Guds og Kongens Love ikke sætte sig imod.

Grib. Men, for Fanden, Gudfædre har da ingen patria potestas og Grandtanter endnu mindre.

Tveskæg. Ja, de have dog en vis Art af Myndighed.

Grib. Aa sikke Snak, Menneske! Husk paa, at jeg ikke er en Dreng paa 16 Aar, men fuldmyndig for længe siden. Og i alle Tilfælde falder alt Ansvar paa mig.

Tveskæg. Naa ja, naar De paatager Dem Ansvaret, saa jeg ikke risikerer at miste mit Embede, saa —

Grib — vil De hjælpe mig. Og, hvis det bliver nødvendigt, hvis der bruges Magt —

Tveskæg. Saa vasker jeg mine Hænder.

Grib. Aa Snak! nej saa skal De knytte dem og tage, hvad Vaaben der ligger Dem nærmest, og forsvare os med.

Tveskæg. Ja, men saa risikerer jeg jo mit Liv; og hvis jeg mister det, kan det lidt hjælpe, at jeg beholder Embedet.

Grib. Men her er jo ikke Skygge af Fare. Øen har jo ingen anden Besætning end en fordrukken Vægter, og ham veed jeg da, vi to kunne banke.

Tveskæg. Men jeg vilde dog helst være udenfor det hele.

Grib. Ja, saa kommer De alligevel til at ofre, saa ofrer De mig og min Lykke, og er det Offer Dem ikke tungt?

Tveskæg. Jo, det forstaar sig, jeg holder jo meget af Dem; og naar det spænder godt af, saa kan jeg vel stole paa Deres Taknemlighed?

Grib. Den er ubegrænset, det kan De være vis paa!

Tveskæg. Ja stol De saa paa mig! Min Baad og min Arm staar til Deres Tjeneste; men det siger jeg med Forord: hverken mit Embede eller mit Liv — og saa husker De paa mig bagefter.

Grib. Det skal jeg. Hør nu: pro primo: hold min Tante og min Kærestes Gudfader op med Snak, mens jeg lister mig bort for at stjæle —

Tveskæg. Fy, nej! det vil jeg ikke have noget at bestille med; det koster jo Tugthuset.

Grib. Snak! det, jeg vil stjæle, er for det første mine egne Klæder oppe paa Tantes Pulterkammer, og for det andet min Kæreste. Jeg tager hende ud igennem Vinduet. Hvis Døren er lukket, saa bærer jeg hende ned til Stranden og venter Dem i Baaden. Se det er min Plan; bliv nu her og tag imod dem, og spørges der efter mig, saa sig, at jeg har Kolik og befinder mig paa et vist Sted. Jeg gad vide, om Tantes Nøgler ikke skulde være blevne glemte i Køkkenet ved Generalkrigskommissærens Inspektion. Er de der ikke, saa brækker jeg Døren til Pulterkammeret op. (Gaar.)

8. Scene.

Svend Tveskæg. Siden Fru Seemann og Generalkrigskommissæren.

Tveskæg. Han siger nok, at hans Taknemlighed er ubegrænset, men jeg skal ikke nægte, jeg gad nok hørt en Beskrivelse over dens Grænser, inden jeg bemænger mig med saadant noget Tøjeri: Flugt, Bortførelse og tiltvunget Ægteskab; det er jo en Revolution i det huslige Liv, og man skal ikke indlade sig paa Revolution uden den yderste Forsigtighed, inden man sikkert kan kalkulere, hvem der vil vinde eller tabe derved. Og netop dette Punkt er her højst tvivlsomt. Man kan slet ikke stole paa disse unge Mennesker og deres Løfter, de gør dem saadanne sangvinske Forestillinger, baade om deres Meningers Sandhed og om deres Hensigters Renhed, at de umuligt kunne holde Stik, naar det Øjeblik kommer, at de skulle realiseres. Man skal derfor se sig for, før man indlader sig med dem, thi det turde være ganske rimeligt, at man blev kastet paa Møddingen som en udslidt Støvle, naar man først har hjulpet dem til Ære og Magt. — Men lad mig nu se: hvis jeg nu faldt fra — det har man jo Lov til; man kan jo have forandret sin Overbevisning, det er noget, der ikke behøver at tage lang Tid. Hvis jeg aabenbarede Planen for Fruen og Pigens Gudfader, hvorledes mon man saa vilde belønne mig? Hm, Fruen har bestemt megen Indflydelse paa højere Steder; hun kunde understøtte min store Plan til Skolevæsenets Reform, og hvis den gik igennem, saa var min Lykke gjort, saa kunde jeg blæse ad Hr Gribs Offer. Saa maatte der jo oprettes en Normalrealskole eller et Realuniversitet, og hvem skulde man sætte til Bestyrer af saadan en Anstalt anden end mig, fra hvem Planen er kommet? Og nu Gudfaderen, det er

sagtens en meget rig og fornem Mand, thi hvorfor skulde Fyren ellers være saa forhippet paa at faa Tøsen? Han maa ogsaa spytte dygtigt i Bøssen for den Tjeneste, jeg gør ham, og saadan en Mands Løfter de ere anderledes at stole paa end den Fusentasts. Ja, det er aabenbart det fordelagtigste, og naar jeg betænker mig ret, saa er det egentlig ogsaa det hæderligste, for her har jeg jo den ypperligste Lejlighed til at vise mig som en Ven af den lovlige Orden, som en trofast Tilhænger af det bestaaende, hvorover min tidligere Tribunvirksomhed snart vil glemmes. Jeg veed Fanden gale mig heller ikke, hvor Hjertet saaledes kunde løbe af med mig før, at jeg lovede den forfløjne Knægt Bistand — ja, det er en stor Ulykke, naar man har saadan et varmt Hjerte!

(Fruen og Generalkrigskommissæren komme.)

Ærbødige Tjener, min naadige Frue! hvorledes staar det med Helbredet?

Fruen. Velkommen, Hr. Tveskæg! Naa, De kommer i rette Tid for at være os lidt til Trøst og Underholdning under vores Viderværdigheder. Maa jeg forestille Dem: Hr. General Sablenind — Hr. Skolelærer Tveskæg fra Samsø.

Tveskæg. Ah, det er mig meget smigrende at gøre en højagtet Militærs Bekendtskab; allerede Deres Navn har en meget martialsk Klang.

General. Meget forbunden! men jeg er egentlig ikke Militær, jeg har taget min Afsked og lever nu kun pour mon plaisir.

Fruen. Som man desværre kun har lidt af i disse sørgelige Tider.

Tveskæg. Hvad hører jeg? Er der tilstødt Fruen noget ubehageligt?

Fruen. Ak ja, den Ungdom, den Ungdom! Hvis man ikke havde graa Haar i Forvejen, saa maatte man faa dem over dens Forvildelser. Men hvor Pokker er min Søsterdattersøn blevet af? Traf De ham ikke her i Stuen, da De kom, Hr. Tveskæg?

Tveskæg. Jo, men han har absenteret sig, og hvis Fruen tillader, saa vil jeg benytte hans Fraværelse til at gøre Dem en meget vigtig Meddelelse.

Fruen. Hvad? hvad siger De? Er der nu noget nyt i Gære?

Tveskæg. Ja tilvisse, noget meget slemt nyt, thi det er i Sandhed sørgeligt, naar Ulydighedens og Frækhedens Aand griber om sig blandt den yngre Slægt og hver Dag, som gaar, stedse tydeligere træder frem for Lyset, men endnu sørgeligere

er det, naar denne Tidens onde Aand befænger vore nærmeste, naar den sønderriver de dyrebareste Baand og spreder Uenighed og Sorg i Familielivets Skød.

General. Kære! jeg beundrer Deres Talegaver[1]); De burde have en Guldpokal for dette skønne Foredrag, hvis man havde en ved Haanden. Men lad os komme til Deres egentlige Tekst, thi den fulminante Indledning har bragt mit Blod i Bevægelse; vil De bare se, hvor mine Bukser allerede ryste!

Tveskæg. En stor Udaad er sin Udførelse nær, et farligt Anslag truer denne Øs lykkelige Beboere med Tilintetgørelse af deres Velvære og Tilfredshed; jeg har Forbrydelsens Traade i min Haand; endnu er det muligt at forebygge den.

General. Men tal for Guds Skyld, tal, Menneske! Jeg staar paa Naale.

Tveskæg. De, som staa i Spidsen derfor, det er — jeg udtaler det med Smerte — Deres egen Slægt; det er Deres Søsterdattersøn, Frue, det er Deres Guddatter, højstærede Hr. General! De have besluttet at flygte bort fra dette Land for at indgaa en Forbindelse, som deres Slægtninges og foresattes Vilje forbyder dem; de trodse den faderlige og moderlige Forbandelses Vægt og ville paa egen Haand skabe sig en indbildt Lykke.

Fruen. Hvad siger De? er det muligt, at de efter den Lektion, de fik før, vove at fremture i deres formastelige Forsæt? Naa, de skal faa, det skal jeg love dem for; at han er min Søsterdattersøn, skal ikke hjælpe ham det aller mindste.

Tveskæg. Det var talt som en kvindelig Brutus!

General. Men hvad gribe vi til, min bedste, for at forpurre det; det var vist det bedste at faa Sagen afgjort med saa lidt Støj som muligt, thi mine Nerver ere meget ømfindtlige.

Fruen. Vi skulle naturligvis tage dem ved Vingebenet og derpaa holde Standret over dem. (Gaar til Vinduet og raaber:) Jens Vægter! Kom herind!

General. Det gør mig ved Gud hjertelig ondt for min Guddatter, at hun har indladt sig i en saadan Forbindelse. Det er bestemt Deres Neveu, det ildesindede Menneske, der har forført hende.

---

[1]) Ussing blev kaldet »Danmarks Mirabeau«, fordi han ligesom den franske Frihedshelt baade var veltalende og koparret. Det blev ogsaa engang om hans Veltalenhed skæmtende sagt, at han talte med 40 Kapellaners Kraft.

9. Scene.

De forrige. Jens Vægter.

Vægter. Hvad befaler Fruen?

Fruen Du skal være paa din Post, Jens!

Vægter. Det kan Fruen lide paa; jeg sover aldrig.

Fruen. Der maa ingen forlade Øen, hører Du?

Vægter. Der skal ikke en Fugl faa Lov til at flyve herfra.

Fruen. Og naar min Søsterdattersøn kommer, saa attraperer Du ham og bringer ham herind!

Vægter. Skal ske, som Fruen befaler. Men om han gør sig obsternasig, maa jeg saa bruge Geværet[1]), for jeg veed nok, det er Fruens eget Kød og Blod, jeg slaar paa.

Fruen. Javist, død eller levende skal Du bringe ham.

General (til Vægteren). Der, min gode, har Han tre Mark; lad mig saa se, Han gør sit bedste.

Vægter. Gudbevares! for tre Mark slaar jeg et Øje ud paa Fanden selv. Gud velsigne Dem, Deres Velbaarenhed! behøver De engang et lille Hurra eller saadan noget, saa er Jens Vægter Manden (Gaar.)

10. Scene.

De forrige uden Jens Vægter. Siden Jens Vægter med Jens Grib og Frk. Eidsvold.

Fruen. Men sig mig, Hr. Tveskæg, hvorledes er De kommet under Vejr med Komplottet?

Tveskæg. Det skal jeg sige Dem; han var ubesindig nok til at betro sig til mig og vilde forføre mig til at være sig behjælpelig. Jeg lod naturligvis, som jeg ganske billigede Planen, for desto sikrere at lokke ham i Fælden.

General. Særdeles snildt gjort! Hør, veed De hvad, der sidder et diplomatisk Hoved paa Dem; det var blodig Synd, om Deres store Talenter skulde gaa til Grunde i en saa underordnet Virkekreds, som den samsøske Ungdoms Undervisning er. De skulde søge anden Ansættelse.

Tveskæg. Ja, med stor Fornøjelse, dersom Hr. Generalen gunstigst vilde have mig i Erindring og lægge et godt Ord ind for mig paa højere Steder.

---

[1]) Gevær havde dengang endnu i det officielle Militærsprog sin Betydning af Værge i Almindelighed, uden som senere at indskrænkes til Skydevaaben.

General. Ja, det kan De ganske tilforladeligt stole paa; Deres Skæbne skal være mig meget angelegen.

(Jens Grib og Frk. Eidsvold føres ind af Jens Vægter.)

Vægter. Her har vi Arrestanterne. (Til Fruen.) Han var endda meget manerlig og bed slet ikke fra sig.

Fruen. Naa, Din topmaalte Slyngel! Din udenlandske Tøjte! saa fik vi Jer da begge to.

Grib. Tante kan ellers gerne spare sine Injurier til bedre Tid og Lejlighed[1]). Maa jeg spørge, hvorfor man forhindrer os i at rejse, hvem der har mindste Skin af Ret til at øve Vold imod os?

Fruen. Det har jeg. Tror Du, Du er kommet i mit Hus for at gøre og lade, hvad Du lyster, og gaa og komme, ligesom Du behager? Nej, min Herre! jeg er en Kone af den gamle Verden, der veed, hvad man skylder sine Slægtninge, og slig en Ulydighed, slig en formastelig Trods, som Du har vist den, tilgiver jeg aldrig.

Grib. Det er endelig ogsaa lige meget, naar Tante blot vil lade os rejse; saa haaber vi at kunne slaa os igennem uden Deres Tilgivelse.

Fruen. Nej, ikke af Stedet, saa længe jeg lever! Naar jeg er død, saa kan Du gøre Dig lige saa lystig og gal, som Du vil.

Grib. Ja Tak, saa behøver jeg jo slet ikke at spørge mig for. Men hvad vil De os da? Hvorfor føres vi her ind af Vægteren? Hvad har De i Sinde med os?

Fruen. At afstraffe Jer eksemplarisk. Ikke sandt, Hr. General, det er ogsaa Deres Mening?

General. Fuldkomment. Jeg forsikrer Dem, det skærer mig i Hjertet, men naar Børn ikke ville lyde, saa maa de føle.

Grib (til Svend Tveskæg). Naa, det er da Dem, der har angivet os; De ligner Dem selv!

Tveskæg. Jeg beder Dem at undskylde! Pligten gaar for alt, om den er aldrig saa tung. Desuden behagede Deres Plan mig slet ikke fra Begyndelsen af; jeg saa straks, der var ingen sund Rod i den.

Fruen. Hvilken Straf voterer De for, Hr. General?

---

[1]) Allerede i »Den forvandlede Regensianer« giver Ploug et Hib til Stemanns brøsige Optræden: Da Jens Gribs Kontubernal Peer Mikkelsen spørger sin Broder Præsten, der er kommet til Byen, om han har været hos Stemann, svarer denne: »Nej, jeg kommer ikke til Byen for at faa Grovheder.«

General. Undskyld mig lidt, jeg vilde gerne betænke mig, inden jeg ytrer mig i denne vigtige Sag. Maaske vi først kunde høre Hr. Tveskægs Votum.

Tveskæg. Nej, mig maa De rigtig have undskyldt. Jeg finder det upassende at votere i denne Sag, da jeg er Degn, thi hvis Delinkventen blev dømt fra Livet og skulde begraves, saa blev det mig, der i Præstens Forfald skulde kaste Jord paa ham.

Grib. Aa, De kunne for Resten allesammen spare Dem den Ulejlighed at votere paa noget som helst. Jeg gad Fanden gale mig vidst, hvem der har givet nogen af Dem Magt til at domfælde mig; jeg veed da for Pokker, at jeg er et voksent Menneske og her paa Kyholm ikke befinder mig norden for Limfjorden og altsaa heller ikke norden for Lands Lov og Ret [1]).

Fruen. Her tages ingen Protest til Følge, jeg udøver kun min Husret, og i alle Tilfælde ere vi de stærkeste.

Grib. Ja, jeg indlader mig nødig i Slagsmaal, naar jeg har Damer med mig, ellers kunde det dog være et Spørgsmaal, om Generalkrigskommissæren og Vægteren, der staar, kunne faa Bugt med mig.

Fruen. Jamen jeg tager min Ildtang og hjælper dem.

Tveskæg. Ja, naar Nøden kræver det, saa er jeg pligtig at laane Fædrelandet min Arm.

Grib. Naa ja ja, saa vilde jeg vel sagtens blive overmandet. Hvad vil De altsaa gøre med mig? jeg underkaster mig min Skæbne.

Fruen. Lad dem blive indespærrede paa Nr. 1 indtil videre!

Grib. Tak skal Tante have for, at De lader os blive sammen, saa skulle vi nok faa Has paa Tiden.

Tveskæg. Men jeg anser det for meget tvivlsomt, om det kan tillades de unge Mennesker at amusere hinanden i Fængslet.

General. Ja, De har Ret, min bedste, det gaar paa ingen Maade an; de kunde avle os en hel Efterslægt derinde, en moralsk fordærvet Ungdom, og hvad skulde man saa gøre her, hvor der intet Selskab er til dens Forbedring [2])?

---

[1]) Gammelt Mundheld om Vendsyssel. — [2]) Opdragelsesanstalten paa Flakkebjerg var oprettet 1836 af »Comiteen til moralsk fordærvede Personers, men især den opvoxende Ungdoms Forbedring«.

Fruen. Naa ja, saa han paa Stuen Nr. 1 og hun paa Nr. 2. Er De enig, Hr. General?

General. Fuldkomment, kære Frue! jeg underskriver Deres Votum med Tilføjende: Fængselet bør af særdeles Naade være paa Livstid.

Grib. Paa Livstid, det vil da sige paa Deres Livstid og ikke paa vores, for det sidste kunne vi ikke godt være tjente med. Men Herregud, Tante! lad Dem dog endnu en Gang bevæge! Husk paa, at De selv engang har været ung og da vistnok har været lige saa tilbøjelig som vi til at sætte Deres Hjertes Ønsker og Trang igennem trods Omstændighedernes Bydende [1]). Og det, vi har gjort, er jo dog saa uhyre uskyldigt, saa aldeles naturligt.

Fruen. Jo det er en dejlig Uskyldighed, at gøre Brud paa den bestaaende Tingenes Orden. Før dem bort, Jens! Tag hende først!

(Jens Vægter gør Mine til at føre Frøkenen bort.)

Grib. Dersom Du understaar Dig at røre hende, Jens, saa slaar jeg Dig paa Stedet i Stykker!

Vægter. Ja ifald der tilstøder mig noget, saa husker Fruen vel Svie og Badskærerløn?

Frk. Eidsvold (græder). Herregud, hvad skal der blive af? Gudfader, hvor kan De være saa slem?

Grib. Græd ikke, min Engel! lad dem kun triumfere denne Gang; det bliver en stakket Sejr. Der er Styrke i Smerten, der er Kraft i Fortvivlelsen, vi skulle nok blive frie.

Fruen. Gaa nu med hende, skynd Dig! Vi ville ingen flere Lamentationer have.

(Vægteren og Frøkenen gaa.)

Tveskæg. Saaledes endte altsaa denne Uges store Dag, hvor Frækhedens og Tøjlesløshedens mørke Dæmoner vovede at trodse Lovens Arm og Guds Salvedes Majestæt. Den endte og skal aldrig mere vende tilbage i vort lykkelige Fædreland, hvor den mest ophøjede Retfærdighed og Visdom throner.

---

[1]) Stemann havde selv (men det vidste Ploug næppe, da han skrev disse Ord) et Par Aar i Forvejen overfor N. C. L. Abrahams (se dennes »Meddelelser« S. 141) ytret: »Ser De, mine Herrer, min Ungdom og Studentertid faldt ind i den franske Revolutionstid, og jeg kan forsikre Dem, at jeg dengang var en nok saa slem écervelé (han brugte netop dette Ord), som de unge Herrer ere nutildags; men alt saadant giver sig med Aarene«. — Det gjorde det vel ogsaa for Ploug selv.

11. Scene.

De forrige. Siden Jens Vægter.

(En Vise paa Marseillaisens Melodi begynder langt borte).

General. Tys, hvad er det for en Larm, der høres? Hvem kan det være, der synger eller raaber?

Tveskæg. Hvis mit Gehør ikke slaar mig fejl, saa er det den bekendte liderlige franske Vise.

(Jens Vægter kommer.)

General. La Marseillaise mener De? Hvad Pokker kan det betyde paa dette Sted om Aftenen? Der skulde da vel aldrig være noget galt fat? (Til Fruen.) Aa, min bedste Frue, vil De ikke skaffe paalidelig Efterretning om, hvad der er paa Færde, jeg har faaet saadan Uro i Kroppen, at jeg er bange, jeg mister al min Appetit.

Fruen. Jens! gaa ud paa din Post og pas vel paa! Kommer der nogen fremmed og vil i Land, saa forbyder Du det.

Vægter. Og hvis de mukker eller inte vil dreje af med det gode?

Fruen. Saa anvender Du det onde! (Jens Vægter gaar.)

General. Ja, men hvis det var Folk, som havde ondt i Sinde, saa maatte man dog helst undgaa at irritere dem; hvad mener De, min bedste?

Tveskæg. Ja jeg vil helst være udenfor Sagen.

General. Jamen da De nu engang er her i Stuen, saa maa De dog staa os bi med Raad og Daad.

Fruen (raaber ud af Vinduet). Hvad er det saa, Jens?

Vægter (udenfor). Det er et stort Skib, der sætter Folk i Land.

General. Død og Pine! det skulde da ikke være »Corsaren«, der vil gøre Landgang her paa Landet[1])?

Fruen. Det vil vi ikke haabe, for saa var den i Stand til at hævne sine nylig udstandne Besværligheder[2]) paa os. (Ud af Vinduet.) Jens! lad ingen komme i Land!

---

[1]) Det fortaltes, at Kongen var særlig nervøs urolig og pirrelig om Fredagen, naar »Corsaren« kom ud. — [2]) Alene i Begyndelsen af dette Aar, 1842, havde »Corsaren« faaet 7 Numre beslaglagt af 13; den var engang i tre Uger efter hverandre ikke udkommet. Den ene Straamand efter den anden havde maattet vandre i Fængsel, en af dem, en vis Fjelsted »præsiderede kun ved eet eneste Nummer, og det kom oven i Købet ikke engang ud«. 1843 huggede Højesteret igennem Straamændene og ramte Goldschmidt selv.

Tveskæg. Siden De forlanger mit Raad og min Medvirkning, saa vil jeg raade, at man forbereder sig paa en Belejring. Huset er jo stærkt og holder nok en Storm ud.

Fruen. Ja Herregud, mon det skulde komme saa vidt, saa ere de i Stand til at slaa mig mine Ruder ind[1]).

Tveskæg. Ja bliver der løbet Storm, saa bliver det ikke derved. Hr. General! De falder i Staver.

Fruen. De maa lede Forsvarsanstalterne for det værste Tilfælde, min kære Ven!

General. Ja med stor Fornøjelse; men først maa jeg undersøge Stedets Fortifikation. Anser De Stuen for sikker?

Tveskæg. Bombefast er den ikke.

Fruen. Skulde der blive kastet Bomber? O, Du store Gud! mine Sengklæder og alt mit Linned bliver spoleret. De maa forsvare os, Hr. General!

General. Aa hvad, jeg er jo ikke virkelig General, jeg har kun dyrket Felttjenesten som Dilettant[2]). Jeg vilde ønske, vi havde en Militær af Faget her. Imidlertid, jeg er fattet paa alt, og før visne denne Højre, før jeg tænker paa Overgivelse[3]).

Vægter (raaber udenfor). Av, Gevalt! Jeg har slets inte brugt Stokken; Frue, jeg faar Prygl!

Grib. Død og Pølse! Det bliver Spænd. Paa den Maade kunde jeg muligvis komme ud af min Arrest, inden jeg kommer ind i den.

General. Ja saa vil jeg raade enhver at følge den første Regel i Krigen: at indtage en fast Position. (Han kryber under Bordet.)

Fruen. O kæreste Hr. Tveskæg, luk Døren i Laas og hold paa den! (Svend Tveskæg stiller sig ved Døren.) (Til Jens Grib.) Hjælp ham, min Søn!

Grib. Nej, Tante, som Arrestant er jeg nødt til at være neutral.

---

[1]) Stemann havde mere end een Gang faaet sine Vinduer i Badstuestræde slaaet ud. Han boede, hvor senere »Studentersamfundet« fik sit første Lokale — [2]) Christian VIII. havde som kortvarig Konge i Norge 1814 kun leveret Svenskerne et Par Smaatræfninger. — [3]) Genklang af Christian VIII.s Ord til Nordmændene, da han efter Frederik VI.s Afstaaelse af Norge 1814 lovede dem som deres Konge at hævde et frit Kongerige Norge.

12. Scene.

(Vise paa Marseillaisens Melodi udenfor. Ved Begyndelsen af Chorets andet[1]) Vers styrte Jyderne ind og vedblive at synge uden at tage videre Notits af de tilstedeværende.)

1.

En Frihedsaand vi har annammet,
af Aarhundreders Kval er den fød,
og mange Slægters Blod den ammed,
før den Tidens Mulm gennembrød;
men nu den mægtig raader Livet,
den løfter Modet i vor Barm,
den styrker Kraften i vor Arm,
med den er os Sejeren givet.
|: Brus højt, vor Frihedssang!
flyv over Sø og Vang
og meld hver Træl,
at Livets Aand vil snart indfri sin Gæld! :|

2.

Hvor Kundskabs Træ bær Frugter rige,
modnes Sæden til Frihedens Høst,
naar Timen slaar, saa vil den stige
frem af Folkets drømmende Bryst;
den bryder gennem Bajonetter
og styrter Fængslerne omkuld;
naar Lidelsernes Kalk er fuld,
fuldbyrder den, hvad den forjætter:
|: Brus højt, o. s. v. :|

3.

Paa Vaarens Vind fløj hid dens Stemme,
Lærkens Sang har det Budskab os bragt:
at Frihed her skal vorde hjemme
og forny os Fortidens Magt;
lad fremmed Overmod saa vie
til Undergang vort Navn, vort Sprog;
vi knuse det forhadte Aag
og skal lære Overmodet tie.
|: Flyv da, vor Frihedssang,
hen over Sø og Vang!
og meld hver Træl,
at Livets Aand vil snart indfri sin Gæld. :|

---

[1]) Ved Stykkets Opførelse blev kun første Vers sunget (og trykt i Programheftet). Andet og tredie Vers er her optagne efter Poul Rytters Viser og Vers 1847, S. 99, hvorefter ogsaa første Vers er (ubetydeligt) rettet

1ste Jyde. En Bolle Punsch!

2den Jyde. Hvor er Opvartningspigen? Hejda Mette, Marie, eller hvad I hedder!

1ste Jyde (opdager Generalkrigskommissæren). Død og Pine! her er sgu soldet dygtigt, inden vi kom. Ser I, her er allerede een drukket under Bordet.

Grib. Men hvad Satan, Godtfolk! jeg kender jer jo allesammen.

1ste Jyde. God Dag, Jens Grib! Hvad Fanden gør Du her?

Alle Jyderne. God Dag! God Dag!

Grib. God Dag! Ja lutter gode Venner og Soldemestre er I jo allesammen. Men hvor i Alverden kommer I dog fra?

1ste Jyde. Vi ere komne med »Anders Sandøe Ørsted«.

Grib. For Fanden! ere I anførte af ham, det var da besynderligt.

2den Jyde. Ja han har ført os hertil.

Grib. Nej det er mig da aldeles ubegribeligt.

1ste Jyde. Saa, Dit Fæ! det er ikke den virkelige Ørsted, det er Paketten, vi ere komne med.

Grib. Naa saa, ja det var en anden Sag; saa er alt jo i sin Orden for saa vidt; men imidlertid fik jeg jo dog ikke at vide, hvorfor I have gjort Landgang.

1ste Jyde. For at faa noget at drikke. Er dette her ikke en Kro?

Fruen. Nej, jeg beder meget undskylde; De befinder Dem i et meget anstændigt Hus. (De hilse paa Fruen.)

Grib. Ja, mine Herrer! De befinde Dem rigtignok i min Tantes Hus; imidlertid er det ikke mere end et Kvarters Tid siden, at samme ærede Tante gjorde den stærkeres Ret gældende mod mig, saa det var ikke andet end jus talionis, ifald vi nu betragtede Huset som vort, thi nu ere vi de stærkere.

Fruen. Jeg haaber, at min Alder og mit Køn ere tilstrækkelige til at beskytte mig.

Grib Gudbevares, Tante! Vær De ganske rolig, der skal ikke blive krummet et Haar paa Deres Hoved, det vil sige paa visse Betingelser. Men, for Djævlen! hvor blev Kommandanten af? Hr. Kommandant! jeg inviterer Dem, De kan komme frem med sikkert Lejde.

General (kryber frem). Ja, saa tror jeg, jeg vil forlade min fordelagtige Stilling, thi den er noget ubekvem. Jeg overgiver mig paa Naade og Unaade mod chevaleresk Behandling.

Grib. Naa, mine Herrer, nu gør jeg Dem til Meddoms-

mænd i vore huslige Anliggender. Jeg har i Dag forlovet mig med en ung, rig og smuk Pige fra Norge —

Alle Jyderne. Vi gratulere!

Grib. — som var kommet her til Øen for at besøge min Grandtante, hvem jeg ogsaa er i Besøg hos. I veed, at jeg har soldet en Del før, men fra jeg forlovede mig, har jeg aflagt det højtidelige Løfte at blive et nyt og bedre Menneske og udfolde al den Virksomhed, som mine Evner sætte mig i Stand til. Mod denne Forbindelse har min ærede Tante og min Kærestes Gudfader, Hr. Generalkrigskommissæren der, haft en Del Indvendinger at gøre, muligvis i den Formening, at mit nævnte gode Forsæt ikke var oprigtigt ment, men I kende mig jo, Kammerater; ville I ikke nok gaa i Kaution for mig?

Alle Jyderne. Jo, med Fornøjelse!

Grib. Ja saa veed jeg ikke, om Tante nu har noget videre at indvende mod Partiet? De ser jo, det kan ikke nytte at protestere.

Fruen. Nej, mit Minde giver jeg ikke, det har jeg nu engang nægtet; Du kan for Resten gifte Dig med hvem Du vil og har jo tit nok ladet mig høre, at Du ikke brød Dig om min Velsignelse. Men mit Hus det haaber jeg Du forlader.

Grib. Ja, Tante, det kan De være sikker paa; og, som sagt, vil De ikke velsigne os, saa faar det være. Men nu De, Hr. General, ere Deres Indvendinger ikke nu bortfaldne? Ikke sandt, det er ikke længer Deres Mening, at jeg bør indespærres paa Livstid, at sige paa andre Steder end i Deres Guddatters Arme.

General. Nej, Gudbevares! jeg beder Dem glemme det om Livstiden, jeg sagde før; det var en ren Skrivefejl, jeg vilde have sagt et Par Dages Tid eller saa.

Grib. De giver mig altsaa Deres Guddatters Haand?

General. Naar hun giver Dem den selv, er det jo kun en overflødig Ceremoni, at jeg siger Amen!

Grib. Men dette Amen?

General. Det er til Tjeneste med den aller største Fornøjelse.

13. Scene.

De forrige. Jens Vægter. Siden Frøken Eidsvold.

Jens Vægter. Hør, han, der staar der i det Sejldugs Overtræk, det var ham, der slog mig, Frue; tillader Fruen, at jeg trækker ham udenfor og smører ham dygtig ind.

Fruen. Tys, Jens! det er forbi med vor Magt fra i Dag.

Grib. Ja, min gode Jens! tak din Gud for hvad Du har faaet, og udsæt Dig ikke for mere. Gaa øjeblikkelig ind og hent mig min Kæreste igen, hvor Du har gemt hende!

Jens Vægter. Skal jeg gøre det, Frue?

Fruen. Aa ja, Du er jo nødt til det.

Grib. Og nu, min liberale Ven! De tager vist af oprigtigt Hjerte Del i min Lykke.

Tveskæg Jeg forsikrer Dem — De ser jo, at det var til Deres eget Bedste, at jeg røbede Deres Plan, og jeg har bestandig staaet ærlig paa Deres Fordel i hvad jeg kunde. De hørte jo, at jeg undslog mig for at votere paa Deres Straf, og De saa jo, at jeg lukkede Døren op for Deres Venner.

Grib. Javist! da De ikke kunde holde dem længer ude! Har man ingen anden Nytte af Deres Venskab, saa har man dog den, at man ved Hjælp af det erhverver sig megen Menneskekundskab, og den skal jeg ogsaa i Fremtiden benytte.

(Jens Vægter kommer med Frøken Eidsvold.)

Naa er Du der, min Pige; ser Du, min Tillid har ikke beskæmmet mig, nu ere vi frie, og din Gudfader samtykker i vor Forlovelse.

Frk. Eidsvold. Nej virkelig. Gud ske Lov, at den Nød saa snart var endt!

Grib. Ja det kunne vi takke disse mine brave jydske Venner for. Hør, Tante! een Betingelse har jeg endnu at gøre, førend vi slutte fuldkommen Fred: Disse gode Folk ere tørstige, lad et Par Flasker Vin springe!

Fruen. Du er jo Herre i Huset og kan gøre, som Du behager.

Grib (til Jens Vægter). Hent Vin og Glas! Rap Dig!

Jens Vægter. Ja, Herren behøver ikke at skynde paa mig, naar jeg gaar i det Ærinde, for jeg er ellers godt kendt med Mosten. (Gaar.)

1ste Jyde. Naa, forestil os for din Kæreste, det er da ikke mere end din forbandede Skyldighed.

Grib. Med stor Fornøjelse! (Tager hende ved Haanden.) Ser Du, min Pige, det er Hr. Otterström, Hr. With, Hr. Fleischer, Hr. Funder, Hr. Nyholm, Hr. Kirk, Hr. Schytte, og det er min Søn Roulund[1]). Dem, mine Herrer, forestiller jeg min Kæreste, Frøken — ja, Død og Pine, det er sgu sandt, jeg har jo glemt at faa dit Navn at vide.

---

[1]) En Portrætgruppe af disse brave Jyder findes bl. a. i Danmarks Riges Historie VI. og »Vort Folk« I 351. Roulund havde været den djærveste Frihedsforkæmper blandt de nævnte.

Alle Jyderne. Nej! det er ypperligt! Han veed ikke, hvad hans Kæreste hedder!

Grib. Sig os dit Navn, min søde Pige!

Frk. Eidsvold. Christiane Eidsvold.

Grib. Ah, saa har jeg jo kendt Dig længe af Omtale, før jeg saa Dig.

Alle Jyderne. Ja det have vi allesammen!

Grib. Jeg synes nok, der var noget, der forekom mig saa uhyre bekendt hos Dig, og som straks trak mig til Dig med magnetisk Kraft.

1ste Jyde. Og Deres Geburtsdag er jo i Maj [1]), ikke saa?

Frk. Eidsvold. Jo, ganske rigtigt.

(Jens Vægter kommer med Vin og Glas.)

Grib. Naa, tag Glas, Godtfolk! Jeg haaber, at De ville gratulere mig til Afsluttelsen af denne skandinaviske Union.

2den Jyde. Ja, men lad os synge til!

Chor. (Mel. Rings drapa.)

Længe var Nordens
herlige Stamme
spaltet i trende
sygnende Skud;
Kraften, som kunde
Verden behersket,
tyggede Sul fra
fremmedes Bord.

Atter det skilte
bøjer sig sammen,
engang i Tiden
vorder det eet
da skal det frie,
mægtige Norden
føre til Sejer
Folkenes Sag.

Alle Jyderne. Jens Grib og hans Kæreste leve! Hurra! Hurra!

Grib. Tak, I gode Herrer og jydske Mænd! Ja, det er ikke noget blindt Lune af Skæbnen, at hun lod Hjælpen komme fra Jylland, thi der er det, den Kraft gror, som kan holde ud til Enden og være Grundstenen for Fremtidens Hæder og Held [2]).

---

[1]) Eidsvoldforfatningen vedtoges 17. Maj. — [2]) De jydske Stænder havde vist større Kraft og Sejghed i deres Optræden end Østifternes.

1ste Jyde. Skal vi saa ikke gaa om Bord igen?

2den Jyde. Ja, følger Du og din Kæreste ikke med, Jens?

Grib. Jo naturligvis; hvad skulde jeg dvæle her længere efter, især da jeg veed, at Tante nu gerne ønsker mig Pokker i Vold. Kom saa, min Pige, og tag dit Tøj paa igen, nu gaar Rejsen virkelig for sig.

Frk. Eidsvold. Jamen Gud, jeg kan da ikke tage med som ene Dame blandt alle de mange Mandfolk.

Grib. Hvorfor ikke det? det synes jeg kan meget godt gaa an.

Frk. Eidsvold. Men jeg synes, det er gyselig upassende. Ja, naar Du endda var min Mand, saa kunde det vel bedre gaa an, men vi ere jo ikke viede endnu.

Grib. Aa, er der ikke andet i Vejen end det, saa skal vi nok komme ud af det; Du veed jo nok, at naar et Embede ikke kan staa ledigt, til det bliver formeligt besat, saa konstituerer man en til at besørge det. Du kunde jo altsaa konstituere mig som din Ægtemand, indtil vi naa Land og kunne blive ordentligt gifte. Ikke sandt, det kan Du meget godt, saa falder alle dine Betænkeligheder mod at rejse med os bort.

Frk. Eidsvold. Ja jeg veed, jeg synes ikke rigtig derom, men siden det er nødvendigt, saa —

Grib. — konstituerer Du mig. Bravo! Nu, da jeg af en norsk Dame er blevet konstitueret som Ægtemand, har jeg den bedste Grund af Verden til at udbringe et Hurra for den norske Konstitution [1]).

1ste Jyde. Naa, nu er jo alting klappet og klart. Lad os saa komme bort.

Grib. Jamen en Slutningsvise hører jo dog bestandig til.

2den Jyde. Ja, har Du nogen, for vi kan sgu ingen.

Grib. Ja kommer det derpaa an, saa kan jeg gerne tjene Jer med en. Nej, nu har jeg den sgu ikke. Aa, Mester, hent os den ude i Kulisserne!

(Jens Vægter deler Viserne om.)

Slutningssang.

(Mel.: Seit Vater Noah ins Becher goss.)

Man tage Livet paa langs og tværs,
det gaar dog stundom kontrært;
man skriver Prosa, man skriver Vers,
tit falder det lige svært;

---

[1]) Her udbrød ved Opførelsen hele Publikum i enthousiastiske Hurraraab.

og helst man sit Forsæt forlod,
men nu! vil vi samle den Kraft, som vi eje; jeg vædder paa,
at alt vil gaa,
saa snart vi har frejdigt Mod.

Man kurer hist og man kurer her
og er saa gyselig skudt,
men knibsk og kræsen og sur og sær
er mangen nydelig Glut.
Hvis saadant nu os forestod,
saa vil vi ej hænge med Næbbet og flæbe som Børn i Svøb,
hun gi'er nok Køb
for den, som har frejdigt Mod.

Man ønsked gerne sit Fædreland
en herlig Renovation,
men ytres Ønsket for højt, faar man
i Stedet selv en Aktion.
Dog helst vil vi staa, hvor vi stod,
og derfor ej svigte den Sag, vi har svoret med Haand og Mund,
den gaar! — naar kun
vi kæmpe med frejdigt Mod.

Man slaar saa gerne et lystigt Knald,
men Sold er en mislig Sag,
thi tit indbringer det Knubs og Fald
og Tømmermænd næste Dag;
og mangen dets Fane forlod,
men vi er ej bange for Skyggen, thi ville vi blive her
og tømme hver
en Bolle med frejdigt Mod!

Tæppet falder.

En Buk

Opført i Akademisk Læseforening

d. 30. April 1841.

Allerede inden Ploug havde skrevet sin første Atellan, var hans betydeligste Afløser, Studenterkomediens berømteste Navn, Jens Christian Hostrup, i fuld Aktivitet med at prøve sine dramatiske Vinger. Men medens alle hans større Studenterkomedier er kendte og skattede ikke blot af alle Studenter men af saa godt som hele det danske Folk og mange af deres Replikker og Sange næsten er blevet »bevingede Ord«, er det de færreste, der har rigtig Rede paa, hvor rig en Litteratur af mindre Studenterkomedier han havde leveret allerede til Dels inden »Genboernes« Fremkomst i 1844. I en Note til Hostrups Nekrolog i »Hjemlige Interiører« (S 289) har Otto Borchsenius opregnet Titlerne paa dem, men der kunde maaske nu, da her en af dem trykkes første Gang, være Anledning til at meddele lidt nærmere om dem, tilmed da et Par af dem ligefrem indeholder supplerende Forklaringer til den her meddelte.

Det var altsaa ikke, som det undertiden er sagt, Ploug, der har været hans første Læremester. Hostrup peger i sine Livserindringer paa J. L. Heibergs Vaudeviller, særlig »Nej«, der havde faaet hans medfødte dramatiske Sans til at krible i ham. Af det aller ældste af disse Smaaarbejder (fra 1838) huskede han selv siden kun Navnet »En Plade«. Det blev opført sammen med det næste, »Om Forladelse«, i Familiekredsen, og det sidste gjorde en saadan Lykke, at Opførelsen gentoges en Maaneds Tid efter, og da der i Mellemtiden var indtruffet en Forlovelse i Familien, indlededes det denne Gang med et nyt aktuelt Forspil »Amors Triumf«. Ja »Om Forladelse« havde slaaet saa godt an, at det endogsaa opførtes halvoffentligt paa Thaliatheatrets Scene paa Østergade. Han havde nu ogsaa for saa vidt mere Lykke med sig straks, end Øhlenschlæger i sin Tid havde haft det, med at finde Skuespillere, der kunde bære hans Arbejder frem med den rette sympathetiske Forstaaelse. Hostrup havde i sine to Klassekammerater fra Skolen Kristian Mantzius og Jacob Olavesen de aller paalideligste Støtter i saa Henseende. Hvad Mantzius har været for de Hostrupske Studenterkomedier, som han bar fra Familiescenen over Studenterscenen til Nationalscenen, kender enhver, men Olavesen var i den første Tid næsten lige saa uundværlig som Mantzius, navnlig ved sit enestaaende Talent til at kopiere Folk, ofte ved de enkleste Midler. I sit Levned (I. 66) helliger Hostrup ham da ogsaa en varm og anerkendende Omtale, hvoraf vi blot anfører følgende: »Jacob Olavesen var en stille Fyr, eksemplarisk i al sin Færd. Men han var ikke blot et godt Hoved, han var et ualmindelig talentfuldt Menneske. Han saa forbavsende hurtigt det karakteristiske ved ethvert Ansigt og tegnede det saa efter Hukommelsen med Pen og Blæk, saa Ligheden ofte var slaaende . . . Dog, det var ikke blot med Pennen, Olavesen viste os, hvordan vi saa ud. Han gik efter os over Gulvet, saa vi fik Øje for det ejendommelige ved vor Maade at bevæge os paa. Sine egne smaa bløde

Ansigtstræk kunde han uden Maling i et Nu omforme, saa de kom til at ligne mange indbyrdes forskellige Mennesker. Da vi var blevet Studenter, maatte han ved Gilderne give dem Slag i Slag, den ene efter den anden, blot ved uden Spejl at stryge med Hænderne op i sit Haar eller anbringe et Par Briller paa Næsen og vride paa sin bevægelige Mund; da saa og hørte vi Regensprovsten, Professor Petersen, den livlige Martensen med det bevægelige Ansigt, den stive Mathematiker Ramus og den statelige Øhlenschlæger med de funklende Øjne og svulmende Læber. I et af de aller første Smaastykker, jeg skrev til Privatbrug [»Amors Triumf«], lagde jeg Scenen paa Regensen, og lod Provsten fremtræde, spillet af Olavesen. Der havde han naturligvis ikke forsømt Maling og Kostumering, men saa var Ligheden ogsaa saa fuldstændig, saa de Studenter, som var paa Tilskuerpladsen erklærede, at det var løbet dem koldt ned ad Ryggen.« Det vilde for Resten have været naturligt, om Hostrup i denne Sammenhæng havde mindet om, at hans lille dramatiske Bagatel »En Regensknejpe« fra 5. April 1840 udelukkende er skrevet som Introduktion til Olavesens Efterligninger af bekendte Personligheder. Desværre døde denne betydelige komiske Kraft i en ung Alder. Pligttro til det sidste vilde han ikke, trods Sygdomsfornemmelser, vælte Førsteforestillingen af Plougs Atellan »Sylvesternat« 21. Febr. 1841; han tvang sig til at spille Justitsraad Chremes' anstrengende Rolle, Tilskuerne mærkede intet, men Andendagen efter var han død. —

Imidlertid var altsaa i 1839 Ploug fremtraadt med sin første Atellan »Væddemaalet eller den forvandlede Regensianer«. Denne synes endnu ikke at have paavirket Hostrup, der ikke engang var til Stede ved Opførelsen og først senere, efter at have stiftet personligt Bekendtskab med Ploug, fik den at læse. Han fortsatte foreløbig sine Vaudevilleforsøg i Vinteren 1839—40 med »Regnvejr« (senere, engang i Halvtredserne, omarbejdet til »Den tredie«), som blev opført ved Mantzius' Forældres Sølvbryllup, ledsaget af en lille ny aktuel Komedie, bygget over en pudsig Fejltagelse, den gamle Mantzius just havde giort sig skyldig i: at ombytte Udskrifterne paa to samtidigt afsendte Breve. Det hed dengang »Pyt!«, men omdøbtes i sin 1847 omarbejdede Skikkelse til »Den gamle Elsker«. Mærkeligt nok, at dette Stykke er blevet optaget i hans samlede Komedier, skønt han selv satte det lavest af sine Ungdomsarbejder.

Paa Regensen, hvor han nu havde afløst Ploug som det næste Femaars Regensdigter, skrev han i den følgende Tid foruden det alt nævnte »En Regensknejpe« de to Smaastykker »Damernes Besøg« og »Frøkenens Pris«. Det første af disse er trykt i Vilh. Mallings »Fra Holberg til Richardt«, II. Side 207 ff. Heri optraadte Hostrup selv og hans mangeaarige trofaste Kontubernal Edvard Black under deres egne Navne, og Olavesen fik atter Lejlighed til sin kostelige Fremstilling af den pedantiske Regensprovst F. C. Petersen med hans i ciceronianske Vendinger byggede Tale til sine »unge Kommilitoner«, som han yndede at kalde sine Regensianere. Ligeledes optræder her Regensportneren, som fordi han havde et kort og et langt Ben og haltede stærkt, altid kaldtes Jamben. I øvrigt har den lille beskedne Indledning til et Par unge Damers Besøg paa Regensen sin største litterære Betydning ved den Generalforsamling af Alumnerne, der præsenteres her og som er en tydelig Forstudie til Generalforsamlingen i »Genboerne«.

Det andet Arbejde »Frøkenens Pris« er det første, der viser en tydelig Paavirkning af Plougs Atellaner (»Kontubernalerne« 1840), som Hostrup ogsaa selv vedgaar at have taget til Forbilleder for sine senere Studenter-

komedier; rigtignok maa vi til Hostrups Ære samtidigt bemærke, at han, i alt Fald i dramatisk Henseende, langt overgik dem. Da dette Stykke kaster nogle Strejflys over det nedenfor følgende »En Buk« fra omtrent samme Tid, har vi, da det er saa kort, i Stedet for at aftrykke Replikker hist og her i Noterne, af Højskoleforstander Helge Hostrup udbedt os Tilladelse til at aftrykke det i dets Helhed. Det vil forhaabentlig være tilstrækkeligt til Forstaaelsen af det blot at forudskikke, hvad Hostrup selv ved en senere Opførelse (1849) af disse to Regensbagateller paa Salen i Studenterforeningen lod Regenskarlen Jens Aasum fortælle i en Indledning: Karlen fortæller heri, at han for 5—6 Aar siden har fundet et Par randbrændte Manuskripter i en Kakkelovn paa 4de Gang [Hostrups gamle Værelser], og afskrevet dem og nu for nylig præsenteret dem til sin tidligere Herre, Litteratussen i Studiestræde 74, som giver sig af med at skrive gamle Papirer af [Liebenberg]. »Men han sagde: »Det duer ikke noget, det er ikke nær gammelt nok!« »Ja,« sagde jeg, »kan det blive kraftigere ved at ligge i en 5—6 Aar, saa kan vi jo sagtens prøve det.« »Det forslaar ikke,« sagde han; »ja, naar Du kunde gemme det i 5—600 Aar, saa —« Men det turde jeg ikke paatage mig. Da han nu havde læst det igennem, saa rystede han paa Hovedet og sagde: »Du har spildt din Ulejlighed til ingen Nytte. Det er et Non plus ultra af Vrøvl!« »Det var slemt,« sagde jeg, »kan det da slet ikke bruges til noget?« »Aa jo,« sagde han, »Du kan jo sende det hen i Studenterforeningen; dér har de jo tidligere haft en egen Anstalt for at fremme Vrøvlet [Løvehovedet]«. — Det Raad følger han da, og orienterer nu Publikum paa følgende Maade: »Det andet Stykke hedder »Frøkenens Pris«, og med det maa det hænge saadan sammen: Jens — det er nu Forfatteren — havde lovet en Frøken Jette [1]) et Nytaarsvers; imidlertid havde han glemt det, og det var allerede blevet Fastelavn, da hun mindede ham derom igen, og saa var det, han skrev dette herre. Han beskylder Frøkenen for at have haft to uheldige Tilbedere, nemlig hendes Musiklærer og en Urtekræmmer i Gothersgaden. Det kan nu gerne være muligt, men at de virkelig, som der fortælles i Stykket, af Forlibelse skulde have druknet sig, det ansaa Litteratussen ikke for rimeligt. Stykket er skrevet i Vinteren efter Christian VIII.s Kroning, dengang Øhlenschlæger lavede de mange Vers til Fyrsteparret og i et af dem sammenlignede Rødmen paa Kongens Kinder med Frederiksborg røde Slotsmure. Det var paa den Tid, der hver Aften var Gadeoptøjer i København og alle Mennesker gik og raabte paa Orla Lehmann Det var fremdeles paa samme Tid, [Georg] Carstensen havde Vauxhaller i Brøndsalen [ved Rosenborg Have], som var dekoreret med 4000 orientalske Lamper, og Blok Tøxen skrev sine berømte Distikummer, som Litteratussen kalder dem, i »Den Frisindede«. Altsaa Vinteren 1840—41. Mere behøver De ikke at vide forud. Hvis det ikke skulde more Dem, hvad der nu kommer, saa trøster jeg mig med, at det er saa kort, at De heller ikke kan kede Dem derved, og hermed anbefaler jeg mig i d'Hrr. Studenters Bevaagenhed. ifald De skulde behøve en flink Karl Ærbødigst Jørgen Aasum.« — Enhver litterær Feinschmecker vil vist vide at skatte Hostrups glimrende

---

[1]) Vennen Kristian Mantzius' næstældste Søster, viet paa Dødslejet til Hostrup i November 1848 men død knap to Maaneder efter, Nytaarsdag 1849. Da Hostrup skrev denne lille Spøg, var de endnu ikke forlovede, men fortrolige Omgangsvenner fra Barneaarene.

vittige og rammende Parodi paa de forskellige servile Digteres Festpoesi; han har karakteriseret dem saa levende, at enhver vilde kende dem alene paa Stilen, lige fra Grundtvig med hans obligate Fyldekalksord »i Ny og Næ« og »i Lys og Løn«, og Hauch, i hvis Digt, der krakilsk nok! er kommet en Fod for meget i sidste Linie, ned til Carl Borgaard, der traver lige i Øhlenschlægers Spor og stjæler hver en Tanke fra sit Forbillede. De, der ikke kender Blok Tøxens ubehjælpsomme »Distikummer«, vil blive fuldt fortrolige med dem alene ved Hostrups Efterligning. — Leerbek er den bekendte Politiadjudant, almindelig kaldet »Lille Slem«, noksom navnkundig gennem »Corsaren«.

Frøkenens Pris

Nytaarsvers i to Akter

af

Jens Kristrup.

Første Akt.

(Langebro. Nat. Snefog af og til.)

1. Scene.

En ung Musiklærer med et meget behageligt Væsen kommer ind i sort Fortvivlelse.

Det er forbi, forbi! Ingen Takt har hun, ingen Lyst, — alt Haab er ude. (Han bestiger Rækværket af Broen.)

2. Scene.

Den forrige. En Urtekræmmer.

Urtekr. Men hvad er det? Menneske, hvad gør De?

Musikl. (mørk). Jeg er en ulykkelig.

Urtekr. Ha! jeg er næsten ogsaa ulykkelig!

Musikl. Nu springer jeg i Vandet. (Han gør et gratiøst Hop ud i Stranden, Bølgerne lukke sig over ham.)

3. Scene.

Den forrige uden Musiklæreren.

Urtekr. Nu er han borte! De graadige Bølger kalde mig; de raabe paa mere Bytte! Nuvel, jeg kommer, jeg kommer paa Øjeblikket. God Nat, Gothersgade! God Nat, Butik! God Nat, Frøken! (Han springer i Vandet; Torden og Lynild.

4. Scene.

Jens Kristrup.

O, det Nytaarsvers, det Nytaarsvers! Hvor faar jeg blot et Indfald, blot en Idé! Det er virkelig ogsaa nogenlunde chikanøst at ville have Folk til at skrive Nytaarsvers til Fastelavn. Men det skal saa være, og det kan ikke være andet, og derfor er jeg ulykkelig. Skulde jeg ikke springe i Vandet? Jo, det er vist den eneste Udvej. Naar jeg bare kunde springe paa Hovedet, og naar de bare ikke ventede mig hjem til Thevand. Jeg tror, jeg vil først gaa hjem og sige det. Nej fy, Jens! ingen Kællingeri! Jeg vil se Ulykken under Øjne som en Mand, jeg dør straks.

(Mel. Den Fisk, den Fisk.)

1.

Til Ro, til Ro, jeg lægger mig til Ro,
jeg drukner mig og ler.
O Bro, o Bro! o grumme lange Bro,
Du ser mig aldrig mer!

2.

Nu frisk, nu frisk, nu syngende og frisk
jeg iler bort fra mit!
Du Fisk, Du Fisk! Du grumme store Fisk!
nu gør jeg Dig Visit.

3.

O Sø, o Sø! o grumme store Sø!
Du aabner mig dit Skød!
Ha Frø-, ha Frø-, ha grumme store Frøken, Du har voldt min Død!

(Han kryber skælvende op paa Rækværket.
En oplyst Sky daler ned, hvoraf Musen udtræder.)

5. Scene.

Musen. Jens.

Musen (river ham ned paa Broen). Stands, ulykkelige
Jens. Hvad skal det betyde? Hvem giver Dem Lov til at frelse mit Liv? Hører De maaske til Sundhedspolitiet?
Musen. Nej.

Jens. Tør jeg da spørge Frøkenen om Deres Navn og Stand.

Musen. Hvad? Kender Du mig ikke? Jeg er jo din Muse.

Jens. Min Muse? Har jeg nogen Muse? Det har jeg aldrig vidst.

Musen. Ikke det? Hvem skulde da ellers have skrevet alle dine Viser?

Jens. Det har jeg selv.

Musen (med høj Foragt). Du?

Jens. Naa, De maa saamænd gerne have Æren. Men undskyld, min naadige, at jeg beder Dem at forlade mig; men for Øjeblikket har jeg ikke Stunder til at gaa paa Musejagt; jeg har en særdeles vigtig Forretning for.

Musen. O, jeg veed, hvad Du har i Sinde. Men forhast Dig ikke, unge Mand! Du veed jo, at Selvmord stinker.

Jens. Javel, men hvad saa?

Musen. Desuden har Du ikke den aller mindste Grund dertil, da jeg vil afhjælpe din Trang og skaffe Dig det forønskede Nytaarsvers.

Jens (aldeles henrykt). Hvorledes? Kan jeg tro mine Ører?

Musen. Ja, det kan Du godt.

Jens. Saa bort da med Suk og Sorg og Død!
nu vinker mig Haabets Morgenrød.
Som Noahs Due i Farens Tid
De trøstede den betrængte Ark, —
Behager De ej en Snaps og en Bid;
jeg tror, jeg ejer omtrent en Mark.

Musen. Nej Tak skal Du ha'e. Jeg drak nylig et Glas Punsch i Akademikum. Desuden er det paa Tiden, at vi skal gaa. Nu skal Du høre min Plan:

Se Danmarks Digterfædre
i Brøndsalen samles vil
for efter Evne at hædre
den stolte Frøkenlil.

Usynlig med mig Du ganger
midt ind i det syngende Chor,
hver Tone, hver Lyd Du fanger
og mærker Dig hvert et Ord.

Tilbage til Gaarden Du vender
og skriver det hørte op,

Du det til Frøkenen sender —
Naa, vil Du mig følge? (rækker Haanden ud.)
Jens (slaar til). Top!
(De bestige Skyen og forsvinde. Blæsten vedvarer hele Natten.)

Anden Akt.

(Brøndsalen, dekoreret paa det eleganteste og oplyst med 4000 orientalske Lamper. I Midten af Salen Frøkenens Buste bekranset. I Forgrunden Digterne i en Halvkreds; der synges og blæses paa forskellige strygende Instrumenter. I Baggrunden ses Musen og Jens, der er usynlige.)

Grundtvig.

Hil Dig og sæl i Lys og Løn
paa Land og Ø!
Du kommer som en Rose skøn,
Du Jette-Mø!
Med Purpur-Bræm og Fløjels-Skrud
vi kejse Dig til Drotning prud!

Sprangst Du end ej af Konge-Blod
paa Skjoldung-Træ,
saa er Du dog en Drotning god
i Ny og Næ;
som Sangens Disa favr og fin
Du bærer Aandens Hermelin.

Ingemann.

Alverdens-Livets Strid paa Tankens Himmel,
der glimter dybt bag Stjerneslørets Rift,
og Aandens Liv i Hjertets Gaadevrimmel
med Pyramidesprogets Løndomsskrift;
det blev mig klart, jeg skuer det fuldnøje
ved Straaleblikket fra dit Stjerneøje.

Jens. Det kan jeg sgu ikke forstaa.

Musen. Ja det kan jo være det samme, naar Du bare husker Ordene.

Hauch.

Som Bjergets Dyb, hvor Guldets rige Aarer
omfavnes tæt af Sølvets hvide Glans,
og bag Metallernes den rige Krans

sig skjuler Ild, som varmer og som saarer,
saaledes bag din Aands den gyldne Ramme
dit Hjertes klare Luer dybt og lønligt flamme.

Jens. Man kan mærke, man er i Brøndsalen; man bliver trakteret med mineralsk Vand.

H. C. Andersen.

Det, jeg agter at synge, har vel været trykt en 5—6 Gange før, men da det ikke tilstrækkeligt er blevet anerkendt, synes det mig passende at gentage det nu.

Man hørte sige: Der er ingen Feer,
at Eventyret kun er Feens Rige;
Du kom, og hvert et Hjerte tror og ser,
at der er Feer i det virkelige.

Øhlenschlæger.

Du er saa høj, Du er saa kæk,
og kongeligt er dit Ansigtstræk;
din Purpurkind ej glæder blot,
o Hillerød! som dit Kongeslot,
men og dit Øje sender Lys,
som Kronen gennem Nattens Gys.
Du er vor anden Dronning, Du!
og derfor vil jeg udbringe nu
for Caroline Amalia
og Henriette et højt Hurra!

Carl Borgaard.

Du er saa høj, Du er saa kæk,
det maa jeg bekende med Smerte;
de kongelige Ansigtstræk
har haardt beskattet mit Hjerte!
Du er vor anden Dronning, ja!
og derfor jeg raaber med Rette:
Hil Caroline Amalia
og hil vor Henriette!

Blok Tøxen.

Pige! vær stolt af dit Værd! men tro ej Krymplingens Skvalder,
Gift han sprudler af Svælg, Gift er det hyklede Buk.
Storværksdaad kun avles af Hjertets klare Selvsyn,
Smigrernes klingrende Skrat dysser dit Skarpblik i Søvn.

Jens (som er usynlig, slaar en gevaltig Latter op).

J. L. Heiberg (spydig til Blok Tøxen). Man ler af Dem.

Blok Tøxen. Le man væk!

Folk (udenfor). Lehmann leve!

H. V. Kaalund. Hvad er det? Hvem vover at gøre Nar af Danmarks Digtere?

Leerbek (kommer skyndsomst). Mine Herrer! Jeg maa bede Dem at skilles ad. Pøblens Dumdristighed kender ingen Grænser. De har vovet at undlade at hilse paa Hans Majestæt, da Allerhøjstsamme kørte til Komedie, og har endog formastet sig til at le af Hs. Majestæts Politiembedsmænd. Efter at alle mildere Forholdsregler forgæves ere anvendte, se vi os nødsagede til at bruge Militærmagt. I Eksercerhuset staa vore Husarer, paa Eksercerpladsen have vi plantet vore Kanoner, og Brøndsalen her er bestemt til Oplagssted for Krudt og Kugler[1]). Mine Herrer! jeg veed, at De alle har nydt Gunstbevisninger af den ophøjede Monark, der er Kunstens ædle Beskytter; jeg veed at De alle fremdeles ønsker at varmes i hans Naades Sol.

Alle Digterne. Ja det har vi; det gør vi; det vil vi; — nu gaar vi. (De gaa med Leerbek.)

Jens (til Musen). Naa, hvad skal jeg nu gøre?

Musen. Du skal skrive op, hvad Du har hørt og set, og saa kan Du dertil endnu føje følgende Vers:

1.

Min Mening med hele denne Kommers
er let at gætte:
det skulde være et Nytaarsvers
til Jette.

2.

Men Tiden er knap paa mit lille Gemak
og Tankerne slette,
og derfor det blev kun en udtværet Snak
om Jette.

---

[1]) Disse Ord fra 1841 blev næsten profetiske. C. E. F. Reinhardt fortæller i »Orla Lehmann og hans Samtid« S. 75, at efter Lehmanns Domfældelse, i Januar 1842, hver Nat i den paafølgende Uge Husarafdelinger patrouillerede gennem Gaderne, ja at der endogsaa skal have været opkørt Kanoner paa Fæstningens Materialgaard.

3.

Og dog kan maaske hvad jeg nedskrev med Il
(skønt ikke med Rette)
fremkalde et øjeblikkeligt Smil
hos Jette!

Ovenstaaende er skrevet omtrent samtidigt med Plougs tredie Atellan »Sylvesternat«. Og paa Hostrups næste Studenterkomedie, den første, han skrev til offentlig Opførelse, paa Opfordring af Akademikums Bestyrelse, mærkes det Plougske Forbillede tydeligt. Det var »En Buk«, opført (anonymt) 30. April 1841 paa »Enighedsværn« paa Vesterbro, i hvis store Sal Akademikum holdt saadanne Sammenkomster, der var talrigere besøgte end de sædvanlige Møder og hvortil Foreningens egne Lokaler var for smaa.

Om selve Stykket udtaler Hostrup sig slet ikke hverken i sine Breve eller i Livserindringerne. Han nævner blot Navnet. Men det behøver jo for saa vidt heller ikke de Undskyldninger, hvormed han ellers i Erindringerne motiverer Fremkomsten af sine tidligste Ungdomsarbejder. Det er allerede betydelig mere sluttet i sin Komposition og vidner især ved sin klare Tegning af hver enkelt Figur om den iagttagende Psycholog, Hostrup var. Ved Siden heraf har det Studenterkomediens kaade Allusioner til Personer og Begivenheder fra Dagens Strid og bæres oppe af hvad der altid var Hostrups Force, kvikke Sange til et behændigt Melodivalg. Det er da ogsaa gentagne Gange blevet opført ved Studenterforestillinger og paa Dilettantkomedier i Aarenes Løb. Det aftrykkes her efter Forfatterens eget Manuskript gennemset og (ganske ubetydeligt) rettet af ham selv. Et Par Platheder, som endnu findes f. E. i Studenterforeningens Afskrift, har han selv fjernet.

Kun et Par flygtige Ord om de senere utrykte Komedier.

Det følgende Aar, 1842, traadte Hostrup endnu mere direkte i Atellanernes Fodspor. Følgen af Plougs Dristighed med den fjerde Atellan »Kærlighed under Karantæne«, der nær havde bragt ham og Akademikum i Konflikt med Politiet, havde været, at adskillige ængstelige Medlemmer havde meldt sig ud. For nu dels at bøde paa Afgangen i Indtægter dels at berolige de opskræmte Gemytter stilledes der et Par Maaneder efter (31. Marts) en ny Forestilling paa Benene af uskyldigere Art, bestaaende af Wessels »Kærlighed uden Strømper«; og da dette var for kort til at fylde en Aften, paatog Hostrup sig at skrive »Et Forspil« dertil, hvori de forskellige rollehavende i Wessels Stykke kommer til Akademikums Repræsentant, Jens Grib, og lader sig engagere til at opføre dette Stykke. »Et Forspil« er — med Undtagelse af 1ste Scene — trykt i Otto Borchsenius': Fra Fyrrerne I S. 226 ff. Man vil for Resten her se, at han her for den større Kreds serverer et Par af Morsomhederne fra »Frøkenens Pris«, der dengang jo kun var kendt af meget faa indviede. Men det morsomste, Pastichen efter de danske Digtere, kunde han jo desværre ikke faa med. Jens Grib blev ved denne Lejlighed udført af Mantzius, der derefter spillede Johan v. Ehrenpreis, Morten Vindberg (Mads) spilledes af Ad. Steen, Sib (Grethe) vistnok af Steenberg, Jfr. Sirum (Mette) af Hostrups nye Ven den unge Rus Kr. Arentzen.

I de følgende Aar gik det Slag i Slag. Man forstaar det, naar man i et Brev fra Hostrup til Ludvig Mynster læser, hvordan det kribler i ham: ». . . nu kommer igen min Lyst til at skrive blot en lille bitte, bitte Komedie, skønt jeg endnu slet ikke veed hvorom; jeg har det ikke samlet, men der stiger det ene Billede efter det andet frem for min Sjæl, og morsomme Figurer har jeg ingen Mangel paa. Hvis den samme Friskhed, som før har hjulpet mig, er tilstrækkelig, saa tror jeg, det vil lykkes mig; jeg synes, at jeg har sparet meget sammen og har meget at aabenbare, det gælder blot om en fast Plan, saa faar jeg nok noget af det frem.« Og det kom.

Da den Sammensmeltning mellem Akademikum og Studenterforeningen, hvis Stranding omtales i »Et Forspil«, endelig kom i Stand, overdroges det Hostrup at skrive det Stykke, hvormed »Den nye Studenterforening af 1844« skulde vise, hvad den duede til. Det blev »Genboerne«, opført første Gang (paa Hoftheatret) 20. Februar 1844. Den blev gentagne Gange opført for fuldt Hus, deriblandt engang i November s. A. til Indtægt for Mantzius, denne Gang indledet med »En Stump nyt«, om hvilket Hostrup selv for Resten ærligt tilstaar, at det er noget »Jaskeri«, men dog tog sig ret godt ud. Aktualiteterne deri forargede dog ikke lidt Høedt og hans Venner, da Hostrup her havde gjort Løjer med en Sang af Høedt til Jenny Lind og en Sang til Michael Wiehes Bryllup:

(Høedt: Til Jenny Lind.)
Derfor klinger dybt fra Hjertets Klokker
frit og jublende vort Højtidskvad;
fletter sig i dine gule Lokker
som et ungt og kærligt Rosenblad . . .

(Til Fru Wiehe.)
Med gule Haar og Øjne blaa,
to Blomster i en gylden Ager,
og med et Smil, der lod forstaa,
hun var saa god som fager.

(Hostrup: En Stump nyt.)
Sangen fra mit Hjertes Klokker
siger et »Jeg veed ej hvad«, —
slyng den smukt om dine Lokker
som et dejligt Rosenblad
Dine sorte Lokker flagre,
dine Øjne ere to —
Blomster i to gyldne Agre,
som paa Grøftekanten gro.

Hertil føjes saa følgende Forklaring: »Jeg siger 2 Agre, mens Høedt kun ser een, for der gaar saadan en Skilning midt igennem Haaret, som deler det i to Stykker.« — Ogsaa et andet lyrisk Digt af Høedt »Kærlighedens Smil« maa holde for. Elskeren siger her:

Hvert af hine Smil er blevet
mig en Perle hvid og skær.
(hvortil den elskede svarer:)
»Jeg har gemt dem, gemt dem alle
til min Ven, min Hjertenskær.

Vil Du vel forsmaa min Gave,
mine Smiles Perlebaand!«
— O tilgiv, tilgiv, min elskte,
ræk forsonet mig din Haand!

Smilene jeg som min Krone
snor om mine Lokkers Grund,
medens jeg begejstret trykker
Smilebaandet til min Mund.

(En Stump nyt.)
Ak, min Frøken, De forjager
brat min Sorg med Smilets Glans,
dog til Trøst jeg listig tager
dine Smiles Perlekrans.
Og med Smilekransen smykker
glad jeg mine Lokkers Grund,
mens jeg sødt bevæget trykker
Smilebaandet til min Mund!

(halv højt) Aa, det er smukt! (højt.)
Det sidste har jeg beholdt efter Høedt;
det syntes jeg, var godt nok.

Det sidste har han Ret i, det var fra Høedts Haand tilstrækkelig parodisk. Alt, hvad der kunde smage af Skruethed og Skabagtighed, havde altid i den bundnaturlige Hostrup en svoren Fjende. Borchsenius aftrykker i »Hjemlige Interiører« S. 337—38 et Par karakteristiske Breve fra 1887 om »vore yngste Digteres Stilblomster«, der leverer det bedste Bevis for, at der er ingen Stump nyt under Solen.

Alle de følgende Studenterkomedier vil paa een enkelt nær være bekendte fra hans samlede Komedier, men vi kan ikke i denne Bog helliget Studenterkomedien lade være med blot at lade dem passere Revue; de blev jo dog Blomsten af den hele Genre: 1845 Intrigerne og En Spurv i Tranedans, 1846 Æsthetisk Sans, 1847 Han og Hun, 1848 En Scene i Nyboder, Familietvist (Sangene tildigtede 1855), Politikeren i Ølhuset og Eventyr paa Fodrejsen (paabegyndt 1844), 1849 Soldaterløjer og Selvmorderen, 1851 Mester og Lærling. 1854 Fristelsen (»En Børnekomedie«) og Château Lafitte (hvori Hostrup havde en ikke ringe Del) samt Medgift og Modgift, 1855 endelig Feriegæsterne, alt i alt med de ovenfor nævnte 29 større og mindre Studenterkomedier. I Slutningen af 1855 blev han Præst i Silkeborg, og hans fornøjelige Ungdomsliv var endt; den lyse Skæmt, som han selv i sine alvorligste Aar aldrig helt kunde fornægte, maatte nøjes med at give sig Luft i korte Viser og Vers; men selv efter at hans Syn var blevet saa svækket af Alderdommen, at han hverken kunde læse eller skrive og selv Naturen, som han elskede saa højt, blev lukket for ham i Taage, fortæller hans Hustru om ham, at han bestandig beholdt sin Interesse for den Verden, han færdedes i, og endnu var glad ved Livet, som han afvandt Lys og Glæde til det sidste. Og har nogen ved sin Digtning aabnet sit Publikums Øjne for Livets Lys og Glæde. saa var det Hostrup; hans Skæmt var aldrig skarp eller bitter, altid harmfri og barnlig-glad, uskyldig:

Thi han var dansk i sin Alvor, sit Lune,
dansk var hans milde, uskyldige Skæmt,
Brodden var spids kun som Knopperne brune,
hvori det dunbløde Majløv er gemt.

En Buk.

Personerne.

Christoffer Jensen, Gæstgiver	Hr. Marcussen.
Top, Rus	- Mantzius.
Nielsen, Seminarist	- Matthiessen.
Magister Marius, Overlærer i Aarhus	- Fr. Steenberg.
Peder Bakkelse, hans Svigersøn	- Reimuth.

Handlingen foregaar i en Gæstgivergaard i Kalundborg.

---

1. Scene.

Værten (i Færd med at rydde af Bordet).

Værten. Gud velsigne den Vestenvind! Det er ret en prægtig Opfindelse. Mens Smakken ligger her og venter Medbør, trække Passagererne ind hos Christoffer Jensen i »Den forgyldte Mus« og sætte deres Rejsepenge over Styr. Se, nu har jeg allerede faaet to af disse Folk, og der kommer nok flere, hvis Vorherre bare vil lade det blive rigtig ved at storme. Han, den Bakkelse er der rigtignok ikke meget ved, men Magisteren er sgu ikke saa firkantet. Det er ret en vakker Mand, saa studs grov og stor paa det, at man straks kan mærke, at det er en Mand med Grunker. Men nu faar jeg nok fremmede.

2. Scene.

Værten. Top. Nielsen.

Top (i Døren). Aa, følg dog ind med!

Nielsen. Jeg takker, men —

Top. Aa, jeg slipper Dem sgu ikke saa let. Kom nu og drik en Kop Thevand.

Værten. God Dag, god Dag, mine Herrer. Værsgod at træde nærmere. Det er slemt Vejr udenfor.

Top. Ja, Smakken kommer nok ikke af Sted i Dag.

Værten. Nej Gudbevares, i saadan en forbandet Storm. Men Herrerne kan gerne faa Natteleje hos mig. Jeg skal straks lade den runde Stue gøre i Stand til Dem.

Top. Hvad for noget? skal jeg ligge i en rund Stue? Nej, den kan jeg ikke bruge.

Værten. Herren skal saamænd ikke kaste Vrag paa den runde Stue, den er slet ikke saa firkantet.

Top. Men hvorledes kan man ligge i en rund Stue? Saa maa man jo ligge krum.

Værten (forbløffet). Ja, men Herren maa betænke —

Top. Aa, det er bare mit Spøg. Gør kun den runde Stue i Stand, men lad os først faa et Par Kopper Thevand!

Værten. Straks paa Timen. (Afsides, idet han gaar.) Det er en god Kunde!

3. Scene.

Top. Nielsen.

Top. Men, min bedste Hr. Filosof, hvad fejler Dem? De ser jo saa højtidelig ud, som De kom fra Wahlske Boglade eller

Danske Samfund[1]). Kan De ikke løse Livets Gaader og forsone Tænken med Væren[2]), eller spekulerer De maaske paa et splinternyt filosofisk System?

Nielsen. Ak nej!

Top. De sukker! hvad hører jeg? Skulde Amor have gjort en Erobring paa Minervas Enemærker? Skulde Tankens Præst nu ofre paa Følelsernes Alter? Svar mig: er De forelsket?

Nielsen. Jeg er forelsket.

Top. Bravo, bravo! det kan jeg lide Dem for. Men hvorfor siger De det i saadan en ynkelig Tone? Elsker De maaske uden Genkærlighed?

Nielsen. Ak nej, vor Kærlighed er et levende Vekselvirkningsforhold.

Top. Men hvor kan De saa være bedrøvet? I Deres Sted vilde jeg springe og danse. Eller skulde der maaske være en fjendtlig Magt, der ikke vil admittere Deres Kærligheds Eksistens i det konkrete Verdensliv?

Nielsen. Saaledes er det. Min Idas Fader har lovet hendes Haand til en anden.

Top. Aa, det er vel noget, der kan gøres om. Hvem er hendes Fader?

Nielsen. Det er Magister Marius, som er Overlærer ved Aarhus lærde Skole. Han opholder sig for Øjeblikket her i Værtshuset med sin tilkommende Svigersøn.

Top. Naa det er Magister Marius? Ja ham har jeg hørt tale om. Men de opholder sig her, siger De? Hvor vil de da hen?

Nielsen. Med Smakken til Aarhus for at holde Bryllup.

---

[1]) Den Wahlske »Boghandling« forlagde fortrinsvis religiøse Skrifter. »Dansk Samfund« var stiftet i April 1839 væsentligst paa Fr. Barfods Tilskyndelse. Det vilde virke for Fædreland og Folkeliv ved Foredrag, Sang og Diskussion. Grundtvig blev snart Sjælen deri. Men det maatte døje en Del Spottegloser i Begyndelsen for sin noget forcerede Alvorlighed, saaledes som Hostrups her. Værst havde Carl Ploug haft fat paa det i sin Atellan »Kontubernalerne«; i den berømte Jens Gribske Replik om Besøget paa Hotel d'Helikon (aftrykt i O. Borchsenius': Fra Fyrrerne I. S. 221) hedder det: »I Kælderen i Baghuset holder Brage og Idun [Titelen paa et af Fr. Barfod redigeret Tidsskrift] Dansebod for det danske Samfund«. I Forvejen er der sagt om det, at »det lever af levende Ord, og de fraværende finde, at det er et meget morsomt Selskab« — Barfod havde i øvrigt moret sig lige saa kosteligt som de andre Tilhørere over disse Spydigheder. — [2]) I flere af Tops Replikker genklinger Reminiscenser fra den hegelske Filosofi, som siden H. L. Martensens Forelæsninger 1839 havde grebet de danske Studenter.

Top. Død og Plage, hvor de har Hastværk! Men vi skal nok forpurre det. Hør, hvad sagde Magisteren, da De friede til hans Datter?

Nielsen. Jeg har aldrig talt med ham. Han veed slet intet.

Top. Jamen saa fortæl ham straks alting!

Nielsen. Nej, det kan jeg ikke.

Top. Hvorfor kan De ikke?

Nielsen. Jeg tør ikke!

(Mel.: Der er et yndigt Land)

Min hele Energi,
mit Mod, mit Liv er knækket,
|: ak, alting er forbi! :|
Jeg misted Livets bedste Skat,
og derfor kun jeg længes
|: mod Gravens sorte Nat. :|

Jeg gaar til Stranden hen,
hvor vilde Bølger larme,
|: og styrter mig i den. :|
Og Bølgen bær min blege Krop
og slynger den ved Aarhus
|: for Idas Fødder op. :|

Top. Ja, saa maa De sgu vente, til Strømmen bliver østlig, nu lader det sig nok ikke gøre. Men hør, veed De hvad, De skal ikke springe i Stranden for at komme død til Aarhus, naar De kan komme der levende. Jeg skal nu for det første tale med Magisteren.

Nielsen. Hvad siger De? vil De? ædle!

Top. Javist vil jeg saa. Jeg skal gøre, hvad jeg kan, og det er min Tro ikke saa lidt.

4. Scene.

De forrige. Værten (med Thevand).

Værten (i Døren). Vil Du blive borte, Mette! Væk, siger jeg. (Sætter Kopperne paa Bordet og gnider sig i Siden.) Nej sikken et forbandet Dyr! Men hun skal ogsaa blive indespærret for det. Nu soer jeg.

Top. Hvad er der paa Færde? Hvem er Mette? Er det maaske Deres Kone eller Datter?

Værten. Nej, det er min Gedebuk, det vil da sige, det er egentlig en Hunbuk, men det skammelige Bæst har immer et Horn i Siden til mig. (Gnider sig i Siden.) Værsgo, her er Thevandet.

Top. Tak! Værsgod, Hr. Nielsen! (De sætte sig til at drikke.)

Værten. Naar Herrerne vil ha'e fat paa mig, hænger der en Klokkestreng. (Vil gaa.)

Top. Hør, Hr. Vært! Kender De noget til Magister Marius, som for Øjeblikket opholder sig her?

Værten. Om jeg kender ham? Ja, det forstaar sig. Det er en fortræffelig Mand.

Top. Jeg har dog hørt sige, at han er noget tør og urimelig.

Værten. Ja tør og urimelig det er han rigtignok. Gudbevares.

Top. Man siger ogsaa, at han er stolt og foragter alt undtagen sine Bøger.

Værten. Ja, det forstaar sig, det gør han; og han har i det hele taget en snavs Karakter. Men han er rig som en Prins.

Top. Ja det betyder da ikke saa meget.

Værten. Nej, Gudbevares! Hvad kan Rigdom nytte til, naar man ikke har en reel Tænkemaade og en høflig Karakter og —

Top — og saa videre. Men kender De noget til hans Svigersøn, som er her med ham?

Værten. Hr. Bakkelse? Ja ham kender jeg meget godt.

Top. Han er vel ung?

Værten. Ja, han er temmelig ung.

Top. Jeg har derimod hørt, at han skulde være gammel.

Værten. Ja, det forstaar sig, det er han ogsaa. Af en ung Mand at være er han temmelig gammel, og af en gammel Mand at være er han temmelig ung. Han er saadan et halvt Hundrede Aar.

Top. Men hvad veed De for Resten om denne unge Olding og gamle Yngling? Holder hans Svigerfader meget af ham?

Værten. Det tror jeg ikke, for de taler næsten aldrig sammen. (Hviskende.) Jeg er næsten bange for, at Hr. Bakkelse er konservativ.

Top. Fy for en Ulykke! De er da vel liberal?

Værten. Om jeg er! Jeg er ekstraliberal. Mit Hjerte er trefarvet [1]), og mit Valgsprog er: Op med Lehmann og ned med Stemann [2])!

---

[1]) Datidens liberale Førere omtalte altid med stor Begejstring de franske liberale Demokrater (jfr. bl. a. Plougs Digt om Armand Carrel). I sin anden Atellan »Kontubernalerne« lader Ploug ogsaa sit alter ego Jens Grib sige: »Mine politiske Grundsætninger ere som en Følge af, at jeg er kommet til dem ad Empiriens og ikke ad Spekulationens Vej, mere trefarvede end trekantede«. — [2]) I Corsarens Nr. 8 for 25. Dec.

Top. Hør, Hr. Vært!

Værten. Hvad befaler?

Top (afsides til Værten) De Ord, De ytrede der, kan blive Dem meget farlige.

Værten. Gudbevares! hvad mener De?

Top. Jeg skal sige Dem: den Herre, som sidder der, er Sekretær hos Stemann.

Værten (sønderknust) Hvad siger De? Sekretær hos Ste— Aa, jeg ulykkelige Mand! Men for Guds Skyld, tror De da, han hørte, hvad jeg sagde?

Top. Jeg frygter for det. Se, bare, hvor vred han ser ud!

Værten (skotter til Nielsen). Ak ja, hvor ser han vred ud! Han slaar Rynker paa Panden. Jeg ulyksalige Christoffer! Men sig mig: tror De vel, han siger det til Stemann igen?

Top. Det gør han uden Tvivl.

Værten. Mener De?

Top. Og Stemann siger det vel igen til Kongen og Statsraadet.

Værten (slaar sig for Panden). Til Kongen og til Statsraaden! Men, Du hellige Barnagtighed! saa bliver jeg jo rent rungenert. (Grædende.) Saa ta'er de vel og kaster mig op i Runde- eller Blaa-Taarn eller sætter mig til Fæstningsarbejde paa Ladegaarden. Ak, Christoffer! hvem skulde have tænkt det om Dig! (Til Top.) Men kære Herre! vil De bede Sekretæren, at han ikke vil ødelægge mig? Vil De sige ham, at jeg ikke mente noget med det, at —

Top. Jeg skal sige til ham, at det var Ungdomsubesindighed.

Værten. Aa ja, gør det! Og bed ham at betragte mit Hus som sit eget og kræve ind, hvad det skal være, uden at bryde sig om Betalingen. Vil De sige ham det?

Top. Det skal jeg.

Værten. Tusind Tak! Vorherre lønne Dem derfor! (Afsides, idet han gaar) Aa, hvor han ser vred ud! Ak, jeg ynkelige Menneske!

1840 findes blandt »Deviser til Julegaver«, ogsaa følgende til »Fædrelandet«: »Man siger, at »Fædrelandet« fra Nytaar af skal have til Motto: Herud med Stemann! Ind med Lehmann! Den eneste Betænkelighed, Redaktionen havde ved at optage dette Motto, skal have været, at det muligt ikke var beskedent nok. Lehmann var dengang selv Medlem af Redaktionen, men den Betænkelighed blev snart overvunden.«

5. Scene.

Top. Nielsen.

Top. Hahaha! Den arme Ræv! Hvor han krympede sig! Men det er godt, at man har en Klemme paa Værten; man kan ikke vide, hvad man kan bruge ham til. (Slaar Nielsen paa Skulderen.) Op, min sværmende Ven! Kom igen til Deres spekulative Bevidsthed! Ser De ikke, at Lykken ligger for Døren?

Nielsen. Hvorledes mener De?

Top. Kan De spørge? hørte De ikke, Værten siger, Magisteren og Bakkelse stod paa spændte Ben med hinanden? Veed De ikke, at Værten er vor trofaste allierede, og hvilken Magt skulde kunne modstaa et Triumvirat som De, jeg og han, der til Nød kan repræsentere en komplet menneskelig Personlighed? De, højstærede, er nemlig Aanden, (bukker,) jeg er Sjælen, das belebende Princip, og Værten, det er Kødet. Ja, vi kunde ogsaa sammenligne os med »Dagens« tre Redaktører[1]), i det mindste har vi da det tilfælles, at een af vor Midte — jeg mener Værten — fra radikal er blevet servil. Men det er imidlertid mig, der skal gøre Begyndelsen, og jeg vil derfor straks tale med Magisteren.

Nielsen. Ja, men naar nu Magisteren befindes at være en Slave af sit eengang givne Ord?

Top. Saa maa man bruge List. De veed jo, jeg er Rus, og den russiske Diplomatik er jo bekendt for sin Finhed. Men jeg tænker ikke, det behøves, for jeg skal nok overtale Magisteren.

---

[1]) Det servile og temmelig filistrøse Blad »Dagen« havde ogsaa J. L. Heiberg til bedste i sin samme Aar udgivne »En Sjæl efter Døden«, hvor han lader det blive holdt i Helvede for det første som Mønster paa slet Redaktion, for det andet af Godhed for Rostocks Person. Rostock var Bladets Ejer; han var Bogtrykker og Krigsassessor og havde sin Nød med at finde Redaktører til Bladet, der nu var stærkt paa Retur og endelig 1843 afsluttede sin 40aarige Virksomhed. Ogsaa Adam Howitz (C. K. F. Molbech) haaner »Dagens« Ynkelighed 1842 i »Johan Ludvig Heiberg efter Døden«, og Goldschmidt kalder med Hentydning til de hyppige Redaktørskifter Rostock for Danmarks Louis Philippe, »fordi han jævnlig føjede sig efter Nationens Pluralitet og afskedigede sine Ministerier«. De tre her omtalte Redaktører er vist Historikeren Tyge Becker, der kun holdt ud et halvt Aars Tid i 1840, Juristen Hans Peter Christian Hansen (der skrev Digte under Pseudonymerne Axel Felix eller Chr. Comet) fra sidste Fjerdingaar af 1840, og Renegaten, Kancellist L. J. Fribert, der var Redaktør fra Januar 1840, til han i 1843 maatte rømme fra Danmark paa Grund af forskellige Bedragerier og bosætte sig i Wisconsin. Dermed var ogsaa »Dagens« Saga ude.

(Mel.: En Strausser.)

Først skal jeg finde hans
ømmeste Sted,
saa skal jeg vinde hans
Samtykke med.
Aa, jeg skal tæmme ham,
hvis han er vild;
ja, jeg skal klemme ham
flad som en Sild!

Nielsen. Men mine Tanker de ligge som Hakkelse,
ej kan jeg fatte, hvad rigtig De vil;
hvad har De tænkt vel at gøre ved Bakkelse,
for at han ej skal forstyrre vort Spil?

Top. Sagtens ham feje en
Smule vi maa,
eller ham dreje en
Voksnæse paa.
Lad Dem ej skræmme, thi,
Russernes Slægt
staar jo herhjemme i
største Respekt!

Nielsen. Deres Ord har en forunderlig oplivende Magt paa mig; jeg har igen fundet mig selv, mit rette Tyngdepunkt.

Top. Ja se saadan skal det være! Gaa De nu op paa mit Værelse, medens jeg taler med Deres Svigerfader! Men husk paa at se dygtig surt til Værten!

Nielsen. Det føler jeg en naturlig Tilbøjelighed til. (Gaar.)

6. Scene.

Top alene.

Top. Saa, nu skal jeg da fange an! Det er næsten et højtideligt Øjeblik. Nu skal jeg debutere paa det store Verdenstheater, jeg, den unge, hartad lysegrønne Yngling, holder to Menneskers Lykke i min Haand. Jeg skal snigmyrde en Mands Ord og spænde Ben for Skæbnens fremfusende Flugt. Op, I Muser og Gratier! Op, Du de Danskes Skytspatron, Du hellige Knut eller Knud, hvad Du hedder! Op, Thor og Freja og Stærkodder og Holger Danske og Lars Mathisen og alle I, som hilsede Majestæterne i Kroningskantaten [1]! Se, Eders Søn kalder

[1]) Medens Folket ved Majestæternes Kroning havde forholdt sig mer end køligt, havde Størstedelen af Digterne derimod haft det særdeles hedt med overstrømmende Loyalitet. Øhlenschlæger havde foruden flere mindre Digte skrevet en Kantate til Kroningstaflet, af uendelig Længde,

Eder! Jeg er enfoldig som et nyfødt Barn, aldrig har jeg underskrevet petitionerende Takadresser [1]), aldrig har jeg studeret andre Blade end den kongelige »Dag«, og det alene for Sprogets Skyld. Jeg er en Hader af Politikken, men en Ven af Politiet, jeg hader Oplysningen men elsker Illuminationer [2]), jeg afskyr Karrikaturer, det vil sige de tegnede [3]) — jeg — Men der kommer nok nogen.

7. Scene.

Top. Magisteren. Bakkelse.

Bakkelse. Der kan De se, hvad jeg sagde, Hr. Svigerfader! I det Guds Vejr kommer Smakken min Sanden ikke af Sted førend i Morgen.

Magisteren. Hm.

Top (afsides). Der har vi dem!

Bakkelse. Jeg siger: Smakken kommer ikke af Sted i Dag.

Magisteren. Og jeg siger Hm!

Bakkelse (afsides). Uh, sikken Dødbider! (Opdager Top.) Gud ske Lov, der er da en fremmed, som ser lidt mere rimelig ud. (Højt.) Med Forlov, min Herre, ligger De ogsaa og venter Smakken, for, som det hedder i Visen, at fare vide i Verden [4])?

Top. Nej, jeg vil ikke fare længere end til Aarhus.

---

og den blev endda ikke hørt for Gaffelklirren; heri havde han ladet en Deputation af Nordens Guder, Ansgar, Absalon og flere frembære deres Hyldest til Skjoldungeparret. Kroningskantaten ved Kirkehøjtideligheden var af C. J. Boye, men Lyren var desuden blevet rørt af Grundtvig (»Skjaldeblik«, hvorom mere nedenfor), Ingemann, H. C. Andersen, J. L. Heiberg (»Syvsoverdag«), H. P. Holst o. m. fl. — [1]) Se Side 68, Note 1. [2]) Ondskabsfulde Tunger vilde paastaa, at der ikke blot var blevet betalt for Hurraerne men ogsaa for Illuminationerne. — [3]) Der havde indenfor Akademikum dannet sig en saakaldet Karrikaturforening, som lod tegne og i Lokalet ophænge forskellige skarpt satiriske politiske Karrikaturer. Da Foreningens Lokale dengang var i en Stue i Vimmelskaftet, hvortil Adgangen fra Gaden var temmelig let, saa endogsaa udenforstaaende havde set deres Snit til at smutte ind og se dem, naar der i Morgenstunden ingen Medlemmer var i Lokalet, havde Karrikaturerne vakt en saa farlig Opsigt, at Akademikums Bestyrelse saa sig nødsaget til at ophæve Karrikaturforeningen i Januar 1841. En af de dristigste var en Illustration til Kongens berømte Ord »Nu ville vi alle spare«; den forestillede Sparkonge med Christian VIII.s Ansigtstræk. — I øvrigt var i de Tider ogsaa »Corsarens« satiriske politiske Tegninger missliebige. — [4]) Omkvædet til Folkevisen om Marsk Stigs Døtre.

Bakkelse. Det vil vi ogsaa. Saa møder De vel paa Himmelbjerget [1]) den første August?

Top. Aa, det veed jeg ikke ret.

Bakkelse. Jo, det maa De. Det er et skønt og fagert Skue for en Dannemand at se Folk komme sammen fra Østerleden og Vesterleden — som det hedder i Visen [2]): »Somme fløj øster og somme fløj vester, og somme fløj nordpaa.« Og hvad vil de da der? De vil æde og drikke og fryde sig med hverandre over den grønne Eng og de mageløse Kæmpeviser og Bøgen, som springer i Blomster. Er det ikke skønt? ja, det er mere end skønt — det er lifligt!

Magisteren. Narrestreger! pueri puerilia tractant!

Top. Men, Hr. Magister, det forekommer mig dog, at denne Folkefest kunde have noget Værd som en Efterligning af de olympiske Lege.

Magisteren. Hm! — Aa ja, fra den Side! bene! — godt! — vel!

Top. Saa De, Hr. Bakkelse, har altsaa saa megen Interesse for Festen paa Himmelbjerget?

Bakkelse. Ja, jeg er begejstret derfor! Det er en stor Tanke! Men jeg har ogsaa arbejdet derfor. Dage og Nætter har jeg siddet og syet —

Top (forundret). Syet?

Bakkelse. Jeg skal sige Dem: jeg er Skrædder.

Top (overrasket). Ah, saa!

Bakkelse. Ja, jeg kan sige med en god Samvittighed: Naalen har ikke været af min Haand i mange Dage og Nætter; men mit Arbejde er kronet med Held, jeg er blevet færdig med ti Sæt gamle Klæder.

Top. Gamle Klæder? Hvorledes kan de være gamle, naar De nu først er blevet færdig med dem?

Bakkelse. Jo jeg skal sige Dem: Tøjet er ikke gammelt, men Klæderne er de gamle danske Folkedragter, hvormed de gamle danske Mænd ginge i gamle Dage, da Livet endnu levede i Danmark og de gamle Kæmpeviser tonede baade i Borg og Hal [3]). Forstaar De?

---

[1]) Blicher havde just under sit Ophold i København faaet Kongens Tilladelse til d. 1. August for tredie Gang at holde Folkefest paa Himmelbjerget. Han var under sit Ophold her blevet hædret i Akademikum, ja baaret i Guldstol af Studenterne, af hvilke flere havde lovet at møde ved Himmelbjergsfesten. — [2]) Visen om Eline af Vildenskov. — [3]) Den Ide, at de Danske burde anlægge en Nationaldragt af Vadmel i Lighed med Fædrenes Dragt, skyldes egentlig St. St. Blicher. Han havde allerede i sit Referat af den første Himmelbjergsfest 1839 ytret sin Glæde

Top. Ja vel gør jeg det.

Bakkelse. Ser De, jeg sad Dag ud og Dag ind og syede Cheniller og Bluser og Macintosher [1]) og hvad alt det Djævelskab hedder. Men da sagde en Røst i mit Hjerte: Peder Bakkelse! er det noget for en Dannemand? fy for en Ulykke! — hvorpaa jeg smed alt det Kram ud af Vinduet og tænkte: Nej, saaledes skal det ikke være! Og det var en stor Tanke. Nu skal De høre, hvad jeg sagde til mig selv:

(Mel.: Hr. Oluf han rider saa vide om Land.)

Skal Danskerne stadigen maje sig ud
og skifte igen efter Modernes Bud?
Nej, Pokker i Vold med de fremmede Dragter!

Skal gamle Danmark i Ledebaand gaa
og trække de frankiske Benklæder paa?
Nej, Pokker i Vold med Parisernes Dragter!

Skønt Briten vor Sømagt har gjort til et Vrag,
vi skulde dog følge den britiske Smag?
Nej, Pokker i Vold med de britiske Dragter!

I Tysken vi evig vor Dødsfjende har,
og bliver det derfor mit evige Svar:
Gaa Pokker i Vold med Tyskernes Dragter!

Vi Danske vil være, hvad Fædrene var,
vi Danske vil bære, hvad Fædrene bar:
Vi lever først ret i Fædrenes Dragter.

— Naa, hvad siger De om det?

Top. Jeg maa tilstaa, det er en dristig Tanke.

Bakkelse. Det har ogsaa kostet mig megen Møje. Først maatte jeg omsy alle disse Klæder; dernæst har jeg med mine egne Hænder vasket dem i mit Ansigts Sved.

Top. Det maa være en meget besværlig Vask.

Bakkelse. Jamen det aller sværeste var dog Begyndelsen,

---

over at »her saas ingen Standsforskel — ej engang i Klæderne — alt var Borger og Borgerinde«. Senere hen paa Aaret udtalte han i en Artikel i »Jyllandsposten« det Ønske, at »Ligheden ogsaa udvortes skulde give sig til Kende ved fælles Folkedragt, ikke for en enkelt men for alle Stænder, og ved det fælles »Du« mellem alle danske Mennesker « »Corsaren« havde ligesom Hostrup her ikke kunnet dy sig for i den Anledning at gøre Løjer med den gamle velmenende folkelige Idealist. — [1]) En i Fyrrerne meget benyttet Art Kappe af vandtæt Klæde; egentlig Navnet paa selve Stoffet, hvis Tilvirkning var opfundet af Skotten Mac Intosh.

da jeg skulde skaffe mig Kundskab om, hvorledes de gamle Folkedragter egentlig var, thi De veed nok, at det i Tidernes Løb er gaaet i Glemme. Jeg undersøgte de gamle Sagaer og Kæmpeviser og gjorde først en højst mærkelig Opdagelse med Hensyn til de gamle folkelige Bukser.

Top. Vil De ikke være saa god at meddele mig den?

Bakkelse. Det skal jeg: I de gamle Bøger tales der om vore Forfædres Brog eller Bukser, som de paa deres Rejser bar i Hænderne [1]).

Top. I Hænderne? Hvad havde de saa paa Benene?

Bakkelse. Aa, saa tænker jeg, de gik barbenede. Men i deres Brog puttede de saa deres Mad, eller hvad de ellers førte med sig, som i en Pose. Det er altsaa klart, at deres Brog ikke kunde være som vores, for naar vi vilde putte noget ned i dem, saa vilde det jo falde ud gennem Benene.

Top. Det forstaar sig.

Bakkelse. De maa altsaa have set ud som en Sæk eller en Bælgvante, kort sagt, de maa have været lukkede forneden, kan De indse det?

Top. Ja, det er sandt nok. Men var det ikke noget ubekvemt?

Bakkelse. Aa nej, naar man er vant til det og ikke tager for lange Skridt Det er derimod en meget varm og en overmaade anstændig Dragt Og nu angaaende Kofterne —

Magisteren (rejser sig). Silentium!

Bakkelse. Gudbevares, hvad mener De?

Magisteren. Jeg mener, at det var godt, om vi kunde blive forskaanede for Resten af disse Skrædderhistorier.

Bakkelse. Skrædderhistorier? Gudbevares! For Skrædderen skal De saamænd gerne blive forskaanet, han skal med største Fornøjelse gaa. — Jeg siger: jeg skal saamænd gerne gaa.

Magisteren. Godt!

Bakkelse (arrig). Hm! nej vil man se! Ja, De kan være rolig, jeg skal ikke ulejlige Dem en Smule længer. (Gaar, men vender om i Døren.) Hvad behager? Hvad sagde De?

Magisteren. Godt!

Bakkelse (vrænger ad ham). Godt! Aa, det kan De selv være! (halvhøjt.) Den — — Magister! (Gaar.)

---

[1]) Hr. Bakkelse har aabenbart sin Visdom fra Øhlenschlægers »Thors Rejse til Jotunheim« i »Nordens Guder«, hvor det hedder:

Thi løste de da Brogen,
de trængte vel til Føde.

Øhlenschlæger har muligt sat Ordet i Forbindelse med en Rod, som betyder »skjule«, og tillagt det Betydningen Vadsæk.

8. Scene.

Top. Magisteren.

Top (afsides). Det gaar jo prægtigt! Nu gælder det at benytte Tiden, mens Magisteren er i Affekt. (Højt.) Hr. Magister! Tør jeg tage mig den Frihed at spørge, om det var Deres Svigersøn?

Magisteren (gnaven). Javist var det saa.

Top. Det var en højst besynderlig Opførsel, han viste.

Magisteren. Hvem giver Dem Ret til at kritisere mine Familieforhold?

Top (afsides). Fy for en Ulykke! (Højt.) Jeg mente blot, at det maatte oprøre mig som Videnskabsdyrker at se en berømt lærd saaledes behandlet.

Magisteren. Jeg har ikke bedt Dem om at ytre Deres Mening.

Top. Nej, Gudbevares! (Afsides) Jeg maa nok begynde paa en anden Façon. (Højt.) Jeg har en Hilsen til Magisteren fra Professor Madvig.

Magisteren. Tak! Værsgod at hilse ham igen!

Top (afsides). Og hvad saa mere! Mit diplomatiske Renommée bliver ødelagt. Kurage! En Gang endnu! (Højt.) Hr. Magister, jeg maa endelig tale med Dem,

Magisteren. Aa, hvorfor plager De mig? Vil De have et Stipendium fra Skolen?

Top. Nej, det er ikke for mig, det er for en anden —

Magisteren. Saa lad ham selv komme til mig i Aarhus hver Formiddag mellem 9 og 10.

Top. Nej, han kan ikke; for jeg skal sige Hr. Magister, han —

Magisteren. Hvorfor kan han ikke?

Top. Nej, for han — for han — han er næsten død.

Magisteren. Død? Hvad skal han saa med Stipendier? Vi holder ingen Ligkasse.

Top. Ja, Hr. Magisteren misforstaar mig aldeles; jeg skal derfor kortelig fortælle, hvorledes det hænger sammen:

(Mel.: Hele den lange Dag jeg gaar)

Nylig jeg ud til Stranden gik
for at høre, hvad der gik af Smakken,
da paa en Mand jeg Øje fik,
som gik og samled Stene sig i Frakken;
med vilde Blik han om sig saa,
hans Kind var hvid som et Lagen,
Forvirring i Minerne laa,
som om han redigerede »Dagen«.

Pludselig gjorde han et Hop
for at styrte sig hovedkulds i Stranden,
men jeg i Tide brølte: Stop!
og slog af al min Kraft en Klo i Manden;
jeg rev ham bort fra Dødens Sø,
men ej kan hans Smerte jeg tæmme;
om leve han skal eller dø,
kan Hr. Magistren kun bestemme.

Magisteren. Det er mig aldeles ligegyldigt. Hvad kommer han mig ved?

Top. Jamen, Hr. Magister, det er af Kærlighed til Deres Datter, at han vilde aflive sig selv.

Magisteren. Quid ad me? Har jeg forbudt ham at elske min Datter?

Top. Jo, sikkert, idet De har lovet Hr. Bakkelse Deres Datters Haand, skønt hun og min Ven elske hinanden.

Magisteren. Hvis Deres Ven og min Datter vil vedblive at elske hinanden, skal jeg ikke have noget derimod; det maa De afgøre med Hr. Bakkelse. For Resten har jeg ikke mere Stunder til at tale om saadanne Bagateller. (Gaar.)

9. Scene.

Top alene.

Top. Godt, lille! Se det var da en lang Næse. Ja det kommer der af at petitionere, derpaa følger ufejlbarlig Næser [1]). Pøbelen giver blodige Næser, Mellemklassen siger ligefrem Nej og giver lange Næser, men den fine Portion giver zirlige Voksnæser. Ja det er da endnu en fjerde Slags Næser, som man kan kalde Embedsnæser, der nærmest er bestemte for liberale Embedsmænd; de gaa saa langt ned over Ansigtet, at de tillige gøre Nytte som Mundkurve. En god Diplomat maa vide at bruge alle fire Slags. De blodige overlader han til Politiet at besørge [2]), de andre uddeler han selv. — Men det er sgu sandt, jeg glemmer jo rent, at jeg selv er Diplomat; der er ingen Tid at spilde.

10. Scene.

Top. Bakkelse.

Bakkelse. Naa Gudskelov! han er gaaet.

Top. Hvem?

---

[1]) Se Side 68 Note 1. — [2]) Politiet optraadte i Fyrrerne meget brutalt, selv overfor fredelige Borgere.

Bakkelse. Ih, min Svigerfader, den ærgerlige latinske Karl. Han har ingen Følelse for gamle Danmarks vigtigste Anliggender. Aa, han er ikke stort bedre end en Tysker, den — Landsforræder!

Top. Aa, saa slemt er det da ikke?

Bakkelse. Jo sandelig er det saa; han forraader sit Modersmaal til den latinske Stil. Ja han er meget værre end Corfitz Uglspil, for Uglspil han vidste dog selv, at han var en Forræder, men det veed Magisteren ikke. Han altsaa baade bedrager sig selv og forraader sit Fædreland.

Top. Jamen naar det nu er saadan en skammelig Person, hvorfor vil De saa have ham til Svigerfader?

Bakkelse. Fordi jeg vil have hans Datter til Kone. Jeg er nu et halvt Hundrede Aar, saa maa jeg jo gifte mig.

Top. Ja, det behøver De da ikke.

Bakkelse. Jo jeg gør. For, ser De, for det første vil jeg forplante min Slægt, og det kan jeg jo ikke gøre, uden jeg har en Medhjælp.

Top. Nej, det kan man se. (Højt.) Og for det andet?

Bakkelse. Ja for det andet vil jeg opdrage mine Børn, — det vil da sige, jeg vil ikke opdrage dem, for de skal slet ingen Opdragelse have; de skal hverken lære at læse eller skrive eller befænges med denne udenlandske Pestilens. De skal vokse op som Blomsterne paa Marken, saa at man paa dem kan se, hvordan en ægte Dansk skal være.

Top. Naa saa De vil bruge Deres Børn til at eksperimentere med? Ja men saa skulde De dog først sørge for, at Racen blev ublandet.

Bakkelse. Hvad mener De?

Top. Jeg mener, at De kunde risikere, at Deres Svigerfaders klassiske Blod gik over i Børnene, saa at de enten fik græske Frihedsideer eller i alt Fald romerske Næser.

Bakkelse. Aa, De vil vel gøre Nar af mig?

Top. Hvor kan det falde Dem ind? Det er jo bekendt, at, naar en Dansk gifter sig med et tysk Fruentimmer, saa blive hans Børn lutter Schleswig-Holsteinere. Saaledes vil ogsaa Deres Børn enten blive latinske Lexica med Latin paa den ene Spalte og Dansk paa den anden, eller en total Sprogforvirring som Professor Hohlenbergs Kollegier [1]).

---

[1]) Da Prof. theol. M. H. Hohlenberg læste over Hebraisk, forekom i hans Forelæsninger Hebraisk, Syrisk, Arabisk, Chaldæisk, Græsk, Latin, Tysk og Dansk. Og dette sidste skal endda ikke have været særlig klassisk.

Bakkelse. Aa nej, det tror jeg sgu ikke, for Pigebarnet, min Allerkæreste, er en ægte dansk Mø med gyldne Lokker og blaa Øjne.

Top. Ja hvad kan det hjælpe? hun passer dog slet ikke for Dem. Hun taler Fransk og spiller Fortepiano og synger efter Noder; kort sagt: hun er saa fordærvet som nogen.

Bakkelse. Hvad for noget? Men veed De ogsaa det for vist?

Top. Ja Gudbevares! jeg har jo selv en Fætter i Jylland.

Bakkelse. Naa, det er en anden Sag. Men saadan er jo alle vore Kvinder, de er grundfordærvede. Det er dog bedst, jeg tager hende for den Medgifts Skyld.

Top. For Medgiftens Skyld? Jeg troede ikke, at De vilde tage Hensyn dertil?

Bakkelse. Jo, det maa jeg. Jeg har jo rigtignok selv en lille Formue, men hvis jeg faar mange Børn, — og det tror jeg virkelig, jeg faar — saa gaar der jo en hel Del med, og jeg skulde dog have noget tilovers til mine store Planer.

Top. Jamen det Parti hover mig slet ikke; en Mand som De fortjente rigtignok en bedre Kone. Vil De høre, hvorledes jeg vil have, at Deres Kone skal være?

Bakkelse. Aa ja.

(Mel.: Det var en Lørdag Aften.)

Top. Først maa hun være dejlig,
og frisk og stor og trind.
Bakkelse. Ja hun maa være . . . o. s. v.
Top. Med Øjne som det dybe Hav
og Roser paa sin Kind.
Bakkelse. Med Øjne . . . o. s. v.

Top. Saa maa hun elske Danmark.
og Modersmaalets Klang.
Bakkelse. Ja hun maa . . . o. s. v.
Top. Og synge med begejstret Røst
den gamle Kæmpesang.
Bakkelse. Og synge med . . . o. s. v.

Top. Er det ikke rigtigt?
Bakkelse. Jovist! Videre!

Top. Og hun maa være kærlig.
og fast i Nødens Aar.
Bakkelse. Ja hun maa . . . o. s. v.
Top. Og frugtbar som den danske Jord
og mild som Danmarks Vaar.
Bakkelse. Ja frugtbar . . . o. s. v.

Top. Hun maa i Livets Storme
berede Dem et Ly,
Begge. Hun maa i Livets Storme
berede {Dem / mig} et Ly,
Top. og virke tro for Deres Plan
og hjælpe Dem at sy,
Begge. og virke {tro for Deres Plan / trofast for min Plan}
og hjælpe {Dem / mig} at sy!

Bakkelse (begejstret). O, min Ven! kan De finde mig saadan en Mø, hvad spørger jeg da om det røde Guld?

Top. Ja, jeg tænker nok, jeg baade kan skaffe Dem Møen og Guldet, naar De bare vil give Tid.

Bakkelse. Nej, det kan jeg ikke. Magisteren vil have sin Datter gift straks, og jeg kan ikke give Slip paa hende, førend jeg har faaet en anden.

Top. Aa, De kan rolig afstaa hende; De finder nok den rigtige, naar De bare vil vente lidt.

Bakkelse. Nej, det er mig ikke muligt. Jeg vented i Dage, jeg vented i tre; nu kan jeg ikke vente længere. Jeg længes altfor meget efter at faa et rigtigt Familiebord at sidde paa. — Men kender De ikke nogen her paa Stedet? Har Værten her ikke en Datter?

Top (afsides). Gud veed, hvad det kan føre til. (Højt.) Jo, det er sandt! det er fortræffeligt, at det faldt Dem ind. Det er vist netop en Kone for Dem.

Bakkelse. Hvad siger De? Hvordan er hun da?

Top. Aa, hun er omtrent akkurat som den, jeg nylig beskrev Dem.

Bakkelse. Men, min Gud, hvor er hun da? hvor skal jeg træffe hende?

Top. Ja, hvis hun er hjemme, maa hun da enten være i Huset eller i Gaarden eller i Haven.

Bakkelse. Tror De virkelig? Saa vil jeg straks gaa ud i Haven. (Gaar, men vender om.) Men hvorpaa skal jeg kende hende? Hvad hedder hun?

Top. Aa, saa vidt jeg veed, hedder hun Mette.

Bakkelse. Mette! Det er et dejligt Navn, et ægte dansk Navn! Kan De huske, hvad det hedder i Visen:

»Hil stander I der, stolten Mettelil,
og vil I være min Kære?
alle de Dage, vi leve maa,
jeg vil Eder elske og ære.«

Top. Ja vist, og saa hedder det ogsaa:
»Karen og Maren og Mette
de slog's om en gammel Hætte.«
Men skynd Dem nu! der er ingen Tid at spilde!

Bakkelse. Jeg gaar. (Gaar, men vender om.) Men hør, hvad skal jeg sige til hende, naar jeg ser hende?

Top. Aa, syng en Kæmpevise!

Bakkelse. Ja, det er rigtigt; det vil jeg. (Gaar, syngende:)
Hr. Oluf han rider saa vide
alt til sit Bryllup at byde . . .

11. Scene.

Top alene.

Top. Lad ham kun gaa; det første Fruentimmer, han nu ser, løber han da hen og forliber sig i. Bare Værten havde en Datter, saa kunde vi maaske faa dem parret sammen. Jeg maa straks have fat paa ham.

12. Scene.

Top. Værten.

Værten. Naa, hvad sagde han saa?

Top. Hvem?

Værten. Ih, han, Sekretæren!

Top. Hvad for en Sekretær?

Værten. Han, Deres Ven, Stemanns Sekretær.

Top. Naa, ja, det er sandt! Ja, det er rigtignok en forbandet Historie. Han har hørt hvert et Ord og er yderst forbitret.

Værten. Men Gudbevares! hvad sagde han da?

Top. Ja, han mente, at De næppe vilde undgaa at blive anklaget for Majestætsforbrydelse.

Værten. For Majestætsfor— Men Herregud, jeg har jo ikke sagt andet, end hvad der har staaet trykt i »Corsaren«.

Top. Ja, men det er en ganske anden Sag, for De har misbrugt Talefriheden.

Værten. Ja, men saa har »Corsaren« jo misbrugt Trykkefriheden.

Top. Nej, vist ikke. Trykkefrihed kan man ikke misbruge, for man kan jo ikke misbruge, hvad man ikke har.

Værten (slaaet). Nej, det er sandt! Men, Herregud, bad De da ikke for mig?

Top. Jovist gjorde jeg det. Deres Forslag om fri Be-

værtning vilde han naturligvis ikke modtage, da han ikke trænger dertil. Men paa Grund af mine Bønner lovede han at slaa det hele i Glemmebogen.

Værten. Gudskelov! Ja, Uskyldigheden sejrer dog tilsidst!

Top. Paa den Betingelse, at De vil vise ham og mig, medens vi opholde os her, en fuldkommen Lydighed.

Værten. Ikke andet? Det havde jeg dog gjort alligevel. Aa, Herren skal have saa mange Tak! jeg skal aldrig glemme det igen. Behager Herren ikke en lille Sopken?

Top. Nej Tak.

Værten. Aa hvad? Jeg har saadan en dejlig Kommen; ja Herren kan for den Sags Skyld gerne faa Kognak, men den er ikke saa god.

Top. Aa nej vist ikke. Hør, Hr. Vært, har De ingen Døtre?

Værten. Nej, jeg har sgu ikke.

Top. Det er forbandet (grundende.) Men det forekommer mig, at De før kaldte paa en, som hed Mette?

Værten. Ja, det var min Gedebuk.

Top. Naa rigtig! (Grundende.) Bi lidt! Nu har jeg det! Jeg maa straks til at skrive. (Farer ud af Døren.)

13. Scene.

Værten alene.

Værten. Men hvad gaar der af Mennesket? Først spørger han mig ud om min Datter og min Gedebuk og hele min øvrige Familie, og saa farer han ud af Døren, som om Politiet var efter ham. Hvad mon det skal betyde? — Aa, det er bestemt en af de Folk, som laver Rejsebeskrivelser, og nu er han straks løbet hen for at tegne det op, inden han glemmer det. Hm! hm! hm! hvad Folk dog kan hitte paa! Det var ellers smukt af ham, at han ikke vilde have den Sopken. — Nu er den fortjent. Jeg tror straks, jeg vil have den til Livs.

(Tager en Nøgle og gaar hen til et Skab i Væggen.)

14. Scene.

Værten. Nielsen (med en tynd Bog i Haanden).

Nielsen. Gud veed, hvor Top er. Jeg brænder af Længsel efter at faa Udfaldet at vide. Men jeg er rolig. Den ublide Skæbne kan ikke knække Modet hos det tænkende Menneske. (Aabner Bogen.) Du, store Epiktet! Du har givet mig Kraft igen.

(Urolig.) Gud veed dog, hvad Magisteren har svaret. Det er ogsaa skammeligt af Top, at han bliver borte. (Farer over Gulvet og kommer til at staa ligeoverfor Værten.) Hvad behager?

Værten (ydmyg). Hr. Sekretær!

Nielsen. Hvad mener De? Jeg er ingenlunde Sekretær.

Værten (afsides). Han vil ikke ud med det! (Højt.) Jeg vilde bare tage mig den Frihed at nedlægge min ydmyge Taksigelse for Deres Velbaarenheds Fødder. (Afsides.) Det var sgu godt sagt!

Nielsen. Selv Tak.

Værten (afsides). Nej, hvor han er høflig.

Nielsen. Men af hvad Grund, tør jeg spørge, vil De da takke mig?

Værten. Gudbevares! Hr. Sekretæren erindrer maaske —

Nielsen. Aa, jeg er ikke Sekretær!

Værten. Ja, Deres Velbaarenhed maa undskylde, men jeg veed ikke, hvorledes jeg ellers skal betitle Deres Velbaarenhed.

Nielsen. Aa, jeg vil ingen anden Titel have end den, som er mig medfødt.

Værten (afsides). Hvad for noget? Han er maaske enten Greve eller Baron. (Højt.) Og turde jeg da fordriste mig til at spørge Deres Velbaarenhed, hvad det er for en?

Nielsen (stolt). Det er Titelen af Menneske.

Værten (afsides). Gud, hvor han er beskeden. Men hvad skal jeg gøre! Jeg kan jo dog ikke gaa hen og kalde ham »Menneske«. (Højt.) For Resten skal jeg bestræbe mig for at gøre alt, hvad Deres Velbaarenhed behager; saafremt Deres Velbaarenhed bare behager at fløjte, saa piber jeg.

Nielsen. Vil De saa skaffe mig fat paa min Ven, Hr. Top.

Værten. Paa Øjeblikket! Jeg skal lade Bud udgaa til alle Verdens mulige Hjørner og bringe ham enten død eller levende. Deres Velbaarenheds ydmyge Tjener! (Bukker og siger, idet han gaar, afsides:) Nej, det er dog en prægtig Herre!

15. Scene.

Nielsen ene.

Nielsen. Det er dog ganske forunderligt, at Top slet ikke lader sig se. Bare han ikke har faaet et Afslag og nu generer sig for at bringe mig det. Gud, hvor jeg bliver urolig! — Urolig! Nej, jeg er rolig, jeg vil være rolig; fra den store Vismands Tale skal Rolighed strømme til mit Hjerte. (Sætter sig og læser.)

16. Scene.

Nielsen. Magisteren.

Magisteren. Jeg tror ikke, her er nogen. Jo bi lidt, der sidder jo en ung Mand og læser. Han ser min Tro ganske fornuftig ud; det er da i det mindste ikke saadan en Pynte-Jens som den, der før overløb mig. Jeg gad dog vide, hvad det er for en Bog, han læser i. (Højt.) Hm, hm, med Forlov! hvad er det for en Bog?

Nielsen. Det er Epiktet.

Magisteren. Epiktet? Naa det fornøjer mig. Det er en prægtig Bog. (Tager den.) Maa jeg se, hvad for en Edition det er? Men fy! den er jo paa Dansk. Hvad kan det saa nytte?

Nielsen. Ja jeg har desværre ikke haft Lejlighed til at lægge mig efter de gamle Sprog; men jeg føler, at det vil blive mig nødvendigt for at dyrke Filosofien dybere.

Magisteren. Ja ellers duer det sgu ikke noget. (Ser i Bogen.) Naa, det er Sahls Oversættelse, ja den er da blandt de bedre, for han holder dog de græske Konstruktioner [1]). Naa, det fornøjer mig for Resten, at De har tyet til den sande Visdoms Kilde og ikke er blevet hængende i disse nymodens Filosoffer, som bilde sig ind, at man kan filosofere paa Tysk.

Nielsen. Ak ja, dem kender jeg altfor godt. Søgende Sandheden har jeg arbejdet mig igennem dem allesammen, men jeg forsikrer Dem, at det er det bare Vrøvl.

Magisteren. Ja det tænkte jeg nok!

Nielsen. Der er nu f. Eks. Fichte, han siger: »Jeg er det eneste virkelige« — han paastaar altsaa, at han er det eneste paa Jorden, som duer noget; alt andet er saa godt som nix.

Magisteren. Det er dog uforskammet af et Menneske, som ikke engang har nogen klassisk Dannelse.

Nielsen. Ja og Hegel, som nu alle Mennesker render efter, han gaar saa vidt, at han endogsaa nægter Personlighed.

Magisteren. Det var som Pokker! Men hvad forstaar han da ved Personlighed?

Nielsen. Ja ser De — Personlighed — det er — som naar man f. E. vilde sige: en er god, en anden er ond; en er lumsk, en anden er bedrøvet o. s. v. — Se det en Personlighed.

---

[1]) Hvor elendige Prof. Sahls Oversættelser var, derom vidner et Epigram over hans Oversættelse af Ovids Forvandlinger:

O Naso! aldrig var din Brøde lig din Kval:
Du blev forvist fra Rom og oversat af Sahl!

Magisteren. Og det vil han nægte? Men det er jo Galskab!

Nielsen. Ja deri har De saamænd Ret. Og De kan nu tænke, hvad jeg har maattet lide ved at arbejde mig igennem alt det Tøjeri:

(Mel.: En gammel skinsyg Bødker, han.)

Længe jeg søgte, før jeg fandt,
Grublen mig gjorde næsten fjantet,
da man mig raadte: gaa til Kant!
men han mig var sgu altfor kantet.
Sandelig — hans Fornuftkritik
holder i Livet daarlig Stik;
Sandheden, Sandheden fandt jeg dog ej,
jeg maatte gaa en anden Vej.

Fichte jeg fik; han ærgred mig,
og jeg min Tilflugt tog til Schelling;
ak! men min Kulde brændte sig
paa hans poetisk-hede Vælling;
Hegel mig lokked til sig ind,
men det var kun den bare Vind;
Sandheden, Sandheden fandt jeg dog ej,
jeg maatte gaa en anden Vej.

Vildsom jeg gik som en Komet,
da faldt min Tanke paa de gamle;
da fik jeg fat paa Epiktet,
og jeg skal nu ej længer famle;
nu er jeg atter kæk og fro,
han gav mig Sikkerhed og Ro,
Sandheden, Sandheden glipper mig ej,
vist jeg den naar ad denne Vej.

Magisteren. Ja De har Ret! fra de gamle skal vi hente vor Visdom. Nu maa De endelig lære Latin og saa studere Cicero; det er en Mand for Dem. Det glæder mig ellers at være truffet sammen med et saa fortræffeligt ungt Menneske

Nielsen. Aa, jeg beder! (Afsides.) Det er en højst interessant Mand.

17. Scene.

De forrige. Top.

Top (afsides). Ah! Svigerfader og -søn i en tête à tête!

Nielsen (farer op). Naa, der er Top. (Afsides til ham.) Naa, hvorledes gaar det?

Top (afsides til Nielsen). Det gaar ypperligt. Vær bare rolig!

Magisteren (til Nielsen). Det fornøjer mig en Gang imellem at høre lidt fortælle om den nyere Tids Litteratur, for selv har jeg ikke Lejlighed til at gøre mig bekendt med den. Kan De ikke sige mig, hvorledes det nu staar til med Poesien hertillands; i mine unge Dage gjorde man et forskrækkeligt Væsen af den, skønt jeg aldrig har haft nogen stor Tro dertil.

Nielsen. Ja, derom vil min Ven, Student Top, bedre kunne give Dem Oplysning.

Magisteren (bemærker Top; tvær). Naa, det er Dem?

Top. Ja, det er mig, Hr. Magister!

Nielsen (afsides til Top). Magister? Det skulde dog vel aldrig være —

Top (afsides til Nielsen). Jo vist! vær blot rolig! (Højt.) Det skulde glæde mig, hvis mine Oplysninger kunde tilfredsstille Hr. Magisteren. Desværre maa jeg tilstaa, at den danske Poesi for Tiden ikke har nogen Glansperiode [1]).

Magisteren (fornøjet). Ja, tænkte jeg det ikke nok?

Top. Haandværk og Kunst bliver ikke holdt ude fra hinanden. Vore Haandværkere optræder som Digtere [2]) og vore Digtere som Haandværkere. Saaledes har Grundtvig forrige Aar nedsat sig som Blikkenslager.

Magisteren. Som Blikkenslager? det var da forunderligt.

Top. Og han laver noget, som han kalder Skjaldeblik [3]).

---

[1]) Disse Ord er fra Tops Side aabenbart ment skælmsk ironiske; som Alvor vilde de lyde lidt løjerligt, naar man tænker paa, hvilke Værker der udkom i de Aar: Ingemanns Morgen- og Aftensange, Grundtvigs Sang Værk II, H. C Andersen: Eventyr, Billedbog uden Billeder, Mulatten og Maurerpigen, J. L. Heiberg: Syvsoverdag og Nye Digte (De Nygifte og En Sjæl efter Døden), Fru Gyllembourg: En i alle, Carl Bernhard: Gamle Minder, Blicher: Noveller, Hauch: En polsk Familie og Svend Grathe, Paludan Müller: Adam Homo I, Chr. Winther: Sang og Sagn og Haandtegninger, H. V. Kaalund: Digte, Wilsters Euripides, Komedier af H. Hertz, Overskou o. fl. — [2]) Særlig fremtrædende som politiske Digtere i de Aar var foruden Autodidakten Claudius Rosenhoff Mænd som den forhenværende Skomagersvend Gottlieb Siesbye, Bogtrykkersvenden Jacob Davidsen og Drejersvenden J. P. M. Grüne. — [3]) »Skjalde-Blik paa Danmarks Stjerne i Sølv-Bryllups- og Kronings-Aaret 1840«, Taler og Digte foranledigede ved Christian VIIIs Thronbestigelse, Sølvbryllup og Kroning. De ledende Ideer deri karakteriseres i en Anmeldelse som latinsk Stil og Danskhed, Modersmaal og »Danske Samfund«, Folkeaand, Folkeliv og Folkeraad, gammeldags Christne og gammeldags Danske, faderlig Regering og Barnligheds Aand, den sorte Skole og den danske Højskole, Danmarks misundelsesværdige Lod m. m.

Som tro aandelige Ætlinger af den naturlige Poul Møller maatte de unge Akademikere have et skarpt Øre for alt det skruede i den grundtvigske Maneer, og bl. a. var i den tidligere omtalte Karrikaturforening

Magisteren. Skjaldeblik! Det har jeg aldrig hørt omtale.

Top. Jo det er en Slags Messingblik, hvormed han beslaar de afblegede Regalier. Øhlenschlæger har sat sig ned som Afskriver og skriver Kæmpeviserne af, men han gør det saa flygtigt, at han somme Tider kommer til at vende to Blade ad Gangen [1]). Christian Winther bestiller ikke andet end oversætte [2]); for Tiden oversætter han paa en nedersachsisk Prinsesse, der skal udkomme her til Foraaret med forandret Titel [3]). Andersen gør store Rejser for at gøre sig bekendt i Udlandet [4]), og de fleste andre arbejder paa, at man skal glemme dem herhjemme.

Magisteren. Men hvad er der da blevet af ham, som gjorde saadan Opsigt for nogen Aar siden?

Top. Mener Hr. Magisteren Paludan Müller?

Magisteren. Nej, vist ikke. Han skrev en Spøgelsehistorie — hvad var det nu, han hed? — Gengangeren.

Top. Gengangerbrevene? Er det maaske Hertz?

Magisteren. Ja, Hertz, ja ham var det. Man sagde, han var saa vittig og morsom.

Top. Ja det er forbi med hans Munterhed [5]). Nu kunde man passende hilse ham med den tyske Sang: »Hertz, mein Hertz, warum so traurig?«

Magisteren. Naa ja, saa er det dog i det hele ikke synderlig bevendt. Ja, det tænkte jeg nok, det kan ikke blive til noget med den nyere Poesi, naar Poeterne vil staa paa deres egne Ben og ophøre at tage de gamle til Mønstre. I øvrigt har Deres Bemærkninger fornøjet mig, og jeg takker Dem derfor.

---

tegnet en vittig Illustration til den søgte Titel »Skjalde-Blik paa Danmarks Stjerne«: Grundtvig kastende forelskede Blikke ned paa det Ridderkors, han havde faaet ved Kroningen. — Senere blev som bekendt baade Hostrup og Ploug Grundtvigianere. — [1]) Ganske vist havde Øhlenschlæger paa den Samling »Gamle danske Folkeviser«, han udgav 1840, sat »bearbejdede«, men de var som alt egentligt »videnskabeligt« Arbejde, Øhlenschlæger indlod sig paa, højst dilettantmæssigt og overfladisk behandlet. — [2]) Han havde lige udgivet Oversættelser af Speckters Fabler og Hases Kirkehistorie; for Resten havde ogsaa han samme Aar som Øhlenschlæger udgivet en Samling »Kæmpeviser«. — [3]) Chr. Winther opholdt sig i denne Tid ved Hoffet i Mecklenburg Strelitz for at læse Dansk med Danmarks vordende Kronprinsesse Caroline Charlotte Mariane. — [4]) H. C. Andersen var just da ude paa sin store Rejse, som han senere har beskrevet i »En Digters Bazar«. — [5]) Hertz havde udgivet den meget omdebatterede Roman »Stemninger og Tilstande«, som »Fædrelandet« paa Grund af dens pessimistiske Syn paa de politiske Forhold havde omdøbt til »Forstemninger og Stilstande«.

Top. Naar bare Hr. Magisteren vil tilgive mig den kejtede Maade, hvorpaa jeg før —

Magisteren. Naa lad os nu ikke tale om det.

Top. Jeg talte før om et ungt Menneske, der var forelsket i Magisterens Datter —

Magisteren (gnaven). Herregud! skal vi nu have den Historie igen?

Top. Det er min Ven Nielsen, som her staar.

Magisteren (venlig). Naa ja, min unge Mand, det gør mig ondt, at jeg ikke kan fornøje Dem dermed, men De kommer for sildigt, Hr. Bakkelse har mit Løfte.

Nielsen. Men, bedste Hr Magister —

Magisteren. Ja, jeg kan tænke mig, De undrer Dem over, at jeg vil have saadan en daarlig Person til Svigersøn, men jeg skal sige Dem rent ud, hvordan det hænger sammen. Ser De, min salig Kone døde i Barselseng med min Datter. For nu at blive fri for Børneskrig sendte jeg Pigebarnet ud af Huset og var ret fornøjet over, at jeg nu havde faaet det saa roligt i mit Hus. Men da hun var blevet voksen og var kommet hjem igen, saa var den Herlighed forbi. Naar jeg havde siddet og studeret og kom ind i Dagligstuen, saa overvældede hun mig med Spørgsmaal og Fortællinger og Gud veed alt det, for det er Pokker til Mund, der sidder paa det Fruentimmer. Saa kom alle hendes gode Veninder til hende, og de tjadrede og pjadrede og skraalte og hamrede paa Klaveret, saa jeg ikke kunde høre Ørenlyd i mit eget Hus. Sagde jeg noget derimod, saa fik vi Lamentationer og Besvimelser, og De kan nok tænke, at alt det er meget fortrædeligt.

Top (deltagende). Ak ja, Hr. Magister! det kan jeg nok fatte.

Magisteren. Da nu Bakkelse kom og friede til min Datter, tænkte jeg, at det var en ypperlig Lejlighed til at faa min tabte Husfred igen. Han var en velhavende Mand, og, hvad der var det bedste, han boede herovre i Sjælland paa den anden Side Kattegattet. Jeg slog med Glæde til, mod at Brylluppet skulde fejres straks efter min Hjemkomst fra København. De ser altsaa, at jeg har givet mit Løfte og ikke engang kan bryde det, om jeg endogsaa gerne vilde det.

Nielsen. O, du grumme Skæbne!

Magisteren. Fat Dem, min Ven! De er jo Stoiker.

Top. Men, Hr. Magister! naar nu Bakkelse selv afstaar sin Fordring paa Deres Datter?

Magisteren. Det gør han ikke. Han er saa forlibt som en Rotte i en sur Ost.

Top. Jamen Omstændighederne har forandret sig. Nu har han faaet en anden Kærlighed.

Nielsen. Hvad siger De?

Magisteren. Det var som Pokker. Nej sikken en Æsel!

Top. Ja, han bliver rigtignok taget ved Næsen, men den Komedie, jeg spiller med ham, vil nok have det Udfald, at han renoncerer paa Deres Datter.

Magisteren. Ja, kan De ærgre ham en Smule og holde ham lidt for Nar, skal jeg ikke have det mindste derimod. Naar han vil give Slip paa min Datter, kan vi jo siden tale om det andet. Men jeg gad dog vide, hvordan De vil bære Dem ad.

Top. Det skal være mig en Fornøjelse at udvikle min Plan for Dem, hvis Hr. Magisteren og min ærede Ven vil følge mig lidt udenfor, for her er netop Skuepladsen for mine Operationer.

Magisteren. Ja lad os da gaa!

(De gaa. Et Øjeblik efter kommer)

18. Scene.

Bakkelse (med et Brev i Haanden).

Bakkelse. Nej, skulde det virkelig være muligt? Drømmer jeg ikke? Nej, Peder! Du lykkelige Peder! her har Du jo Vidnesbyrdet om hendes Kærlighed. Det søde, livsalige Vidnesbyrd! (Kysser Brevet.) Mette! Du væne Mø! alt forlængst har Du kendt mig og beundret mig, da Du saa mig fra Vindvet, hvor Du sad og baldyrede, og dit Hjerte blev grebet af Elskovs Attraa. Du tror, at jeg ikke kender Dig? Jo, vel kender jeg Dig. Ofte naar jeg i Aftenens stille Timer sad alene med min Naal, da stod dit Billed for mig, og mit Hjerte bankede, og jeg slængte mit Fingerbøl fra mig, thi det blev mig for trangt. Og jeg har drømt om Dig — jeg mindes det grant — det er vel sagtens et halvt Aar siden, da jeg en Aften sad og syede paa den første af de danske Kofter. Jeg var saa mod i Hu, thi jeg vidste ikke, om jeg skulde sætte Knapper eller Hægter deri. Som jeg da sad paa Bordet og grublede, kom Søvnen over mig, og jeg havde en liflig Drøm:

(Mel. af Kærlighedsdrømme: Man fortæller fæle Ting.)

End mig tykkes, mørk jeg sad,
Taarer Øjet væder,
Maanen smiler nok saa glad
til de gamle Klæder.

Da sig hæved op fra Jord
fluks en Mø saa skøn og stor,
og til mig, som sad paa Bord,
venlig hen hun kvæder.

Under Brynets lyse Bort
Blikkets Stjerner tindre,
hendes Øje er saa stort,
Munden ikke mindre;
hun er hvid og frisk og trind,
ak, jeg stirrer fast mig blind
Kindens stærke Purpurskin
flammer i mit Indre.

Da forsvinder alskens Harm,
som mit Sind behæfter,
da fornemmer først min Barm
Elskovs store Kræfter;
men da jeg den hulde Skat
gribe vil om Livet fat,
synker hun i Gulvet brat,
og jeg synker efter.

Jeg vaagnede, idet jeg styrtede paa Gulvet. Men fra den Tid besluttede jeg, at jeg vilde gifte mig, naar jeg havde fundet en Mø, der lignede mit Drømmesyn. Hidtil troede jeg, at det var Ida Marius, men nu først har jeg fundet den rette, og det er Mette. Ja, det maa være en mageløs Kvinde. Selv, uden Hjælp, har hun skrevet dette Brev, og det er endda paa Vers. Men hillemænd! jeg maa nok svare derpaa; der er ingen Tid at spilde. Her har jeg et Stykke Blyant, og her har jeg Papir. (Tager begge Dele op af Lommen.) Men hvad skal jeg skrive? — Det maa da ogsaa være paa Vers. Ja, jeg kan jo probere paa det. (Sætter sig og grunder.) Lad mig se, kan det ikke gaa an: »Du siger, skøn Mette, at Du elsker mig; — saa vid, at ogsaa jeg elsker Dig.« Ja, det er ypperligt! — Men hvad kommer saa? Bi lidt: »Vel kan jeg ej klæ'e Dig i kongeligt Fløjel,« — men hvad rimer derpaa? (Mumler lidt.) Nej, det kan jeg ikke hitte. — Men det er saadan en god Linie, den maa jeg beholde.

19. Scene.

Bakkelse. Top.

Top (afsides). Han har dog vel faaet Brevet? Jo, det ligger foran ham, og han selv sidder og skriver. Hahaha! Han arbejder vist paa Svar. (Højt) Naa, Hr. Bakkelse —

Bakkelse. Aa, min Ven! Kan De ikke sige mig, hvad der rimer paa »kongeligt Fløjel«.

Top. Trojel [1]).

Bakkelse. Aa, det kan jeg ikke bruge.

Top. Ja da veed jeg ikke noget bedre Rim. Men det er sandt: hvordan gaar det Dem? Har De set Mette?

Bakkelse. O, min Ven! De kan ikke ane, hvad der er hændet mig. Jeg er den lykkeligste Dannemand! Tænk Dem: Mette, den søde Mette, hun kender mig, ja hun er endogsaa forelsket i mig.

Top. Hvad for noget? Hvoraf veed De det?

Bakkelse. Hun har selv sagt mig det. Da jeg nemlig før gaar over Gaarden, kommer der en Gangerpilt hen til mig med et Brev. »Fra hvem er det?« spørger jeg. »Fra Jomfru Mette,« siger han. »Fra Mette?« Jeg snapper Brevet og iler ud i Haven, og De kan tænke Dem min Overraskelse og Glæde, da jeg aabner det og læser:

(Aabner Brevet og læser:)

(Mel.: Dankonning lader en Havfrue gribe.)

Ung Mettelil lader Brev udgaa,
— Den Havfrue danser paa Tilje —
ej kan hun det lade, thi Elskovs Attraa
har taget med Vold hendes Vilje.

Top. Det maa være en forskrækkelig heftig Kærlighed.

Bakkelse. Javist, og nu skal De bare høre: (Læser:)

Før gik hun i Haven i Ro og Fred
— Den Havfrue danser paa Tilje —
og vanded saa glad sit Urtebed
med Roer og Petersilje.

— Er det ikke nydeligt?

Top. Jo, det er saa idyllisk!

Bakkelse. Ja, men nu kommer det bedste: (Læser:)

Da hørte hun om den dannis Svend,
— Den Havfrue danser paa Tilje —
som greb den danske Kofte igen
og kasted den franske Chenille.

Se, det er mig!

Og da hun nu saa Dig og hørte din Røst,
— Den Havfrue danser paa Tilje —
da fandt hun ej mere sin Fred og Lyst
alt i den vante Familje.

---

[1]) Cand. jur. H. J. Trojel, en i de Tider meget omtalt ultrakonservativ Medarbejder ved »Dagen«.

Nu visner det blomstrende Urtebed,
— Den Havfrue danser paa Tilje —
og hun, som plejed det, visner med,
ung Mette, den knækkede Lilje.

— Naa, er det ikke dejligt?

Top. Jo, det er fortræffeligt. Og især passer Omkvædet saa ypperligt. Men hvad vil De saa gøre? Vil De svare hende?

Bakkelse. Ja, naturligvis vil jeg svare hende. Jeg sad netop og arbejdede paa et Svar til hende.

Top. Nej, naar det er Deres Bestemmelse, saa er det vist bedst, at De straks taler med hendes Fader. Vi kan jo ikke vide, hvornaar Smakken skal gaa; maaske har vi kun en halv Times Tid tilbage.

Bakkelse. Ja, De har Ret. Det vil jeg gøre.

Top. Jeg kender hendes Fader meget godt og har megen Indflydelse paa ham. Derfor var det vist rigtigst, om jeg først fik Kløer i ham, saa tvivler jeg ikke paa, at De jo faar hans Samtykke.

Bakkelse. Aa ja, min Ven! vil De det!

Top. Vil De da træde ind i det andet Værelse her, medens jeg afgør Sagen med ham, saa skal jeg nok kalde Dem ud, naar han er tilstrækkeligt bearbejdet.

Bakkelse. Jeg gaar og overlader min Sag i Deres Hænder. Tal nu godt for mig! Jeg sætter al min Lid til Dem.

(Gaar ind i Sideværelset.)

20. Scene.

Top alene.

Top. Ja, saa sætter Du den ogsaa til den rette! (Ringer.) Det gør mig næsten ondt at holde ham for Nar — dog, naar han er en Nar, er det jo rimeligt, at jeg holder ham derfor. Desuden gør jeg ham en stor Tjeneste ved at forhindre hans Giftermaal, da han ellers ufejlbarlig vilde blive Bunkehanrej. Endelig er jeg Diplomat og har altsaa ingen Samvittighed. Det er ellers Satans, saa længe Værten bliver borte; man skulde næsten tro, at det var Opvartningen i Foreningen. — Naa, der er han da.

21. Scene.

Top. Værten

Værten. Hvad er til Herrens Tjeneste?

Top. Naa, Hr. Vært, nu er Timen kommen, da De skal give Prøve paa den Lydighed, som De før lovede os.

Værten. Jeg er parat, naar Herren blot vil behage at befale.

Top. Ser De, min Ven! Sekretæren hos Stemann er forelsket i Magister Marius' Datter. Som De nok veed, er hun forlovet med Hr. Bakkelse, men han har lovet at afstaa hende, naar De vil overlade ham Deres Gedebuk.

Værten. Min Gedebuk? Men hvad vil han med den?

Top. Aa, hvad kan et Menneske ikke falde paa? De har jo nok mærket af hans underlige Talemaader, at han er lidt forskruet.

Værten. Ja, det er let at mærke.

Top. Da han før gik over Gaarden og saa Deres Gedebuk, blev han som rasende af Henrykkelse. »Se dette Dyr!« raabte han, »det er den fuldkomneste Skabning, jeg har set. Det forener paa een Gang Faarets og Hornkvægets, Kvindens og Mandens ypperligste Egenskaber. Det har Kvindens Lokker og Mandens Skæg, det elsker med Møens Fyrighed og bærer sine Horn som den taalmodigste Ægtemand.«

Værten. Hahaha! det var dog kuriøst!

Top. »Dette herlige Væsen,« vedblev han, »maa være min Ejendom, det koste, hvad det vil!«

Værten. Ja, naar De tror, han vil betale det godt —

Top. Ja, det kan vi jo tale om siden.

Værten. Nej, jeg maa dog først vide, om jeg kunde være tjent med at skille mig ved Dyret, for jeg skal sige Dem, jeg kan jo have mangfoldig Nytte deraf. For det første kan jeg jo spise det, og dernæst kan jeg jo ogsaa malke det, naar det kommer saa vidt.

Top. Aa, De kan gerne beholde det selv; men saa maa De ikke fortænke mig i, at jeg opfrisker min Ven Sekretærens Hukommelse.

Værten. Men Gudbevares! De maa da endelig ikke tage mig det fortrydeligt op —

Top. Og naar De saa maaske bliver hængt eller halshugget —

Værten. Hvad siger De?

Top. — saa vil De sagtens fortryde, at De ikke turde betro os en Gedebuk.

Værten. Men Herregud! De maa da ikke gøre mig ulykkelig. Det var naturligvis bare mit Spøg. Jeg vil med Fornøjelse overlade Dem Gedebukken gratis — saa kan De jo selv bestemme, om De vil give mig noget for den. Gode Hr. Top! De maa endelig tage imod hende!

Top. Naa, lad gaa da! De kan være vis paa, at De ikke skal tabe derved.

Værten (afsides). Jeg kan i det mindste gøre mig betalt i Regningen. (Højt.) Herren kan nok vide, at jeg ikke mente, hvad jeg sagde før. Bæstet er saa krakilsk, at jeg maa være meget fornøjet, naar jeg kan blive det skikkelig kvit. Saadan stangede hun mig for nogen Tid siden i Læggen, saa at jeg i samfulde to Uger maatte gaa og bære mit højre Ben i Bind om Halsen.

Top. Naa saa De afstaar altsaa Hr. Bakkelse Deres Mette og lover ikke at affordre ham nogen Betaling for hende?

Værten. Ja, det lover jeg. (Afsides.) Jeg er jo nødt dertil.

Top. Saa maa De gentage Deres Løfte i hans Nærværelse. Jeg vil kalde ham ind. (Aabner Døren til Sideværelset.) Hr. Bakkelse! Nu kan De gerne komme ind.

22. Scene.

De forrige. Bakkelse.

Bakkelse (afsides til Top). Naa hvad sagde han? Hvorledes gik det?

Top (afsides til Bakkelse). Efter Ønske. Jeg kan nu gratulere Dem som Mettes Brudgom.

Bakkelse. O, hvad siger De! (Til Værten.) Ædle Mand! saa De vil virkelig betro mig denne kostelige Skat?

Værten. Hvad for en Skat?

Bakkelse. Og det spørger De om? Hvem anden end Deres Mette, den søde, livsalige Mette, som nu bliver min.

Værten. Ja fra min Side er der ingenting i Vejen.

Bakkelse. O, De gør mig lyksalig. Hun er det herligste Væsen, jeg nogen Sinde skuede; alt finder jeg hos hende, alle de Fuldkommenheder, som jeg kunde ønske hos min Kone.

Værten. Det var som Fanden Nej nu smører Herren dog vist lidt for tykt paa.

Bakkelse. Aa, hvor kan De sige det? Er hun ikke i Besiddelse af alle mulige Fortrin:

(Mel.: El Jaleo.)

Hun i Ungdommens Vaar —
Værten (talende). Ja.
Bakkelse. frisk og blomstrende staar,
Værten (som før). Ja.

Bakkelse. hendes dejlige Haar
ad den hvide Hals i lyse Lokker hænger;
Værten. Ja.
Bakkelse. hun er fyldig og fed —
Værten. Ja.
Bakkelse. og dog let som en Ged,
Værten. Ja.
Bakkelse. hendes Øjne De veed
dybt til Hjertet trænger,
Værten (trækker paa det). Ja —
Nu ja, hvad Skønhed anbelanger,
saa har De sgu Ret,
for jeg har gjort hende fed, jeg har hende holdt grumme rent og net.
Bakkelse. Dog blot ej Skønhedens Magt mig fanger,
den herlige Aand
det var, som først greb min Sjæl og som fast mig holdt
udi Elskovens Baand.
Hun er venlig og mild,
Værten (som før). Ja.
Bakkelse. hun er kløgtig og snild,
Værten. Ja.
Bakkelse. og med Ungdommens Ild
hendes varme Hjerte dybt og trofast gløder,
Værten. Ja.
Bakkelse. i den klangfulde Røst —
Værten. Ja.
Bakkelse. fra det følsomme Bryst —
Værten. Ja.
Bakkelse. der jeg finder den Lyst,
som mit Liv forsøder.
Værten. Ja.

(afsides.) Jeg tror sandt for Herren, at han ordentlig er blevet forelsket i min Gedebuk. (Højt.) Ja, i det hele taget er hun sgu det bedste Bæst, Sjæl kan ligge i.

Bakkelse. Hvad behager? Hvad siger De?

Top. Hr. Jensen siger, at hun er det bedste Væsen, Sjæl kan ligge i.

Bakkelse. Ja, det er sandt og vist.

Værten. Og saa er hun da ogsaa, som Herren nylig bemærkede, i Grunden ganske net. Hun har da baade en pæn Skabelon, og saa klæder det hende ogsaa grumme godt med de Horn.

Bakkelse. Horn? Hvad mener De med det?

Værten. Nu, det er det Tøjeri, hun har paa Hovedet.

Bakkelse. Har paa Hovedet? Det kan jeg ikke forstaa. Hvem har givet hende paa Hovedet?

Top (afsides til ham). Han mener nok den Hornkam, som hun sætter i sit Haar.

Bakkelse. Naa saaledes. Men det, synes mig ellers, man plejer at kalde en Kam.

Værten. Nej jeg tror ikke, man plejer at kalde det Kam uden paa Haner.

Bakkelse. Paa Haner! (Afsides til Top.) Hør, Manden er vist beruset.

Top (afsides til ham). Det lader til det.

Værten. Og saa ser det saa dejligt ud, naar hun kommer springende over Gaarden, saa dasker hun saadan med sin lille nysselige Rumpe.

Bakkelse. Fy, Mand! hvor kan De tale saaledes?

Værten. Naa Herregud! der er da ikke noget ondt ved en Rumpe. Der er for Resten een Ting, som jeg vil bede Herren tage sig i Vare for, skønt hun ellers er meget skikkelig og honnet og jeg holder af hende som af mit eget Barn —

Bakkelse. Ja, det er da rimeligt.

Værten (afsides). Er det rimeligt? (Højt.) Ja, Gudbevares! Jeg siger, at skønt man ellers godt kan komme ud af det med hende, saa har hun dog een stor Fejl, og det er, at hun gerne vil stange.

Bakkelse Stange? Hvad skal det sige?

Værten (afsides). Nu veed han sgu heller ikke, hvad det er at stange! (Højt.) Det er saadan at støde med Hovedet. (Gør en betegnende Gebærde.)

Bakkelse. Ja hvad kan det skade? Det er vel blot en Vane.

Værten. Ja det er det jo rigtignok, men det gør dog ondt.

Bakkelse. Gør det ondt? Ja, saa holder hun nok op med det af sig selv.

Værten. Jamen det er ikke hende, det gør ondt paa; det gør ondt paa mig.

Bakkelse. Gør det ondt paa Dem? (Klapper ham paa Skulderen.) Hør, min gode Mand, De er lidt forvirret. Bestræb Dem for at samle Deres Tanker!

Værten (hidsig). Hvad for noget? Er jeg forvirret?

Top (afsides til Værten). Hvad vil De bryde Dem om, hvad det gale Menneske siger. (Højt.) Naa, Hr. Bakkelse! Sagen er

altsaa afgjort, og Hr. Jensen vil opfylde Deres højeste Ønske, dog kun paa een Betingelse.

Værten (afsides). Hvad mon det kan være? (Højt.) Ja, kun paa een Betingelse.

Bakkelse. Og det er?

Top. At De, førend han fører Dem til Deres Mette, opgiver Deres Fordring paa Magisterens Datter.

Bakkelse. Ja, det er ganske rimeligt.

Værten (afsides). Er det nu ogsaa rimeligt? (Højt.) Ja, det forstaar sig.

Top. Hr. Vært! De er nok saa god at skaffe Skrivematerialierne; for De ønskede jo Afstaaelsen skriftlig.

Værten. Ja, det er sandt. (Afsides.) Gud veed, hvad jeg skal med den? (Henter det fornødne.) Værsartig, her er Pen, Blæk og Papir.

Bakkelse. Tak! nu skal jeg skrive. (Sætter sig og skriver.)

Top (afsides til Værten). Naar De faar det Papir af Hr. Bakkelse, maa De fly mig det.

Værten. Det skal jeg.

Bakkelse (rejser sig). Nu har jeg skrevet en Opsigelse som har baade Næb og Kløer. (Flyr Værten Papiret, som rækker det til Top.) Men jeg kan ikke længer modstaa min Længsel. De maa straks føre mig til Deres Datter.

Værten. Til min Datter? Hvad mener De med det?

Bakkelse. Til min Fæstemø, til Mette!

Værten. Kalder De Mette min Datter?

Bakkelse. Ja hvad skulde jeg ellers kalde hende?

Top (afsides til Værten). Han mener, at hun paa en Maade er Deres Plejebarn, fordi hun er opfødt i Deres Hus.

Værten. Naa saadan? — Ja, det er sandt. Hun har ellers været noget underlig i den senere Tid.

Bakkelse. Ja det veed jeg; det har hun selv meddelt mig.

Værten. Det var da kuriøst. Ja og i Dag har hun været saa krakilsk, at jeg har maattet spærre hende inde i Stalden.

Bakkelse. I Stalden? Grusomme Fader!

Værten. Hvorfor kalder De mig Fader? Det er dog vel aldrig — hahaha! — fordi Mette er min Datter?

Bakkelse Jo naturligvis!

Værten. Naa saaledes! (Afsides.) Det er dog et galt Menneske. (Højt.) Saa bliver det nok det bedste, vi gaar.

Bakkelse. Ja, lad os det, thi jeg længes saare.

(Mel.: Sødeste Pige.)

O, hvilken Lykke!
nu skal jeg trykke,
dejlige Mette, Dig til mit Bryst.
Nu skal jeg skue
Øjnenes Lue,
høre den hulde Røst.

Værten. Ja hun har Stemme, det kan De tro,
brøle hun kan om Kaps med en Ko,
hun forstaar at skri'e,
saa det nok vil svie
til Deres Nattero.

Bakkelse. Sorgen er omme,
dejlige Blomme,
nu skal din Vaar forynge min Høst,
Du skal erfare —

Top. Skynd Dem nu bare,
Mette behøver Trøst!

Bakkelse. Ja, saadan Trøst jeg prægtig forstaar
Kyssen og Klappen Sorgen forslaar.

Lad os ej vente,
men paa Timen hente
Mette den være Maar!

Værten. Lad os ej vente,
men straks hende hente,
som udi Stalden staar!

(De gaa.)

23. Scene.

Top ene.

Bedste Hr. Skrædder!
hvor det mig glæder,
at De dog vandt det hornede Kræ.
Nu lad dem rende,
Visen har Ende,
her har jeg min Trofæ! (Viser Afstaaelsen.)
Hurra! jeg slog et drabeligt Slag,
Dansken fik Prygl af Russen i Dag.
Amor! Du mig kranse,
jeg har brudt en Lanse
under dit lyse Flag.

24. Scene.

Top. Magisteren. Nielsen.

Magisteren. Naa, hvorledes gaar det?
Top (rækker ham Papiret). Her er mit Svar.

Magisteren. Hvad ser jeg? (Læser.) »Jeg er en dansk Mand og vil intet have at skaffe med Magister Marius eller hans latinske Datter. Dette bevidnes af Peder Bakkelse, Skrædder.« Nej sikken en Flegel!

Nielsen. O, hvor jeg er lykkelig! Hr. Top, min Ven! hvorledes skal jeg takke Dem?

Top. Bi nu lidt! Vi er jo ikke færdige endnu. Naa, Hr. Magister! Da jeg nu har løst den gamle Knude, saa staar det til Dem at binde en ny.

Magisteren. Aa, lad gaa da! (Til Nielsen.) Men saa maa De straks følge med til Aarhus og holde Bryllup.

Nielsen (nedslaaet). Det kan jeg ikke. Jeg har jo ikke faaet Embede endnu.

Magisteren. Det gør ingenting. De kan nok leve af Medgiften. Men det er sandt: hvad er De, og hvad hedder De?

Nielsen. Jeg hedder Nielsen og er Seminarist.

Magisteren. Naa De er Seminarist — ja saa maa De i et Par Aars Tid studere de gamle Sprog, og naar De saa faar Embede, maa De bestræbe Dem for at give Bønderbørnene klassisk Dannelse; paa den Maade kan der maaske endnu blive noget af Folket. — Vil De det?

Nielsen. O, jeg vil gøre alt, hvad Magisteren ønsker.

Top. Naa, der har vi nok vores Skrædder. Det er vist bedst, vi trækker os tilbage, til Stormen har udraset.

(De gaa hen i Baggrunden.)

25. Scene.

De forrige. Værten (forfulgt af) Bakkelse.

Værten (retirerende baglængs). Men Gudbevares! hvorfor tager Herren saadan paa Vej?

Bakkelse (griber ham i Brystet). Menneske! Vil De svare mig: Hvor er Mette?

Værten. Men Herregud! De saa hende jo nyssens i Stalden.

Bakkelse. Aa, gaa Pokker i Vold med Deres skidne Gedebuk og før mig straks til Deres Datter!

Værten. Ja, men den skidne Gedebuk er jo netop min Datter.

Bakkelse. Hvad siger De?

Værten. Ja det er netop hende, som De kaldte min Datter.

Bakkelse. Hør, De snakker over Dem; De er beruset.

Værten (vred). Nej. Det var sgu Løgn, nu soer jeg. Jeg

er aldrig drukken uden om Søndagen, og saa er det bare for at fejre Helligdagen.

Bakkelse. Naa saa sig mig ganske alvorlig: har De ingen Datter — jeg mener ikke Deres Gedebuk — men har De ingen virkelig Datter, som hedder Mette?

Værten. Nej gu min Sæl har jeg ej.

Bakkelse (med knyttet Næve). Naa saa skal De da ogsaa times en Ulykke. (Anfalder ham.)

Værten. Av, Gevalt!

Top (træder frem). Stop! Værten har ganske Ret.

Bakkelse (forbløffet). Hvad siger De?

Top. Han har virkelig ingen Datter.

Bakkelse. Men De sagde jo selv før —

Top. Det var noget, jeg bildte Dem ind.

Bakkelse (eftertænksom). Noget, De bildte mig ind. — Men hvem er da Mette?

Top. Hun eksisterer slet ikke.

Bakkelse. Jo saa min Sanden gør hun saa. Jeg fik jo før Brev fra hende.

Top. Ja det har jeg skrevet selv.

Bakkelse (himmelfalden). Har De? Naa saa god Nat, Ole! (synker om paa en Stol.)

Magisteren. Hør, Hr. Bakkelse!

Bakkelse (farer op). Naa, hvad vil De?

Magisteren. Jeg vil præsentere Dem min nye Svigersøn, Hr. Nielsen.

Bakkelse (arrig). Hm!

Magisteren (maliciøs). Og jeg vil aflægge Dem min hjertelige Gratulation i Anledning af Deres Forbindelse med Gedebukken. Hvornaar skal Brylluppet staa?

Top. Jeg synes, at vi har saaret Hr. Bakkelse nok, og at vi ikke skulde drille ham oven i Købet.

Bakkelse. Hør, Hr. Top!

Top. Ja, hvad vil De?

Bakkelse. Sig mig: var det i en god Hensigt, at De holdt mig for Nar?

Top. Ja det var det.

Bakkelse. Saa veed jeg, hvorfor De gjorde det. De saa, at min Giftermaal med Jomfru Marius vilde forhindre mine store Planer, og derfor forpurrede De det. — De er min Ven!

Top (forlegen). Ja, jeg havde jo rigtignok en anden Hensigt

Bakkelse (rækker ham Haanden). De er min Ven alligevel.

Top (slaar til). Ja nu er jeg det.

Værten (træder hen til Nielsen og bukker). Og jeg vil aflægge min ydmygste Gratulation i Anledning af Hr. Sekretærens —

Nielsen. Aa, jeg er ikke Sekretær.

Værten. Ja, Deres Velbaarenhed! vi veed det, vi veed det nok, men vi kan tie. Jeg er stum som en Fisk, Deres Velbaarenhed, jeg taler ikke meget, men jeg tænker desto mere. — Men Guds Død og Pine! hvad skal vi nu gøre ved Gedebukken?

Top. Den kan De selv beholde. — Men hør, mine Herrer! da vi alle, mig iberegnet, er højst respektable Personer, saa synes mig ikke, at vi længer skulde sidde og se surt til hverandre. Lad os faa en Bolle Punsch og drikke Forlig.

Bakkelse. Ja lad os det!

Magisteren. Lad gaa. Hr. Vært! en Bolle Punsch paa min Regning!

Bakkelse. Jeg kan dog ikke ret forstaa, hvordan det egentlig hænger sammen. Det maa være en indviklet Historie.

Magisteren. Ja Toppen han forstaar at dreje sig! Hahaha!

Top. Ja nu skal De se, naar han faar en Pisk til, saa bliver det rent galt. Men Publikums Tænder løber i Vand efter Punschen, lad os derfor faa Slutningssangen!

(Mel.: Sorgen og Glæden følges ad.)

Bakkelse. Lykken mig var saa huld og god,
syntes en Pagt mig at forjætte
alt med en Blomst af nordisk Rod,
med den søde, dejlige Mette.
Endnu det koster mig et Suk,
at hun blev omskabt til en Buk.

Chor. Sagtens det koste kan et Suk,
naar for sin Brud man faar en Buk.

Nielsen. Bukken er skabt som Filosof.
værdig med Skægget om den spanker;
ogsaa i Dag den giver Stof
til en Del fornuftige Tanker;
og dens Moral, er den ej smuk:
»Vogt Dig for Elskov til en Buk!«

Chor Jo, den Moral er sund og smuk:
»Vogt Dig for Elskov til en Buk.«

Værten Jeg til Moralen kender ej,
men desto mer til Levemaade:
Bukken det er en prægtig Vej
til at fri fra Angest og Vaade.

Tit naar man trued mig med Hug,
hjalp jeg mig med et høfligt Buk.

Chor. Ja naar man truet bli'er med Hug,
maa man sig hjælpe med et Buk.

Top (til Publikum). Husk, at en Rus — det er min Bøn —
Planen har maattet komponere,
synes den Dem lidt russisk grøn,
maa De for strengt ej kritisere.
O, jeg Dem be'er: min Sorrig sluk!
Viis, at jeg ej begik en Buk!

Chor. O, vi Dem be'er; vor Sorrig sluk!
Viis, at vi ej begik en Buk!

Tæppet falder.

Bellmansk Tableau

af

Poul Rytter,

opført for Skandinavisk Selskab og Studenterforeningen

i

Februar 1845.

Bellman havde allerede inden sin Død (1795) maattet erfare Upaalideligheden af Folkegunst. Da hans kongelige Beskytter Gustaf III var blevet myrdet 1792, var Sangerens glade Dage forbi, og nu hylledes hans Minde bag nye Smagsretningers Uforstaaenhed, indtil Strømmen igen vendte sig og Bystrøms Buste af ham afsløredes i Djurgården 1829 paa den Dag, 26. Juli, der siden da har været Stockholmernes aarlige folkelige Festdag. Faa Aar efter kom hin berømmelige Hirschholmsommer, da den heibergske Familie og dens gode Ven Henrik Hertz sammen dyrkede den bellmanske Poesi, hvis første Minde blev Hertz' stemningsfulde Hirschholmdigte paa lutter bellmanske Melodier med »Posthuset«, hvor den maaneklare Sommeraften minder »Professorens Frue« om Maaneskinssituationen fra Fredmans 77de Epistel, og »Hyacintherne«, hvor blandt Sommerens aldrig genkommende Minder nævnes:

Ak Gud! og Fredmans Sange! ja hvem
skal synge for mig den dejlige Vise
om »Mor paa Tuppen« og alle dem,
jeg hørte saa tit af Johanne Luise?

Vel havde allerede begge Digterne før den Sommer benyttet sig af bellmanske Melodier i deres Vaudeviller (ja før Vaudevillens Fremkomst 1825 havde P. A Heiberg, Baggesen og Hertz skrevet Viser til Bellmansmelodier), men det var dog først efter denne Sommers inderlige Fordybelse i disse Sange, at de to Digtere og efter dem i endnu højere Grad deres Efterfølgere Hostrup og Erik Bøgh gjorde Bellmanssangene til mer eller mindre uundværlige Bærere af Stemningen i de muntre danske Sangspil; allerede J. L. Heiberg havde i rigtig Erkendelse af det dramatiske i disse Sanges Natur kaldt dem Vaudeviller udenfor Theatret.

Og imidlertid havde endnu een Omstændighed mægtigt bidraget til at henlede Opmærksomheden paa Bellman. Da efter Studenternes Hjemkomst fra Upsalatoget 1843 »Det skandinaviske Selskab« var blevet stiftet, saa blev dettes første festlige Møde ved Juletid 1843 særlig helliget Bellman. Malerne Marstrand og Sonne malede et Transparent »Bellmans Apotheose«, foran hvilket Studentersangere senere hen paa Aftenen sang bellmanske Melodier. Den alvorligere Del af Festen dannedes af to Foredrag: Plougs om »Carl Michael Bellmans Liv« og J. L. Heibergs om »Bellman som komisk Dithyrambiker«. Af Billedet blev nu atter Bournonville inspireret til sin ypperlige Ballet »Bellman eller Polskdansen paa Gröna Lund«, opført ved det kgl. Theaters Sommerforestillinger 1844 (se »Mit Theaterliv« I. S. 171), og hans Laurbær fristede andre, paa hvem Marstrands Billede ogsaa havde virket inspirerende. Ved en ny festlig Sammenkomst i »Skandinavisk Selskab« ved Nyt-

aarstid 1845 havde man formaaet nogle Studenterskuespillere til at gentage Opførelsen af Carl Borgaards Studenterkomedie fra 1837 »Charlatanismen«, der var blevet genopført ved Studenterforeningens Julegilde. Men til at udfylde Aftenen skulde der gerne et lille Stykke paa en halv Time, og da man jo havde det marstrandske Transparent (som derfor i Teksten nedenfor kaldes »det gamle«), bad man J. L. Heiberg om at skrive en bellmansk Tekst hertil. Det trak imidlertid lovlig længe ud, og da han maatte opgive at faa noget færdigt, henvendte man sig til den anden af Foredragsholderne fra hin Bellmansaften, Carl Ploug, der da ogsaa paatog sig det og i prisværdig Hurtighed nedskrev sit bellmanske Tableau. Heibergs Bellmans-Situation blev først færdig henad Sommertid og opførtes ved det kgl. Theaters Sommerforestilling 1845 under Navnet »Ulla skal paa Bal«. Endnu senere indflettede M. W. Brun Bellman og hans Figurer i sit Folkeskuespil Gustav den Tredie.

Mange har vist glædet sig ved de »Vers paa bellmanske Melodier«, der findes i Plougs samlede Digte — ja mange kan udenad den ene af dem: »Frisk kuler Nordvinden op over Norden« — uden at ane, hvorfra de egentlig stammer. Alle dem vil det interessere her at se dem i den Ramme, hvori de oprindelig blev præsenteret — ganske vist først for »Skandinavisk Selskab«, men da Forestillingen d. 13. Februar blev gentaget i Studenterforeningen og det lille Stykke skyldes Atellanernes Forfatter og for en enkelt Scenes Vedkommende har hele disses studentikose Dristighed, tør vi dog vist med fuld Ret medoptage det her mellem Studenterkomedierne.

Paa den anden Side indeholder netop den nævnte Scene — Samtalen mellem Carl Ploug og Gustaf III — en Vanskelighed for nærværende Udgaves Vedkommende, der har sat sig til Formaal saa vidt gørligt at sætte Nutidslæsere paa samme Forstaaelsens Standpunkt som Komediernes oprindelige Publikum. Medens Heiberg i sin Bellmans-Situation, beregnet paa det kongelige Theaters Publikum, udelukkende samler al Opmærksomheden paa det bellmanske, laa det nær for den politisk interesserede Ploug overfor en specielt skandinavisk-politisk stemt Menighed at benytte Emnet som Tekst for en politisk Prædiken, saa meget mere som han gerne vilde slutte Stykket, som han begyndte det, med et andet Tableau, hvortil Lorenz Frølich havde leveret Originalen ved Studenterforeningens nordiske Højtid paa Skydebanen d. 13. Januar: en profetisk Symbolisering af Skandinavismen i de tre nordiske Rigers Repræsentanter, Ørvarodd, Stærkodder og Holger Danske, Ryg mod Ryg. Dette sit Formaal tro tumler Ploug sig nu helt atellansk omkring i snertende Hentydninger til omtrent alt mellem Himmel og Jord, eller vel rettere mellem Amalienborg og Studenterforeningen. Det knitrer og gnistrer saa tæt med Aktualiteter i hver Linie, at det paa sine Steder fordrede indtil 13 Noter pr. halv Side. Da nu derved Læsernes umiddelbare Indtryk af Morsomhederne let kunde forudses helt at gaa tabt i lutter filologisk-historisk Kommentar, gjorde Udg. et Forsøg paa i Stedet her i Indledningen at tegne hele Stykkets historiske Baggrund for saa senere at kunne aftrykke selve Stykket uden afbrydende Medsnakken. Dette viste sig imidlertid endnu mere ugørligt, da derved Indledningen maatte svulme uforholdsmæssigt op, naar man i Stedet for saa knappe Noter som muligt skulde omtale i et ikke altfor opregnende Sprog hele Tiden omkring 1845 lige fra udenrigske marokkanske Forviklinger, gennem indre Politik, Liberalisme, Schleswigholsteinisme, Skandinavisme, dansk og svensk Litteratur, Kunst, Theater, Trafikforhold, Personalhistorie,

Avisavertissementer ned til Forbryderstatistik. Udg. vendte da tilbage til dens oprindelige Form, med Noterne tilknyttede til hver Enkelthed ligesom i de øvrige optagne Stykker og skal saa kun give Læserne det Raad at læse Noterne inden Teksten og derefter denne i ubrudt Sammenhæng; saa faar man dog forhaabentlig et nogenlunde samlet Indtryk, om det end selvfølgelig langtfra vil kunne maale sig med det Indtryk, de oprindelige Tilskuere havde og hvorom vi har »lifvade« Vidnesbyrd fra to af dem, Orvar Odd (Sturzenbecker) i »Hinsidan Sundet« I 105, og Hostrup, der i et Brev til Ludv. Mynster (Breve S. 62) kalder det et nydeligt, friskt bellmansk Efterspil.

Teksten, der aldrig har været trykt før, er uden Afkortninger eller Udeladelser afskrevet efter Forfatterens egenhændige Manuskript, som velvilligst er stillet til Raadighed af hans Søn, Fuldmægtig Hother Ploug.

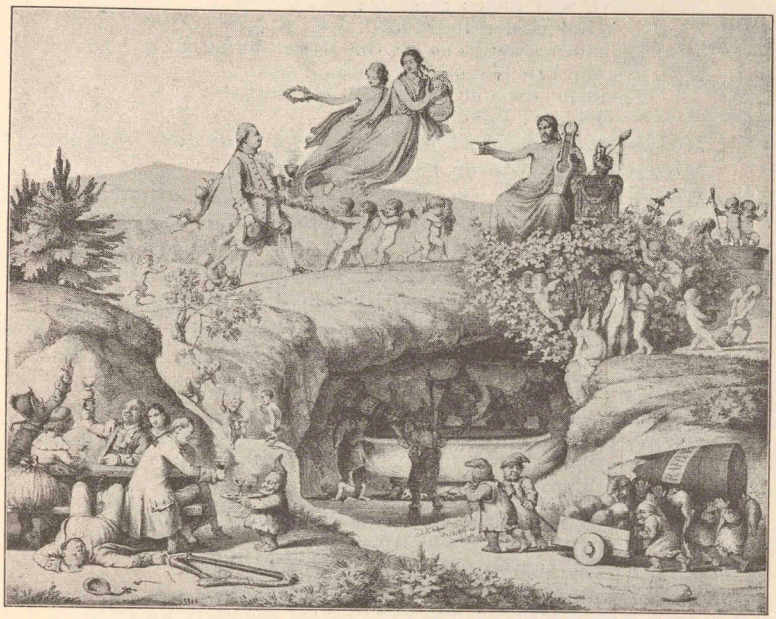

Bellmansk Tableau.

(Til venstre sidde: Ulla Winblad, Fader Berg, Korporal Mollberg, Lotta Movitz og Christian Vingmark om et Bord og drikke, opvartede af Nisser og Trolde. Paa Klipperne i Baggrunden staar Fredman foran den siddende Anakreon. Genier trække ham i en Blomsterkæde, en Satyr skyder bagpaa. Til højre lave Nisser Punsch i en Hule.)

Chor.

(Nå, ä nu alla församlade här. Fr. Ep. 13.)

Kors! hvor man lever, naar først man er død!
Aldrig man mærker til Kvide og Nød;
Øllet er lifligt, og Punschen er sød
i Abrahams Skød.
Rundtom man rejser foruden Besvær,
ja mange Steder paa een Gang man er,
og overalt er man Hjerterne nær,
er agtet og kær.
Tørster engang vor Strube,
Aander fra Klippens Grube
Nektar til os bær.
Ja, hvem skulde dog vel troet,
at vi slog os op i Enden,

vi, som Fjolen sørge lod
i Kolmätar-gränden!
Tys! men hvor Fa'en er vor Mester ble'en a',
nys var han hos os, nu er han herfra,
Fredman, hvor er Du? Du leve! Hurra!
Du leve! Halleluja[1])!

Mollberg. Giv Agt! jeg veed, hvor Knægten stikker.

Movitz. Hvor er han da, Korp'ral?

Mollberg. I Himlen.

Movitz. Aa Snak, Du dumme Djævel! var han der, saa var han ogsaa her. For ser Du, jeg er nu saa salig, som jeg vel kan blive.

Mollberg. Jeg siger: se til højre! se i Højden!

Movitz. Højden! Den har jeg ogsaa selv, men min Fiol den har jeg ikke. — Veed Du, søde Ulla! hvad Du ej har, min Tøs?

Ulla. Nej, hvad?

Movitz. Kom, lad mig hviske det! (hvisker til hende.)

Ulla. Fy, skam Dig, Movitz!

Fredman (synger).

(Solen glimmar blank och trind. Fr. Ep. 48.)
Nej, min Drot! jeg bruger ej
Laurbærkrans og Figenblade,
og at gaa min skæve Vej
maa Du mig tillade.
Ned jeg nu til Folket gaar,
det min Sang dog bedst forstaar,
til din Pris jeg Harpen slaar,
hvor der samles glade.

(Han gaar ned.)

Mollberg. Hvad sa'e jeg? Ser I ham, han kommer hist.

Ulla (synger).

(Tjenare Mollberg, hur är det fatt? Fr. Ep. 45.)
Kæreste Fredman! hvor var Du nys?
Hvi blev Du borte? Giv mig et Kys!
Sæt Dig saa hos mig, her er din Plads,
og tag din Cithar! Drik af dit Glas!

Fredman (synger). Hos Sangernes Drot
jeg var i hans Slot,
sin Krans han mig gav,
den kimser jeg af!
Lystige Brødre — Pling, plingeli, plang —
aldrig skal glemme mit Spil og min Sang
eller min Ulla. Pling, plingeli, plang.
Hør, Mollberg! veed Du, hvor Du er, Kamrat?

---

[1]) I Sturzenbeckers forannævnte Korrespondance lyder denne Linie (rimeligvis afskreven efter det for Publikum indrettede Hefte med Stykkets Sange): Du leve igen! Hurra!

Mollberg. Jeg er paa Støvlerne.
Fredman. Ja vist, det ser jeg,
og Movitz endnu mer, men veed Du ellers?
Mollberg. Ved Lottas Bryster er jeg nu; geh aber weiter!
Fredman Nu, men paa hvilket Sted i Verden?
Mollberg. I Djurgåln, tænker jeg, ved Gröna Lund.
Fredman. Nej stop! der tog Du fejl; vi er i Danmark.
Mollberg. Hvor er vi komne der? Der er et Vand,
et Sund, jeg mener, som man først skal over.
Men jeg har ingen Fugtighed set til
undtagen den, hvormed jeg skyller Halsen.
Fredman. Nej, nu er der slet intet Øresund.
De Klipper der, er Svealands Parnas.
Et Skridt kun, og man staar paa Danmarks Grund,
hvor vi paa een Gang ude er og hjemme.
Se denne Lund, den hedder Dyrehaven.
(De rejse sig og gaa frem i Forgrunden.)
Anakreon eller Gustav (rejser sig og gaar ned).
Er Sveas Sangere i Danmark hjemme,
saa er vel jeg ej heller der en fremmed,
og jeg har Grunde til at følge dem.
Fredman (synger).

(Hvila vid denna källa. Fr. Ep. 82.)

Kom, Brødre! lad os vanke
imellem disse Stammer slanke,
her sværme skal vor Tanke
fri og let i Naturens Vaar.
Hvor Sangerchore gynge
sig under Loft og Hymner synge,
og unge Hjortes Klynge
i Engens Græs til Midjen staar.
Ned Solen gaar,
om Toppene de blanke
Guldnet den slaar.
Kom, Brødre! lad os vanke
her i Naturens rige Vaar!
her i Naturens Vaar.

Se hist, hvor Skoven slipper,
der bølger sig de gule Vipper,
og Faareflokken tripper
paa en halvt sjunken Kæmpegrav!
Hør, Aftenklokken ringer,
og Koens Brøl i Luften klinger,
mens Bondens Datter bringer
til Hjemmet Mælken, som den gav!

Det sølvblaa Hav
hist fjernt, hvor Synet glipper,
alt hegnes af.
Se hist, hvor Skoven slipper [1]),
hvad Gylfe fordum Gefion gav,
hvad Gylfe Gefion gav.

Carl Ploug [2]) (ind fra Baggrunden). Jeg maa dog ind at se, hvordan vort gamle Transparent tager sig ud. Hvad er det? Det er en dejlig Historie! — Maskinmester! hvorfor har De ikke gjort, hvad jeg har paalagt Dem? hvorfor er Marstrands Billede ikke hængt op?

Maskinmesteren (i Kulissen). Jeg har jo nylig hængt det op.

Ploug. Hvor da? (vender sig.) Hvad behager? Hvad er her paa Færde? Mine Herrer og Damer! maa jeg tage mig den Frihed at spørge, hvem De er og hvad De vil her?

Mollberg. Min Herr', vi er Fredmans Apostle.

Ploug. Hvad for noget? Da veed jeg da, Fredman var ingen ny Religionsstifter.

Movitz. Nej, vor Religion er meget gammel,
thi Noach stifted den, den Hædersmand.

Mollberg. Tror De os ej, kan De jo spørge Mester;
der staar han selv, Urmager Fredman.

Ploug. Saa De, min Herre, giver Dem ud for Fredman, den udødelige Fredman, og det vil De, jeg skal tro?

Fredman. Ja, hvis jeg er udødelig, hvorfor da ikke?

Ploug. Fordi den nyere Filosofi har bevist, at en personlig Tilværelse efter Døden er en Umulighed, en Absurditet [3]).

Fredman. Men hvis Filosofien havde Uret?

Ploug. Nej hør, kom ikke med saadan noget; thi hvis Filosofien, der har skilt os af med Religionen, ogsaa havde Uret, saa havde vi jo slet ingen Ting at holde os til, og Doktor Hübertz var da en Profet, fordi han i Tide sørger for nationale Daarekister [4]).

Fredman. Men det er dog et Faktum, at jeg staar her.

---

[1]) Allerede i »Fædrelandet«s Feuilleton for 15. Febr. 1845 og senere i Plougs Digte er Linien rettet til: O, se, hvor Skoven slipper. — [2]) Ogsaa i Prologen til »Sylvesternat« optraadte Ploug personligt paa Scenen som Festarrangør, dér overfor Pantomimens Figurer. — [3]) Hegel og atter særlig dennes venstre Skole. Herhjemme havde H. Brøchner mest uforbeholdent vedkendt sig det samme i sit petitum (se S. 54 Note 4). — [4]) Dr. med. J. R. Hübertz, ogsaa bekendt som Topograf, havde med megen Varme anbefalet en Omordning af vort Sindsygevæsen (i »Om de sindssyge i Danmark«).

Ploug. Ja, for saa vidt her staar en, der siger, at han er Dem, eller De staar her og siger, De er en; men hvem kan vide, om De er den, De siger. Morten Frederiksen [1]) har engang givet sig ud for russisk Officer, og der er saamænd mange fornemme Folk, der gaar for noget ganske andet, end de ere; Kuskesønner kaldes Stamherrer, og Schleswigholsteinere kaldes danske Statsmænd [2]).

Fredman. Men jeg bevise kan, jeg er mig selv.

Ploug. Saa? Ja maaske naar De engang faar Døbe-, Vaccinations-, Konfirmations-, Indrullerings-, Vielses- og endelig Straffe- og Dødsattest rekvirerede fra Stockholm. Men det vil vare længe, og indtil da vil vort Politi nok tage sig af Dem, thi det er yderst gæstfrit, det ser gerne Folk hos sig og holder paa dem, især paa fremmede, for at de skulle udbrede dets Berømmelse i Udlandet. Og nu har det faaet en udvidet Lejlighed, saa der er saa meget mindre i Vejen [3]). Derfor raader jeg Dem at skrubbe af, inden nogen af de Gripominusser, vi har ved Dørene, faar Øje paa Dem.

Fredman. Men, Herregud, jeg kan bevise straks.

Ploug. Lad høre da!

Fredman. Ja hør! (synger):

(En Potiphars hustru med sköna manér. Fr. S. 38.)
En Digter, min Herre, der har i sin Sang
Nordens Natur givet Mæle,
som malte dens Længsel og tolked dens Trang
i Strengens Klang;
som lured sit Folk dets Mysterier af,
voved dets Tanker at stjæle,
som kvæged dets Hjerte og stilled dets Krav,
ej gaar i Grav.
Se da ej paa mig med tvivlende Hu:
jeg lever endnu!

---

[1]) Berygtet Storforbryder, meget omtalt for sine dristige Indbrudstyverier. — [2]) Der var desværre nok, denne Snert ramte, lige fra Kongens Svoger Hertugen af Augustenborg, der nylig var blevet Statholder i Hertugdømmerne, Grev Joseph Reventlow Criminil, der samtidig var blevet Præsident for det slesvig-holstenske Kancelli, og Kongens nylig afdøde Kabinetssekretær, Chr. Tillisch, der i alt Fald ikke var optraadt afvisende nok overfor Slesvigholstenerne, og ned til et ikke ringe Antal blakkede eller ligefrem oprørsksindede Kancelliembedsmænd. — [3]) Der var gjort en Del for Politiet i 1844: Kriminal- og Politiretten var blevet oprettet, og nu var nylig et nyt tilbygget Arresthus med 24 Dobbeltceller foruden flere større Fangelokaler blevet færdigt. »Det mangler altsaa ikke paa Plads, naar den nye Kriminaldomstol kommer i Gang«, bemærkede Københavnsposten spydigt. Og saa var det endda besluttet at bygge et nyt Fængsel paa Christianshavn og et Tugthus i Horsens.

Ploug. Naa ja, saamænd! Er dette ikke noget juridisk Bevis, saa kan det vel kaldes et poetisk og faar altsaa gaa for i Aften, siden vi staar paa et Theater, skønt Gud veed, Poesien nutildags ikke har meget at gøre med vore Theatre. — De er altsaa virkelig Fredman! Saa er vel disse Godtfolk ikke saa meget Deres Apostle som Deres Epistler? Ikke saa? Ja det er ikke saa forunderligt, at jeg ikke ret kendes ved dem, da den danske Udgave er saa fuld af Trykfejl [1]). Denne Bramarbas der, det er vel Mollberg?

Mollberg (synger.)

(Undan, ur vägen, si hur profossen med plumager. Fr. Ep. 38.)
Jeg har den Ære mig selv for Dem at forestille:
Korporal Mollberg, helt vidt og bredt bekendt,
— — — kan magnifikt paa Harpe spille,
vier især dog til Dansen mit Talent.
Movitz, den Stakkel,
raver hist i Plydseskjol,
han gør Mirakel
paa Basfiol.

Her Christian Vingmark De ser, stormægtig i Parykken,
og Fader Berg, ham, som fingrer snildt Oboen;
— — — og der staar Lotta, bred i Ryggen,
drejer paa Hælen og vrikker med Popoen;
Ulla i broget
Skørt sig vender bort forlegen,
men inte noget
der er i Vejen.

Ploug. Men turde jeg saa gentage mit sidste Spørgsmaal: i hvilken Anledning mine Herrer og Damer beære os med Deres Besøg?

Movitz. Nu skal jeg sige os det: en Professor
har skrevet til os, at vi skulde komme.

Ploug. I Aften?

Movitz. Netop i Aften her og spille for Dem.

Ploug. Det var besynderligt. Mon nogen af Bestyrelsen skulde korrespondere direkte paa Poesiens Verden og have beredt os denne Overraskelse? Nej, det tror jeg ikke. Men husker De da ikke Navnet paa den Professor?

Fredman. Det skal vi vistnok ikke glemme let,
thi dertil skylde vi ham altfor meget,
han har jo først gjort os bekendte her.

---

[1]) Den første danske »Pragtudgave« med kolorerede Billeder, udgivet af P. O. Welander, var baade i Henseende til Musik og Tekst temmelig sjusket og mangelfuld.

Ploug. Ah, nu veed jeg Besked; det er Professor Heiberg. Ja, det er ganske rigtigt, at han har haft i Sinde at more os i Aften med Deres Bistand, men desværre maa der være kommet en eller anden vanskelig Kasus i Vejen for ham, thi han har ikke holdt sit Løfte, og nu har vi virkelig ingenting at give Dem at spille. Det gør os meget ondt, at De har ulejliget Dem herhen til ingen Nytte.

Movitz. Ulejligheden er jo ikke stor;
vi komme ej saa meget langvejs fra.

Ploug. Hvorfra da? om jeg turde spørge.

Movitz. Fra Marstrand, Herre!

Ploug. Aa, det synes jeg dog er et ganske godt Stykke Vej, især om Vinterdage.

Movitz. Nej, De forstaar mig ej; nu skal De høre:
(Synger:)
(Supa klockan öfver tolf. Fr. S. 10.)
Nys De jo vort Billed lod
der ophænge atter;
mon De tror, at det bestod
kun af Farveklatter?
Nej, min Fa'er, vi var der selv,
vi var der med Liv og Sjæl
|: Liv og Sjæl. :|
Nu er allesammen
vi traadt ud af Rammen.

Ploug. Hvad behager? Er De kommet fra Marstrands Maleri? Ja derved vilde det jo rigtignok være forklaret, hvor Billedet er blevet af, og hvorledes De kan staa her, uden at nogen har set Dem bag Kulisserne. Men det er alligevel en stærk Fordring til min Fantasi. Imidlertid, har jeg nu engang taget min prosaiske Fornuft fangen under Poesiens Lydighed, saa vil jeg dog forblive konsekvent, saa længe det paa nogen Maade er mig muligt. Ja, mine Herrer og Damer! da De altsaa engang er her og Professor Heiberg ikke lader høre fra sig, saa har jeg, som De veed fra i Fjor [1]), den bedste Vilje til at gøre Ære af Dem; men Viljen strækker ikke videre end dengang, nemlig til en Seksa uden Mad og uden Drikke.

Mollberg. Hvad? Uden Mad det kunde dog gaa an;
men uden Drikke, nej, det er for meget!

Movitz. Jeg synes snarere, det er for lidt!

Ploug. Tillader De i alle Tilfælde, at jeg indfører Dem i vort Selskab som rejsende Medlemmer, thi uden at være det gaar det for en anden Gangs Skyld ikke godt an, at De er her.

---

[1]) Sigter til den omtalte Foredragsaften i »Skandinavisk Selskab« ved Juletid 1843.

De ville bestemt være velkomne, uagtet De tilhøre Fortiden og Selskabet tilhører Nutiden eller rettere Fremtiden.

Movitz. Det tror jeg nok, vi er jo Skandinaver.

Fredman. Tror De, vi kom her, hvis vi ikke delte
den Følelse, som her omslynger alle;
den strømmer i vort Bryst, i vore Toner:
Chor.

(Fredman. Ulla. Movitz. [Mollberg.] Vingmark. [Lotta]. Berg.)

(Klang, mina fiickor. se skyarne glimma. Fr. Ep. 77.)
Frisk kuler Nordvinden op over Norden,
puster Spindelvævet og Gitrene ned,
Kræfter, der slumrede, spire af Jorden,
Slægten trækker Aande, til Gerning bered.
Hør, gennem Gravenes Fred gaar der Gny;
Brynjer og Spydstager ryste de døde,
hilse i Drøm det Opstandelsens Gry,
Sønnerne ile i Møde.

Ploug. Det er rigtigt, saadan skal det være! Jeg burde jo for Resten have kunnet slutte mig til Deres Skandinavisme deraf, at De alle tale saa flydende Dansk.

Mollberg. Jeg har dog en wenig tysk Accent.

Ploug. Aa, det gør ingenting; det er netop fornemt hertillands. Men tør jeg endnu gøre et Spørgsmaal, saa skal jeg tie. Den Herre, der staar, og som formodentlig maa være kommen med Dem, siden han ogsaa ligner en Figur paa Maleriet, han ser ud til at være en græsk Gud og kan da altsaa ikke godt være kommen af skandinavisk Sympathi.

Gustav. Og hvorfor ikke? — om nu jeg tør spørge.

Ploug. Fordi det ikke er synderlig rimeligt, at vi foruden vore Filialselskaber i alle fem Verdensdele endnu skulde have et i den græske Mythologi.

Gustav. Hvad om jeg ingen Græker var men Nordbo
saa god som Du og alle disse andre?
(kaster Kappen af.)
Saa, kender Du mig nu? Se rigtig paa mig!

Ploug. Ja, jeg ser og ser, men har ikke den Fornøjelse at kende Dem, og det er da heller ikke saa svært, siden De er et bestjernet Mandfolk, thi jeg er ikke velset i de højere Kredse.

Gustav. Veed Du maaske da ikke, hvilken Konge
det var, der elsked denne glade Sanger,
der gav ham sorgfrit Ophold, Ros og Ære,
og derfor staar i Glorie af hans Viser
og lever evigt med og gennem dem,
selv om han intet andet havde gjort.

Ploug. Jo, Gudskelov for Kofoeds Verdenshistorie, det veed jeg. Altsaa er De Hans Majestæt Kong Gustav den Tredie? Ja, at De holder Dem til Fredman, det er endda ikke saa urimeligt, og det lader sig ogsaa høre, at De har behaget at møde i Anakreons Kostume, thi Deres hele Regering var jo en lang Maskerade, hvormed den da ogsaa endte. Derimod kan jeg ikke rigtig faa i mit Hoved, at De, en Konge, skulde have nogen alvorlig skandinavisk Interesse.

Gustav. Og hvorfor ej? Har jeg da ikke selv
engang stræbt efter Enhed her i Norden?

Ploug. Jo, for saa vidt som De en Gang vilde fiske Norge og en anden Gang kapre Danmark. Paa den Maade har næsten alle vore Konger været gode Skandinaver, men nu er Skandinaverne af en meget anden Karakter.

Gustav. Jeg veed det nok, den drager nu sin Rod
fra Folkenes Bevidsthed og fra Mindet
om fælles Fortid, Haab om fælles Fremtid.
Det er ej Fyrster nu, som vil med Vold
et større Land, men Folkene, der vil
et Samfund trygt i Enighed og Fred;
og nu jeg tror, at dette er det rette.

Ploug. Saa? Ja, jeg har nok tænkt mig, at Konger ofte forandrede deres Anskuelser efter Døden, ligesom man da ogsaa ofte taler ganske anderledes om dem, end mens de leve.

Gustav. Saa sig: hvad taler man om mig?

Ploug. Naar jeg skal være ganske oprigtig, saa siger man? at Deres Majestæt var et brillant Hoved, men en stor Gavtyv.

Gustav. Det er ej smigrende, det maa jeg tilstaa.

Ploug. Nej saamænd; men det veed Gud, der blev ogsaa smigret klækkeligt for Dem, før De døde. At man dømmer Dem saa slemt, kommer for Resten ganske naturligt deraf, at De selv har overgivet alle Deres Papirer til Offentligheden og Historien [1]). Det kan nu være meget smukt, men det er ikke meget klogt, thi Konger taale sjældent, at man ser dem i Papirerne.

Gustav. Det var kun Konsekvensen af mig selv;
jeg elsked Trykkefrihed meget varmt.

Ploug. Javist, saa længe, til den generede Dem, saa var

---

[1]) E. G. Geijer var just i disse Aar beskæftiget med Udgivelsen af en 4-Bindsudgave af »Gustaf III.s efterlemnade och femtio år efter hans död öppnade papper«. — Hans »Skrifter i politiska och vittra ämnen tillika med dess brefvexling« var allerede udgivet i 6 Bind i 1806—12.

det ude med Kærligheden [1]). Ja saadan er det ogsaa gaaet andre Steder end i Sverrig.

Gustav. Du nævner Sverrig. Hvordan staar det der?

Ploug. Jo Tak! da jeg var der sidst, stod alt ret godt.

Gustav. Saa Du har været der for nylig?

Ploug. Ja i Juni 1843 [2]); og jeg kan sige med Gert Westphaler: jeg glemmer aldrig den Rejse. Det skulde undre mig, Mester Fredman, om De ikke ogsaa mærkede lidt til den. Vi stod i det mindste om Deres Buste i Djurgården [3]) og sang Deres Viser og raabte Hurra for Nordens Kunst.

Fredman. Det har jeg ikke utaknemlig glemt:

(Mollberg, stå stilla, stå stilla vid grind. Fr. Ep. 37.)
Vaarsolen skinned, og Birken bar Knop,
da en Vikingflok paa Fyrisval landed,
Forbundets Lilje af Sletten skød op,
hvor sig Kæmpers Blod havde blandet.
Mægtige Guder signed jer Ed,
smilte fra Sky, da Haandslaget mødtes,
holdt over Daaben Aanden, der fødtes,
og gav den Oldtids Forjættelse med.

Gustav. Ja, det var smukt! Jeg hilste Jer jo selv
Velkommen til mit Land ved Slottets Trappe,
der hvor jeg staar, af Byström støbt i Malm [4]).
Men sig mig, hvordan gaar det nu i Sverrig?

Ploug. Som jeg siger: det staar taaleligt, men det gaar egentlig slet ikke.

Gustav. Hvorledes det? Er Livets Gang da standset?

Ploug. Ja ser De: der er jo et Spand af 4 Stænder til at trække Statens Vogn; naar de to nu rykke frem og de to rykke tilbage, saa kan Vognen følgelig ingen Vej komme [5]).

---

[1]) Medens Gustaf III.s første Trykkefrihedsanordning 1774 var en »Genoplivelse« af den af Rigets Stænder 1766 fremtvungne Trykkefrihed, blev ved senere Anordninger af 1780 og 85 noget af denne taget tilbage. Han gjorde det dog ikke saa meget af Hensyn til sig selv, som for at værne om en nogenlunde sømmelig Tone i Litteraturen og Pressen. — [2]) Paa Upsalatoget i Sommeren 1843. — [3]) Den sidste Festaften i Stockholm var alle samlede til Afskedsfest paa Hasselbacken. Da Varmen i Salen var blevet næsten uudholdelig, afbrødes Festen en Stund, og Deltagerne vandrede i den kølige, lyse Foraarsaften gennem den halvtudsprungne Djurgård til Bellmans Buste, der hilsedes med Sang og Tale. — [4]) Gustaf IIIs. Statue staar paa »Skeppsbron«, hvor Studenterne var landet ved den østre Opkørsel til Slottet. (Den er for Resten ikke modelleret af Byström men af Sergel.) — [5]) Mange Reformforslag strandede i Sverrig paa, at Adel og Gejstlighed holdt sammen mod Borgere og Bønder.

Gustav. Men Kongen, hvad gør han?

Ploug. Han sidder paa Vognen og ser derpaa.

Gustav (afsides). Guds Død! det skulde været mig! (højt.) Det er en kort Besked, Du gi'er om Sverrig; sig mig da lidt om Danmark, som Du sagtens maa kende mer. Hvordan staar jeres Ting?

Ploug. Tak! de staar saa længe, til de falde.

Gustav. I leve dog i Fred?

Ploug. Ja, med hele den civiliserede Verden og Rusland; vi har kun Krig med de to barbariske Stater Schleswigholstein og Marokko [1]).

Gustav. Jert Navn er agtet?

Ploug. Ja—a; især dog, hvor man ikke kender os.

Gustav. Er Bernstorff død?

Ploug. Ja, det har han saamænd været i mange, mange Aar.

Gustav. Men I har sagtens andre store Mænd?

Ploug. Ja, ved Lys har vi adskillige, men ved Dagen falde de fleste noget i det smaa.

Gustav. Sig, hvordan lever Folket?

Ploug. Af Grød, Deres Majestæt.

Gustav. Og hvordan tænker, hvordan taler det?

Ploug. Ogsaa Grød, Deres Majestæt.

Gustav. Gaar Eders Søfart godt?

Ploug. Omtrent lige godt paa Land og Vand [2]).

---

[1]) Siden en Traktat af 25. Juli 1767 havde Danmark forpligtet sig til en aarlig Leverance til Marokko af Kanoner, Tømmer, Tovværk og rede Penge, i alt til en Værdi af c. 100,000 Kroner, for fri Sejlads i Middelhavet for danske Skibe. Men det havde i 1844 sammen med andre europæiske Stater deltaget i en Flaadedemonstration, der havde haft til Følge, at Marokko faldt til Føje og opgav sine Fordringer, for Danmarks Vedkommende 5. April 1845. — [2]) Det havde været et ganske særlig uheldigt Aar for den danske Marine. Efter at tidligere paa Aaret Fregatten Rota var gaaet paa Grund og et Par mindre Skibe havde haft samme Uheld, havde en ulykkelig Stjerne alt dengang hvilet over Fregatten Gefion, da den efter at have deltaget i Flaadedemonstrationen mod Marokko nu med 144 Kasser indeholdende Thorvaldsenske Kunstværker var for Hjemgaaende. Først løb den paa den svenske Kyst, og da den saa endelig for en frisk Brise skulde manøvrere ind paa Københavns temmelig tætfyldte Rhed d. 16. Nov. 1844, løb den et lille Stykke op paa Strandpromenaden. Foruden dette Hib sigter hertil ogsaa en Devise fra Studenterforeningens Juletræ 1844, som vi imidlertid kun har kunnet faa fat paa i Sturzenbeckers svenske Oversættelse:

Med en Piece om Engvanding: Blott vi först våra ängar uttappade få
med diken och pumpmaschinen,
nog blir åt oss gratis de plöjde derpå
af den kungeliga marinen.

Gustav. Og Handel og Industri?

Ploug. Gaar strygende. Vi har Julebazar-Tombola og Børsbazar-Tombola [1]), Hans Holms Urstofsfabrik [2]), chemisk-elastiske, prismatisk-magnetiske Strygeremme [3]), Wienerbrød og Kamfinlamper, Jernbane til Roskilde [4]) og Dampskibsfart paa Dyrehaven [5]), Rebslageri paa vore Orlogsskibe [6]), Skindbuks-Bespisningsanstalter i Grønland [7]) og nye Vandhuse paa Klampenborg [8]).

Gustav. Finanserne er altsaa vist i Stigen?

Ploug. I stadig Gradation: først Udgifterne, saa Budgettet, saa Normalreglementet [9]), og endelig Indtægterne.

Gustav. Hvordan er Rettens Pleje her?

---

[1]) Der havde ved Juletid været to med hinanden konkurrerende Velgørenhedsbazarer, Industriforeningens aarlige og en ny paa Børsen. — [2]) En vis Hans Holm, der for Resten selv ikke havde lært Handskemagerprofessionen men spekulerede i det nationale, havde nylig gjort Reklame for et nyt »Værksted for national Handsketilvirken« af dansk Skind. Han agtede »at give denne Jndustrigren et Opsving, den længe har fortjent og højlig trænger til . . . . Det maa være hver Dansk en Glæde at se Landets egne Produkter forædlede til Fabrikata, der ikke staar tilbage for de bedste i Udlandet . . . . Det er en stor Synd at have Urstof uden at benytte det«. — [3]) Et af de første Humbugsforsøg paa at udnytte den genoplivede Interesse for Magnetismen i Industriens Tjeneste. — [4]) Jernbanen til Roskilde var lige anlagt, og der var Planer oppe om en Jernbane fra Østerport til Klampenborg, hvoraf man lovede Aktionærerne 12 p. C. Udbytte. — [5]) Med de to Smaadampere William og Emma, der gav H. P. Holst Ideen til en kvik lille Vaudeville i det følgende Aar. — [6]) Efter Fregatten Gefions Hjemkomst mumledes en Del om en Matrosdreng Ipsens Død. Det krævedes højrøstet, at de barbariske Tampestraffe skulde afskaffes i Marinen, og der nedsattes ogsaa 11. Decbr. en Kommission til Udarbejdelse af en ny Straffelov for Marinen. — [7]) Ved mindre heldige Dispositioner, som det kgl. danske grønlandske Handelskompagni havde truffet i den (40^0) strenge foregaaende Vinter, var mange af de Selskabet undergivne indfødte omkomne af Hunger, »efter at først alle afslidte gamle Skindklæder vare blevne brugte til Føde«. »Corsaren« indeholdt i den Anledning følgende Avertissement: »Gamle Sælhundeskinds Bukser, jo ældre jo bedre, købes stedse i større og mindre Partier til højeste Priser. Billetter mrkt. »Skindbuks-Ragout« modtages paa Grønlandske Handels Kontor. NB. Det bemærkes, at Bukserne dog ikke maa være saa sejge, at de ikke lade sig spise, da det i saa Fald ikke nytter at melde sig«. Ogsaa i en senere Artikel kommer den tilbage hertil: »I Professor Ottos lærerige og afskrækkende Foredrag om Brændevinsdrikken findes den Bemærkning, at man i varme Klæder har villet finde et Surrogat for Føden. Det forholder sig virkelig saa: i Grønland har man jo i Vinter under Hungersnøden spist gamle Skindbukser.« — [8]) Vandkuranstalten paa Klampenborg var oprettet fornylig. — [9]) Se S. 52, Note 2. For Resten blev Statsgælden mellem Aarene 1841 og 46 bragt ned med 14 Millioner Rd.

Ploug. Fortræffelig, især naar den besørges af Magistraten i Haderslev [1]) eller af Politidirektøren i København; men det forstaar sig, den højeste Ret, det vil sige: den absolute Ret, staar over begge.

Gustav. Men Sæderne, hvordan er de beskafne?

Ploug. Interesserer Deres Majestæt sig ogsaa derfor? Jo Tak! de er ganske gode. Annette T. har anlagt et stort Pigeinstitut [2]), og det adelige Vartov er blevet Asyl for Forbedringshuslemmers Forbedrersker [3]).

Gustav. Oplysning gaar vel fremad?

Ploug. Ja, hvordan skulde den staa stille, naar Skolelærerne løbe med Posttasken [4])?

Gustav. Og Videnskab og Kunst staar højt?

Ploug. Uhyre! især Lægevidenskaben og den dramatiske Kunst; i den første have vi Torsdagsdoktorer [5]) og Maaneskins-

---

[1]) Magistraten i Haderslev havde nægtet de dansksindede Sønderjyder Tilladelse til at afholde en festlig Sammenkomst til Ære for Danskhedens Talsmand P. Hjort-Lorenzen der i Byen. Den maatte derfor holdes i Sommersted Kro 21. Febr. 1843. Hjort-Lorenzen havde endnu kort før sin Død maattet appellere en Klage til Højesteret over Magistraten i Haderslev, som havde spillet under Dække med det slesvigholstenske Parti i Borgerforeningen, der ved uredelig Fremgangsmaade havde faaet ham ekskluderet. — [2]) Poul Chievitz havde vakt almindelig Forargelse ved sit Debutarbejde »Saaledes forholder det sig, original Fortælling af Annette T—«, med Undertitel »Nytaarsgave for Forlovede«. Selve Fortællingen, der nærmest ligner en slet dansk Oversættelse af en slet fransk Roman med franske Samfundstilstande og moralske Begreber, fik sin væsentligste Interesse ved at sejle under en i letlevende Københavnerkredse meget omtalt ung Dames Navn. — [3]) Sigter vistnok til, at nogle Vallødamer havde sat sig i Spidsen for en Indsamling til Fordel for det i 1843 stiftede Fængselsselskab i København. — [4]) Lærerstanden rundt om i Landet var blevet skræmmet op af en fulminant Artikel af Overlærer Kraiberg i Aarhus i »Tidende for dansk Skolelærerforening« Nr. 21, hvor han paa Lærerstandens Vegne protesterer imod, hvad der er blevet budt Lærerne i Voer og Nim Herreder, at der til de Embedsskrivelser, som efter Skoleanordningen skulde ombæres af et »Kirkebud«, men som flere fattigere Lærere valgte selv at gaa med for at spare Løn til Budet, var anskaffet en posttaskelignende Cirkulæretaske af Læder. Det erklæredes for en Nedværdigelse for hele Skolelærerstanden at bære en saadan Standen haanende Posttaske. I denne i øvrigt helt ubetydelige Sag havde Provsten faaet de højeste kirkelige Autoriteters, særlig Sjællands Biskops, Mynsters, Medhold. — »Corsaren« bekendtgør i den Anledning fra »den gejstlige Generalpostdirektion for Danmark«, at nogle fattige men dygtig langbenede Skolelærere, som er forsynede med gode Støvlesaaler og kan blæse taaleligt paa Posthorn, straks kan erholde Ansættelse som Postbude, naar de henvender sig paa Bispekontoret i København«. — [5]) Hentyder til to meget omtalte Kvaksalvere fra disse Aar. »Tors-

doktorer [1]) samt en lukket Anstalt, der bar det ironiske Navn Fødselsstiftelsen [2]). Kunsten staar paa Jomfru Nielsens Stortaa [3]), og Kritikken staar i Nummer ved Garden [4]).

Gustav. Nu, siden alting [ellers] staar saa vel,
saa har I vel et dygtigt Maal af Frihed?

Ploug. Ja saamænd! mellem fire Vægge har vi temmelig

---

dagsdoktoren« var en Bondedreng Lars Larsen af Blangstrup i Fyn, der var født som sine Forældres syvende Søn (uden Døtre imellem) og derfor ansaas for at være i Besiddelse af overnaturlige Evner til at helbrede alle mulige Sygdomme. Trods sin unge Alder kunde han allerede se tilbage paa en mangeaarig Praksis. Han var nemlig begyndt at kurere Folk allerede da han var to Aar gammel og sad paa sin Moders Skød. Kuren havde Moderen faaet aabenbaret til ham gennem en Drøm. Den bestod i, at han strøg med Haanden over det syge Sted efter først at have »dyppet« Haanden i Jord fra Kirkegaarden. Denne Behandling gentoges tre Torsdage efter hinanden. Deraf hans Epitheton ornans. Der var saa stor Tilstrømning til hans Kure, at der alene den Dag, han arresteredes, sad 200 Patienter og ventede. I Betragtning af, at han selv fra sin tidligste Barndom havde været Genstand for et Bedrag, og at han saa ærligt tilstod ikke at have det fjerneste Kendskab til nogetsomhelst af Lægevidenskab, sattes hans Straf til den mildeste: 3 Gange 5 Dages Vand og Brød. — [1]) Om den anden Kvaksalver indeholder Corsarens Nr. 230 for 14. Febr. 1846 følgende: »Man undrer sig over, at den saakaldte Maaneskinsdoktor, der helbreder Folk ved Hjælp af Maaneskin, bliver saa godt modtaget af de adelige i Slesvig og Holsten og navnlig af Landgreven af Hessen. Det er ikke saa underligt. Landgreven ønsker rimeligvis at faa sin Medicin fra det Sted, hvor han har sit Landgrevskab«. — [2]) Men snarere burde kaldes »Dødsstiftelsen«. Der havde længe været mumlet om de mislige sanitære Forhold paa Fødselsstiftelsen. Bestyrelsen havde for at berolige Publikum offentliggjort fuldstændig forvanskede Mortalitetstabeller, men saa havde Dr. med. Kayser taget Bladet fra Munden og oplyst, at der alene i to Maaneder var død 77 af Barselfeber. Endelig blev saa Stiftelsen lukket for at underkastes grundig Rensning og Ommaling. Ogsaa paa andre Steder var Dødelighedsforholdene mindre hyggelige. Corsaren indeholdt derfor følgende Avertissement: »For en theologisk og tre juridiske Kandidater, som ønske hurtigt at ombytte det timelige med det evige, ere nogle vellønnede Embeder ledige ved Etablissementet paa Ny Guinea. Ansøgninger afleveres paa Fødselsstiftelsen mrk. »Naar mit Øje er lukt«. — [3]) Danserinden Augusta Nielsen, i hvem Bournonville 1838 havde haabet at finde en Erstatning for Lucile Grahn som Ballettens Primadonna, men som aldrig naaede sin Forgængerinde. 1841 blev hun paa en Maade Anledning til den opsigtvækkende Scene 14. Marts, da Bournonville forløb sig saaledes, at han ikke oftere betraadte Scenen (Overskou III. S. 450 ff.) Hun stod i 1855 paa Højden af Yndest hos Publikum og giorde paa den Tid Furore med en ny Solodans: La Lithauiowna. — [4]) Gardeofficererne havde baade ved Lucile Grahns Bortgang og senere paa Formodningen om, at Bournonville nu maaske ogsaa vilde chikanere Augusta Nielsen bort, temmelig tumultuarisk taget Parti imod Balletmesteren.

megen, men udenfor er den jo noget begrænset. Vi har Spaserefrihed med Tegn[1]), Kørefrihed med Bompenge, Soldefrihed til Klokken 11[2]), Rygefrihed, undtagen foran Palæerne[3]), Associationsfrihed, undtagen for Studenter[4]), Frihed til at tale om alt med Undtagelse af Politik[5]) og Frihed til at skrive om en Tredjedel af det, vi tør tale om. For Resten var det godt, Deres Majestæt gjorde mig dette Spørgsmaal, thi det bringer mig i Erindring, at jeg allerunderdanigst maa frabede mig fler. Naar jeg tænker mig ret om, har De jo nemlig forledt mig til at berøre en hel Del Genstande, som jeg umulig med Vished kan vide, om De mulig indbefatter under det uhyre omfattende Kancellibegreb Politik[6]).

Gustav. Men det er jo naturligt, at jeg spørger om slige Ting.

Ploug. Naturligt eller ikke naturligt, det ligger der slet ingen Vægt paa i et civiliseret Samfund. Man skulde jo ogsaa synes, det var naturligt, at alle danske Statsborgere hørte Guds Ord, fik deres Børn undervist og Retten plejet paa Dansk, og at man talte Dansk i en dansk Stænderforsamling[7]), men det sker dog ikke.

---

[1]) De fleste af de smukkeste Spaseregange — Kirsebærgangen, Voldbastionerne, Kastelsvolden, Smedelinien — var dengang formente det almene Publikum. — [2]) Saaledes var det endnu dengang fra gammel Tid af paa Regensen. — [3]) Goldschmidt fortæller et betegnende Træk herom i sine Livserindringer S. 399. Han og Grüne var kommet ind i en dyb politisk Samtale, hvor de med Ungdommens Begejstring havde omformet Verden efter deres Idealer. »Under denne Samtale havde vi nærmet os Kolonnaden paa Amalienborg, og Grüne vedblev uagtsomt at ryge sin Cigar. En Skildvagt, en Garder i Bjørneskindshue, raabte med løftet Gevær: »Cigaren af Kæften!« og ved det pludselige Raab gav Grüne et Sæt flere Alen ud paa Gaden. Og saa gik vi videre som under et Fatum. Vi kunde i Tanken omkalfatre Verden, men ikke tænke os en saadan Skildvagt tagen virkelig bort.« — [4]) »Studentersamfundet« var blevet ophævet ved Magtsprog fra oven i 1840, og i 1843 efter Upsalatoget forbødes det Deltagerne i dette at oprette »Skandinavisk Samfund«, hvorimod det af de ældre med H. N. Clausen som ledende Aand stiftede »Skandinavisk Selskab« fik Lov at eksistere. — [5]) Ploug blev sagsøgt for sine skandinaviske Ytringer i Kalmar paa Upsalatoget 1843, hvad han i »Fædrelandet« gav den fikse Vending, at den danske Regering havde haft paafaldende travlt med at manifestere den skandinaviske Union i Praksis ved at betragte hvad der var sket i Sverrig som foregaaet indenfor dens egne Grænser. — [6]) »Som det skandinaviske Selskab ved sin Fødsel var blevet hilset med umilde Øjne og truende Ord, saaledes vedblev det længe at staa under Politiets specielle Tilsyn«. (H. N. Clausen: Levned. S. 285.) — [7]) Sprogreskriptet af 14. Maj 1840 havde til alle dansktalende Sønderjyders Glæde

Gustav. Men husk, at jeg er Konge, og jeg lover
Dig min Beskyttelse.

Ploug. Jeg takker allerunderdanigst, men Deres Majestæt vil behageligst erindre sig, at det for længe siden er forbi med Deres Magt og Myndighed i denne Verden, og at Deres Beskyttelse følgelig ikke kunde nytte mig for en sur Sild, hvis Politidirektøren ligesom for tre Aar siden i Morgen kaldte mig i Forhør om, hvad her er passeret[2]), eller hvis Hofmarechallen blev vred, fordi jeg stod her og førte upassende Tale paa Hoftheatret.

Gustav. Nuvel! saa lad os tie da om sligt!
Jer Nutid int'resserer ogsaa mig
kun, for saa vidt den er jer Fremtids Moder;
men denne ligger mig og hver en anden
af svundne Tiders smaa og store Mænd,
i hvem et ægte nordisk Hjerte banked,
hel tit paa Sinde. Og for selv at se,
hvordan jert Haab fremspirer, sætter Knopper,
er det, at jeg, at alle vi er komne.
Bekræfter I med Sang, hvad jeg har sagt!

Chor.

(Fredmann. Movitz. [Mollberg.] Berg. Ulla. [Lotta.] Vingmark.)

(Blåsen nu alla. Fr. Ep. 25.)

Synden er slettet
og Hadet er forgættet
ved vor Pagt;
Sejren er forjættet
til Aandens Magt.
Dagene svinde,
og den, der skal forbinde
Stammens Skud,
den skal nok oprinde
paa Nornens Bud.
Da skal vort Fædreland
trodse enhver Tyran,

---

værnet om Dansk som Kirke-, Skole- og Retssprog, men ved Slesvigholstenernes energiske Modstand havde den svage Konge ladet sig bevæge til at foretage Indskrænkninger deri. Da var det, at P. Hiort Lorenzen den 11. Nov. 1842 talte Dansk i den slesvigske Stænderforsamling, men han og hans danske Fællers Djærvhed opnaaede ved Sprogpatentet af 29. Marts 1844 dog ikke mere end, at det skulde være dem tilladt at tale Dansk, naar de ikke kunde tale Tysk, og at i alt Fald deres Ord blev ført til Protokols i tysk Oversættelse. — [1]) I Anledning af »Kærlighed under Karantæne« (se foran S. 50).

Frihed og Hæder og Lykke ej vige fra dets Strand!
Tone skal et evigt Chor
i Nord!

Gustav. Du een Gang før har mig en Troldmand kaldt;
nu skal jeg vise Dig, Du ej har løjet,
thi ved mit Vink jeg stiller for jert Blik
hvad om jer Fremtid jeg har drømt i Graven. (Vinker.)
Træd frem, Symbol for Nordens Ungdomshaab!

(Tableau af Frølichs Billede viser sig i rød Ild og bliver staaende, til Tæppet falder).

ØRVARODD HOLGER DANSKE. STÆRKODD.

Ploug. Nej hør, veed De hvad, nej det bliver for galt! Jeg har hidtil gjort Vold paa mit fornuftige Menneske for at finde mig i alle de Urimeligheder, her passerede, og som har været saa mange, at der var nok til hele ti Lystspil af Scribe[1]). Men nu brister min Taalmodighed aldeles. Marstrands og Frølichs Billeder, Oldtidens Heroer, Bellmanske Viser og Nutidens Ideer, Tid og Rum, Digt og Virkelighed, Alvor og Løjer ere jo rørte sammen i en saa gruelig Forvirring, at man tilsidst ikke veed, enten man staar paa Hovedet eller paa Benene. Ja, Deres Majestæt! se nu selv til, hvorledes De faar sat en skikkelig Ende paa dette Tøj. Mig er det det samme, jeg er Gudskelov ikke Deres ansvarlige Minister, men kan rolig gaa ud og vaske mine Hænder. (Ud.)

Gustav. Saa stor har endnu ingen Knibe været,
at Gustav ej slap ud deraf tilsidst.
Det er paa Dig, jeg stoler, kære Fredman!
Du, som jeg hjalp saa tit, hjælp Du nu mig!

Fredman (synger til Publikum):

(Så lunka vi så småningom. Fr. S. 21.)
Hvis i min Sang I fandt Behag,
hvis Eders Sjæl paa Toner fløj,
saa be'er jeg Eder: kast ej Vrag
paa denne stakkels Spøg!
Vi vilde byde Jer lidt nyt,
den første Gang I saa vort Spil,
og gjorde os al Flid — men pyt!
vor Evne slog ej til.
Dog, hvadenten I nu klappe vil
eller straffe os med Fløjtespil,
saa vil I stemme i, naar vi svare igen:
Hurra for Skandien!

Tæppet falder.

---

[1]) Scribe var i Fyrrerne omtrent eneraadende paa Theatrene. Han var fiks og behændig, men det hele gik mere ud paa snildt indviklede Situationer, der aldrig vilde forefalde i det virkelige Liv, end paa Karakterskildring eller egentligt aandeligt Indhold.

Château Lafitte

eller

Hævnen

Tragisk Drama i een Akt

Første Gang opført paa Studenterkarnevalet i Kasino

d. 16. Marts 1854.

Château Lafitte eller Hævnen

Tragisk Drama i een Akt.

Det var en Store Bededagsaften i det rigtige gamle Kongens København i den hyggelige Tid, da Københavnerne i tætte Stimer, spaserede paa Volden »for at høre Klokkerne ringe« (hvad man aldrig opnaaede for Menneskemængdens Støj) og »møde Ferdinand og Caveline« (hvad man altid opnaaede), Københavnerinderne tillige for i den skarpe Østenvind og det hvirvlende Støv at præsentere det nye Sommertøj, medens Beboerne af Husene ved Volden havde indbudt Venner og Bekendte til at spise »varme Hveder« og se paa Herligheden.

Da var der ogsaa et lille muntert Hvedeselskab samlet paa den berømte Kvist ved Vestervold, som Carl Bloch har foreviget. Værten var Kristian Mantzius, Gæsterne Hostrup, Zinck og Voltelen. Og saa faldt Samtalen bl. a. paa de franske Boulevarddramer, der var begyndt at komme i Mode paa Kasino og ofte præsenteredes i haarrejsende danske Oversættelser. Man citerede et Par Ekstrabrølere, dannede selv videre i samme Dur, og inden man vidste et Ord af det, improviserede man et Par Scener. Voltelen, som skrev hurtigt og godt, blev sat til Sekretær, og saa begyndte man forfra med Titel og Personliste, uden at have nogen Forestilling om, hvad der skulde følge efter. Alle gav de deres Bidrag, men det meste skyldtes Mantzius og Hostrup, og inden man gik fra hinanden den Aften forelaa som Aftenens fornøjelige Udbytte denne lille Spøg, som første Gang opførtes paa Studenterkarnevalet det følgende Aar 16. Marts 1854.

Stykket har tidligere været trykt i »Vrøvleblade«, men har i mange Aar været udsolgt.

Personerne.

Marquis Réné d'Alençon, Stor-Komthur af Malta.
Comtesse Herminie, en ung forældreløs Pige, født i Dieppe ..... Frk. Guldberg.
Greven af Montepin, hendes Formynder ..... Hr. Mantzius.
Chevalier Maurice, Officer i den franske Garde.
Erneste ..... - Zinck.
Epicier, Urtekræmmer.
Ursula, hans Kone.
Clémence, deres Datter.
Auguste, deres Søn, 2 Aar gammel.
Perrette, Goldamme.
Mathieu, Huissier hos Marquien.
En Tjener hos Greven.
En Tjener hos Chevalieren.
2 Gendarmer. Spillegæster.
Ali Ben Achmet, Kadi i Aleppo.
Othman, Renegat.
Rustan, Mameluk.
Borgere i Aleppo.

Scenen foregaar dels i Rouen, dels i Aleppo, dels i Rheims. Tiden: den 29de Februar 1606 [1]). Handlingen begynder før Solopgang og ender samme Aar.

---

[1]) Mærk Datoen! 1606 var intet Skudaar.

1. Scene.

(Værelse hos Greven af Montepin.)

Herminie (alene; syr først længe og kaster sit Broderi). Erneste er her! — O Gud! — hvis han nu . . . nej, jeg kan ikke udholde denne Tanke (griber Klokken, men standser.) Jeg er vis paa, at han vil opsøge mig . . . og Greven! Nej, jeg kan ikke . . . (ligesom drømmende.) Om jeg talte med Marquien . . . hans Hjerte er ædelt . . . men Hensynet til hans Ordensløfte . . . hans strenge Prængsipper . . . (græder og snyder.) Der kommer nogen! (Man ser Erneste udenfor Vinduet.) . . . Det er ham! Den ubesindige!

2. Scene.

Herminie Erneste (kryber ind af Vinduet).

Erneste (kaster sig for hendes Fødder): Herminie!
Herminie (forfærdet, med Ømhed): Erneste!

(Pause.)

Erneste. Herminie! Tør Du modtage en Forbryder?
Herminie. Erneste! O Gud! fly herfra!
Erneste. Jeg kan ikke! 3 Mure ere gennembrudte for mine krampespændte Muskler — jeg kommer til Loire — Floden er opsvulmet — ingen Fisker tør betro sig til den rasende Bølge — de fejge Niddinger! — Jeg styrtede mig i Floden —
Herminie. O Gud! . . .
Erneste. 3 Gange naaede jeg Strandbredden, 3 Gange slyngede det troløse Element mig tilbage, — alt dette har jeg gjort for din Skyld — Herminie — og Du vil, at jeg skal fly . . .
Herminie. De ville gribe Dig — de ville føre Dig til Echafottet — (med brudt Stemme:) man har dit Sinjalemang.
Erneste. Døm — døm om min Kærlighed. For din Skyld er jeg blevet en Morder — Du veed, at for din Skyld faldt din nedrige Formynders Broder for denne — nej, (hæver den højre Arm) for denne Haand. Men tys, jeg hører Fodtrin — en Silkekjoles Raslen — nej — det er Sporer . . .
Herminie. Sporer?
Erneste (med Overbevisning). Sporer! . . .
Herminie. Det er Greven. Du maa schjule Dig . . .
Erneste. Hvor?
Herminie. Der . . .
Erneste. Hvor?
Herminie. Der (peger mod Baggrunden.)

Erneste. Der?

Herminie. Ja der!

Erneste. Men der kommer Lyden fra . . .

Herminie (lytter). Du har Ret. Saa der (peger til højre) . . . i mit Kabinet . . .

Erneste (kysser paa Fingeren og gaar ind i Kabinettet).

3. Scene.

Herminie (alene).

Gud! Naar Greven ser mig i denne Tilstand! . . . Hvor skal jeg ty hen . . . under Bordet . . . nej . . . bag Blomstertrappen . . . nej, her er ingen . . . men hvor da? . . . o Gud! op ad Væggen . . . nej . . . jo . . . op ad Væggen!

4. Scene.

Greven (mørk).

Ingen? . . . Hm! . . . desto bedre! . . . (sætter sig paa en Stol.) 40,000 Livres i en halv Time. (ler bittert.) Ha ha ha ha! Marguerite! Marguerite! hvor tidt bad Du mig ej at sky Faraobordet . . . men min djævelske Lidenskab . . . Men stille! Jeg maa have Hævn! (grunder. I det samme bringer en Tjener et Brev. Han læser): »Chevalier Maurice har den Ære at underrette Greven af Montepin om, at Erneste er undsprungen fra Bagnoet i Toulon og at han formodentlig befinder sig i Rouen«. — Ha! Armand! Du tappede Guldet af mig, men jeg . . . jeg skal tappe dit Hjerteblod. Naar jeg rammer Erneste, din Neveu . . . da rammer jeg Dig . . . Tak, Tak, Tak! I Helvedes Magter! . . . Jeg maa have fat i Mairen! (Herminie udstøder et svagt Skrig.) Ha! opdager hende.) Congtesse! Ah! De her?

(De gaa frem paa Skuepladsen.)

Herminie (beklemt). Ja, Hr. Greve.

Greven. Og tør man spørge, hvorfor Congtessen skjuler sig?

Herminie. O Gud!

Greven (bestemt). Den Magt, Deres døende Fader nedlagde i mine Hænder, giver mig Ret til dette Spørgsmaal. Jeg søgte Dem i Pavijongen . . . De var der ikke . . .

Herminie. Nej, jeg var der ikke . . .

Greven. Jeg veed det. (Pause.) Hvor længe tror De, at jeg taaler at De trottser mig? Endnu en Gang spørger jeg Dem . . . hvorfor skjulte De Dem?

Herminie. Jeg schjulte mig ikke.
Greven. U—rrrrrrhh! (trækker hende i Haaret).

5. Scene.

Erneste træder frem (bleg).

Holdt! (Greven slipper hendes Lokker.) De ventede ikke, Hr. Greve, at kun en Væg skilte denne Dame fra den Mand, for hvem Livet var et Intet, naar han ikke kunde dele det med denne Dame — fra den Mand, som har trottset Død og Fare, trottset Lænker og Mure, trottset Bølger og Uvejr . . . den Mand, som gennem Armodens fortærende Strid og Hungerens nagende Kvaler . . .

Greven. Nok . . . nok . . . Jeg skal fortsætte . . . den Mand . . . som i Aleppo . . . myrdede . . . min (med kvalt Stemme) 17aarige Gaston, den Mand . . . som knap har filet Skændselens Mærke af sine Lemmer . . . før han, beruset af sin Sejer . . . (med høj Bitterhed) en herlig Sejer! . . . som en Nidding . . . (Erneste drager Kaarden.)

Erneste. Ti! Hold inde!

Greven. Ja! . . . Nidding! kom! (trækker sit Sværd.)

Herminie. Stands! Det vil koste mit Liv.

Greven. Ingen Pardong! (støder hende bort. De fægte. Hun kaster sig i Ernestes Arme. De dræbe hinanden gennem hende. Stor Dødsscene.)

Tæppet falder langsomt.

Leonora di Massa Carrara

1855.

Leonora di Massa Carrara.

Tragedia lirica in quattro atti [1]).

Musica del Maëstro Signor Giovannini [2]).

Personaggi [3]):

Orlanduccio XII, duca di Massa Carrara	Signor Adolfo Rosafonte (primo basso assoluto).
Leonora, sua sposa.....	Signora Carlotta Falconi-Oromonti, (prima donna assoluta) (passée).
Corradino, condottiere	Signor Teodoro Amorini, (primo tenore assoluto.)
Pettivoce, amico di Corradino.	Signor Odoardo Cinchi, (comprimario [4]).

Guerrieri. Dame.

(L'azione fingesi in Massa Carrara.)

---

[1]) Forfattet af Jacob Voltelen (se Indledningen til »Marens Kæreste«).

[2]) ɔ: Kammermusikus C. J. Hansen.

[3]) De originale Indehavere af Rollerne ved første Opførelse paa Studenterkarnevalet 22. Marts 1855 vil vistnok være lette at kende ved en Tilbageoversættelse af de italienske Navne: Adolph Rosenkilde, Carl Høegh-Guldberg, Theodor Liebe og Otto Zinck,

[4]) I Theatersproget Betegnelse for en Skuespiller, der skønt ikke udførende en Hovedrolle i vedkommende Stykke dog ellers er blandt Truppens Hovedkræfter.

Atto primo.

(Campagna, nel fondo montagna; da une lato osteria, davanti qual una tavola con boccali.)

Corradino e guerrieri
(descendano di montagna e prendano gli boccali).

Coro.

Viva Bacco! viva il vino!
Gioja colla l'intestino!

Corradino.

La passione dell' amore
Rabbia facce nello cuore!

Coro.

(La passione —)

Corradino,
dell' amore.

Coro.

(Rabbia facce —)

Corradino.
nello cuore.

Tutti.

Dell' amore — nello cuore!
Nello cuore — dell' amore!
(Partano.)

Atto secondo.

(Appartemento nel palazzo del duca.)

Coro di guerrieri e dame.

La principessa va di ciò,
Andiam a far le giubilo!
Va di ciò
Giubilo,
Andiam a far le giubilo!

Entra Leonora.

Sulla l'aurora vita mea,
Tenebre dove consista,
Dell' anima la pace
No più le ristorar,
Cornari spietto alsace:
Amor di più formar.

Coro.

(Amor di più formar).

Entra Corradino.

Veder l'altare! eccola!

Leonora.

Per te, per te il cuor batta.

Corradino.

Si te fra me rivacci
Del sorte si fatal —

Første Akt.

(Landlig Egn med Bjerge i Baggrunden; paa den ene Side et Værtshus, foran hvilket et Bord med fyldte æ gere.)

Corradino og Krigere
(stige ned fra Bjerget og gribe Bægrene.)

Chor.

Hil Dig, Drue, Rankens Datter!
Fyld med Vin vort Bæger atter!

Corradino.

Elskov fylder dette Hjerte,
I min Barm dog raser Smerte.

Chor.

(Elskov fylder —)

Corradino.
dette Hjerte.

Chor.

(I hans Barm dog —)

Corradino.
raser Smerte,

Alle.

Dette Hjerte — raser Smerte —
Raser Smerte — dette Hjerte.
(De gaa)

Anden Akt.

(Gemak i Hertugens Palads.)

Chor af Krigere og Damer.

Fyrstinden styrer hid sin Gang.
Op, hende hils med Jubelsang!
Hid sin Gang!
Jubelsang!
Op, hende hils med Jubelsang.

Leonora kommer.

Jeg staar i Livets Morgenskær,
Men mørke Skyer true nær.
Herned kan ikke svære
En stille, jordisk Fred,
Thi aandig os at hæve
Formaar kun Kærlighed.

Chor.

(Formaar kun Kærlighed).

Corradino kommer.

Se! Bryllupsaltret rede staar!

Leonora.

For Dig dog ene Hjertet slaar.

Corradino.

Hvis man mig fra Dig river
Paa Skæbnens grumme Bud, —

Leonora.
Mai più, mai più biaggi
Fidele, ma mortal!
Coro.
(Amor di più formar).
Corradino e Leonora.
Eccola!
Cuor batta!
(Leonora e Cora partano.)
Entra Duca.
Si ritornando a domo tutto
Amore intrinseco mi sprutto.
Corradino.
Ah! mi rivale!
Duca.
Si! tuo rivale!
A due.
Più, più trompetti di gloria,
Tu redingando scelere tua;
Rimplesso celle le sangue di loria
Della morte, amor e liberta.

Duca.
Traditore! Jo voglio ti trosso!
Corradino.
E io voi osso.
A due.
Più, più etc.
(Partano a lati oppositi.)

Atto terzo.

(Prigione.)

Corradino. Entra Pettivoce coperto d'un longo manto.

Corradino.
Amico fidel sulla stessa raccorte!

Pettivoce.
Il prigione abandon, andiam di morte!
Corradino.
No . . . sempre!
Pettivoce.
Eh! springato!
Corradino.
Onore il commendar . . . son obligato.
Nel cuor mi flamma per ragazza,
Al ciel mi ricorro di rebbera,
Ma voce dell' onor' compiazza:
El dico: sta! ma non di: va!
(Parta Pettivoce plangendo.)

Leonora.
Da snart jeg jordet bliver,
En død, men trofast Brud.
Chor.
(Formaar kun Kærlighed.)
Corradino og Leonora.
Rede staar!
Hjertet slaar!
(Leonora og Choret gaa.)
Hertugen kommer.
Til Hjemmet jeg tilbagevender;
Men Elskov dybt i Sjælen brænder.
Corradino.
Ha! Min Rival!
Hertugen.
Ja! Din Rival!
Begge.
Stød, stød nu i Ærens Basuner!
Du skal undgælde, hvad Du forbrød!
Den frækkes Blod fylde disse Pauluner!
Slaa for Elskov og Frihed og Død!
Hertugen.
Forræder! jeg skal Dig trodse!
Corradino.
Og jeg Dig osse!
Begge.
Stød, stød nu . . . o. s. v.
(De gaa ud til modsatte Sider.)

Tredie Akt.

(Fængsel.)

Corradino Pettivoce kommer indhyllet i en lang Kappe.

Corradino.
Altfor trofaste Ven, som sviger ej i Nøden.
Pettivoce.
Dit Fængsel nu forlad, og fly fra Døden!
Corradino.
Nej . . . aldrig!
Pettivoce.
Ej Du nøle!
Corradino.
Min Ære byder: Bliv! Det kan jeg føle.
Mit Hjerte flammer for min Pige,
Højt imod Sky dets Længsler slaa,
Men Ærens Stemme ej Du svige,
Den siger: Bliv! men ikke: Gaa!
(Pettivoce gaar grædende bort.)

Atto quarto.

(Appartemento nel palazzo del duca.)

Coro di guerrieri e dame.
Ciù non di vien ... approxima ...
Ah l'infelice . . . eccola!

Entra Leonora smaniosa.
Mio Corradino! poter mi trompando
. . . ah!
Per che non vien a tua amando
. . . ah!
Mi voglio mille-mille lusingando
. . . ah!

(Odonsi tamburri fuori.)
Udite! gli tamburri!
Son lui . . . ah! Corradino purri!

Coro.
Perduto ha raggione più,
Guardate nella tutti ismù!

(Odonse clamori.)

Leonora.
Ma gli clamori! qual conchiglia!
Risponde l'infelica figlia!

Coro.
(Perduto ha raggione più,
Guardate nella tutti ismù!)

Leonora.
Ah! io lo scito! egli murdo!

Coro.
(Ell' scito ch' egli murdo!)

Leonora.
Io sturto!

Coro.
(Ell' sturto!)

(Leonora trae rapidamento un pugnale, s'uccide prima volta e cade evenuto; ma riavendosi svegliata pelle rimembranze piacevoli dei tempi passati.)

Leonora.
La la . . la la!
»cornari spietto alsace
Amor' di più formar!«
Ah! egli murdo!
Io scito — io sturto!

Coro.
(Guardate nella tutti ismù!)

Leonora.
Io scito, gli murdo!
Io scito, che sturto!

Fjerde Akt.

(Gemak i Hertugens Palads.)

Chor af Krigere og Damer.
Hun kommer ej . . . dog er hun nær . .
Den arme, ak! . . . se der hun er!

Leonora kommer vanvittig.
Min Corradino! kunde Du mig svige? . . . Ah!
Hvi kommer Du ej til din Pige? . . . Ah!
Jeg har Dig tusind, tusind Ting at sige . . . Ah!

(Trommer høres udenfor.)
Hør, hør! Det er jo Trommer!
Der er han! Corradino kommer!

Chor.
Hun mistet har Forstandens Brug;
Bevogter hendes Færd i Smug!

(Raab høres.)

Leonora.
Men disse Raab, hvad skal de sige?
O svar mig! Frels den arme Pige!

Chor.
(Hun mistet har Forstandens Brug,
Bevogter hendes Færd i Smug!)

Leonora.
Ha, nu jeg veed det: de ham myrder!

Chor.
(Hun veed, at de ham myrder!)

Leonora.
Jeg styrter!

Chor.
(Hun styrter!)

(Leonora drager hastigt en Dolk, dræber sig første Gang og falder bevidstløs om, men kommer til sig selv, vakt af behagelige Erindringer om svundne Tider.)

Leonora.
La, la . . . la, la!
»Thi aandig os at hæve
Formaar kun Kærlighed!«
Ha! De ham myrder!
Jeg veed det! — Jeg styrter!

Chor.
(Bevogter hendes Færd i Smug!)

Leonora.
Jeg veed, de ham myrder!
Jeg veed, at jeg styrter!

Coro.
Ell' scito, gli murdo!
Ell' scito, che sturto!

(Immergesi Leonora le pugnale nel cùore e cade; in istesso momento intrano rapidamente Corradino, Pettivoce e Duca, portando l'atto di grazia nello mano stento; ma videndi Leonora morta ristagnarsano atterriti. — Gruppa.)

Chor.
Hun veed, de ham myrder!
Hun veed, at hun styrter!

(Leonora stikker Dolken i Hjertet og falder; i samme Øjeblik indtræde hastigt Corradino, Pettivoce og Hertugen, der holder Corradinos Benaadning i den udstrakte Haand; men ved at se den døde Leonora standse de forfærdede. — Gruppe.)

Kong Rosmer

Romantisk nationalt Karnevals-Drama i 3 Akter

med Sang, Dans og Mord

Første Gang opført paa Studenterkarnevalet i Kasino

1857.

Foruden Studenterkomedien »Deklarationen«, der opførtes 1852 og som senere er udkommet i Trykken, vides Christian Richardt kun at have givet sit rige skælmske Lune Udtryk i dramatisk Form i den lille Karnevalsbagatel »Kong Rosmer«. Men i denne har han da ogsaa Studentertraditionen tro faaet alle Dagens Aktualiteter med. Arthur Abrahams har i sine Erindringer leveret en omhyggelig Kommentar til Stykket, som vi tillader os at aftrykke:

»Det maa først erindres, at i disse Aar forsamledes Rigsraadet, den fælles Repræsentation for Kongeriget og Hertugdømmerne, hvert Aar i København, og at det i denne Forsamling var tilladt at tale Dansk eller Tysk efter enhvers Nationalitet. Alle officielle Aktstykker forelagdes Rigsraadet baade paa Dansk og Tysk; naar Formanden — det var dengang J. N. Madvig — henvendte sig til Raadet, skete dette altid først paa Dansk og derefter paa Tysk. At dette havde sin komiske Side, kan man jo nok forstaa.

Hvilken Virkning maatte det da ikke gøre, naar Kong Rosmer, der spilledes ganske uforligneligt af Mantzius, i Begyndelsen af anden Akt af Stykket kalder sine Kæmper sammen og siger:

›I bolde Kæmper! slutter Jer i Ring!
nu vil vi holde Thing!‹

og derpaa straks oversætter det paa Tysk og siger:

»Herein!
Nun soll das Thing gehalten sein!«

Der er maaske næppe nogen, der bedre end jeg mindes, hvilken Larm og Jubel der blev i hele dette Karnevalspublikum ved disse Replikker. Jeg sad nemlig som Sufflør nede i mit Hul og havde rig Lejlighed til at iagttage, hvorledes der skete en fuldstændig Standsning, som jeg benyttede til at brøle de næste Replikker op til Mantzius, der, som sædvanlig, ikke var meget sikker i sin Rolle, men Larmen var saa stærk, at han knap kunde høre mig.

Nu fortsætter Thinget Forhandlingerne, idet Kæmperne raabe: »Videre! — Weiter! weiter!« og til sidst raaber en germanisk Kæmpe: »Ich protestire! S'ist eine Prägravation! Ich protestire!«

Denne Replik gjorde stormende Virkning, da netop kort i Forvejen et af de tyske Medlemmer af Rigsraadet — jeg tror, det var Thomsen-Oldensworth — med de selv samme Ord havde afbrudt Madvig, da han som Formand var i Begreb med at give Raadet en Meddelelse.

At det var Mantzius, der ved sit udmærkede Spil for en væsentlig Del bidrog til den store Lykke, denne Forestilling gjorde, er der natur-

ligvis ingen Tvivl om; men det var nu ogsaa noget, der laa rigtig for ham saaledes at gennemføre en Parodi paa den rette Maade.

Hentydningen til Rigsraadet og de herhen hørende Forhold var ikke det eneste, der den Aften gjorde Lykke.

Kort i Forvejen havde F. L. Høedt udgivet sin Bog »Om det skønne«. Heri havde han med stor Vidtløftighed gennemgaaet den berømte Replik i Shakespeares »Richard den Tredje«:

»En Hest! En Hest! Mit Kongerige for en Hest!«

Replikken var i Høedts Bog behandlet i en lang Note, men det var vel egentlig denne Note, der ved Bogens Fremkomst vakte mest Omtale, i det mindste langt mere end selve Bogen.

I Stykket kommer nu Kong Rosmer grublende ind og siger:

»En Snaps! En Snaps! Mit Kongerige for en Snaps!«

Mantzius sagde Replikken uhyre morsomt, men noget af det, han gjorde bedst i hele Stykket, var den kort efter følgende Replik, da man har tilbudt ham den Snaps, han forlanger. Han siger da med fuld tragisk Pathos og Alvor:

»Hvad bryder jeg mig om en lumpen Snaps!«

Men i det samme betænker han sig, og med et lille Skuldertræk, et smørret Smil om Munden og en kælen Sentimentalitet ved Tanken om Snapsen, tilføjer han:

»Dog — giv kun hid!«

En saadan Overgang kunde Mantzius gøre til Fuldkommenhed.

Et andet Sted, hvor Mantzius' Spil gjorde en glimrende Virkning, var henimod Stykkets Slutning, hvor Kongen efter at have genkendt sin Søn og udraabt:

»Og skaldet er han, som da han blev født!«

griber Sønnen om Hovedet, saaledes, at han kun kan se den skaldede Isse, betragter denne, kaster et Blik ud imod Publikum og derpaa, idet han atter ser paa den skaldede, udbryder:

»O, min Regisses Træk!«

med en af Taarer næsten kvalt Stemme.

Endnu skal jeg nævne et Par Steder i Kong Rosmer, der ikke let kunne forstaas uden en lille Forklaring:

Naar der tales om al den Pragt, der skal udfoldes ved Festen i Kongens Palads, at der skal bygges et Telt helt ud paa Fortovet, at Tæpperne skulle ligge langt ud paa Gaden, at der er gaaet over 1000 Alen Klæde med, saa sigter alt dette til en Maskerade, der netop dengang var blevet afholdt hos Baronesse Zeuthen i Bredgade, og som, hvad der i de Dage endnu ikke var almindeligt, var blevet omtalt i alle Byens Blade.

Naar der jævnlig tales om Fuur:

»Han skal ha'e Fuur! Er soll Fuur haben!«

saa sigtes her til et To-Akts Drama af Brosbøll, »Kongen paa Fuurland«, som dengang lige havde gaaet paa det kongelige Theater og kun gjort ringe Lykke. Det blev henlagt efter et Par Opførelser. Og naar det endelig i Slutningen af Stykket, hvor Forvirringen med Hensyn til Landenes Fordeling er steget til det højeste, og Kongen mener, at

»alt dog samles skal hos een Person!«

og endelig efter nogen Grublen siger:

»det kan jo ske ved gensidig Adoption.«

saa sigtes dermed til en Piece af Baron Blixen Finecke om »den praktiske Skandinavisme«, som gik ud paa, at Kong Frederik den Syvende

skulde adoptere Kong Carl den Femtende af Sverrig og denne igen Kong Frederik den Syvende, saaledes at den længstlevende kunde arve alle tre nordiske Riger efter sin Adoptivfader.

Foruden Stykkets Lune og Mantzius' glimrende Spil var der dog endnu eet, som bidrog væsentlig til den enorme Succes; det var Christian Hansens udmærkede Musik.

Den Humor, der er udfoldet i Kompositionen til Choret »Ullen dullen dof! Fingen fangen fof!« o. s. v. staar fuldstændig paa Højde med Christian Richardts Lune i selve Stykket. Men som Komponist af humoristisk Musik og musikalske Løjer staar »Kammermusikken« vel ogsaa næsten uovertruffen. « —

Teksten er optrykt efter »Vrøvleblade« Nr. 3, der i mange Aar har været udsolgt.

Kong Rosmer.

Personerne.

Rosmer, Søkonge		Hr. Mantzius.
Hedvig, hans Datter		Frk. Fr. Philipsen.
Erling, hans Sanger		Hr. Buch.
Bjowulf	Kæmper	- Zinck.
Wulf	Kæmper	?
En Herold		?

Riddere, Damer, Drabanter, jydske og germaniske Kæmper.

Handlingen foregaar i Hedenold, i Overgangen fra Jern- til Broncealderen, paa en fra tre Sider af Vand omflydt Halvø.

Første Akt.

1. Scene.

(Hal paa Borgen. Erling staar ved et Vindue.)

Jægerchor (bag Scenen.)
Af Sted, af Sted til den grønne Skov
paa Sjov!
Ride vi vil med hinanden om Kaps,
og naar vi kommer hjem, skal vi ha'e os en Snaps!

Erling. Hør, hvor de blæse! Kongen er paa Jagt!
Det er en aldeles kongelig Pragt!
(Chorets Slutning høres atter.)
Ja, Rosmer er paa Jagt — det veed, det veed vi.

2. Scene.

Erling. Hedvig.

Erling. O, søde Øjeblikke — (idet Prinsessen nærmer sig)
O, min Hedvi'!

Hedvig. Min Erling! Er det Dig?

Erling. Ved Himlens Blaa!
ja saagu' er det saa!
Ha, hvi har Skæbnen gjort Dig til Prinsesse
og mig til Sanger? Thi Du er Prinsesse,
og jeg er Sanger!

Hedvig. Ja, jeg er Prinsesse,
og Du er Sanger, — Ha!

Erling. Jahh! (Hedvig gaar.)

3. Scene.

Erling. Kongen, fulgt af nogle Drabanter; tilsidst Hedvig.

Kongen (tankefuld[1]). En Snaps, en Snaps, mit Kongerige
for en Snaps!

---

[1]) I den Stemning var det nemlig, Høedt i sin berømte Anmærkning i »Om det Skjønne« (S. 33 ff.) vilde have Richard den Tredjes Replik sagt. Medens den almindelige Opfattelse var, at Ordene betød: »Skaf mig en Hest; jeg giver gerne mit Rige derfor, naar jeg nu blot kan redde mit Liv ved Flugt«, hævder Høedt med stor Styrke, at Meningen maa være: »Hvor sørgeligt! Altsaa blot fordi en ussel Hest er blevet skudt under mig, skulde jeg miste mit Kongerige!« — Mantzius gav da ogsaa i Overensstemmelse dermed Kong Rosmers Replik med ndadskuende mørk tragisk Pathos.

Erling (afsides). Ha, mørke Tale, hvad skal dette sige?
Gi'er han sit Kongerige for en Snaps,
hvad eller Snapsen for sit Kongerige?
(Højt.) Her er en Snaps, min Konning!

Kongen. Usle Træl!
tror Du, jeg taler om en lumpen Snaps? —
Dog — — giv kun hid! (Drikker Snapsen.)
Den kradtser; o! en herlig Lædtskedrik!

Erling. Befaler Eders Majestæt Musik?

Kongen. Ja Tak!
Sjung mig en Vise, mens vi spille Skak!

Erling (spiller Skak, leger paa Harpen og sjunger):

Det var Mester Erik,
han var saa gæv en Mand;
Kjortlen hans var himmelblaa,
og Bukserne ligedan [1]).
Men aldrig jeg glemmer Mester Erik!

Det lysted hannem at stride
med arge Jættekuld, —
(taler) Skak!
tog han saa sin Sølver-Hjelm
alt af hin røden Guld.
Men aldrig jeg glemmer Mester Erik!
(taler) Mat!

Kongen (vælter Skakspillet). Ha! Du gør mig mat!
mig, Kongen over Salling, Føhr og Fuur,
samt Jarl til Venø, Fejø, Femø, Struer,
mig gørst Du mat, mig tørst Du byde Trotz!

Erling. Eders kongelige Højhed.

Kongen. Men ved Sæhrimner, Odins høje Hest!
nu skal Du dø, nu skalst Du dø, dit Bæst!

Erling (ligegyldig trodsig). Ha, myrd mig kun! Jeg trygler
ej om Henstand!

Kongen (myrder ham og siger til Drabanterne):
Borttager denne sørgelige Genstand! [2])

Hedvig. Ve, ve! (besvimer.)

---

[1]) Som Ewalds Liden Gunver er en fri Reproduktion af Folkevisen om Agnete og Havmanden, er denne Vise det af en Skæmtevise af Hartmann og H. C. Andersen:

Og det var den unge Hr. Pedersen,
han bygger sig saa kosteligt et Skib,
det Skib var udaf det brasiliske Træ,
og Masten den var ligesaa.

[2]) Ordret Citat af det kongelige Theaters dengang endnu stadig brugte smagfulde Tekst til »Don Juan«; Don Juans Ord om Kommandantens Lig.

Anden Akt.

(Aaben Plads i Skoven med Udsigt til Venøbugten.)

Kongen, Herolden, Riddere, Drabanter, Odels- og Boelsmænd.

Kongen (til Herolden). Er Folket samlet, er nu alting rede?

Herolden. Ja, Eders Højhed, Folket er samlet; der er ogsaa et Par germaniske Kæmper til Stede fra de blandede Distrikter.

Kongen. Saa blæser i Trompet, gør Eders Pligter!

Folket. Hil! hil! hil! (Trompetstød og Slag paa Skjoldene.)

Kongen. I bolde Kæmper! slutter Jer i Ring,
nu vil vi holde Thing. —
Herein!
Nun soll das Thing gehalten sein!
(Trompetstød og Slag paa Skjoldene.)
I veed, I Mænd fra Salling, Fuur og Føhr,
min lille Søn — han havde den Malheur
at blive stjaalen bort af Taterne,
— som tit husere her og »i Karpatherne« [1])
hint Aar jeg rejste udenlands til Skagen [2]).

Folket (djærvt). Til Sagen, til Sagen!

Kongen. Ihr wisset, dass mein kleinen Sohn gestohlen blieb
von einen Taterdieb;
I veed fremdeles, at min Datter Hedvi' —

Folket (utaalmodigt). Det veed vi, det veed vi!

Kongen. Nu! at min Datter
blev ikke stjaalen bort af nogen Tatter —
Mein Tochter ist von keinen Taterdieb gestohlen
blieben geworden —

Folket. Videre! Weiter! Viddere!

Kongen. Til hende bejle tvende gode Riddere,
Bjowulf og Wulf —
Zwei Männer von Gesinnungstüchligkeit,
Bjowulf und Wulf.

Folket. De leve!

Kongen. Nu — den af disse gæve,
der sejre kan i lovligt Birtingsbad,
den bolde Kæmperad
ham giver jeg Prinsessen og mit Rige.

---

[1]) Saa aktuelt var »Kong Rosmer«, at her allerede er en Allusion til Bournonvilles Ballet »I Karpatherne«, der havde haft Première 14 Dage før Karnevalsaftenen. Den havde ikke gjort videre Lykke; endogsaa Bournonville selv var ikke tilfreds med sit Arbejde, skønt han havde ventet sig en Del af de indflettede Zigeunerscener. — [2]) Frederik den Syvende havde kort før paa sin Jyllandsrejse været i Skagen.

Folket (oprømt). Godt! meget godt!
meget flot!
Kongen. Saa er jer Drots Natur!
Tre Riger har jeg, Salling, Føhr og Fuur,
men den, som vinde kan den væne Lillie,
han skal ha'e Fuur — og hermed sker vor Villie —
Er soll Fuhr haben!
Herolden Paa det at ikke Germanernes Distrikt skal prægraveres, saa er det Kongelig Majestæts Villie, at Kæmperne skulle kæmpe først paa Jydsk og saa paa Tysk.
Folket (slutter Kreds om Kæmperne. Tvekamp under følgende)
Chor.
Bjowulf og Wulf, vældige Kæmper!
Nu skal I slaas paa Kongens Bud! —
Træk ud!
Sikken en Brynje, stor og stærk:
det er Staal, det er Staal
fra Fredriksværk!
Det er Vraal, det er Vraal
fra en Bersærk!
Sikken et Tav,
sikken et Drav,
av, av;
Bjowulf bæver!
brug dine Næver,
ind paa Bersærken,
tag ham i Kværken!
Det var bra'!
Ha! — Ha!
Nornerne spandt!
Blæser i Lundene:
Wulf gik i Hundene,
Bjowulf vandt!
Herolden. Hil Bjowulf, hil!
Folket. Hil Bjowulf!
Herolden. Nu skal Kampen gentages paa Germanisk.
En Kæmpe. Jamen Wulf er død, han er stendød.
Kongen. Ung Wulf er falden for ung Bjowulfs Slire,
saa maa det være nok!
En germanisk Kæmpe. Ich protestire!
S'ist eine Prägravation! Ich protestire!
Folket (udbryder gentagende): Wulf gik i Hundene,
Bjowulf vandt!

Tredje Akt.

1. Scene.

(Tykning i Skoven.)

Hedvig (alene).

Hedvig. Hvor faar jeg Ro! — O!
O, naar vi vandred sammen i det grønne!
og naar vi snakked sammen — »om det Skjønne«!
og naar han sang — hvor klang det sødt —
om »Unge Jon« og »Peter Schütt«!
O, søde Melodi!
Det er forbi, forbi! — forbi, forbi!

2. Scene.

Hedvig. Erling (styrter frem, forklædt som Pilgrim).

Erling. Nej, elskte! Nej!
Hedvig. Men er det ogsaa Dig?
Erling. Ja, elskte! Ja! — Din Fader myrded mig
(bittert.) men ikke ganske! — Da Soldaterne
mig bar af Sted, saa flygted jeg til Taterne!
Hedvig (med glad Forbavselse). O Skæbne!
Erling. Jeg fortæller kun det halve!
vor Tid er dyr!
Hedvig. Ja, grumme, grumme dyr!
Erling (fortsættende). En gammel Heks — lidt Urter —
kraftig Salve —
det hele er et sælsomt Eventyr.
Men Du forstaar mig.
Hedvig. Ja, kun jeg forstaar Dig!
Erling. Men tys! jeg hører Trin.
Hedvig. Det er min Fa'er.
(Bange Omfavnelse.)
Erling. Au revoir! (Under Slængkys styrte de ud hver til sin Side.)

3. Scene.

Kongen (kommer i dybe Tanker).

Kongen. O fule Nat! O grumme Helvedkraft!
I Drømme saa jeg Erling! — Schauderhaft!
Han sang om Mester Erik! — Fule Syner!
Ak, — der var ingen Søvn i Rosmers Dyner!
O Rosmer, Dosmer, Rosmer!

Syv Gange raabte han i Toner hæse,
syv Gange saa jeg ham — hu! — med blodig Næse!
O gid hans Død ej havde været skrevet
i Skæbnens Bog! — O gid ung Erling leved!

(Trompetstød høres.)

4. Scene.

Kongen. Herolden.

Herolden. Eders Højhed! Klokken er slagen seks!

Kongen. Er alt i Stand? — Ere Guld- og Sølvtresserne paa mit Akselskærf ombyttede med respektive Sølv- og Guldtresser?

Herolden. Ja, Eders Højhed! Alt, som I befaled! Et Telt er spændt ud paa Gaden; Trapperne, saagar Porten, er beklædt med rødt Klæde. Der er gaaet tusend Alen med.

Kongen (ser stift og prøvende paa ham). Og Tæppet ligger langt ud paa Gaden?

Herolden. Ja, Eders Højhed! Alt er kongeligt.

Kongen. Naar alt er kongeligt, — skal Kongen komme.

(Gaar fulgt af Herolden.)

5. Scene.

(Riddersal paa Borgen. Alt festligt.)

Kongen, Erling, Hedvig, Bjowulf, Riddere og Damer. Festoptog til Cymblers og Lurers Klang.

Kongen. Lad Mjøden smage Jer, mens Klokken klemter;
lad Brudedansen gaa, sjung gamle Emter!

(Sætter sig paa Thronen.)

(Riddere og Damer træde Dansen under følgende)

Emte:

Ullen dullen dof!
Fingen fangen fof!
fof for alle Mærkepander!
æ, bæ, ba, buf,
kollevippen, kollevappen,
der slap 'en
paa Trappen.
Jeg svinger mine Høns to—tre Gange rundt
for en Høg, for en Gøg, for en Kuk, Kuk, Kuk.

(Dansen ender med et stort Tableau: Kongen løftes paa Skjoldene.)

Kongen (fra sit ophøjede Stade). Træd frem, ung Bjowulf!

Erling. Hold inde!

Kongen (afsides). Ha, denne Røst! Det var som Skjalden!
(Højt) Ej ej! Hvem tror I, raader her i Hallen,
I eller jeg? (afsides) Hu! — Angstens Sved jeg sveder.
Erling. I raader over mig, jeg over Eder!
Hvad giver Kongen mig i Findeløn,
om jeg kan skaffe ham hans tabte Søn?
Kongen (vil ned). Min Søn? Min Ingomar! Ha, usle Træl!
alt, hvad Du vil! Fortæl, fortæl, fortæl!
Erling. Jer Ingomar, som Taterfolket stjal, —
Kongen. Det Tyvetøj!
Erling. Han staar i denne Hal:
Ung Bjowulf er Jer Søn!
Kongen (med ædel Simpelhed). Det var som Fanden!
Hedvig. Ung Bjowulf!
Folket. Bjowulf!
Erling. Han og ingen anden!
Bjowulf (rørt). Min Fader Rosmer!
Kongen. Ha, mit Blod er Is
Min Svigersøn, min Søn? Bevis, Bevis!
Erling. Saa sig mig, Konning, har den smaa Bersærke
ej haft et Kendetegn, et Modermærke?
Om nu ung Bjowulf har det samme Præg?
Kongen. Jo skaldet var hans Hoved som et Æg.
Og nu ung Bjowulf? — Men ved Ragnarokr!
han har jo fagre, fulde, svarte Lokker!
Erling Saa synes det! Ung Bjowulf er omgængelig,
en herlig Kæmpe. Jamen svært forfængelig —
han har Paryk!
Bjowulf (forvirret). Paryk! — Nu maa jeg daane.
Mig Elskov tvang! (tager Parykken af.)
Hedvig (med et Blik paa hans Isse). O hulde, hulde Maane!
Kongen. O min Regisses Træk, — saa hvid og rød,
og skaldet er han, som da han blev fød!
Min Ingomar, min Søn, min Søn, min Søn!
Erling. Nu, Konning Rosmer, nu min Findeløn?
Kongen. Alt, hvad Du vil, min Datter og mit Rige —
naturligvis det vil — det vil da sige —
Erling. Behold dit Rige selv, giv mig din Datter,
(slaar Kappen til Side.) mig Erling, mig din Skjald!
Kongen. Jeg dør, jeg dratter!
(kommer til sig selv.) Tag hende, Erling, tag min bedste Skat!
Erling (til Hedvig). Min Skat! (Omfavnelse.)

Kongen. Nu først nu gørst Du mig for Alvor mat! —
O hvilken sælsom, underfuld Forvandling!
Lad denne store, store, gode Handling
i Rigsarkivet tegnes op af Malling!
(til Erling.) Du skal ha'e Fuur, men Bjowulf skal
ha'e Salling!
Men alt dog samles skal i een Person,
(eftertænksom) det kan jo ske ved gensidig Adoption!
Og nu til Brudeskamlen uden Henstand!
(smiler til Parykken) Medbringer denne glædelige
Genstand!

Folket. Hurrah! Hurrah! Hurrah!

(Under Tableau falder Tæppet.)

Marens Kæreste

Duftvaudeville-Ekstrakt

original Aftapning

Første Gang opført paa Studenterkarnevalet i Kasino

24. Marts 1859.

Man vil vistnok have lagt Mærke til, at Studenterkomedien til alle Tider har delt sig i to Hovedgrene: den ene indadvendt, forherligende eller i alt Fald hentende sit Stof fra Studenterlivet, den anden udadvendt, udtalende de unges uhildede Dom over de forskellige Livsfænomener, det sidste hyppigst i Satirens Form. Det latterlige falder naturligst først i Øjnene, især hos en saa lattermild Stand som Studentens. Derfor har ogsaa Parodien til alle Tider haft sit Hjem paa Studenternes Scene. Havde Château Lafitte taget de franske Boulevarddramer og Leonora di Massa Carrara de italienske Operatekster under Behandling, saa var der i Halvtredserne dukket et hjemligt Element frem, som ogsaa nok kunde udfordre den jævne, sunde Sans. Det var Duftvaudevillen. Fænomenet er for saa vidt ældre end Vaudevilletiden; den, der først herhjemme havde lovprist den simple Stand og tegnet dens Liv i Idyllens forskønnende Solnedgangsskær, var Joh. Ewald i »Fiskerne«; og blandt hans mange Arvtagere blev saa atter Thomas Thaarup den egentlig typiske. Saa var imidlertid Oplysningstidens Biedermannsideal blevet afløst af Aladdinsidealet, ja var ligefrem blevet haanet i den nye Tids Programdigt »St. Hans Aften-Spil«, hvorvel det friske Naturmenneske »Naturens Søn, ukendt i Løn«, den »Naturens muntre Søn«, der var Lykken næst, beholdt sit ideale Skær. Men atter havde Tiderne forandret sig, og med Vaudevillerne havde J. L. Heiberg indledet Realismen, Virkelighedsdigtningen. Den forsigtige Heiberg holdt sig dog indenfor det Omraade, hvor han selv var personligt fortrolig med sine komiske Figurer; det blev hans Hustru, der atter kom til paa Vaudevillens Grund at opsøge Thaarups halvt udslettede Fodspor men uden egentlig at være sig dette bevidst Hun fortæller selv i sit Levned (II. 182), at det var den Omstændighed, at deres Bolig, Søkvæsthuset, laa saa nær ved Amager Port, der lokkede hende ud paa Amager, og det brogede Liv, hun der saa, appellerede øjeblikkeligt til Skuespillerinden i hende: her var maleriske Dragter og idylliske Situationer, som vilde kunne tage sig ud ved Rampens Lys. Og saa groede efterhaanden gennem Fortroligheden med Berggreens danske Folkesange Viser, Melodier og Situationer frem i hende, og endelig, en af de første Dage efter det kgl. Theaters Genaabning efter Kongesorgen, 5. Marts 1848, opførtes »En Søndag paa Amager«, der havde en næsten eksempelløs Succes, uagtet endnu dengang ingen anede, at det var selve den fortryllende Lisbet, der havde skrevet Stykket. Endogsaa en saa skarp Smagsdommer som Goldschmidt giver sig hen i udelt Beundring. Hans Kritik i »Nord og Syd« begynder med de Ord: »Ved dette Stykke har Kritikken egentlig intet at varetage«, og senere hedder

det: »Hvis det endelig er Kritikkens Hverv at finde og paapege Fejl, da tilstaa vi, at vi enten maa have passet vort Kald slet, eller Stykket skjuler sine Fejl med stor Genialitet, eller hvad Grunden monne være — nok er det, vi saa ingen, vi hengav os til Nydelsen, der bar os uforstyrret som den lethenglidende Baad over Søen.« Og en retfærdig Kritik vil vel ogsaa til alle Tider indrømme, at dette Stykke, maalt med sin Samtids Maalestok og set indenfor sin egen bestemte Begrænsning, ikke godt kunde være bedre En anden Ting er, at man hurtigt bliver ked af Sukkerstads, især naar det eftergøres af mindre duelige Bolschefabrikanter. Og det varede ikke længe, inden ogsaa denne Genre blev eksploiteret af alle Vaudevillemagere, En af de mest typiske var Henriette Nielsens næste Aar opførte »Slægtningene«, hvor det var Fanø, der afgav Sceneriet. Her var i nogle Scener (f. E. navnlig Druknescenen) Naiviteten flydt over alle Grænser, og saa maatte ogsaa den nøgterne sunde Sans vaagne. Og den vaagnede hos Jacob Voltelen, en stilfærdig, hyggelig Iagttager, med dybt Gemyt og rigt Lune. Hostrup nævner ham (Erindr. I, 243) blandt sine kæreste Studentervenner: »Han var et ualmindelig godt Hoved, meget talentfuld og brav til Bunds. Han døde meget ung. Han fik Brystsyge og kom til Rom under den danske Maler Læssøes kærlige Pleje, saa der udviklede sig et varmt Venskab mellem dem. Han døde efter Hjemkomsten til København.«

En anden af Vennerne, F. L. Liebenberg, fortæller udførligere om ham og Fremkomsten af denne lills vittige Parodi i sine Erindringer (S. 45): »Flere end een af de Venner, jeg der vandt [som Bibliotheksassistent i Studenterforeningen] høre til dem, jeg skylder mit Livs bedste Lykke. Jeg nævner her kun een enkelt, en blandt de siden afdøde: Jacob Voltelen. Sjælden er nogens tidlige Bortgang blevet mere almindelig beklaget end hans. Udrustet med alle Talenter, »med alle Aandens Evner, Hjertets Dyder« (som Øhlenschlæger siger om Kamma Rahbek), var han lige agtet og elsket af enhver, som kendte ham. At han vilde have erhvervet sig et Navn i Litteraturen, hvis ikke Brystsyge tidligt havde lammet hans Kræfter og Døden revet ham bort i hans 29de Aar, vil ingen betvivle, som har læst hans Parodi paa de dengang grasserende »Duftvaudeviller«: »En Sommerdag« (Fædrelandet 1853 Nr. 226). Denne Parodi blev til ved følgende Lejlighed. Kede af Studenterforeningens Middagsbord havde Voltelen, Kr. Mantzius, Vilhelm Rode og jeg mod Slutningen af Koleratiden aftalt at mødes hver Dag til et bestemt Klokkeslæt paa en Restauration, hvor Beværtningen var lidt bedre, og hvor vi saa en kort Tid samledes. En Middag vedtog vi, at hver af os til den næste Dag skulde forfatte og medbringe et dramatisk Produkt. Voltelen skrev da og medbragte »En Sommerdag«, som jeg efter Læsningen laante og samme Eftermiddag foredrog for Christian Winther, der morede sig kosteligt og fandt, at Spøgen fortjente at trykkes i »Fædrelandet«. Jeg skaffede Voltelens Samtykke, den næste Dag bragte Chr. Winther Vaudevillen til Ploug, og Aftenen efter stod den i Bladets Feuilleton. Senere blev den efter Forfatterens Død udvidet af en fremmed Haand til scenisk Brug ved et Studenterkarneval, i hvilken Skikkelse den er trykt under Titlen »Marens Kæreste«. —«

Liebenberg foretrækker Parodien i dens første simple Omrids fra Voltelens Haand og optrykker den i denne Form i sine Erindringer, hvortil vi henviser dem af vore Læsere, der kunde have Lyst til at foretage en Sammenligning. Dens oprindelige Titel »En Sommerdag« indeholder aabenbart en Anspielung paa en lille ubetydelig Vaudeville »En

Sommeraften«, som gik 8 Gange i Sæsonen 1852—53; Størstedelen af Knaldstederne er imidlertid hentede fra de to Duftvaudeviller, der endnu vedblivende trak fuldt Hus: »En Søndag paa Amager« og »Slægtningene«. Dette sidste Stykkes Helen blev til Malene, og i Tap er der en Blanding af den gamle Jepsen i »En Søndag paa Amager« og den buldrende Landmand i Hostrups »Regnvejr«, som netop fornylig var blevet opført i sin udvidede Skikkelse som »Den tredje«. Med en sjælden Genialitet har allerede Voltelen indenfor den lille snævre Ramme forstaaet at samle alle de mest duftende Blomster fra sine to Forbilleder, hvad vore Læsere vil kunne overbevise sig om ved Sammenligning med de vedføjede Parallelsteder.

Vi har dog foretrukket her at gengive Stykket i dets senere, »af en fremmed Haand udvidede Skikkelse«, saaledes som den blev tillempet til Opførelse ved Studenterkarnevalet 24. Marts 1859, derefter aftrykt i Studenterforeningens »Vrøvleblade« og siden gentagne Gange udført ved Privatforestillinger. Haanden var nu ikke saa fremmed endda, det var en Vennehaand, Kristian Mantzius' (se H. C. A. Lund i Studenterf Hist. II. 448), og den har saavist heller ikke gjort det Skade, især naar det erindres, at Publikum efter de mellemliggende Aars Forløb kunde have glemt Anledningen til en og anden af de tidligere Allusioner, bl. a. den lille Vaudeville, der havde givet den Navnet. Mantzius gav den nu Aktualitetens Interesse ved at indlægge Hentydninger til den Duftvaudeville, der var snakket mest om den foregaaende Vinter.

Det var U. P. A. Overbys «Karens Kæreste,« der vistnok hurtigt vilde have delt »En Sommerdags« Skæbne, hvis der ikke havde gaaet det Rygte om den, at den var forfattet af Fru Heiberg, som dengang sammen med sin Mand, Theatrets Direktør, var paa det sorte Bræt hos Publikum. En lille Klike gjorde derfor Stykket den Ære at udpibe det, hvorved de blot skaffede det en succes de scandale. Den rette Dom om Stykket fælder vistnok Poul Chievitz i sit satiriske Drama: »Det kedelige Drama eller Hvad der behager Publikum«. Journalisten Chilian i Athen har faaet det Hverv at præmiere det kedeligste af alle de dramatiske Arbejder, der er blevet opført paa Theatret. Den aller første, der melder sig som Aspirant til Sejersprisen, er Titelfignren fra »Karens Kæreste«, en Kusk:

»Jeg er Karens Kæreste.
Det var vist de færreste,
som har set
mig og let,
selv af min Trompet.
Jeg var kedelig, ved Gud,
ikke til at holde ud,
trods min Pynt,
og endskønt
jeg dansede saa kønt.
Dum, dum, dum, deideli, dum, dum, dum.«

Da siden det højtidelige Afgørelsens Øjeblik nærmer sig og alle Konkurrenterne er samlede, siger Chilian bl. a.: »Man er streng; Vittigheden grænser nær til Satiren, og det intelligente Publikum, som vi have den Ære at repræsentere, taaler ikke den Letfærdighed, som ligger til Grund for Vittigheden. Den højtidelige Dom, som om faa Øjeblikke vil finde Sted, vil vist tage et særligt Hensyn hertil, og den, der har gjort sig skyldig i Aandrighed, vil ikke have megen Chance. Det gør mig

ondt at maatte sige det, men jeg veed virkelig ikke nogen af de ærede Konkurrenter, der ganske kan sige sig fri for denne Fejl, uden det skulde være min Ven »Karens Kæreste.« — Hertil svarer den omtalte, lige ud af sit naive, haabende Hjerte: »Ja, jeg tror at kunne paastaa, at jeg aldrig har sagt en Vittighed.«

Og Mantzius saa da for Resten ogsaa straks, at Stykket var saa rentud kedeligt, at det ikke engang frembød noget ufrivilligt komisk. Det eneste brugbare var Titelen, og saa maatte stakkels Helen for anden Gang skifte Navn og blive til Maren; men der kom dog en stærkere Aktualitetens Duft over Stykket derved, det kunde haabe at faa sin succes de scandale, og fik den.

Marens Kæreste.

Personerne.

Top, Jordbruger . . . . . Hr. Mantzius.
Maren, hans Datter . . . . . Frk E. F. Koch.
Peer, hendes Ven . . . . . Hr Zinck.
Løjtnant Kiks fra København . . . . . - Chr. Heering.
En Ko.
En Neger . . . . . - van Deurs.
Høstfolk.

Handlingen foregaar paa Øen Hjelm under Vindstille lidt før Solnedgang.

(Scenen forestiller en Malkeplads i Middagsbelysning. Til højre en Bøgeskov, til venstre en Kæmpehøj, i Baggrunden en Strand med Fiskeredskaber).

---

1. Scene.

Fiskere og Fiskerpiger (forlade Stranden, gribe Leer og River og synge med hinanden i Hænderne).

Chor.

Mel.: Fanø, ak Fanø.

O, hvor Du dog er fortryllende, Hjelm!
Den, der ej elsker Dig, han er en Skælm,
her er jo Marker. og her er jo Sø,
her er jeg født, og her vil jeg dø [1])!

(De gaa.)

2. Scene.

Maren (kommer ridende paa en Ko). Peer (leder Koen ved Hornet)

Maren. Nu vil jeg af. (Peer hjælper hende af.) Saa! Gaa nu, Buh-Ko!

Koen. Buh!

Maren (tager et Æble op og spiser). Peer! lad os sætte os paa Kæmpehøjen!

Peer. Ja.

Maren. Jamen, hør først! Du har vel været ude at fiske?

Peer. Ja.

Maren. Hvad tænker Du paa, naar Du fisker?

Peer. Paa Fiskene.

Maren. Aa, de slemme, slemme Fisk!

Peer. Hvorfor kalder Du Fiskene slemme?

Maren. Jo for det er de!

Peer. Jamen hvorfor det, Maren?

Maren. Jeg vilde bare ønske, jeg var en rigtig Fisk.

Peer. Hvorfor vilde Du ønske det, Maren?

Maren. Jo for saa laa jeg ude i det sorte, sorte Vand, og saa tænkte Du ogsaa paa mig, Peer!

Peer. Ja, men jeg tænker ogsaa paa Dig, Maren, for det gør jeg.

Maren (i Tanker drømmende). O, de slemme, slemme Fisk!

(Pause.)

Maren. Sig noget!

---

[1]) Pigerne. Fanø, ak Fanø, aa hvor Du er skøn!
Hvid er din Strandbred, din Bølge saa grøn.
Hvor er de Bakker, og hvor er de Skær,
hvor er det Flyvesand hvid're end her!

(Slægtningene 1ste Scene.)

Peer. Jeg veed ingenting [1]).
Maren. Saa lad os synge da!
Peer. Ja, lad os det.

Mel.: Sengehalem.

Maren. Jeg elsker Dig saa inderlig!
Peer. Jeg elsker saamænd ogsaa Dig! [2])
Maren. Før jeg en anden Mand skal faa,
før skal jeg splitternøgen gaa [3]).
Peer. Ak ja, Du er mit Hjerte kær,
se saadan Sang er ikke svær.
Begge. Nej, saadan kan man blive ved
fra nu af, indtil Sol gaar ned.

Maren. Saa, Peer, nu skulde Du gaa ind og vaske Dig [4]).
Peer. Jamen — — [5])

---

[1]) Lisbet (til Inger). Det værste er, at han har saa daarligt ved at faa Munden paa Gang Jeg veed godt, at han holder af mig Og han veed ogsaa bestemt, at jeg holder af ham. Men er det ikke underligt? naar vi ser hinanden, saa siger vi ingenting. Han ser paa mig, og jeg ser paa ham, men ingen af os siger noget rigtigt. Er det ikke kedeligt? Bare han vilde tale! (En Sønd. p. Amager. 4. Sc.)

[2]) Helen. Hvad er det saa, Du vil fortælle mig?
Jens. Ja det er da endelig ikke noget nyt.
Min lille søde Pige,
jeg elsker Dig saa inderlig!
du kan vel sagtens sige,
det er ej nyt for Dig . . .
Helen. Aa, Jens min Hjertenskære!
jeg elsker Dig saa inderlig;
det kan ejheller være
en Nyhed stor for Dig.
Jens. Nej, Ellen, nej, jeg veed det vel,
men si'et endda igen!
Helen. Jeg elsker Dig saa inderlig,
min søde lille Ven! (Slægtn. 5. Sc.)

[3]) Rasmus. Naar jeg nu gav Dig mit dejlige Sejerværk,
Kæden med, som hænger deri?
Lisbet. Heller jeg gik uden den i min bare Særk,
naar jeg derved slap for Dig fri.
(En Sønd. p. Am. 5 Sc.)

[4]) Helen. Jens! Jens! Kom og faa din Trøje paa!
(Slægtn. 4. Sc.)

[5]) Jokum. Far vel saa længe! (løber, men vender om.) Hør, Lisbet, nu er Du jo min lille Kæreste, Ikke?
Lisbet. Ja, men gaa nu!
Jokum. Ja, men naar Kærester skilles ad, saa — saa —
Lisbet. Hvad saa?
Jokum. Saa siger man rigtig Farvel.

Maren. Hvad er det, Peer?
Peer. Jamen, naar man gaar —
Maren. Naar man gaar, hvad saa?
Peer. Ja, saa skal man inte gaa, førend —
Maren. Førend hvad, Peer?
Peer. Jeg tør inte sige det.
Maren. Aa, det er da kedeligt, at Du aldrig tør sige det.
Peer. Jeg mener, jeg skulde først sige rigtig ‚Farvel.
Maren. Hvordan rigtig?
Peer. Saadan paa Munden.
Maren. Føj! Der! (kysser ham.) Men nu skal Han gaa!
Peer. Jamen een Gang til!
Maren. Nu gaar Han! (truende.) Og hvis han ikke gaar, saa faar han Ris paa sin Numse. (Peer gaar.)

3. Scene.

Maren alene.

Maren. Ja, Peer han er rigtignok god. Og jeg elsker ham rigtignok. Ja, om saa Fa'er og Mo'er og Tante og Byfogden og Kongen og alle Prinsesserne siger, at jeg ikke maa faa ham, saa tager jeg ham alligevel, det gør jeg virkelig. Saa kan de have det saa godt [1]). (Gaar.)

4. Scene.

Tap. Løjtnant Kiks [2]).

Tap. Aa, ja vist, ja vel, aa sikke Sludder! Ja, De skal faa min Datter. Jeg er en gammel Bulderbasse. Men min Datter er Deres, Fanden lyne mig.
Kiks. Tak, Hr. Tap! (afsides.) En herlig Mand! Usminket Trohjertighed, parret med landlige Dyder.
Tap. Aa ja gu vel ja, hvad jeg vilde sagt — naa, De røger jo Kvalmepinde?

Lisbeth. Jeg har jo sagt Farvel.
Jokum. Nej, Lisbet, ikke rigtigt.
Lisbet (omfavner ham). Far vel, far vel! Er det nu godt?
Jokum. Far vel! (han vender atter om.) Hør, Lisbet —
Lisbet. Hvis Du nu ikke straks gaar, saa tager jeg Rasmus!
(En Sønd. p. Am. 6. Sc.)

[1]) Lisbet. Ja din, om saa Fader, Inger, Rasmus, Hans og Kongen selv forbød mig at holde af Dig. (En Sønd. p. Am. 6. Sc.)

[2]) Scenen her minder stærkt om 1ste Scene af »En Sønd. p. Am.« (den gamle Jepsen og Københavneren Hermansen.)

Kiks. Ja, Cigaren er jo nu Københavnernes Hovedforlystelse, — den bruges næsten af Barnet i Moders Liv [1]).

Tap. Godt sagt, godt sagt, jeg kan godt lide Dem, — ja, jeg er nu gammeldags og simpel i mine Manerer — jeg skraar, Fanden brøle mig.

Kiks. Ogsaa en fornuftig og sparsommelig Anvendelse af Havannaurten.

Tap. Naa, nu har de da en fri Forfatning ovre i København, skal det være godt? Jeg er en djærv, sanddru Mand — jeg synes, det var bedst, at de unge tav stille og lod os gamle Vrøvlehoveder regere [2]).

Kiks. Jeg maa igen give Dem Ret, Hr. Tap. Det fører til intet godt.

Tap. Ja, jeg er en lystig gammel Knark. Jeg siger bare: Krukken gaar saa længe til Vands, til den vender Bunden i Vejret — Hahaha! — Men det var nok sandt! De vil jo have Maren! (Kalder.) Maren!

5. Scene.

Maren (spisende paa en Gulerod). De forrige.

Tap. Her ser Du Løjtnant Kiks, din tilkommende Mand.

Maren. Jamen Fa'er, jeg og Peer vi vil have hinanden.

Tap Jeg er en opfarende Mand, derfor gør ingen Indsigelse her. Peer har ingenting, derfor skal Du have Kiks.

Maren. Men søde, rare, lillebitte Fa'er! Du og Mo'er havde heller ikke noget, men Du har saa tit sagt: Skidt med det, naar bare Hjertet er godt [3]).

---

[1]) Jepsen. Jeg skal vise Dem Vej. Har de ingen Cigar?
Hermansen. Gudbevares! Dem fødes man med nuomstunder.
Jepsen. Vær saa god, tænd den ved min Pibe. Naar man ryger, gaar Passiaren bedre.

[2]) Hermansen. Og veed De, hvad jeg tænker om Bondens Magt? . . .
For Pokker! . . . Nu maa jeg mig skamme . . .
Jeg husker ej mer, hvad det var, jeg vilde sagt . . .
For Resten, for Resten kan det sgu være det samme.
Jepsen. Ja, det kan være det samme!
Jeg mærker, at De er Politiker.
Hermansen. Og De ikke mindre.
Jepsen. Ja, vi Amagere veed ogsaa Besked. Vi er ikke saa dumme, som vi ser ud til.

[3]) Jepsen. Lisbet har ingenting og Jokum har ingenting. Var jeg rig, var det en anden Sag; men det er vanskeligt at plukke Haar af en skaldet. Der bliver intet af siger jeg . . .
— — — (V. S.)

Tap. Du tager nu Kiksen! Ingen Ræsonneren! Sludder og Vrøvl! Hold Mund! Nu gaar jeg! (Gaar.)

6. Scene.

Kiks. Maren.

Kiks. En ædel Mand! Under en haard Skal skjuler han en sød Kærne. Men De, min Frøken! hvad siger De om Deres tilkommende Mand?

Maren. Aa, jeg vil slet ikke have Dem.

Kiks. Men Gud, hvor kan De være saa grusom og dog saa smuk?

Maren. Jeg er slet ikke smuk.

Kiks. Det er i det mindste min uforgribelige Mening.

Maren. Hvad for noget?

Kiks. De vil dog indrømme mig, at De er meget elskværdig.

Maren. Elskværdig — hvad er det?

Kiks. Gud, hvor De er naiv!

Maren, Ja, det er jeg rigtignok!

Kiks. Er De det alle Tider?

Maren. Ja, De kan tænke Dem, jeg veed ikke andet, end at det er Storken, der bringer de smaa Børn.

Kiks (afsides). Hun er fortryllende! (Højt.) Maa jeg spørge Dem oprigtigt om een Ting?

Maren. Værsgod og spørg!

Mel.: Den Fisk, den Fisk, den grumme store Fisk.

Kiks. Din Mund, din Mund, usminkede Natur,
Du dølge i mit Skæg!

Maren. Nej før, nej før jeg i et Fuglebur
vil hænge paa en Væg.

Kiks Vil Du, vil Du, velædel og velbaarn
ej blomstre som min Brud?

Maren. Nej før, nej før jeg fra vort Klokketaarn
vil gaa paa Ho'edet ud!

Lisbet. Fader, Du er ond ved mig. Hvor tit har Du ikke fortalt, at Moder og Du heller intet havde, men det gjorde ikke noget, sagde Du, for naar man bare holder rigtig af hinanden, saa gror Gulerødderne og Kartoflerne af sig selv og bliver dobbelt saa store . . . lille søde Fader, Du er saa god, Du siger ikke Nej. Det kan Du ikke nænne. O, jeg kan se det paa Dig: Du siger Ja.

Jepsen. Nej, gu gør jeg ikke. Der bliver intet af . . . Og hermed er den Sag færdig!

Kiks (med tilkæmpet Fatning). De vil ikke være min? (Med ærbødigt Galanteri.) Er der da ellers noget, jeg kan udrette for Dem?

Maren. Jo, jeg vilde gerne giftes med Peer.

Kiks. Hvad? hvorledes? — Jeg? — og dog — jeg kæmper med mig selv. — Hvorfor skulde jeg ikke være ædel? — Jo, jeg vil være ædel.

(Tager høfligt Hatten af og gaar.)

7. Scene. [1])

Maren (kalder paa Peer). Peer kommer).

Maren. Du! der er en fremmed Mand, der vil gifte sig med mig.

Peer. Det er da Løgn vel?

Maren. Nej, det er ved Gud sandt. (Peer græder.) Skal vi nu drone os?

---

[1]) Jens . . . Nej, nej! — for mig er der kun een Vej.

Helen. Hvad er det for en Vej?

Jens. Jeg tror, jeg drukner mig, Ellen.

Helen. Drukner Dig? — Dog, Du siger noget, Jens, det var vist det klogeste, vi kunde gøre begge to; — barestens vi turde.

Jens. Turde? Jeg er ikke bange.

Helen. Jeg er heller ikke bange for andre end for Vorherre.

Jens. Jeg har tænkt over de Dele; men hør nu, Ellen, vi synder hver Dag, og hvor mange Synder maa vi da ikke have paa vor Samvittighed, naar vi bliver gamle og graa; hvorimod naar vi drukne os i vor Ungdom, se saa synder vi ikke i vor Alderdom.

Helen. Nej, Du siger noget, Jens!

Jens. Og ser Du, Ellen, naar Vorherre har bestemt et Par Folk for hinanden og Menneskene vil skille dem ad, er man saa ikke paa en Maade nødt til at drukne sig. om man vil blive sammen efter Vorherres Bestemmelse?

Helen. Jo det er saa klart, saa klart som Solen, Jens! (Lægger sin Haand i hans.) Hvor har Du i Sinde at gaa ud?

Jens. Hvor der er dybest, Ellen!

Helen. Hvor der er aller dybest? Ja, jeg følger Dig.

Jens Ellen, er det ogsaa dit Alvor? har Du rigtig betænkt Dig?

Helen. Om jeg har? Det var dog bedst at spare de smukke Klæder (tager sin Hat og Kaabe af.) Jens, Du kunde ogsaa spare din nye Hat; Du veed, hvad den har kostet Dig.

Jens (idet han lægger Hatten). Ellen, jeg har dog aldrig troet, Du var saa rask en Tøs; hvordan skal jeg gengælde Dig den — den Fornøjelse, Du gør mig ved denne Lejlighed?

(De gaa Haand i Haand ned til Stranden.)

Helen. Ja, det kan vi siden tale om. (Standser.) Men synes Du ikke, vi skulle se os om og sige Farvel, før vi rejser af; se, der ligger vort Hus, Duerne sidde paa Taget — aa —

Peer. Nej, det kan jeg just ikke sige, jeg har Lyst til.
Maren. Jamen vi lader bare.
Peer. Ja, saa er det det samme.
Maren. Men vi maa først synge.

(Mel.: Dansk Folketone, lempet.)

Peer. Ak, Verden! Du est sorrigfuld!
Maren. O gid vi laa i sorten Muld!
Begge. |: Men nu vil vi dem byde Trods —
for vi gaar hen og droner os! :|

(De gaa ned mod Strandbredden.)

8. Scene.

Tap. Kiks. De forrige.

Tap. Ulykkelige! hvad gør I?
Maren. Vi droner os.
Tap. Nej lad endelig være. Jeg er en godmodig gammel Rad. Du skal blive fri for at faa Kiks [1]).
Maren. Maa jeg faa Peer?
Tap. Nej aldrig, den Onde gale mig! Jeg er en bestemt Mand! Han er fattig, og Du skal have en, som er rig Ponto! Basta! — Men hvem kommer der?

Jens. Far vel Du Hus, hvor min Fader bor,
hvor først jeg skued den lyse Jord!
Far vel, Forældre, I kære to,
som var min Barndom saa huld og tro!
Begge. saa huld og tro!

Helen. Som Jens han siger, jeg siger og:
Far vel, Forældre, som os opdrog,
og at vi ender vort unge Liv
saa ynklig her, det os tilgiv!
Begge. det os tilgiv!

Jens. Farvel, I Bakker! far vel, Du Strand,
Jeg ridset har i det hvide Sand
Farvel til Verden. Far vel nu, hver,
som var Jens Ott'sen og Ellen kær!
Begge. os begge kær!

Helen. Som Jens han siger, jeg siger med
Farvel til Verden, og saa af Sted!
Den Sti, han vælger, jeg vandrer glad,
hvad Vej han tager, vi følges ad!
Begge. Vi følges ad!

(Slægtn. 13. Sc.)

[1]) Howard. Javell, javell! Man er da ingen Røver, murderer, cannibal. (Slægtn. 14. Sc.)

9. Scene.

De forrige. En Neger (kommer svømmende i Land med en Flaske.) [1])

Tap. Hvor kommer Du fra, sorte Broder?

Negeren. How ewer, bummelum. Husha, kvit — schwimm — Skiw — How do you do — store Fregatte — krepire — beautiful — Puh! — Tale Peer. Tale Peer! — Hwem are Peer here?

Tap. Der staar Peer.

Negeren. Bang, kom for sille, — men ser, lig' tilpas — Lille Flask' til Peer — læse, læse! — godte Neger — inte bang' for Sorte!

Peer (tager Flasken, trækker et Paplr ud og rækker det til Tap.) Læs Du, gamle Fa'er Tap.

Tap. Det skal jeg. (Læser:) »Fregatten Buldog. I dette Øjeblik er vi gaaet under med Mand og Mus. Det er kun min glædelige Pligt at lade denne Neger svømme ud med Flasken, for at give Peer indlagte Ubetydelighed. Peers Bedstefader reddede nemlig engang min Oldefader ved en Lejlighed, som jeg anser det for min Pligt at fortie. Gid den indlagte Pengenote maa være ham nyttigere end mig.« — Ja, her er en Seddel til; hvad er det, Kiks?

Kiks Hvad ser jeg? Det er en Note paa 8 Millioner Pund Sterling! [2])

Maren. Hvad siger Du saa, Fa'er?

Tap. Ja, saa tag hinanden da, den Onde gale mig [3]). Men glem saa heller ikke, naar mange Aar er gaaet, den gamle ærlige Tap, som I skylder jeres Lykke! (Græder.)

---

[1]) Scenen med Negeren er omtrent taget lige ud af Slægtningenes 2den Scene:

Dick. Buh! sort man — ikke eat old woman, stop, stop!

— — —

Dick. Jeg tale med man, a fisherman Svend Ottesen.

— — —

Dick. My Herre der com straks heer; søg ung miss — her mother her father — derude (peger ud i Søen) huh, huh, buh (efterligner et Uvejr.) Plump — stor Plump! — aa, aa — little child ikke dø ...

[2]) Disse Tusender, der kommer dumpende i Slutningsscenen og løser alle Vanskeligheder ved at gøre det ædle fattige Par Kærestefolk overflommende rige, er et fælles Idyltræk fra Duftvaudevillerne. I »En Sønd. p. Amager« er det en Veksel paa 200 Pund Sterling, som Hermansen overrækker.

10. Scene.

De hjemvendende Karle og Piger og Koen komme ind, danne en Halvkreds, lykønske det unge Par og synge følgende Slutningschor:

Mel.: Tappenstreg.

Ja, Nøjsomhed og Hjertefred
er dog det bedste, som jeg veed.
Det allerbedste, som vi veed.
|: er Nøjsomhed og Hjertefred! [1]) :|

Tæppet falder.

---

[1]) Her har Forbilledet været Slutningschoret af H. C. Andersens »Ole Lukøje«:

Nøjsomhed
har Hjertefred;
hvor den er givet,
der rummer Livet
Lyksalighed!

Heinrich von Schwerin

sittlich-germanisch-historisches Ballet

in drei Aufzügen.

Erstmals aufgeführt am Studentencarnevale in Casino

24. Marts 1859.

Balletten, der fulgte efter »Marens Kæreste« paa Studenterkarnevalet 24. Marts 1859, var forfattet af Otto Zinck. Ideen dertil havde han hentet fra et kort i Forvejen i Tyskland opført Skuespil, der for Resten ikke engang havde gjort Lykke i sit Hjemland. I alt Fald indeholdt Novemberheftet af Jos. Klemms »Monatschrift für Theater und Musik« følgende Kritik af Stykket:

»I disse Dage er et Skuespil gaaet over Scenen i Leipzig, Heinrich von Schwerin af Gustav von Meyern, en af Hertug Ernst af Coburgs Hofembedsmænd [1]). Den saakaldte Ouverture var af Stör i Weimar, egentlig kun »eine im Geiste Wagner-Lisst'scher Überschwänglichkeit gehaltene verschwommene Introduction«, som i Finalen gik over i Nationalhymnen »Schleswig-Holstein meerumschlungen« og kun derved gjorde noget Indtryk. Stykket selv kalder sig »et fædrelandsk Skuespil«, fordi — i de sidste Akter den tyske Grev Henrik den Sorte af Schwerin tror sig tvungen til Nødværge imod sin Lensherre, Kong Valdemar Sejr af Danmark, og ifølge ægte middelalderlig Logik derved anser sig for fritaget for sin Lenspligt mod Danmark, hvorfor han kommer Dannerkongens morderiske Overfaldsplaner i Forkøbet, idet han, medens han opholder sig hos ham med sin smukke, men forvovne og kokette Gemalinde, tager Kongen til Fange og tvinger denne til for evige Tider at give ham hans Len til fri Ejendom. Vi kan ikke finde Stykkets Betegnelse retfærdiggjort; man kan dog ikke give sig tilfreds med nogle Fraser om Tyskhed, det danske Aag og holstensk Selvstændighedsfølelse og sligt, eller tillægge de gentagende og forskrækkelig anachronistisk anbragte Toner af »Nationalsangen« en saadan Betydning, at vi af den Grund her skulde have at gøre med et virkelig urtysk Drama eller en stor og hellig Sag. Det er hverken mere eller mindre end et groft sammenflikket Intrigestykke uden højere Sving; det er private Anliggender, hvorom alt drejer sig; Allusionerne til Nutidens store og brændende Spørgsmaal ere lagte ind med altfor naiv Haand, man mærker Hensigten ved første Øjekast, og man kan ikke lade være at smile. Helten er ingen færdig Natur men kun en klodset Figur. Vi have og faa ingen Respekt for ham. Karaktererne vralte omkring i ubestemte Omrids, om man saa kan sige; det er ingen skarpt udprægede Skikkelser, de mangle Farve, Marv og Holdning. Forfatteren fordærver sin Tegning derved, at hans Personer, ogsaa de, der umiddelbart ere henviste til Intrigen, absolut skulle have

---

[1]) Saaledes hed det officielt, men alle vidste, at selve Hertugen var Forfatteren.

noget ædelt i Tilgift; det forekommer en, som om de alle undskyldte sig for de krumme Veje, de have fulgt. Qui s'excuse s'accuse. Stykkets Erkeskurk, der er malet sort i sort, kunde ganske falde bort og bliver endog komisk, idet han i fjerde Akt »med en ægte dansk Rus« tumler ud af Scenen. Stykket kan ikke holde sig over Vandet, uagtet det ikke har manglet paa Fremkaldelser og Bifaldsanstrengelser«. — Saa vidt Tyskernes Dom.

Hvor langt mere overlegent har nu ikke den danske Forfatter tumlet med det mægtige Stof! Hvor langt mere helstøbt patriotisk, lige fra Stykkets Titel, hvis tre Linier er trykte i henholdsvis schwarz, roth og golden, til den gesinnungstüchtige Säugling i Vuggen og hans »Goldamme«! Og er hos Forbilledet Helten ingen færdig Natur, saa er til Gengæld her den rænkefulde Dannerdrot absolut færdig!

Med hvor knusende Ironi er her ikke antydet ved hans Forsvinding fra Skuepladsen, at han vil smøre sig dygtigt! hvor fin en Antydning i de biedere, enkle Ord: »die Treppe ist neugemalt!« I denne Sprogformningens usigelige Finhed og Nænsomhedens zarte Yndè er dette udødelige Mesterværk langt forud for sin Tid. Det var en grusom Skæbne, der lod det fødes i den akademisk stive heibergske Kritiks Tid; denne ejede ikke den moderne Kritiks fint høvlede Sangbund for den hulkende Verdenssmerte i første Akts Slutningsord: »Er wiederholt die räthselhaften Silben, dann mit geballter Faust in das Wetter: »Jetzt geht's los!« (Der Vorhang fällt.) »— Vor Tids nervøselektriske Publikum skylder i Sandhed at yde den geniale Forfatter Oprejsning for, hvad Datidens tankeløse Karnevalsgæster savnede det intuitive choreografiske Hjertebattement for: med Urette har en moderne Kritiker tillagt Helge Rode Førsteopsnusningsæren for det psychologiske Exsudat »Haanens Sentimentalitet«; hvem ser ikke, at denne allerede er latent til Stede i de nysciterede og andre af denne Verdenstragedies afdæmpede Replikker, der virker med Uformodethedens barske, dobbeltstrengede Radioaktivitet ud fra Burschikositetens dunkle Ursmerte, men diskret halvslørede af Mandighedens og Kyskhedens gennemsigtige Rimtaager (»Waldemar ladet wie nichts«)? Heller ikke er Helge Rode den første, der har vist »den sande Tragikers Evne til at føle Emnet med urimelig Voldsomhed«; denne præsteredes allerede af Stykkets første Udførere, hvorom vi har et paalideligt Vidnesbyrd fra den ene af Koryfæerne. I sine Studenterminder fortæller nemlig Arthur Abrahams: »Hovedpersonerne i Stykket var Heinrich von Schwerin, der blev spillet af Mantzius, og Kong Valdemar »der Sieger«, som jeg spillede. De tyske Kæmper . . . blev spillede af de højeste af Foreningens Medlemmer, man havde kunnet opdrive. De danske derimod blev spillede af Børn, hvortil »Kammermusikken« beredvillig havde leveret et meget stort Kontingent af sin egen Mangfoldighed. Mantzius var saaledes den mindste af alle Tyskerne, jeg derimod den højeste af de Danske [1]). Grevinden af Schwerin blev spillet af min Broder Charles.

Saa forekom der ogsaa i Balletten »eine Goldamme«, der unægtelig i sin Dragt som Hedebopige tog sig helt komisk ud mellem alle de middelalderlig klædte Riddere og Damer. Ammen blev spillet af Mazar de la Garde, og det er unægtelig den største og kraftigste af den Slags, jeg nogen Sinde har set.«

---

[1]) Arthur Abrahams er som bekendt lille af Vækst, Mantzius var ret velvoksen og allerede dengang meget før.

Personen.

Waldemar der Sieger, König von Dänemark.
Heinrich der Schwarze, Graf von Schwerin.
Margaretha, seine Gemahlinn.
Geert, ihr Sohn, 10 Jahre alt.
Ein Säugling, sein Bruder.
Detlev von Deinungen.
Walther von Meinungen. } Holsteinische Edelleute.
Radulf von Seinungen.
Ubbo, Waldemars Vertrauter.
Eine Goldamme.
Eine Postbote.
Ritter und Damen.

Erster Aufzug.

(Saal im königlichen Burg bei Faaburg. Rechts ein Thronsessel.)

Detlev und Walther gehen mit Ungeduldigkeit auf und nieder; Radulf sitzt bei Seite und beisst seine Nägeln. Detlev kann sich nicht länger halten und stampft mit seinen bespornten Stiefeln in den Pflastern. Radulf besänftigt ihn und pfeift ein Burschenlied. Die Thüre fliegen empor, Trompeten schmettern draussen. Waldemar der sogenannte »Sieger« mit Ubbo und Gefolge herein. Waldemar besteigt den Thronsessel und schmeisst ein Paar glühenden Augen auf den Holsten. Sie stehen unbefangen mit aufgereisten Stirnen da. Radulf räuspert sich ein Bisschen, um das Wort zu nehmen. Der König will wissen von Nichts und bietet ihm Maul zu halten. Die Dänen grinsen. Radulf kann seinen Grausen kaum halten und beisst abermals seine Nägeln. Detlev macht einen derben Schritt vor den Thronsessel; die Dänen brummen mürrisch und werden boshaft. Waldemar mit empörter Grossmächtigkeit: »Hinweg mit dieses Lumpengesindel!« Der Barbarenkönig spuckt indessen vom Sessel hinab. Die sittlich-entrüsteten Holsten machen eine kaltliche Compliment; die Dänen rächen Zunge und pfeifen in den Fingern. Die Holsten ab. Der Barbarenkönig, vom Sprechen trocken in der Kehle, will was zu trinken. Er bekommt ein Maass »Mjöd«, kriegt es i den tollen Hals, wird aber doch heiter. Ein Ritter meldet die Gräfinn von Schwerin. Waldemars Augen blitzen und seine Kinnbacken werden feuerroth. Margaretha von Schwerin mit Gefolge herein. Ihr Antlitz fällt ins Blasse und eine tugendsame Wonne umflimmert ihre hinreizende Schöpfung. Waldemar holt den Athem aus seinen tiefen Busen. »Der Graf von Halland husirt im Schwerinschen Gefilde, ihr Gatte ist nicht zu Hause; sie fleht den König um Gehülf«. Waldemar greift ihre Hand und drückt dreist einen

treubrüchigen Kuss auf ihre wunderschönen Handshuhen. »Er soll machen was er kann! Nur ganz ruhig!« Musik erschallt in den Hallen, unterdessen Eingemachtes umgeboten wird. Waldemar muntert die Gräfinn, und nimmt sie zum Tanze hinauf, während seine steigernde Leidenschaft emporlodert und ihn zu ihren Füssen schmeisst. Spornentritte draussen; die Thüre empor. Heinrich der Schwarze, der edle Graf, in voller Entrüstung, von Jerusalem, auf der Schwelle. Athemloses Starren auf die Beide. »Etwasnochniedagesehenes!« Waldemar liegt in eine unbeneidenswerthe Lage auf den Fussboden; jedoch er will sich nicht verblüffen lassen: »Der Graf da! — Aha! Er kommt ohne Gepäck! Gottshimmeldonnerwetter, wie leicht wär's — und dann! ha, ho! nur gelinde!« Mit dänenschlauer Verstellung bürstet er seine Hosen ab und geht unbeirrt auf den edlen Graf die Hand bietend. Heinrich schweigt finster. Waldemar ladet wie nichts: »Morgen giebt's Schweinsjagd auf Lyö! Au revoir!« Waldemar mit Gefolge ab, nach Margaretha liebäugelnd. Heinrich sich gewaltsam zusammenraffend mit einen vorwürfungsvollen Blick auf die Gattinn. »Herz, mein Herz, warum so traurig« lispelt sie und bedeckt ihn mit heissen Küssen. Eine Postbote liefert einen Brief ab. Heinrich liest und stutzt. »Graf sei auf deinen Hut vor die Dänenkniffe!« Er wiederholt die räthselhaften Silben, dann mit geballter Faust in das Wetter: »Jetzt geht's los!«

(Der Vorhang fällt.)

Zweiter Aufzug.

(Lyö — des Königs Zelt — Nacht.)

Waldemar und Heinrich mit Gefolge am Tafel schmausend. Zechen der Dänen, Besoffenheit, Larm und Hallohs. Ein grosses Buchweitzengrützengefass wird aufgetragen. Die Holsten ekeln sich. Die Dänen jauchzen und werfen ihre gefrässigen Augen in das. Der edle Graf erzählt auf Aufforderung Waldemars von die famose Seeschlacht dicht bei Libanon, wo er mit etliche Mütterpramme das Fünfundfunfziglinieschiffegrossegeschwader der Unglaübigen zerschmetterte und einen Pascha mit Geschwassigkeit den Kopf vom Rumpfe abhauete Der grützenver-

speiste Barbarenkönig schlägt ungemein besoffen in den Tisch, so das die Geschirre rasseln und sagt mit Rohheit, dass der edle Graf ein Lügenhals ist. Heinrich wird schwarz-roth-gelb von Zorn und protestirt: »'s ist eine Prägravation!« [1]) Die Dänen brüllen und schmeissen den Hut in das Wetter. Heinrich und die Holsten schneiden ihre Zähne und verschwinden mit empörter Würdigkeit. Waldemar und Ubbo allein. Besoffene Wachen am Zelteingang sich hinstreckend. Waldemar winkt Ubbo zu bleiben und wischt ihm Was in das Ohr. Ubbo nickt mit höllischen Grinsen und zeigt auf sein Zollmesser. Ab. Waldemar nimmt sich zu den Kopf, er hat Zimmerleute; zu Bett, schnäust das Licht aus. Thierisches Schnarcken. Das Zeltvorhang wird leise zurückgezogen Der edle Graf Heinrich schleicht sich auf die Zähspitzen am Bette; dann, eine silberbeschlagene Pfeife aus seinen Hosen hervorziehend, mit Beschluss: »Hier hilft kein Maulspitzen, es muss gepfiffen sein!« Auf seinen Pfiff erscheinen 4 Vermummten, die Waldemar packen und ihn mit bedachtsamen Schritten in feierlicher Procession wegtragen.

(Der Vorhang fällt.)

Dritter Aufzug.

(Burgzimmer im uralten Schloss Wühlenfels; klein, aber niedlich.)

Margaretha streut feine Wäsche; eine Goldamme wiegt den Saügling und trillert ein Wiegenlied. Der kleine Geert spielt mit ein Schiff auf den Fussboden: »Wenn er gross wird, will er einen flotten-Admiral sein!« Der Thurmwächter blässt in sein Horn; Margaretha: »Was ist das?« und schwebt zum Fenster. Spornenklirren ins Ferne. Die Thüre fliegen empor. Detlev stäubig und mit grossen Schweisstropfen herein. Er schnappt nach das Wetter: »Eine schauderhafte Schlacht ist geliefert, die Inseldänen sind abgesplittet, ihr Heer aufgerissen und ganz Jütland nebst Vendsyssel abgebrannt!« Margaretha verliert die Verfassung: »O Himmel!« Detlev den Schnurrbart streichend: »Ganz ruhig, Madam, da ist nichts in Wegen!« Der Wächter

[1]) Se Side 176, Lin. 7 f. n.

bläst abermals; Detlev zum Fenster. »Der Schlosshof wimmelt von Federbüchse, die Sieger sind da.« Allgemeines Juchhe. Der Saügling, die Grossheit des Augenblicks sich bewusst, springt patriotisch erregt mit Jugendfeuer [1]) aus die Wiege und führt die Amme zum Tanze hinauf. Margaretha verbaust und mutterfreuet sich. Die Thüre abermals empor. Ritter mit Beuteln voll Scheidemünze und eroberten Fahnen herein. Heinrich in die Heimath. Edle Gruppe. Er umschlingt samt und sonders in seinen Armen unter hörbares Schluchzen der Gegenwärtigen. Margaretha krönt sein ehrenwerthes Haupt mit einem für diesen Zufälle vom frischen Loorbeerblättern geflochtenen Kranze; sie wird mit stürmische Liebe umschlungen. Die Fahnen entfalten sich, der Tusch erschallt. Margaretha wird mehrumschlungen. »Sie wollen ewig, ungedeelt tosammen bliewen!« Heinrich wird nass in die Augen und trocknet seine Nase in das Taschentuch. Es pockt auf die Thür. »Herein!« Waldemar in Fesseln. — Erwartungsvolle Pause. — Margaretha auf den Fussboden: »Bei die himmlischen Gemächte! Gnade!« Waldemar brössig: »Er kehrt sich nicht einen Schnaus darum.« Heinrich reist Margaretha auf die Beine und giebt Waldemar die constitutio Waldemariana zum Unterschreiben. Der Saügling mit Gesinnungstüchtigkeit: »Selbständigkeit und Gleichberechtigung, sonst keine Gnade!« Waldemar für sich finster: »Jetzt kneift's!« dann sich besinnend: »Hm—! Lass gehen!« Heinrich Waldemar die Treppe hinableuchtend: »Nehmen sie sich gefälligst in Acht, die Treppe ist neugemalt!« Freudentaumel und stürmischer Kehraus. Gletscherhaftes Schlusstableau mit bengalischer Flamme.

(Der Vorhang fällt.)

---

[1]) Her faldt Orchestret ind med Strauss' bekendte Vals »Jugendfeuer«.

En Omelette

Lystspil i 1 Akt, frit efter det franske

af

X o x

(1863.)

Opført første Gang i Studenterforeningen

23. Februar 1867.

Den franske Unatur paa Sekondtheatrene havde ikke taget nogen Notits af »Château Lafitte«; Halvtredserne og Treserne var de franske Farcers gyldne Tid med saa sprudlende kaade Fremstillere som Chr. Schmidt paa Kasino og Fr. Madsen paa Folketheatret. Vel havde baade Adolph Recke og Erik Bøgh leveret adskillige gode Lokaliseringer af de bedre Farcer, men der blev nok tilbage af sjuskede Bearbejdelser. En saa kræsen Sprogkender som Vilh. Topsøe havde allerede 1863 været paa Post imod dem baade i sine »Københavnske Skizzer« og i den lille Parodi »En Omelette«, der har afluret Genren alle dens parisiske Meningsløsheder og ikke mindre det danske Parleursprog alle dets Uhyrligheder. Den blev optaget i Studenterbladet »Sværmere« allerede i 1863, men blev først opført som Fastelavnskomedie i Foreningen 1867, og den syntes saa at have givet Forfatteren Blod paa Tanden. I alt Fald var det samme Aar, han til Studenterkarnevalet digtede »Kærlighed og Trikiner«, senere omdøbt til »Desværre!« første Gang trykt som Bilag til Axel Sørensens »Studenterkomedien« (1903). Langt senere fik saa ogsaa de Dumas-Sardouske Frasedramer deres »Kærlighed uden Strømper« i Svend Lembckes »Medora«.

Personerne.

Charles Laroche	Hr. Hecquet.
Delphine, hans Kone	Frk. E. F. Koch.
Clementine, hendes Søster	Fru Jerndorff.
Alphonse de Montepin	Hr. Koch.
En Maire	- Conr. Møller.
Et Bud	- Rantzau.

Handlingen foregaar i Paris.

1. Scene.

(Delphines Værelse. Et Aftensbord, hvorpaa et tildækket Fad.)

Delphine. Clementine.

Delphine. Ak, min Clementine, Du tror ikke, hvor jeg har længtes efter denne Aften, hvor jeg har glædet mig til den formedelst den Overraskelse, jeg har beredet Charles, den elskede Charles, der altid er saa god imod mig. Hvor han vil blive lykkelig. (Slaar Hænder og Fødder sammen.)

Clementine. Hvilken er da den Overraskelse, Du har beredet ham?

Delphine. Ja, gæt engang! Den er meget behagelig, jeg siger Dig det.

Clementine. Du gør mig nysgerrig. Hvilken er dog denne behagelige Overraskelse?

Delphine. En Omelette med Hindbærgelée.

Clementine. Min Gud! Der kender jeg igen min Søsters kærlighedsfulde Hjerte, som jeg første Gang erfarede i Kostskolen, da hun delte med mig de Bonbons, hvilke hun havde stjaalet fra Forstanderinden, og jeg fik Straffen.

Delphine (med foldede Hænder). Min Gud! hvor jeg glæder mig til at se ham sætte sig ved Bordet, brede sin Serviet ud, se paa Fadet, spørge, hvad der er deri, tage Laaget af, se Omeletten, den smukke Omelette, spise af den og smaske — oh, min Gud! hvor han smasker, som ingen anden, saa yndigt ... Men tys! hvad er det? Mus? Nej — jo — nej. (En ung Mand, der er faldet ned gennem Kaminen, kommer ud.)

2. Scene.

De forrige. Alphonse de Montepin.

Alphonse (gaar frem i Værelset, puffer de to Damer til Side, der staa lige for ham, men ser dem ikke; siger til sig selv:) Atter en vild Streg! — Jeg, Alphonse de Montepin, er født i den lille By Basis sur Aube i Aaret 1835. Som Barn legede jeg i min Fa-

ders Gaard og plukkede Blomster i hans Have; de duftede saa herligt, Dugperlerne glinsede paa dem. Siden blev jeg Mand, jeg studerede Retsvidenskab ved Universitetet i Sorbonne i to Aar; min Fader døde og efterlod mig intet. Jeg forlod mig paa Amélie, men hun forlod mig for Jules Fébrier, han var rig — (bittert) jeg er fattig! Jeg havde intet andet tilbage end at blive udsvævende. Jeg blev det. Jeg har forført 7 unge Piger og 4 Koner, det er 11 i alt. I Aften, da jeg gik til et Stævnemøde oppe paa Kvisten ved Siden af, kom den unge Kones Mand uventet hjem. Jeg maatte flygte ud paa Taget og faldt gennem en Skorsten ned i denne Kamin. Nu er jeg her. (Ser Damerne.) Ah, god Aften, mine Damer! De forbavses maaske over min uventede Ankomst.

Delphine. Min Herre! Unægtelig har De overrasket os en Smule.

Alphonse. Det smerter mig utroligt, men nu er jeg her.

Delphine. Det er De. Men De maa bort igen. Tænk paa min Ære!

Alphonse (ser paa Bordet). Jeg kan paa min Ære ikke. Jeg er saa sulten. Hør! min unge Mave knurrer, Frue! De ser saa god ud — De ligner min Moder! — De vil ikke nægte mig det.

Delphine (rørt). »Jeg ser god ud«. — Nej, jeg vil ikke nægte Dem det. Spis! men ingen Omelette.

Alphonse (sætter sig ved Bordet). Omelette! — O, her er Omelette . . min Livret, som jeg elsker lidenskabeligt — til Raseri — o, vidste De, hvor jeg elsker Omelette — blot eet Stykke — blot et lille halvt!

Delphine (i indre Kamp). Hvor han ser smuk ud! — Men min Mand, som jeg har givet mit Løfte, og Auguste, som jeg endnu i Gaar tilsvor evig Kærlighed, og Louis, min elskede Louis, have endnu aldrig faaet en saadan Omelette — — Nej, jeg vil ikke. (Højt:) Nej, min Herre!

Alphonse. O, vidste De, hvor dette Nej skærer mig i Hjertet — vidste De blot det . . . jeg er meget ulykkelig; min Fader døde i min tidlige Barndom — jeg har aldrig haft nogen Moder, og De vil gøre mig endnu mere ulykkelig?

Delphine. Skal jeg glemme — Pligt — Troskab — Ære? Ja — jeg kan ikke udholde det længere. Spis! men kun et lille Stykke.

Alphonse. Tak, min Frue!

Clementine. Delphine! Hvad har Du gjort?

Delphine. O ti! dine Bebrejdelser knuse mig, — hvor

jeg angrer! — men det er sidste Gang, jeg sværger det, man saaledes skal forlokke mig.

Alphonse. O, hvor det smagte! Ikke sandt, min Frue, De vil ikke nægte mig endnu et Stykke? Jeg har maattet styrte mig i alle Lasters Malstrøm.

Delphine (med bortvendt Ansigt). Spis! Spis det alt!

Laroche (udenfor). Er Maden færdig? Luk op!

Delphine. Retfærdige Himmel! hvad har jeg gjort! Min Mand! Jeg ubesindige! Min Herre! Forlad mig, jeg beder Dem! (Bedækker Ansigtet med Hænderne.)

Alphonse. Luk Døren af!

Clementine. Umuligt.

Alphonse. Hvorfor?

Clementine. Der er ingen Nøgle.

Alphonce. Jeg gaar bort ad den anden Dør.

Clementine. Der er ingen anden Dør.

Alphonse. Jeg springer ud af Vinduet.

Delphine. Umuligt. Det er fyrgetyve Kilogrammer over en brolagt Gaard.

Alphonse. Men jeg redder Deres Ære.

Delphine. Og de nederste Vinduer ere kittede for Træk.

Alphonse. Saa springer jeg ud af de øverste. (Iler hen til Vinduet. Laroche træder ind.)

3. Scene.

De forrige. Laroche.

Laroche. Gud ske Lov, Bordet er dækket [1]) . . . men hvad? Du har jo spist . . . eller maaske en anden . . . (opdager Alphonse, som er halvt ude af Vinduet) Saaledes, min Frue! De har bedraget mig, Deres Ægtemand. De har en Elsker — og De har (ser i Fadet) givet ham Omelette, som jeg ikke har faaet af Dem, skønt vi have været gifte i fire Dage. Forræderske! (trækker Alphonse i Benene.)

Delphine. Det er for meget.

Alphonse. Min Herre!

Laroche. Min Herre.

Alphonse. Hvorledes?

Laroche. Ikke sandt . . .

Alphonse. De har . . .

Laroche. Og dog . . .

Alphonse. De forstaar . . .

---

[1]) Titelen paa en i den Tid opført fransk Farce.

Laroche. De vil . . .

Alphonse. Jeg vil . . .

Laroche. Jeg kan ikke.

Alphonse. De kan ikke.

Laroche. Paa Ære!

Alphonse. Langtfra —

Laroche. Langtfra ikke [1])! Jeg forstaar Dem. Jeg er beroliget.

Alphonse (til Delphine). Jeg iler bort for aldrig at se Dem mere. (Slaar sig for Panden.) Det er sandt: Nu husker jeg; en gammel Tante har testamenteret mig en Million Francs om Aaret paa den Betingelse, at min Ægteskabskontrakt skal være underskrevet inden en Frist, som er udløbet (ser paa Uhret) om to Timer og 25 Minutter. (Til Delphine:) Vil De være min Kone? Jeg elsker Dem. Om Forladelse! jeg huskede ikke — (til Clementine:) Vil De være min Kone? Jeg elsker Dem.

Clementine. Min Herre! efter et saa kort Bekendtskab —

Alphonse. Jeg tager ikke fejl. Jeg har set Dem etsteds før — jo.

Clementine. Hvorledes? De kender mig?

Alphonse. Erindrer De ikke en Dag i Boulogneskoven; De kørte i Ekvipage med blaa Hat. Hestene blive løbske . . . Kusken formaar ej at standse dem . . . Vognen farer af Sted . . .

Clementine. Jeg læner mig bleg — halv afmægtig tilbage — vis paa at blive knust — da styrter en ung Mand frem — han slaar Hestene til Jorden med eet Slag — standser Vognen — spørger til mit Befindende, kysser min Haand og iler bort.

Alphonse. Det var mig.

Clementine. De! min Redningsmand! Og en Million om Aaret!

---

[1]) Hentyder til en Sprogstrid, der havde været i 1867, om det var korrektest Dansk som Nægtelse at bruge »langtfra« eller (som de ældre Forfattere) »langtfra ikke.« Ad. Rosenkilde resumerer Striden i følgende pudsige Vendinger: »En heftig Sprogstrid er opstaaet mellem »Dagbladet« og »Berl. Tid.« om langtfra eller langtfra ikke. Langtfra lyder Kampraabet i Dgbl., langtfra ikke i Berlingske. Denne Tvist om langtfra eller langtfra ikke ere vi langt fra at finde kedelig men ikke langt fra at betragte som unyttig. Det nærmeste Resultat bliver naturligvis, at der udvikler sig et gensidigt Had til disse Udtryksmaader mellem de kæmpende, saaledes at Dagbladet i lang Tid vil være lige saa langt fra at benytte langtfra ikke, hvor maaske langtfra ikke vilde være det nærmeste, som Berlingske langtfra ikke vil sige langtfra, hvor langt fra ikke er længere fra det rigtige end langtfra.«

Alphonse. Vil De være min Kone!

Laroche (afsides til Clementine). Husker Du i Gaar, da lovede Du evig at elske mig . . .

Clementine (afsides). Det vil jeg ogsaa gøre! (til Alphonse:) Her er min Haand! jeg er Deres.

Alphonse (begejstret). Tak! Min! Jeg iler til Mairen; der er kun en halv Time tilbage, og Kontrakten skal først skrives. — Alt er forgæves!

Clementine. Berolige Dem, min Alphonse! Jeg har altid en Ægteskabskontrakt liggende færdig i mit Chatol. Den skal blot udfyldes.

Alphonse. Engel i Uskyld og Renhed! Men Mairen maa dog hentes; der er kun eet Minut tilbage, og han bor en Fjerdingvej herfra. Jeg ulykkelige! Alt er tabt! En Maire! En Maire! Min Kone for en Maire!

(Det banker paa Døren. Mairen træder ind.)

4. Scene.

De forrige. Mairen.

Alphonse. Hvor belejligt, Hr. Maire! Denne unge Pige og jeg ville ægte hinanden, vi ville straks underskrive Kontrakten.

Mairen. Er det nødvendigt at haste saa meget med Brylluppet?

Laroche. Ja, aldeles nødvendigt. (De underskrive.) Men min Omelette, min Omelette! o, hvor skal jeg faa en Omelette fra; min Omelette er borte, min kære Omelette! (Bedækker Ansigtet med Hænderne; Alphonse nærmer sig hans Kone, kysser skjult hendes Haand og faar hendes Lommetørklæde. Mairen gør det samme ved Clementine. Det banker. Et Bud træder ind.)

Budet. Hr. Ponsard i Stueetagen beder Hr. Laroche gøre ham den Fornøjelse at smage denne Omelette, som hans Frue har tillavet. (Giver afsides Delphine et Brev:) Fra Hr. Ponsard! De forstaar!

Laroche. Hvad siger De? En Omelette? Og tilberedt af Madame Ponsards Hænder, (sagte) min elskede Claires lilliehvide Hænder, som jeg har bedækket med utallige Kys. Min Gud! hvilken Omelette!

Tæppet falder.

ΟΙ ΙΔΙΩΤΑΙ

(Privatmændene)

Opført første Gang paa »Théatre international«

den 16de November 1867.

Af Carl Møllers »Fra Studenterdagene« (S. 17 ff.) hidsættes:

Som en værdig Pendant til Arthur Abrahams bør et andet Medlem, Niels Engberg, nu ansat ved Telegrafvæsenet, fremhæves. Der kunde ikke godt være større Forskel paa to Komikeres Maade at virke paa. Den første var alsidig, springsk, støjende saavel i Taler som i Lader, den anden var stilfærdig, tør — man kunde næsten fristes til at sige træet, i det mindste havde hans Stemme en egen gnaven Lyd, der dog ikke skadede det komiske Indtryk, tværtimod! — og saa havde han kun een Streng paa sin Bue, hvilken man kunde fristes til at kalde den filologiske Streng Han var nemlig en meget dygtig Filolog og dyrkede navnlig det græske Sprog, og det var heraf, han benyttede sig.

En Fastelavns Mandag præsenterede han sig i Underbenklæder, en meget lang, sid Natskjorte, en stor, blød Grundtvigianerhat og en flagrende Hørparyk, og dertil gik han med en svær Knortekæp i Haanden og bar et Par meget skævtsiddende Sølvbriller paa en uformelig Papnæse. Dette, paastod han, var en korrekt Gengivelse af det Kostume, hvori Herodot i Oldtiden havde vandret om her paa Jorden, og saa talte han hele Aftenen Græsk — til Held for os var han saa venlig at oversætte det paa Dansk ɔ: det dengang ikke ugængse Skolemester-Dansk, som f. E.: »Grinende i hvilken Henseende sidder Du der?« i Stedet for det nok saa naturlige: »Hvad sidder Du der og griner af?«

Han gjorde saa megen Lykke i denne Rolle, at han siden den Aften mellem os kun kaldtes Herodot, og et Par Aar senere skrev han til en eller anden Fest en dramatisk Pièce »*Οἱ ἰδιῶται* (Privatmændene)« paa et højst ejendommeligt, meget morsomt Græsk-Dansk, hvilket udmærkede sig ved en højst drastisk, illustrerende Forstaaelighed.

Τα του δραματος προσωπα.

Σωπατηρ, γερων.
Μετα, γραυς.
Λᾶς, θεραπων
Ιων, νεανιας.
Πετρα, γυνη.
Χορος ἰδιωτων.

Ιων. *Οἱσι τοισι τουτοισι ουδεν τοισι ω φιλτατη γυνη.*

Πετρα (kommer flyvende). *ω Ιων παρα σε ειμι.*

Ιων. *ω φιλε μοι, δος εμοι φιλιαν ω φιλτατη ἑταιρη.* (De næbbes.)

Πετρα. } *ω . . . ὗς!* (De løbe.)
Ιων. }

Σωπατηρ. *Λᾶς! Λᾶς! Λᾶς!* (*Λᾶς* kommer) *ω δεινε, αψ! εσθιω εδομαι εδηδοκα* Aorist *εφαγον — αψ! ραψ!*

Λᾶς (skutter sig). *οὗτοι.*

Σωπατηρ. *κοπις εφη δωλιε θηρ.*

Λᾶς (klør sig). *ἤδε τοι* (sætter og dækker et Bord.)

Σωπατηρ. *προς ἐγχελυς φυρτοι λαμπηροι!*

Λᾶς. *ὄψομαι* (bringer et Lys og tænder det.)

Σωπατηρ. *βουλη μοι δυνετοι ποτε πορευεν* (sætter sig) *ω . . . σφαλεσθαι* (liberer) *τῳ Διονυσῳ! ονειαρ ονειαρ οδυρεσθαι . . . στηρ! Λᾶς! σναψιν πικρην αψ! ὥστε . . .* (til Choret) *χωρευε!*

α. [1])

Χορος. *οδυρ-οδυρεσθαι και ἀνεσθαι*
νοσφιν κωλουεσθαι
ενκαυε κατεσθαι
σωρευεσθαι φυλασσεν
εκπινε χαλεβασσεν
ω δινγε λινγε λινγ
ω δινγε λινγε λινγ
ω δινγε λινγε λινγ.

Σωπ. *Ουδαμῶς!* (Choret vender sig.)

β.

Χορος. *Καλκουν, καλκουν και ἐπιμιξεσθαι*
μακρωνες ἐνεσθαι
ἐφ᾽οι τετρανεσθαι
καμινεια ἀνεμασσεν
εκπινε χαλεβασσεν
ω δινγε λινγε λινγ
ω δινγε — —
— — — —

Σωπατηρ. *Βαλλε Λᾶς —* (*Λᾶς* kommer, helst med en Balle) *ανεβην — κατεβην* (putter disse Ben i Ballen.)

(Skændescene.)

Μετα (kommer farende). *ποιτε ποιτε ὦλεσεν κορεννεσω σκιδνημι λορδομενος.*

Σωπατηρ. *εἶλη πιστευε πιστις μοι κομοι —*

Μετα. *μιξε μιξε ποττεν διαρρη.*

Σωπατηρ. *Τραπελους, διαρρευσομαι μακρωνες λίνε.*

Μετα. *Φης! — ποττεν γε ποτεν λεγε μιμωσις.*

---

[1]) Choret er lagt under den dengang meget populære Vise »En Negerindes Stamtavle«, af W. Rantzau. Begyndelsen af Omkvædet var:
Aa tingelingeling for Massa;
drik ud af Kalebassa.

Σωπ. υρευλεται — Λᾶς! ἐσχε!

Λᾶς (bringer, skuttende sig, en Æske). *οὐτοι ἥδε τοι.*

Σωπ. (tager en Hat op af Æsken). *πορευσομαι.*

Μετα. μιμρε, ἐσταλκα (løber ind.)

Σωπ. Λᾶς! σκοτοι!

Λᾶς (bringende Skotøj). *λοῦσεν πορευομαι.*

Σωπ. (tagende Skoene paa). *Τον δ' απαμειβομενος προσεφη πολυμητις Οδυσσευς . . . τραπελους . . . δωλιε θηρ ὡς ἐφατ'! γριπομενος ὁμέν δε γε τοι αρα πως πελασσεν ἀνδρα μοι ἐννεπε μουσα πολυτροπον ὁς μαλα πολλα — ενεβαλλε.*

Μετα (styrter ind og griber ham i Brystet). *δυνη! δυνη!*

Σωπ. ω φευ, φευ, ἐγω δυστηνε μιαυω, μιαυω, μιαυω . . . ω κυντερε γαστηρ! μιαυ . . .

Μετα. κλυστηρ . . .! κομοι εφ' ὁι ποί!

Σωπ. οδυρεσθαι, πορευεν σῳ ενεβλην τας ναῦς!

Μετα. φως! (sparker ham ind, *Λᾶς* efter med en Sprøjte.)

Σωπ. ενεβην — φευ! φευ! (jages ud.)

Ιων (komme) *ω φιλτατη περιστερα.*

Πετρα (hoppende.) *ω Ιων εμοι γε ποτεν.*

(De sætte sig i tavs Omfavnelse.)

Ιων. βραχυς.

Πετρα. τρῆχυς.

Χορος [1]). *Ω δυστηνε λεγε μιμωσις*
ω διδασκε ἐνεβην
φιλε ἰδεν ηκλη δωσις
φευ γε ποττεν την πικρην
μιανε μιανε μιαυομαι
ὑλη ὑλη ὑλεται.

Σωπατηρ. οὐδαμως! (Choret gør den befalede Drejning) *και χιλιαν* (ser de elskende) *πιε λεγε λαιλαψ ἀψ ραψ ρίψ κραζω* (gribende Damen i Brystet) *παγη νοῦς τραπετοι* (gribende Herren) *καλε μοι!*

Ιων (synkende paa Knæ) *μυρε μοι ω πατερ.*

Σωπ. ἀποκαιεν τρισσε.

Πετρα. σκιδναμενοισι.

Σωπ. ἄμμε πλοῦς χευε, γε μην τα σχῃ.

Ιων. ἥσθην.

Πετρα. αλληλους.

Σωπ. ὗς . . . ἐν θρησκῳ.

Μετα (flyver ind og omfavner de to elskende) *παιδεραομαι.*

Σωπατηρ (tager et Kort op af Lommen). *τρεφθω.*

Μετα (ligeledes). *σπαρτω!*

Σωπατηρ (igen). *ποντῳ!*

Μετα (ligeledes). *βαστα!*

---

[1]) Melodi: Peter Schütt i Barndomsalder.

Den trekantede

Farce med Sang i 1 Akt

af

Vill. Faber.

Opført første Gang i Studenterforeningen

d. 14. December 1867.

Efter at Hostrup var blevet Præst, Wengel og Voltelen var døde og Mantzius og Zinck var blevet stærkere beslaglagte af deres Skuespillergerning, havde det en lille Tid været Joh. Helms, Vilh. Rode, Knud Vallø, en Gang imellem bistaaede af Chr. Richardt og Vilh. Topsøe eller af Sigvald Spandet og E. F. Koch, der havde fortsat Studenterkomediens Traditioner. Med »Den trekantede« er vi naaet til en ny Kreds af Forfattere, som gav hele Livet i Studenterforeningen fra Midten af Treserne til Slutningen af Halvfjerdserne et ejendommeligt Præg. De havde i Følelsen af Samhørighed stiftet en fri Forening, som de kaldte »Dyrekredsen« — ikke helt korrekt, for saa vidt som den kun talte ni Medlemmer, men de skal have den Ros, at de fyldte for tolv. De selv havde søgt at bøde paa Fejlregningen ved i deres første Møde at vedtage, at der kun var 9 Maaneder i Aaret; de var selvfølgelig for beskedne til at gribe til den første Forklaring og valgte med ungdommelig titanisk Trods den flotte Udvej at vælte Almanakken i Stedet for. De ni Medlemmer med deres tilsvarende heraldiske Tegn var:

Arthur Abruhams — Skorpionen,
Oscar Arlaud — Skytten,
Otto Borchsenius — Stenbukken,
Villiam Faber — Vandmanden,
Peter Hansen — Fiskene,
Pietro Krohn — Vædderen,
Carl Møller — Tyren,
Conrad Møller — Tvillingerne,
Rasmus Strøm — Krebsen.

Det ejendommelige ved det Humør, der straalede ud fra denne himmelglade Kreds, var dets Umiddelbarhed; der var i alt Fald ikke nogen Anstrengthed at mærke, alt kom sprudlende, boblende, boltrende i de fuldeste Kaskader; man havde som en Følelse af Uudtømmelighed; det ene Paafund dristigere, pudsigere, uimodstaaeligere end det andet tog næsten Vejret fra Publikum ved Komedierne, Karnevalerne og Efteraarsfesterne. To af Kredsen har i Memoireform søgt at fastholde nogle af disse Dages flygtige Minder; af dem er ubetinget Arthur Abrahams' Erindringer baade de i sig selv morsomste og de vittigst gengivne; det kan ikke nægtes, at Carl Møllers netop har faaet et vist anstrengt Præg, og at Gengivelsen er uendelig bred og langtfra morsom; men han skrev den ogsaa paa sin sidste Tid, da han tydeligt var træt og hans oprindelig frodige Komik var stivnet i Manér. Et sympathetisk Billede af »Dyrekredsens« Virksomhed er givet af Chr. Gulmann i en Feuilleton i

»Nationaltidende« i Anledning af Carl Møllers Død i 1898; adskilligt af hvad her siges turde være for godt til at friste Avisartiklernes triste Skæbne at glemmes med Døgnet:

»Med Carl Møller ligesom gravlægges et karakteristisk og højst elskværdigt Stykke Københavnerliv.

Egentlig hørte det hjemme i Studenterforeningen, der paa saa mange Maader har spillet en Rolle i dette Aarhundredes Danmarkshistorie.

Studenten fra Midten af Treserne og gennem Halvfjerdserne havde væsentlig et andet Fysiognomi end den ideale hostrupske Yngling. Der var jo sket saa meget siden. Skandinavismen havde faaet sit Grundskud. Friheden skinnede ikke med saa magisk en Glans længer, efter at man havde set den paa nærmere Hold. Den danske Student svor ikke længer saa ubetinget til Ideens Fane. Bevares, det var der endnu altsammen ved festlige Lejligheder. Man sled kun ikke paa det til daglig.

I Stedet blev Studenterhumøret det Fællesmærke, man samlede sig om. Naturligvis havde det været kendt og skattet ogsaa tidligere, men for en stor Del havde man brugt det polemisk eller idealiseret det. Nu værdsættes det næsten som Maal og Kunst.

Og virkelig staar der et straalende Humør, en festlig, kaad og løssluppen Munterhed fra disse Sange og Komedier og Festarrangementer, saadan som Carl Møller og flere af de andre have fortalt os om dem. Mod disse Karnevalers og Fastelavnsløjers og Efteraarsfesters frodige Lystighed føles det tidligere Studenterliv næsten højtidelig himmelblaat og de senere Tiders trivielt hverdagsgraat.

Det var endnu Punschesoldets gyldne Dage, og der var virkelig et kammeratligt Sammenhold om den dampende Kumme. Nu er Punschen gaaet af Mode; den var ikke god nok længer. I Stedet er det nu Bajeren eller Whisky og Vand, og Studenterlivet —?

Der var noget smittende ved dette Studenterhumør. Det bredte sig i de Bourgeoisilag, hvor Studenterforeningens faste Stamme havde hjemme. Kunstnerne og Skuespillerne, med hvem man altid holdt et vist Kammeratskab, gled uvilkaarlig ind i samme Tone, som beundredes og efterlignedes. Den faldt nu engang sammen med den Tids Københavneres Temperament og Smag.

I det Aar 98 vil man vist her i Staden trække paa Skulderen ad Løjerne fra den Tid, eller vi ville slet ikke forstaa dem. Mange af Carl Møllers Fortællinger synes os nu forbavsende lidt morsomme. Det kommer simpelthen af, at vi aldeles ikke vilde være i Stand til at more os paa den Maade. De morede sig, vi forlange at mores, — og vi stille stadig Fordringerne større.

Der er et Ord, som stadig har en vis Hævd, det er »Tivoli-Humøret.«

I Virkeligheden eksisterer det ikke længer, og Tivoli giver nu sine Overskudsprocenter paa ganske andre Konti. Det er næsten ikke engang muligt at forklare os, hvori dets egentlige Kærne var. Disse pudsige Indfald, disse somme Tider ret haandfaste Løjer, denne glade Vrøvlevornhed savne vi fuldkomment og ganske Sindets ufordærvede Modtagelighed til at glæde os ved.

Næsten altid var Løjerne yderst harmløse og Vittigheden af en langt mindre personlig Natur, end det senere er blevet moderne. Blev der ogsaa nu og da drevet Gæk med et Menneske, saarede man i hvert Tilfælde sjælden dybt Branderen, som da var højst moderne, anrettede sjælden større Skade.

Siden have vi faaet den lille Esmannske Giftighed og Revuernes fagmæssige Personlighed. Er det et Fremskridt i visse Henseender, saa har Humøret lidt derved.

Lad ogsaa være, at adskilligt af deres Morskab nu er os uforstaaelig. Mon vore Efterfølgere saa bedre ville goutere Omkvædene »Vil Du væk med din Harmonika!« eller »Den er forholdsvis temmelig go'«. —«

Underligt er det, som Tiderne skifter og meget kommer igen, ofte i de samme Former. Ved disse Ord af Gulmann vil mangen en maaske mindes Frederik Palmers Klage i »Ekstremerne«, over at den gamle gemytrige Rahbekske Tid var skrinlagt: »Det er vel sandt, at den mangler noget, ja noget meget vigtigt, som den nuværende besidder, men den ejer ogsaa noget vigtigt, som denne ofte mangler, noget, jeg vil kalde Glæde over Livet, noget inderlig fornøjet, blødhjertet, frit, aabenhjertigt, jeg kan ikke forklare det, noget, som f. Eks. hersker i Rahbeks Drikkeviser, disse Mestersange, som sprudle af Vid, Lune og Lystighed.« — Maaske bringer engang igen en Verdensstemnings Bølge en lignende Umiddelbarhedens Livsglæde tilbage i Stedet for de trætte Mænds Weltschmerz, der nu fælder nedsættende Domme over Tresernes og Halvfjerdsernes Studenterliv og dets formentlige Mangel paa Alvor. At der var Alvor i de unge dengang, derom vidner da, hvad ogsaa Gulman minder om, den Omstændighed, at adskillige af de lystigste »er Folk, der alligevel har naaet en vis Position her i vort lille Land«. Heller ikke var de dengang Klowner, hvis hele raison d'être var Gøgl; ofte udsprang Intensiteten i deres Livsglæde vel netop af den gode Bevidsthed om en dygtig og solid tilendebragt Dagsgerning; hvad siger ikke Hr. Kobbersmedemester Schmidt i »Genboerne«: »for det er kuns dem, som arbejder, der veed, hvad Hvilen duer til, og naar man er rigtig foraset, saa skønner man først rigtig paa, hvordan Punschen smager.« —

De to første af »Dyrekredsen,« der traadte ind paa Arenaen næsten samtidigt og siden ligefrem kom til at danne en fast Dobbeltstjerne, som kunde have berettiget dem til »Tvillingernes« Mærke, var Villiam Faber med »Den trekantede« i December 1867 og Carl Møller med »De forlovede« den 29de Februar 1868. Men omtrent samtidigt begyndte der dritte im Bunde, Conrad Møller, sin stilfærdige Virksomhed som Festarrangør og sin alle de andre overstraalende Visedigtning.

Otto Borchsenius har i »Hjemlige Interiører« sat Vennem Villiam Faber et smukt Minde og har vist, hvorledes det Hjem, han gik ud fra, paa een Gang virkede ansporende og hemmende, for saa vidt som det kunde være vanskeligt nok for Sønnen at naa, end sige overstraale Faderens rige Lune og fuldendt naturlige Form. Letheden ved at forme sit Udtryk er nu aabenbart en Arv fra Faderen, og det var da ganske naturligt, at han meget snart efter at være blevet Student blev blandt de ydende. De første Salskomedier, han skrev, blev aldrig trykt, hvad der er saa meget mærkeligere for den førstes, »Den trekantedes« Vedkommende, som denne blev opført paa Folketheatret. Den næste, »Det Allerhelligste, utilgivelig Kaadhed i 1 Akt«, var maaske ogsaa noget for dristig til at trykkes. De fleste af hans og Carl Møllers Fællesarbejder foreligger derimod trykte og har gjort saa megen Lykke, at Samlingen »Af Peter Sørensens Efterladenskaber« allerede har været udsolgt i flere Aar.

Men allerede »Den trekantede«, hans første Penneprøve, viste afgjort Talent for det dramatiske. Der er ikke mange Debutarbejder med saa godt tilrettelagte Karakterer, saa naturligt slynget Scenegang og saa

behændigt benyttede Forvekslingsmuligheder. Og i Behandlingen af Sangene var han allerede dengang saa godt som udlært gennem mangeaarig Kappestrid i Hjemmet med en saa musikalsk Versifikator som Faderen. Det blev da ogsaa en afgjort Succes blandt Kammeraterne, hvortil vel ogsaa bidrog den mesterlige Udførelse af de to Hovedroller Kaptajnen og Naalemagerdrengen ved Carl Møller og Arthur Abrahams. Et Par Aar efter opførtes Stykket paa Folketheatret sammen med hans københavnske Lystspil »Landliv«; da havde han lagt nye Aktualiteter ind i den morsomme Revuevise. Baade de gamle og de nye Vers fortjener at bevares for deres Slagfærdighed, og vi meddeler dem derfor begge. Gjorde han sig end her lystig over mangt og meget, skete dog intet i en saarende Form men med et Barns glade Overgivenhed. Det barnlige vedblev at være over ham lige til hans tidlige Død, og Vennen Borchsenius skriver derom i sit Mindeord: »Det blev sagt ved hans Grav, at han ingen Fjender havde. For mangen en anden vilde disse Ord ingen Ros være, men Villiam Faber tjente de til Ære. Selv hans mest løsslupne Vid havde sjældent nogen stikkende Braad, og han gik stille og fordringsløs sin Gang igennem Verden. Langt ringere Begavelse end hans har før gjort Spræl og krævet Plads baade i Livet og i Litteraturen.«

Den trekantede.

Personerne.

Saaby, Naalemagermester og Kaptajn ved Borgervæbningen	Hr. Carl Møller.
Emilie, hans Datter	Frk. Vincent.
Peter, Naalemagerdreng	Hr. Arthur Abrahams.
Okkerberg, Spillelærer	- N. Engberg.
Nicolai Ørtoft, Student	- Dorph Petersen.

Handlingen foregaar i Saabys Lejlighed.

(Dagligstue hos Saaby. I Baggrunden Døre, af hvilke den til højre fører ud til Gangen, den anden til Pulterkammeret. I Forgrunden til venstre et Bord, hvorpaa en Lampe, Bøger og Sytøj; under Bordet en Papirskurv; ved Væggen til venstre en Kommode, hvorpaa Vandkaraffel og Glas; ved Væggen til højre et Klaver. Paa Væggen i Baggrunden kan der for at antydè Saabys Stilling i Samfundet være ophængt større og mindre Fuglebure.)

1. Scene.

Peter (alene).

(I Færd med at søge rundt omkring i alle Værelsets Kroge).

(Mel.: Lad dadle Kvinderne hvo vil.)

Nej, Fanden ta'e mig, om jeg veed,
hvad der af det Papir er blevet;
paa alt har jeg vendt op og ned
og alting set — kun ikke Brevet.
Dog, Skuffen har jeg glemt, jeg Svin,
der tror jeg vist, det er; hvad gælder?
(leder) Nu har vi det — naa, sikke Grin —
der er det — ikke heller!

Men i Kommoden? — Heller ej!
Og under Bordet? — Ej en Smule!
Nu er jeg ked af denne Leg,
det vil min Sanden ej jeg skjule.
Jeg ikke mer nu lede kan,
af Træthed Fødderne de snerre,
tilsidst faar jeg nok Ledevand —
og saa bli'r den jo værre!

Ja, var jeg blot saa lærd som han,
Professoren, min store Navne,[1])
ja, var jeg blot saa pæn en Mand,
det muligen mig kunde gavne;
thi Peder Hjort han alting veed,
og for honnet at kunne leve
han siger andre Folk Besked
om andre Folkses Breve.

---

[1]) Professor Peder Hjort havde fornylig vakt almindelig Indignation ved Udgivelsen af »Udvalg af Breve fra Mænd og Qvinder til P. Hj.«, hvori han havde aftrykt Breve, der var kompromitterende og saarende for endnu dalevende Personer. Bogens Forlægger, F. Hegel, havde endogsaa følt sig foranlediget til at fralægge sig ethvert Ansvar og bl. a erklære, at han forud for Bogens Udgivelse havde anmodet P. Hjort om at indhente vedkommende Brevskrivers Samtykke eller, for saa vidt de var døde, deres Familiers. C. Hauch nedlagde bl. a en energisk Protest for sine Breves Vedkommende; han havde givet Tilladelse til Aftrykningen af 7; Hjort optog henved 90.

Næ, nu er det nok bedst at holde Fyraften. Rigtignok har jeg lovet Frøkenen ganske bestemt at skaffe Brevet, inden Kaptajnen kom hjem, men man er da ikke mere end et — Død og Pine! Det skulde da vel aldrig være i Papirskurven? (Roder i Papirskurven.) Breve er her nok af, saa det var ikke saa underligt, om et af dem var det rette. Evig forsoren! nu har jeg det: vi kan jo klistre et af disse Breve sammen igen og sige til Kaptajnen, at det var det, der kom i Gaar Aftes. Den Idé var ikke daarlig. Det eneste, jeg er bange for, er, at Frøkenen ikke synes om det; hun er nu saa frygtelig samvittighedsfuld. Næ, det gaar ikke. Hør, Peter, det skulde da vel aldrig være ude i Pulterkammeret, hvor den trekantede Hat blev sat ind? Man kan jo altid probere; saa kan vi med det samme smage paa Kaptajnens Portvin. Det er nu ogsaa en af hans Ideer at have Vinkælder i Pulterkammeret. (Det ringer.) Naa, saa blev der ingenting af det Frokostgilde. Det er da godt, at der ingen er inviteret, saa behøver man da ikke at sende Afbud. (Lukker op.) Vær saa artig! kom kun indenfor; men De maa gerne være saa artig at tørre Deres Fødder af paa Maatten. Vær saa artig! gener Dem ikke, den er til det samme!

2. Scene.

Nicolai. Ørtoft. Peter.

Nicolai. God Morgen! er — Nej hvad ser jeg: det er jo min Værtindes Søn, min gamle Ven Peter!

Peter. Nej se god Morgen, Hr. Ørtoft! det glæder mig at se Dem.

Nicolai. Ja og mig ikke mindre at se Dig; naa saa Du er altsaa i Lære hos Hr. Saaby, det anede jeg ikke.

Peter. Saa De er altsaa ikke kommet herop for min Skyld, Hr. Ørtoft?

Nicolai. Nej, det er jeg egentlig heller ikke.

Peter. Ja, for Kaptajnen er ikke hjemme.

Nicolai. Ja, men Frøkenen er da hjemme?

Peter. Ja vel er hun det, men hun er ikke saadan at faa i Tale.

Nicolai. Ikke det? Tror Du dog ikke, det kunde udvirkes ved din indflydelsesrige Hjælp, naar Du i Forvejen var opmuntret med et Par Drikkeskillinger? (Giver ham Penge.)

Peter. Ja, det skulde da være det eneste, som jeg er bange for, Hr. Ørtoft, at De overvurderer min Indflydelse.

Nicolai. Nej ingenlunde, Peter! saadan en Naalemagerdreng som Du vokser ikke paa Træerne.

Peter. Det maatte da være paa Naaletræer, Hr. Ørtoft. — Nu skal jeg for Resten straks melde Dem.

Nicolai. Nej, vent lidt! Du maa sige til Frøkenen, at det er hendes Spillelærer, der venter paa hende

Peter. Jamen det er det jo ikke, for det er jo Hr. Okkerberg, der spiller Klaver med Frøkenen.

Nicolai. Dumrian! Kan Du ikke begribe, at det er nogle Løjer, jeg har for?

Peter. Naa saa De vil gøre Løjer? Ja saa er jeg med. Naar der blot er lidt Grin med i Spillet, saa kan De faa mig til at gøre hvad Fanden det skal være.

3. Scene.

Nicolai (alene).

Nicolai. Her er altsaa de hellige Steder, hvori hun færdes; og se: der ligger hendes Sytøj; her maa hun altsaa have siddet for ganske nylig. Lad os se, hvad det er, hun syr paa. (Gør et Skridt hen imod Bordet.) Nej stop! man maa være diskret. Der ligger hendes Bøger, og der er hendes Klaver. Gid Fanden havde det Klaver! det vil blive en rædsom Prostitution, naar jeg skal til at informere, jeg, der ikke har det ringeste Begreb om Noder eller om Takt. Takt har jeg i det mindste ikke meget af, ellers havde jeg ikke vovet mig indenfor denne Dørtærskel. Ja rigtig vel befinder jeg mig nu ikke; det er, ligesom jeg stod paa Naale — men Herregud, jeg er jo ogsaa i et Naalehus. — Af alle mine gale Streger er denne da ogsaa den værste, saaledes vil Folk ræsonnere. Jeg synes nu, det er det fornuftigste, jeg nogen Sinde har gjort. For Pokker! hvad hjælper det ogsaa at gaa og sværme i Maaneskin? Den, som vil vinde, maa vove; og hvad vover jeg saa egentlig? Ja, jeg kan jo rigtignok komme et Par Aar i Forbedringshuset for at have skrevet en andens Navn efter, men det var jo den eneste Maade, paa hvilken jeg kunde faa Adgang her til Huset. Og selv om det skulde gaa galt, saa faar jeg dog at vide, om hun har nogen Godhed for mig eller ikke; og saa kan jeg som Forbedringshuskandidat trøste mig med, at jeg ikke har ladet Skæbnen gaa sin skæve Gang, men i det mindste gjort mit til for at blive et lykkeligt Menneske. — Men naar hun nu kommer ind ad den Dør der, hvad saa? Var det ikke for Skams Skyld, tror jeg næsten, jeg stak af igen. Føj, Nicolai! Det er Dig uværdigt at tale saaledes! Du elsker Emilie, og Du elsker hende ærligt og oprigtigt; og naar Du har Udsigt til at vinde

en saadan Piges Kærlighed, skal Du saa vige tilbage? Nej, jeg bliver, jeg bliver — ja, jeg bliver sgu nødt dertil, for der kommer min Elev.

4. Scene

Nicolai. Emilie.

Emilie. Min Gud! er det Dem?

Nicolai. De bliver forskrækket for mig, Frøken?

Emilie. Ja det har jeg da ved Gud ogsaa Grund til; der blev sagt mig, at min Spillelærer var her.

Nicolai. Ja, det er han ogsaa.

Emilie. Hvor da?

Nicolai. Her; jeg skal sige Dem, jeg er nu en overordentlig god Ven af Hr. Okkerberg, og han har anmodet mig om at besørge denne Time for ham, da han ikke befinder sig fuldkommen vel.

Emilie. Nej det var da uhyre morsomt!

Nicolai. Hvilket? At Okkerberg er daarlig?

Emilie. Nej vist, at De spiller Klaver; det vidste jeg slet ikke.

Nicolai. Jo, jeg spiller udmærket Klaver.

Emilie. Hr. Okkerbergs Sygdom er da ikke farlig?

Nicolai. Aa nej, det er kun lidt Gigt i den højre Albue.

Emilie (som er gaaet hen ved Klaveret). Har han da ikke haft dem før?

Nicolai. Hvad for nogle?

Emilie. Mæslingerne.

Nicolai. Nej, han har ikke.

Emilie (vendende sig om). Er det nu Gigt eller Mæslinger, han har?

Nicolai (afsides). Av! (Højt.) Ja det er vistnok en Blanding af begge. Jeg maa oprigtigt talt tilstaa, at jeg ikke rigtig ved, hvad han fejler, men syg er han, Frøken Emilie, gruelig syg, og han bad mig hilse Dem saa mange mange Gange og bede Dem tage til Takke med mig.

Emilie. Ja det faar jeg vel; men først maa De spille et lille Stykke for mig, for at jeg kan se, hvor dygtig De er.

Nicolai. Ja, jeg er noget kold om Hænderne, saa jeg vil helst vente til siden.

Emilie. Saa De gør Dem kostbar? Ja, jeg forsikrer Dem, at, spiller De ikke for mig, saa gaar jeg min Vej.

Nicolai. Ja saa maa jeg jo finde mig i min Skæbne.

(Sætter sig ved Kløveret.) Hvilket Stykke ønsker De; vil De ha'e den af Mozart eller af Beethowen?

Emilie. Det vil jeg overlade til Dem selv.

Nicolai (afsides). Aa, jeg arme Menneske! (Rejser sig.) Frøken! Barmhjertighed! Hvor kan De dog have Hjerte til at pine mig længere? De veed dog nok, at jeg ikke kan rigtigt med dette her Musik. De smiler, — Bravo! De er ikke vred paa mig?

Emilie. Jo, det ved Gud jeg er; jeg maa sige, det er meget uforskammet af Dem at holde den skikkelige Okkerberg for Nar.

Nicolai. Sødeste Frøken! jeg kan se paa Dem, at De ikke længer er vred paa mig; naar De vidste, hvad jeg har lidt og stridt for at komme til at tale med Dem, vilde De — ja jeg veed ikke, hvad De saa vilde gøre.

Emilie. Har De da saa meget at tale med mig om?

Nicolai. Ja, nu skal De blot høre:

(Mel.: Vil Du se disse tre.)

Ja, saa kækt
og saa frækt
har jeg vovet mig hid
for at aabne mit Hjerte for Dem.

Emilie. Ja saa?

Nicolai. Jo, jo, jo,
De kan tro,
det har kostet mig Flid
o saa vær da nu ikke for slem!
Er De grusom, De veed ikke, hvad der kan ske.
Lad mig sige Dem alt, lad mig — ja, lad mig se —
Nej, nej, nej, —

Emilie. Hvorfor ej?

Nicolai For De veed det jo alt:
De har indtaget mig med Gevalt.

Bliv ej vred!
slaa ej ned
Deres lysende Blik!
Lad det lyse og straale for mig, —
aa, hva'!
Tro De blot,
jeg veed godt,
at det ikke er Skik,
at man vandrer den korteste Vej.
Man skal smægte og sukke og tigge sin Brud,
man skal skrabe og bukke, se rørende ud —
Sig mig da:
vil De ha'e,
det skal saadan gaa til?
De kan faa det, hvorledes De vil.

Emilie. Nej, for Guds Skyld! lad blot være, saa vil jeg før —

Nicolai. Hvad siger De!

Emilie — saa vil jeg før give mig straks.

Nicolai. Nej, hvad hører jeg! Ja lad os saa straks begynde paa Livets Galopade. (Danser rundt med hende.)

Emilie (river sig løs). Men er De da rent tosset, Menneske! Hvad tror De, Hr. Okkerberg vilde sige, naar han saa, hvorledes De bærer Dem ad med at informere?

Nicolai. Ja det skal jeg ikke kunne sige, da jeg ikke har den Fornøjelse at kende Hr. Okkerberg.

Emilie. Hvad behager? kender De ham ikke! Men hvorledes kan De da komme her i hans Sted?

Nicolai. Jo, jeg har skrevet ham til i dit Sted, min Engel, og fortalt, at Du var syg.

Emilie. Naa, det var jo smukt! det skulde jeg blot have vidst i Forvejen, saa havde Du ikke faaet mig saa let.

Nicolai (tager hende om Livet). Men nu har jeg Dig og besegler herved Pagten med et Kys paa dine Rosenlæber. (vil kysse hende.)

Emilie. Nej, vist ikke! husk paa, at Du ikke maa blive sentimental.

Nicolai. Men Herregud —

5. Scene.

Nicolai. Emilie. Peter

(som ubemærket af de andre er kommet ind i Slutningen af forrige Scene.)

Peter. Naa, den var jo ren; sikken en Spillelærer! De holder nok mest af at spille paa Mundharmonika, Hr. Ørtoft.

Nicolai. Højstærede Hr. Peter! Maa jeg have den Ære at præsentere Dig min Forlovede, Frk. Emilie Saaby.

Peter. Naa, det kan jeg sgu li'e! Maa jeg gratulere! Det var dejligt, for naar nu Kaptajnen kommer hjem, faar han nok andet at tænke paa end det forbandede Brev.

Emilie. Har Du da ikke fundet det endnu, Peter?

Peter. Nej, det var netop det, jeg kom ned for at fortælle Frøkenen, da jeg var saa uheldig at forstyrre Dem.

Nicolai. Er det et Naalebrev, der er blevet borte for Dig, Peter?

Peter. Aa, De skal nu altid være saa vittig!

Nicolai. Hvad er det da for et Brev? Er det noget vigtigt?

Peter. Ja det er netop Ulykken, at jeg ikke veed det, for jeg skal sige Dem, det var nemlig forseglet, Hr. Ørtoft.

Nicolai. Veed Du da ikke, fra hvem det var?

Peter. Jo, det var fra Hattemager Sørensen, og saa var der en trekantet Hat med, saa jeg antager, Kaptajnen skal paa Maskerade.

Emilie. Ja, jeg veed, at Fader bliver meget vred, naar han hører, at der er kommet et Brev til ham, og at det er blevet borte.

Peter. Ja derfor synes jeg, Frøken, at det er bedst, at Kaptajnen slet ikke faar noget at vide om det hele.

Emilie. Nej, det gaar ikke an; Brevet maa findes, inden Fader kommer hjem.

Peter. Det vil vistnok blive svært, for der kommer Kaptajnen nede paa Gaden.

Emilie. Min Gud! (Til Nicolai.) Skynd Dig saa at gaa!

Nicolai. Hvorfor skal jeg det? Jeg kan jo lige saa godt nu som senere bede ham om hans Velsignelse.

Emilie. Nej, det kan Du slet ikke. Fordi jeg tilgiver Dig, at Du er faldet med Døren ind i Huset, derfor er det ikke sagt, at Fader gør det.

Nicolai. Dit Ord er Visdom [1]), min Engel; jeg fjerner mig.

Peter (ivrig). Ja nu er det for sent; Kaptajnen er allerede paa Trapperne.

Nicolai. Godt, saa gaar jeg ud af den anden Dør.

Emilie. Men det er ind til Pulterkammeret.

Nicolai. Godt, saa skjuler Elskeren sig i Pulterkammeret.

Peter. Jeg holdt mere af et Klædeskab, for det bruger de paa Folketheatret.

Emilie (til Nicolai, der er paa Vejen til Pulterkammeret). Men det gaar jo slet ikke an.

Peter. Jo, Frøken, det gaar brillant; (til Nicolai) naar De bare tager Dem i Agt for Vinflaskerne.

Emilie. Ja, jeg løber min Vej fra det hele. (Løber ind.)

6. Scene.

Peter. Nicolai (skjult).

Peter. Sikken et Spilleværk for Knappenaale!

Nicolai (stikker Hovedet ud). Aa, Peter, Du skulde da ikke have en Proptrækker hos Dig?

---

[1]) Almindelig citeret Replik fra Erik Bøghs store Succes »Kalifen paa Eventyr«, som dengang gik paa Kasino.

Peter (giver ham den). Værsgo', Hr. Ørtoft, nu kan De knalde den af.

Nicolai. Tak! (Trækker Hovedet tilbage.)

Peter. Det maa jeg sige, var meget fiffigt gjort af mig. Kaptajnen kan ikke være paa Trapperne endnu, men havde jeg ikke fundet paa den Løgn, var der jo slet ikke blevet noget af det hele.

(Mel. af Nej: Her er jeg igen tilbage.)

Jøsses, det vil blive Løjer
med den gamle Gnavepind;
inderligt jeg mig fornøjer,
hvis han ret bli'er sæbet ind.
Saadan lidt Filureri
det kan netop Peter li'e.

Han derinde er ej ilde,
han er li'saa god som ti,
ja den Fyr og Frøken Mille
det bli'er sgu et pænt Parti.
Saadan no'et med Frieri
det kan netop Peter li'e.

Men bli'er Mester gal i Ho'edet,
og det tror jeg nok, han gør,
taber Fyren ikke Modet,
derpaa nok jeg bande tør.
Saa bli'er her sgu Roderi,
og det kan Peter osse li'e!

7. Scene.

Peter. Kaptajnen (med Hat og Stok, som han sætter fra sig).

Kaptajnen. Det lader til, at Du morer Dig. Maa jeg for Resten spørge Dig, hvad Du har herinde at bestille i Stedet for at sidde inde paa Værkstedet og varetage dit Livs Gerning. Men saadan er det nu altid. Naar Musene er ude, danser Kattene paa Bordet. Naa, kan Du svare? Hvad bestilte Du saa herinde?

Peter. Jo, det var Frøkenen, der sendte mig ind for at hente noget.

Kaptajnen. Hvad for noget?

Peter. Jo, det var den Bog, der ligger der, jeg skulde hente.

Kaptajnen. Naa saa det var det? Ja saa kan Du gerne stikke af med det samme; jeg skal nok bringe min Datter Bogen. (Peter gaar.)

8. Scene.

Kaptajnen (alene).

Kaptajnen. Jeg maa for Resten sige, at Mille godt selv kunde gaa ind og hente sine Bøger. En ung Pige maa selv vænne sig til at tage Del i Husets Gerninger. Lad os se, hvad det er for en Bog, hun læser i; det skulde da vel aldrig være nogle af disse »Kærlighedshistorier fra mange Lande« [1]; for den Slags Ting skal jeg dog helst bede mig fritaget for i mit Hus. »Aladdin, eller den vidunderlige Lampe«. Naa ja, det er jo en meget anstændig Bog; det Stykke har jeg selv set ude paa Alhambra [2]. Det er vistnok en forbandet Løgn med den Lampe, men den er jo dog ganske rask. Det var i Grunden Løjer, om man havde en saadan Lampe; ja, Død og Pine! saa kunde jeg da godt opgive Naalemagerprofessionen og leve af at være Lampepudser. (Tager Lampen, der staar paa Bordet, i Haanden.)

(Under den følgende Sang ser man Nicolai liste sig fra Pulterkammeret hen mod Gangdøren, men pludselig standse for at høre efter Kaptajnens Sang; lidt efter vender han hurtigt tilbage til sit Skjul.)

(Mel.: Om ödet mig skull' skicka. Fr. S. 45.)

Ja ejed jeg den Lampe,
|: af Glæde fik jeg Krampe, |:
jeg siger blot som saa: jeg skulde skure den!
Ah, ah, ah, ah;
Det til Slaven skulde svie,
ej jeg længer skulde bie,
men fra Morgenstunden gni'e
til sent paa Aftenen —
ja ja ja ja ja ja ja,
ja fra Morgenstunden gni'e
til sent paa Aftenen.

Og var jeg tom i Skrutten,
|: kom Slaven paa Minutten |:
og bragte mig saa fluks, naar jeg paa Lampen gned,
— Ah ah ah ah —
Østers, Dyreryg og Trøfler,
stegte Harer, Svin og Bøfler,
og brunede Kantøfler,
kort: hver en Herlighed —
ja ja ja ja ja ja ja ja
og brunede Kantøfler
kort: hver en Herlighed.

---

[1]) Goldschmidts Bog af dette Navn var udkommet samme Aar. — [2]) Han forveksler Øhlenschlægers Aladdin med en kaad Parodifarce: »Aladdin eller den vidunderlige Petroleumslampe«, der dengang blev opført paa Theatret i Forlystelsesetablissementet Alhambra, Tivolis Konkurrent, i Frederiksberg Allee.

Men blev min Gane rusten
|: og jeg fik Lyst til Mosten, :|
saa bragte Slaven mig den bedste Sort bestemt —
Ah ah ah ah!
Saa jeg drak til smaa Postejer
Malvasier og Tokayer,
og ønsked jeg en Bajer,
jeg fik den meget nemt —
ja ja ja ja ja ja ja ja —
og ønsked jeg en Bajer,
jeg fik den meget nemt.

Blev jeg saa ked af Sherry
|: men derimod ærgerrig, :|
jeg til Ministeren da i en grusom Fart
— Ah ah ah ah —
sendte Slaven hen, paa hvis Raad
han foruden Stats- og Kri'sraad
mig gjorde til Justitsraad,
og det var ganske rart,
ja ja ja ja ja ja ja ja.
Og saa blev jeg Justitsraad,
og det var ganske rart.

Ja, ejed jeg den Lampe,
|: af Glæde fik jeg Krampe, :|
jeg siger blot som saa —

(Gnider paa Lampen. Døren til Pulterkammeret gaar op, Kaptajnen standser Sangen og vender sig om.) Hvad Fanden er det? (Musikken gaar hurtig over til den følgende Sang.)

9. Scene.

Kaptajnen. Nicolai (med den trekantede Hat paa Hovedet og et stort Lagen over sig).

(Mel.: Aaben staar den grønne Høj. C. J. Hansen.)

Nicolai. Stands, o stands din raske Haand,
gnid ej længer væk!
Her Du skuer Lampens Aand.

Kaptajnen. Jeg forgaar af Skræk.

Nicolai. Hid fra Tartarus jeg fløj
hurtig som en Lamperøg;
sig, hvad vil Du have?
Her Du ser din Slave.

Nu Du har mig i din Magt,
sig mig kun dit Bud,
og saa snart, som det er sagt,
retter jeg det ud.

Jeg for Dig har stor Respekt.

Kaptajnen. Det er vist en Tyveknægt.

Nicolai. Dybt i Støv jeg nejer
mig for Lampens Ejer. (Knæler for ham.)

Kaptajnen. Hjælp! Brand! Tyve! Røvere! Hjælp!

10. Scene.

Kaptajnen. Nicolai. Peter.

Peter (uden at se Nicolai). Det forekom mig, som Kaptajnen kaldte.

Kaptajnen. Aa Peter! hent en Politibetjent og bed ham arrestere den Indbrudstyv der!

Peter (vender sig om og faar Øje paa Nicolai, hvorpaa han brister i Grin.)

Nicolai (til Peter:)
Aabn ej Kæften som et Fjeldgab, stands din Skvatren, usle Træl!
Fjeldhøj er min Magt, til Straf Du stande skal som Dovrefjeld,
ej Du mindste Lem kan røre. Svar mig! svar mig! Kan Du vel?
(Blinker til Peter.)

Peter. Næ.

Kaptajnen (springer op af Stolen). Hvad behager, Peter? Er Du virkelig blevet til Sten?

Peter. Ja.

Kaptajnen. Petrificeret, Peter?

Peter. Ja.

Nicolai (til Kaptajnen). Stærke Herre! kan Du tvivle længer om min store Magt?

Kaptajnen (klør sig bag Øret) Ja, jeg veed sgu ikke, hvad jeg skal tro.

Nicolai. Herre! gaa en Morgentur i din Beslutnings friske Luft [1])!

Peter. Aa, Hr. Kaptajn! jeg har saadanne frygtelige Stensmerter!

Kaptajnen. Uh, jeg bliver ganske tummelumsk i Hovedet. (Gnider paa Lampen.) Gør ham til Menneske igen!

Nicolai (strækker Haanden ud). Gak!

Peter. Tak! (Løber fnisende ud.)

---

[1]) Maria Stuart: Den, hvis Nerver begynde at skælve, skal gaa Morgenture i Beslutningernes stærke, friske Luft. Kom, jeg vil gaa min første!

Bj. Björnson: Maria Stuart i Skotland III. Akt. 6. Scene.

11. Scene.

Kaptajnen. Nicolai.

Kaptajnen. Maa jeg spørge Dem, min Herre, er De virkelig ikke noget Menneske?

Nicolai. Pin mig ej med Lavlandstale, op mod Fjeldet vend dit Blik;
handle hellere end tale det hos os er Brug og Skik.
prøv mig, og hvad Du befaler, gør jeg paa et Øjeblik.

Kaptajnen. Prøve Dig — ja det kan jeg sgu sagtens gøre. Saa ønsker jeg mig — lad mig se — en Flaske Portvin, men rigtig fin.

Nicolai (afsides). Godt arrangeret! (Højt.) Som et Sneskred bort jeg iler. (Løber ind i Pulterkammeret og kommer tilbage med en Flaske Vin, som han stiller paa Bordet tillige med to Vandglas.)

Kaptajnen (som forbavset har set paa alt dette, springer pludselig op.) Næ nu har jeg aldrig set Mage. Skulde det virkelig være muligt? Godt! saa befaler jeg Dig øjeblikkeligt at bringe mig 100,000 Rd. i Sporvejsaktier.

Nicolai. Ikke det kan la'e sig gøre.

Kaptajnen. Hvad behager? Kan det ikke lade sig gøre?

Nicolai. Nej, saa længe Vinens Draaber fjeldhøjt maa i Flasken staa,
saa kan Du, o Slavens Herre, ikke mer' af Slaven faa;
thi i alting, vid, min Herre! der en Orden være maa.

Kaptajnen. Ja det forstaar sig, der skal være Orden i alting, og saa længe kan jeg ogsaa vente, for den Flaske skal snart blive ekspederet, især naar Du vil hjælpe mig.

Nicolai. Op ad Fjeldets stejle Sider vokser Druens gyldne Hær;
derfor har og Fjeldets Sønner allesammen Druen kær.
(Sætter sig.)

Kaptajnen. Naa saa Du drikker ogsaa Vin; det kan jeg sgu godt lide Dig for. Du lader i det hele taget til at være en ganske rask Fyr, naar Du blot ikke talte saa forbandet højtravende; men det forstaar sig, det hører naturligvis med. Skaal, Kammerat! (Drikker.) Den er liflig som en stor By.[1]) Hør,

---

[1]) I Salomons Højsang VI. 4 hedder det: »Du, min Veninde, er skøn som Thirza, liflig som Jerusalem, forfærdelig som de, der ere under Bannerne«. Disse Ord citeres i Bjørnsons Maria Stuart i Skotland IV. Akt, 8. Scene af Darnley med Forandringen: liflig som en stor By.

siden vi taler om en stor By, saa foregaar her saa mange Ting, jeg gerne vilde have Rede paa og som Du vistnok veed meget bedre Besked om end jeg.

(Mel.: Hver Morgen rejste jeg min Krop.)

1.[1])

Nicolai. Ja spørg Du kun, jeg svarer straks,
saa snart Du aabner Munden;
og Folk af hver en Rang og Slags
dem kender jeg til Bunden;
jeg kender alle Folk i Flæng,
jeg kender hver en Hund og Kat,
jeg kender hver en Gadedreng,
jeg kender ogsaa Robert Watt[2]);
spørg kun, her har Du Manden!

Kaptajnen. Nej det var da som Fanden.

2.

Kong Georg er for nylig rejst
langt over der til Wolga,
og Flag jeg paa mit Hus har hejst,
da han blev gift med Olga.
Jeg ej forstaar, hvorledes han
i denne hersens dyre Tid
sig selv og Kone føde kan.

Nicolai. Hr. Naalemagermester! vid,
at han kan leve længe
af hendes Naalepenge.[3])

---

[1]) Denne Revuevise, der har sin største Interesse ved sine Hentydninger til Dagens Aktualiteter, blev siden lavet om næsten ved hver ny Opførelse. Navnlig 11. December 1869 var den forsynet med flere hele nye Vers.

[2]) I Stedet for Lin. 5—8, der udførtes ved Opførelsen i Studenterforeningen, indsattes ved den offentlige Opførelse paa Folketheatret:

Alt kan jeg svare i en Studs,
jeg kender baade den og den;
og tænk Dig! jeg har drukket Dus
saagar med Ole Sørensen.

Ole Sørensen var en berygtet Forbryder, der havde siddet arresteret i længere Tid som mistænkt for at have myrdet en Kone i Louisegade paa Nørrebro (en aldrig opklaret Forbrydelse), men lige var blevet løsladt ef Mangel paa Bevis.

Ved den sidste Opførelse (1869) var Ole Sørensens Navn ombyttet med den berygtede Kritiker Clemens Petersen, hvis Rømning til Amerika dengang var almindeligt Samtaleemne.

[3]) I Stedet for 2det Vers indsattes 1860 følgende med Hentydning til den pompøse Aabning af Suezkanalen, hvortil var mødt Referenter fra hele Verden, fra Danmark Cabiro og Robert Watt.

Kaptajnen. Se den Kanal, som er probert,
den maa gi'e gode Renter.
Khediven har jo invitert
en Masse Referenter.

3.

Kaptajnen. Saa mange Naalemagere
der hør' til Reaktionen,
det gør os andre svagere
og skader Professionen.
Men hvad nu Grunden er dertil,
det har mig aldrig været klart;
hvis derfor Du mig sige vil —

Nicolai. Jo, det er da saa aabenbart:
Husk, naar August vi skrive,
de Hjorte springske blive.[1])

Men ej jeg dog begribe kan,
hvorfor de Folk derned vil ta'e
og sejle over alt det Vand —

Nicolai. Bevares vel! i Afrika,
det maa Du aldrig glemme,
har »Negrene« just hjemme.

[1]) Et af de mest fanatiske Medlemmer af den reaktionære »Augustforening« var en Naalemager Hjort paa Købmagergade.

Ved anden Opførelse erstattedes Verset med følgende, hentydende til nogle Artikler i »Dagbladet« af Professor P. L. Panum, hvori han paa det varmeste anbefalede at lave billige og sunde Næringsmidler af Blod:

Kaptajnen. Ja til at leve hører Mod
i disse dyre Tider,
for nu skal man jo spise Blod,
og det jeg ikke lider.
For jeg at mene er saa fri,
selv om jeg skal betale Mul't
at det er noget Svineri,
ja, jeg vil heller dø af Sult.

Nicolai. Det glider nok, min Sanden,
faar først Du Blod paa Tanden.

Ved Opførelsen i Dec. 1869, efter at Kronprinsen havde haft Bryllup 28. Juli:

3.

Kaptajnen. Vor Kronprins fik da, skønt lidt sent,
til Gave Sølvservicen,
og Bræstrup takked nok saa pænt
derfor udi Avisen a)
Det havde nu væ't mer krabat,
— naturligt unter uns gesagt —
ifald vor høje Magistrat
Servicen havde overbragt.

Nicolai. Nej, vor Kommune priser
kun »blandede Servicer« b).

a) Politidirektøren i København, Konferensraad Bræstrup, havde som Indsamlingskomiteens Formand takket Giverne i Aviserne.

b) Der havde fornylig været nogen Uenighed i Borgerrepræsentationen om Hensigtsmæssigheden af blandede Servicer paa Hospitalerne.

4.

Kaptajnen. Det maa sig dog betale godt
at høre med til Pressen,
da Berlings Tidende har faa't
til Medarbejder Plessen.
Skønt ej jeg Meningen forstod,
han fører sgu' en dejlig Pen,
Artiklen den var meget god,
hvad tror Du nu, han fik for den?

Nicolai. Betalingen var pjalten:
han fik et Spark for Spalten.[1])

---

[1]) Ved Opførelsen i Studenterforeningen:

Betalingen var lumpen:
han fik et Spark for R—

Baron C. Scheel Plessen, der havde opholdt sig i nogen Tid som Gæst hos Grev Schimmelmann paa Løvenborg, havde i Berlingske Tidende for 20. Okt. 1867 i en meget ubehændigt og slet skreven Artikel forsøgt at rense sig for Beskyldningen for Landsforræderi. I en Efterskrift til hans Artikel havde imidlertid Bladets Redaktion udtalt, at Beskyldningen dog nok ikke var saa urimelig.

Ved Opførelsen paa Folketheatret, med Hentydning til Reparationen af Pontonbroen over Limfjorden, hvor en af Pontonerne var sunket, samtidigt med, at en af Bropillerne paa den nye Jernbanebro havde forskudt sig og var væltet:

4.

Kaptajnen. Og saa er der nu den Ponton,
den har jo faaet Nykker:
jeg synes ej, det er Bonton,
at den er gaaet i Stykker.
Ja dette Arbejd paa Akkord
det holder saagu aldrig tæt,
for saa er Jernet ikke haardt,
og saa bli'er Træet limet slet —

Nicolai. Jeg tror, Du er forsoren:
der er jo Lim i Fjorden!

Ved Opførelsen 1869 med Hentydning til nogle Avisreklamer:

4.

Kaptajnen. Det er en hel Oplivelse,
naar Folk skænd's i Avisen:
nu slaas de om, hvad Stivelse
der svarer mest til Prisen.
Det var det bedste dog imens,
om nogen vilde sige dem,
i Stedet for saadan at skænd's
de skulde vise Prøver frem.

Nicolai. Nej, naar man først bli'er bister,
saa vanker der kun »Klister«.

5.

Kaptajnen. Jeg læser nu hver Stavelse
som i Avisen trykkes,
men skindødes Begravelse
mig ikke morsom tykkes. [1])
Ja, naar jeg bare tænker paa,
at sligt mig arrivere kan,
saa gyser jeg fra Top til Taa,
hvad mener Du, min gode Mand?

Nicolai. Kun den kan skindød blive,
som skinsyg var i Live!

Kaptajnen (klinker). Tak skal Du ha'e! jeg har aldrig før i mit Liv faaet saa tydelig og klar Besked om alt muligt. Den om de skindøde kan jeg ellers godt lide; og nu kan jeg da se, det var godt, jeg ikke døde i mine unge Dage, for da var jeg slem til at blive skinsyg. Du kan tro, der var Liv i mig dengang. Jeg glemmer aldrig den Historie, jeg havde med den sorte Trine. Det var et Satans net Stykke Fruentimmer,

[1]) Daværende Adjunkt, senere Pastor, Heise havde i »Dagbladet« rejst en meget levende fulgt Diskussion om de gældende Sikkerhedsforanstaltninger her i Landet for Ligsyn, der langtfra forekom ham betryggende.

Med dette Vers sluttede Visen ogsaa ved Opførelsen 1869; men imellem dette og det foregaaende Vers var indskudt to nye med Allusioner til den nylig aabnede romerske Badeanstalt og til Pastor P. Chr. Zahles Forslag i Rigsdagen om at lægge Skat paa Klaverer:

5.

Kaptajnen. Og nu det nye Romer-Bad,
som vi har faa't i Landet,
de Aktionærer nok saa glad
gik lige straks i Vandet:
man bli'er saa ren jo som et Lam,
ja det skal være meget rask;
men hør: en Daler, den er stram!
det er for meget for en Vask.

Nicolai. Naa, vær nu blot fornøjet:
Du bli'er tillige strøget.

6.

Kaptajnen. Ja underligt med Dit og Dat
i denne Verden gaar de',
nu vil vor Rigsdag lægge Skat
paa hvert et Pianoforte.
Ja, det er rigtnok yderst slemt,
den Zahle han er ikke god,
for, veed Du hvad, jeg tror bestemt,
der stemmes ikke nok imod.

Nicolai. Nej, kære, Du forglemmer,
Klaveret ogsaa stemmer!

og det kan nok ogsaa være, at jeg elskede; og jeg var sgu heller ikke kneben med Præsenter. Jeg forærede hende engang mit Svendestykke; det var et dejligt stort Hækkebur; men det blev hun sgu vred over, og saa slog hun op med mig. Synes Du nu ikke, det var en meget net Præsent?

Nicolai. Jo naturlig, men især dog hvis med Dannebroges Flig
og med anden Guldforziring Brudeburet smykket var [1]).

Kaptajnen. Nej, det var det dog ikke, men det var meget pænt alligevel. Ja det var nu dengang; nu er der ikke meget Kærlighed til i Verden. Der er nu f. Eks. min Datter, hvis Du kender hende, hun har ikke været forlovet saa meget som en eneste Gang. Kunde Du ikke skaffe hende en rigtig god Kæreste; men det maa være et godt Parti.

Nicolai (rejser sig hurtigt). Stærke Herre! jo, det kan jeg. — (Det ringer.) (Afsides.) Saa for Satan! (Løber ud.)

Kaptajnen. Det maa jeg sige, det var meget flinkt gjort. Lige saa snart jeg blot nævnede det, saa kom Frieren. Ja lad os nu se, hvad det er for en. Det er nok en Kammerjunker eller saadan en anden fin Fyr. (Lukker op.)

12. Scene.

Kaptajnen. Okkerberg.

Kaptajnen. Hvad ser jeg? er det Dem? Det havde jeg sgu mindst drømt om.

Okkerberg. Ja, Hr. Kaptajn, det undrer Dem maaske, at De ser mig, men —

Kaptajnen. Nej, det undrer mig aldeles ikke. I Dag er der slet ingen Ting, der undrer mig.

Okkerberg. Ja jeg skal sige Dem, jeg kommer nemlig i Anledning af et Brev, som jeg i Morges modtog fra Deres Frøken Datter.

Kaptajnen (afsides). Naa saa det er allerede kommet saa vidt. (Højt) Ja, De behøver ikke at fortælle mig mere; jeg veed det altsammen, og naar Mille elsker Dem, er der ingenting i Vejen fra min Side.

---

[1]) Paa Tilskyndelse af Malerinden Fru Jerichau Baumann havde nogle Børn udstedt en affekteret og forskruet Opfordring til alle Børn i Landet om til Majestæternes Sølvbryllup 26. Maj 1867 at forære dem et kolossalt Fuglebur med Guldforziringer og Dannebrogsfarver. Planen kom virkelig til Udførelse.

Okkerberg. Hvad behager? Elsker Deres Frøken Datter mig?

Kaptajnen. Ja naturligvis! tror De ellers, hun vilde skrive Breve til Dem? (Afsides.) Det er et stort Fæ! (Højt.) De er altsaa Deres Alvor at gifte Dem med hende?

Okkerberg (forundret). Ja, mange Tak, naar Kaptajnen synes det.

Kaptajnen (griber bevæget Okkerbergs Haand). Lad mig se, De gør hende lykkelig! Husk paa, Okkerberg, at det er min yngste og eneste Datter! (Kysser ham.)

Okkerberg (tørrer sine Øjne). Tak, Hr. Kaptajn! Men er Kaptajnen nu ogsaa ganske vis paa, at Frøkenen elsker mig?

Kaptajnen. Ja gu er jeg saa. For Resten kan De jo selv tale med hende om den Sag; hun er derinde.

Okkerberg. Ja Tak, saa tror jeg dog, at jeg helst først vil gaa hjem og tage hvidt Halstørklæde paa.

Kaptajnen. Nu ja, som De selv vil.

Okkerberg. Far vel saa længe, Hr. Kaptajn!

Kaptajnen. Far vel! (Okkerberg gaar.)

13. Scene.

Kaptajnen (alene).

Kaptajnen. Jeg maa sige, at den gode Slave nok kunde have skaffet mig en bedre Svigersøn, men naar det allerede er kommet saa vidt, at hun skriver Breve til ham, saa er det nok bedst, at jeg ser at faa hende forlovet jo før jo heller. For Resten kan jeg ikke begribe, at Mille har kunnet forelske sig i saadan et daarligt Stykke Mandfolk. Jeg maa dog tale med Pigebarnet om den Sag. (Raaber.) Mille!

14. Scene.

Kaptajnen. Emilie.

Emilie. Du kaldte paa mig, lille Fa'er?

Kaptajnen (gaar op og ned ad Gulvet). Ja, min Pige, jeg har en meget alvorlig Sag at tale med Dig om, saa jeg maa bede Dig om at lægge nøje Mærke til, hvad jeg nu vil fortælle Dig. Hvor gammel er Du?

Emilie. Naa, var det det hele. Jeg blev ganske alvorlig ved den Indledning. Jeg er for Resten 18 Aar.

Kaptajnen. Atten Aar, godt! Ja ser Du, naar en Pige er nitten Aar, saa er det paa Tide, at hun ser at faa sig en

Mand. Jeg har i dette Øjeblik faaet et meget respektabelt Tilbud.

Emilie. Jeg veed nok, fra hvem det er.

Kaptajnen. Naa saa det veed Du, Din Gavstrik! Ja, hvad siger Du til det? Tror Du, at Du kan komme til at elske ham, hvad?

Emilie. Ja, det tror jeg nok, jeg kan.

Kaptajnen. Naa, det glæder mig, min Pige; det er saamænd ogsaa en meget skikkelig Fyr; det eneste, jeg kunde ønske ham, var, at han var i en bedre Stilling, for saadan en Spillelærer —

Emilie. Ja, men Du maa da ikke tro, at han virkelig er Spillelærer.

Kaptajnen. Jo gu er han Spillelærer. Hvad er det for en Snak?

Emilie. Nej, det er kun en Rolle, han har paataget sig for at faa Adgang her til Huset. Nej, ellers er han Student, men han skal snart overtage Bestyrelsen af sin Faders Gaard ovre i Jylland.

Kaptajnen (som forbavset har staaet og set paa hende). Maa jeg spørge Dig, hvem er det, Du taler om?

Emilie. Herregud, om Nicolai Ørtoft.

Kaptajnen. Nicolai Ørtoft? Hvem er det?

Emilie (leende). Men har han da ikke fortalt Dig, hvad han hedder? Nicolai Ørtoft, det er jo ham, som Peter før traf herinde hos Dig.

Kaptajnen (holdende sig ved en Stol). Hvad — hvad behager?

Emilie. Er det da ikke ogsaa ham, Du mener?

Kaptajnen (fattende sig). Jo, naturligvis. Det er altsaa ham, Du er forelsket i?

Emilie. Ja, lille Fa'er, Du er da ikke vred, fordi jeg ikke har fortalt Dig det før? Jeg har truffet saa tit sammen med ham i Vinter hos Kancelliraad Holms, og saa er det kommet af sig selv, uden at jeg har kunnet gøre noget for det.

Kaptajnen. Men maa jeg spørge Dig: hvad er da det for en Historie med Brevet?

Emilie (afsides). Min Gud! veed han ogsaa det? (Højt.) Ja, Fa'er, det er virkelig aldeles ubegribeligt med det Brev, Peter tog imod det i Gaar Aftes; og han kan ikke huske, hvor han har gjort af det. Men det maa da findes engang. Tror Du ikke nok?

Kaptajnen (forvirret). Jovel tror jeg det. Ja saa kan Du gerne gaa.

(Emilie gaar.)

15. Scene.

Kaptajnen (alene).

Kaptajnen. Uh ha! det er jo til at blive gal af. Spørger jeg hende, om hun vil have Okkerberg, saa siger hun: »Jo, mange Tak, jeg vil nok have Hr. Ørtoft«; og spørger jeg hende om det Brev, hun har skrevet til Okkerberg, svarer hun, at Peter ikke kan finde det. Een Ting kan jeg imidlertid nok faa ud af det, og det er, at jeg er blevet holdt for Nar af den Gavtyv derinde i Pulterkammeret. Ja, vent Du kun, min gode Ven! Du skal nok faa at føle, at Du ikke uden videre kan drive Gæk med en næringsdrivende Borger i Staden. Saadan en Herre! han bilder sig formodentlig ind, at han, fordi han er Student, kan agere Herre i Aandernes Rige, ja vent Du bare!

(Mel: I Januari månad, gutår. Fr. S. 17.)

Ja bi Du kun, min godeste Ven!
nu kan Du tro, her skal blive Spænd;
man sjofler ej paa den Maner
en Officer!
En saadan Gavtyv, Tølper og Stud,
som gør paa Husfreden groveligt Brud!
Jeg vil, det byder Ærens Bud,
ham fordre ud
Før var jeg som Aladdin saa fro;
men det skal hævnes, det kan Du tro;
og er Du end af Staal eller Flint,
saa skal jeg dog gesvindt
Dig slette af de levendes Tal;
min Jomfruklinge [1]) føle Du skal;
derfor slet ingen Ting er i Vej'n;
jeg er Kaptajn!

Men hvad er der nu at gøre ved hele den Historie? Jeg er bange for, at der stikker noget andet under. Der er jo ogsaa det Brev, som Emilie talte om; hvordan skal jeg faa fat paa det? (Raaber.) Peter!

16. Scene.

Kaptajnen. Peter (haltende meget stærkt).

Peter. Halløj, Hr. Kaptajn, her er jeg!

Kaptajnen. Maa jeg spørge Dig: hvad er det for et Brev, der kom til mig i Gaar Aftes?

---

[1]) Ritmester Sommer havde i Krigens Tid i en noget latterlig Proklamation brugt Udtrykket »min Jomfruklinge«.

Peter. Ja, Hr. Kaptajnen maa ikke blive vred; men det er ikke muligt at hitte det.

Kaptajnen. Hvem var her da med det?

Peter. Det var et Bud fra Hattemager Sørensen, og han sa'e, at det var noget om Borgervæbningen [1]).

Kaptajnen. Om Borgervæbningen?

Peter. Ja, og saa var der en trekantet Hat med, som jeg satte ind i Pulterkammeret.

Kaptajnen. Godt, saa kan Du gaa. (Opdager, at han halter.) Hvad skal nu de Narrestreger betyde? Kan Du ikke gaa ordentligt?

Peter. Næ, Hr. Kaptajn! da Troldmanden før tog Stenen ud af mig, maa han have glemt noget; jeg faar undertiden saadanne gruelige Tag nede i Benet; jeg er saa bange for, at der sidder en Tagsten i Knæet.

Kaptajnen. Ja vent et Øjeblik, saa skal jeg nok kurere Dig. (Ser sig omkring.) Hvor Fanden har jeg gjort af min Stok?

(Peter løber imens ud.)

17. Scene.

Kaptajnen (alene).

Kaptajnen (finder Stokken). Naa, her har vi den. (Ser sig omkring.) Ja, saa kan vi vente med det til siden. Nu skulde vi altsaa have fat paa Fyren derinde. Naa saa han er altsaa Student og skal overtage sin Faders Gaard. Ja saa er det jo ikke saa helt skidt et Parti, men slaas med ham det vil jeg nu alligevel [2]). (Gaar hen og gnider paa Lampen.) Aa, det er sandt, det gaar ikke mere. (Raaber.) Halløj!

18. Scene.

Nicolai. Som naar Thor med —

Kaptajnen. Ja ser Du, nu har jeg leget længe nok med Dig, min gode Ven; men Du maa da ikke bilde Dig ind, at jeg tror, Du er en Aand; dertil er jeg en altfor dannet og oplyst

---

[1]) De to københavnske Borgerkorpser ophævedes først 1ste Juli 1870. — [2]) Ved den sidste Opførelse tilføjedes her: »men jeg vil dog først gaa ind og tage min Uniform paa«. En ung Løjtnant havde just et Par Dage før Opførelsen været uforskammet i Folketheatret mod en Borger, der ikke vilde tage imod hans Grovheder. For ret at imponere ham gik han hjem og tog sin Uniform paa, kom saa tilbage og slog Manden med sin Klinge Historien var blevet omtalt i flere Blade, og Hentydningen her gjorde derfor stormende Lykke.

Mand. Nu vil jeg sige Dig en Ting: hvis Du ikke kan udføre det, jeg nu befaler Dig, saa kalder jeg paa Politiet, og saa kommer Du i Kachotten. (Ser paa ham) Bliver Du ikke bange?

Nicolai. Frygt ej kender dette Hjerte, det er stærkt som Klippens Sten.

Kaptajnen. Godt, saa befaler jeg Dig ufortøvet at bringe Brev, der er blevet borte for mig.

Nicolai (tager det op af Lommen). Se, her er det.

Kaptajnen. Det var som Satan!

Nicolai. Fjeldets Sønner —

Kaptajnen. Aa, lad os være fri for det Fjeldsludder; jeg veed jo meget godt, hvem De er. Men hvor Fanden har De faaet det Brev fra?

Nicolai (tagende til Hatten). Jeg fandt det inde i Pulterkammeret, Hr. Kaptajn. Men siden De kender mig og, som det lader til, tilgiver min Spøg, saa veed De formodentlig ogsaa mit Ærende herop?

Kaptajnen. Naturligvis! det vidste jeg, lige saa snart jeg saa Dem.

Nicolai. Jeg tør altsaa haabe, at De intet har imod min Kærlighed til Deres Datter?

Kaptajnen. Ja, lad mig nu først læse Brevet. (Læser.) »Højstærede! Idet jeg herved tjenstligst meddeler Dem, at De under Dags Dato er blevet udnævnt til Major ved Borgervæbningen, tillader jeg mig at tilstille Hr. Majoren hoslagte trekantede Hat, som jeg vil kunne overlade Hr. Majoren for en c. 8 Bankdaler. Med dybeste Højagtelse, Henrik Sørensen, Bataillonskommandør og Hattemagermester.«

Nicolai (sætter den trekantede Hat paa Majorens Hoved). Maa jeg gratulere Hr. Majoren!

Majoren (trykker hans Haand). Takker ærbødigst. De er en flink ung Mand, De elsker min Datter, min Datter elsker Dem, vær saa artig! Jeg var rigtignok ganske bestemt paa at duellere med Dem, men —

Nicolai — en Major kan ikke indlade sig til at duellere med en —

Majoren. Nej, det har De ganske Ret i, og saa maa De ikke tale til nogen om det, jeg før betroede Dem, De veed nok, det med den sorte Trine, De forstaar mig jo nok.

Nicolai. Gudbevares!

Majoren. Godt! Ja lad os saa kalde paa min Datter. (Raaber.) Emilie, kom lidt herind!

19. Scene.

Majoren. Nicolai. Emilie. Peter.

Majoren. Glæd Dig over din Fader, mit Barn; jeg er blevet Major.

Emilie. Major! Jeg gratulerer; det var da yndigt!

Majoren. Og saa gratulerer jeg dig til Gengæld til din Forlovelse med Hr. Ørtoft. Jeg vil i den Anledning gøre et stort Bal ude paa Skydebanen. Hele Bataillonen skal med.

Peter (som har været henne og gratuleret Nicolai og Emilie). Bare saa mit Ben maatte blive rask til den Tid.

Majoren. Naa er Du der, din Slubbert! (Gaar med løfte Stok hen imod ham.)

Peter (meget hurtigt). Maa jeg gratulere Majoren!

Majoren (sænker Stokken). Major — det lyder dog i Grunden ganske rask. Du har min Tilgivelse! (Det ringer.) Naa, der har vi allerede Gratulanterne. (Peter lukker op.)

20. Scene.

De forrige. Okkerberg (meget pyntet.)

Slutningssang.

(Mel.: Studenter vi kaldes. Vals af Strauss,)

Okkerberg. Min Frøken! jeg kommer paa Elskovs varme Bu
Majoren. Saa ti dog, for Satan! og tal ikke ud!
Okkerberg. Men, Hr. Kaptajn! De har selv jo ment —
Majoren. Kæreste, De er sgu kommet for sent:
Mens De derhjemme bar syslet med Flipperne,
valgt Dem en Halsklud, som rigtig var hvid,
saa har imedens hos mig Spirrevipperne
bedre benyttet den kostbare Tid.
Hr. Okkerberg! gør nu blot ingen Sjov.
Okkerberg. Kaptajnens Ønske for mig er en Lov.
Majoren. Kald mig kun Major, Kaptajn er for plat,
ser De: jeg bær jo en trekantet Hat!

Alle. Ser De { jeg / han } bær jo en trekantet Hat!

Nicolai. Ja Hattens Virkning har været grumme stor.
Majoren. Den Hat har gjort mig til Borgermajor.
Nicolai og Emilie. Ved Hatten vi sejred i Kærligheds Kamp,
Peter. Hatten den har mig befriet for Tamp;

Ellers jeg ikke forstaar mig paa Meningen
med denne Lampe, hvorpaa han har gnidt;
bare Studenterne her i Foreningen
ikke vil sige, det hele er skidt!

Nicolai. Aa, vær Du blot rolig! Husk paa, De skal til Sold,
ved Bollen de gi'er sig kun Glæden i Vold,
og først naar de vaagner, de siger i Nat:
»Det var dog Satans til trekantet Hat!«

Alle. Det var dog Satans til trekantet Hat!

Tæppet falder.

LA MASACRATA

Opera seria in quattuor atti

di

Odocinchi

Musica di Maëstro Giovannini, musico del camera.

Trods den ualmindelig indbydende Tekst havde Voltelens Leonora di Massa Carrara ikke haft Held til at inspirere Kammermusikus Hansen til en rigtig morsom Musik. Da man derfor nogle Aar efter, da Hovedstaden atter gæstedes af et italiensk Operaselskab, ved Studenterkarnevalet gerne vilde opføre en Parodiopera, lavede Otto Zinck denne nye, hvortil C. J. Hansen leverede en betydelig lunerigere Musik, om den end ikke kunde maale sig hverken med Musikken til Kong Rosmer eller til Vandmøllen i Apenninerne. Men den har dog været genopført et Par Gange med Bifald.

Rollens oprindelige Indehavere, der skjuler sig bag de italieniserede Navne, var Albert Price, Frederik Philipsen, Otto Tolderlund. Rudolph Bay (nu Overlærer i Roskilde) og Carl Møller — allesammen Studentersangforeningens dygtigste Kræfter i de Aar.

Personaggi.

Gransasso di Falerno, marchese..	Signor Alberto Prezzo (muto persone).
Gilda, sua figlia, e sposa del.....	Signora Figliphilippa (prima donna resoluta).
Gennaro, cavaliere nobile.....	Signor Gabellabosco (tenore dissoluto).
Grimriano, avanturio ricco.....	- Rodolfopece (bariterio).
Belzebu, perduto subjecto.....	- Mulinaro (secondo basso).

Cavalieri, Guerrieri, Dame, Spiriti del notte, Monachi etc.
(L'azione fingesi in Italia, in secolo 15mo.)

Atto primo.

(Appartimento nel palazzo del Grimriano; nel ifondo da un lato bottigli con boccali sulla tavola; fine di festino.)

Grimriano e cavalieri
(prendano gli boccali).

Coro. Evviva Falerno! Grappa delicata!
Evviva classica flamma purpurata!

Grimr. (con passione).
Uh voglia feroce! Mi salvezza della vita!
Tu mi rassordar il corragio piu con anima spritto.

Coro. Evviva Falerno! Grappa delicata!
Evviva classica flamma purpurata!

(Partano cavalieri, paggi lucenti con candelabri.)

Grimr. (soletto).
(E contemplazzione profondo chizzante.)

Si! Si! Si!
Con gran bramosia il cuore battera
Fuor di voluta fiammegiar con bollore di sangve
Tempera calore mi divino Baccho!

(Boccalo il vota, ma con affectatione in terra da.)

No! No! No!
(con giuramento.)
Udi demonio notturno mio fuoco smorzar!
Udite tutti!

Belzebu (e terra montante).
Signore! Buona sera!

Grimr. (alterito).
Chi tu?

Belzebu (complimentoso).
Padrone tutelare e amico fidel!

Grimr. Dirritamente al intento bramosamento conducar!
Perche guardar l'ogetto del' amore mio.
Cito!

Første Akt.

(Værelse i Grimrianos Palads. Flasker og Bægere paa et Bord paa den ene Side i Baggrunden; Drikkelaget er paa Hældingen.)

Grimriano og Riddere
(gribe Bægrene).

Chor. Hil Dig, Falerner! Velsmagende Drue!
Klassiske Flamme med Purpur-Lue!

Grimr. (i Stemning).
Ha, vilde Lyst, Du er mig Livets Held!
Du gi'er mig Mod, Du styrker mig min Sjæl!

Chor. Hil Dig, Falerner! velsmagende Drue!
Klassiske Flamme med Purpur-Lue!

(Ridderne bryde op, Pager lyse ned med Armstager.)

Grimr. (alene).
(Han har været hensunken i dybe Betragtninger og rejser sig heftig.)
Jo! Jo! Jo!
Med stor Begær slaar Hjertet Slag i Slag,
En Vellystflamme blusser gennem Blodet.
Guddommelige Bacchus, køl mig af!

(Han tømmer et Bæger, men kaster det bort i Affekt,)

Nej! Nej! Nej!
(besværgende.)
I Nattens Aander, sluk den vilde Lue!
Sluk saa!

Belzebu (stiger op af Gulvet).
Herre! God Aften!

Grimr. (bestyrtet).
Hvo er Du?

Belzebu (med udsøgt Høflighed).
Din Skytspatron og Ven!

Grimr. Bring mig da fluks til mine Ønskers Maal,
Og lad mig skue mine Længslers Genstand.
Hurtig!

Belzebu.
Benevolentieri!
(Il tange palbebra del Grimriano, e lo addormentar; boccalo con appetito votante dito al fondo mostra. Apparizione. — La bella Gilda in pergola sua rosata, Gennaro al ginocchio, vetusto padre Marchese ottogenario la benedizione dar. L'apparizione disparta.)

Grimr. (destato dalla sonno magnetico; in estasi).
O dio; chel' madonna!
Chel angela frica d'ella!
(malizioso.)
Hu mi rivale sfragellero co' denti!
Far al diavolo!
Belzebu.
Ebbene! Che commanda!
Grimr. Tu mi adjuvamento?
Belzebu.
Si signore! Con tutta forza!
Grimr. E tu pu.
Belzebu.
Eccola!
(Capuce al tavola repandente di fenestra con Gennaro inflagranti.)
Grimr. (con gran affectatione.)
Miraculoso! Maestoso!

Atto secondo.

(Salone di festa nel palazzo del marchese. Ballo. Cavalieri e Dame.)
Coro. Che gioja di ballo, che grande grandezza!
Evviva, evviva la bella contessa!
(Paggi vino presentano.)
Gennaro (con amore).
Sposa cara in eterno,
Piccolo baccio!
Gilda (dolce e con scherzo).
Su sogerno!
Grimr. (a late).
Hu rivale tu perduto!
Basta! Basta! O mi sprutto!
Belzebu.
Cheto! Cheto! Piu tranquillo!
Noi di basta ma spadillo

Belzebu.
Saa gerne!
(Han berører Grimrianos Øjenlaage og dysser ham i en dyb Dvale; tømmer derpaa et Bæger med Velbehag og peger med Fingeren paa Baggrunden. — Et Syn viser sig. — Den skønne Gilda sidder i sin Rosenhave, Gennaro knæler for hende, den alderstegne Fader, den firsindstyveaarige Marchese, giver dem sin Velsignelse. Synet forsvinder.)
Grimr. (vaagner op af sin magnetiske Søvn og er begejstret).
Gud, hvilken Dejlighed!
Hvilket engleligt Væsen!
(bittert.)
Ha! min Rival! jeg knuse maa med Tanden!
Jeg gi'er ham Fanden!
Belzebu.
Meget vel! Du at befale har!
Grimr. Og Du mig hjælpe vil?
Belzebu.
Herre! Af alle Kræfter!
Grimr. Og Du har Magt?
Belzebu.
Se selv!
(Breder sin Kappe over Bordet og flagrer paa det med Gennaro gennem Vinduet.)
Grimr. (i stor Sindsbevægelse.)
Mærkværdigt! Storartet!

Anden Akt.

(Festsal i Marchesens Palads. Bal. Riddere og Damer.)
Chor. O Glæde at skue den festlige Dans!
Vi række den skønne Comtesse en Krans!
(Pager byde Vin om.)
Gennaro (varm.)
Hulde! vær mig Livets Stjerne.
Blot et Kys!
Gilda (blid og med Skælmeri).
O, ja saa gerne.
Grimr. (afsides).
Ha, Rival! Du er forloren!
Du skal dø! Ja den er svoren!
Belzebu
Stille! Stille! bare rolig!
Stol paa mig, jeg er fortrolig

Coro. Che gioja di ballo, che grande grandezza!
Evviva, evviva la bella contessa!
(Gilda perde mazzetto del fiori, quello Grimriano con magico permuta alla ella presenta.)
Gilda (con riverenza).
Grazia, cavaliero!
(odora.)
Belzebu (a lato).
Star attento!
Gilda. Ah che odore! Ah che delicato!
(con reccordatione perduta.)
(a Grimriano): Ah mio caro sposo!
Mi tutto — ah! confuso.
Grimr. (ardente).
O mio caro!
Gilda. (con abbracciamento smaniato).
O mi Gennaro!
(Grimr. e Gilda partano.)
Belzebu (spargente un cartoccio di veneno nella boccalo del Marchese):
In questo — al' Aporta!
(fa presto.)
(Marchese boccalo votato apopletico in istesso momento cade.)
Coro (con terrore).
Soccorso! Soccorso! Il morir con futto!
Soccorso! Soccorso! Marchese perduto!
(Partano con cadavere.)

Atto terzo.

(Boscoglia feroce. — Tempesta con tuono. — Buffoneria del fantasme e ombre. — mezza di notte.)
Coro demonico (fuori).
Ecco! Chi viene padrone da gloria!
Ehi! Ehi!
Udite! Udite! Che gioja historia!
Ehi! Ehi!
(Entrano Grimr. e Belzebu, ultimo con sacco al nacco; luna se presenta.)
Grimr. E mi rivale in sacco tu portar?
Eccellentissimo!

Chor. O Glæde at skue den festlige Dans!
Vi række den skønne Comtesse en Krans!
(Gilda taber sin Buket, som Grimriano ubemærket forbytter med en Trylle-buket, som han byder hende.)
Gilda (med Forbøintng.)
Jeg takker, min Herre!
(Hun lugter.)
Belzebu (afsides).
Pas nu paa!
Gilda. Ah! hvilken Duft! Ah hvor henrivende!
(Hun mister sin Hukommelse.)
(til Grimriano): Ah! min Elskte!
Mit Alt! Ah! jeg bliver saa underlig!
Grimr. (fyrig).
O, Elskte!
Gilda (omfavner ham uden at være sig selv mægtig).
O min Gennaro!
(Grimr. og Gilda gaa.)
Belzebu (der har hældt et Kræmmerhus Gift i Marchesens Bæger):
Nu af Sted!
(farer ud.)
(Marchesen tømmer Bægeret og dør i samme Nu af et apoplektisk Tilfælde.)
Choret (med Rædsel).
Til Hjælp! O, til Hjælp! det varer kun kort.
Til Hjælp! O, til Hjælp! Marchesen gaar bort!
(De gaa med Liget.)

Tredie Akt.

(Vildt Skovparti. — Uvejr med Torden. — Kogleri af Fantomer og Aander. — Midnat.)
Chor af Aander (udenfor).
Hør! han kommer, vor Stolthed og Drot
Hejda! Hejda!
Hører I, hører I, nu bli'er det godt!
Hejda! Hejda:
(Grimr. og Belzebu komme, den sidste med en Sæk paa Nakken. Maanen træder frem.)
Grimr. I Sækken du jo bærer min Rival?
Fortræffeligt!

Belzebu.
Si! Rivale masacrato!
(Romore d'ungia del cavallo fuori.)
Chut! Chut! Al fuga! Avanti!
Chut! Cavallo del cavalieri!

(Partano a lati oppositi restante sacco.)
Entra Gennaro (con desperatione.)
O mia Gilda, mi fidel princessa!
(clamante) Mia Gilda!
Coro demonico (fuori).
(respondente) Gilda — ilda!
Gennaro (atterito.)
Uh furioso eccho la!
(vedente al sacco.)
Che voi la!
Ah chemisetta della sposa!
Ah!
(Tira una chemisetta, ma in sacco trove la povera Gilda trucidata. Con desparazione culminato.)
O ciel! O ciel! Oculo mi surto!
O ciel! O ciel! ma donna e murto!
(Parta piangendo con sacco.)
Coro demonico.
— ilda!

Belzebu.
Ja! han er nu Støv og Aske!
(Lyd af Hestetrav høres udenfor.)
Tys! Tys! Paa Flugt! Af Sted!
Jeg hører en Rytter til Hest, følg med!
(De gaa ud til den modsatte Side og lade Sækken staa.)
Gennaro (fortvivlet).
O min Gilda, min trolovede Fyrstinde
(raaber) Min Gilda!
Chor af Aander (udenfor).
(svarer) Gilda — ilda!
Genaro (forfærdet).
O! hvilket rædsomt Eccho!
(opdager Sækken.)
Hvad ser jeg!
Min Forlovedes Halslinning!
O!
(Han drager en Halslinning frem, men finder tillige den arme Gilda myrdet i Sækken. I højeste Grad fortvivlet.
O Himmel! O Himmel! det sortner for mit Blik!
O, Himmel! Min Elskte er død af Dolkestik!
(Gaar grædende ud med Sækken.)
Chor af Aander.
— ilda!

Atto quarto.

(Capella di sepultura del Marchese, questo progenitori in effigio al muro: lampada triste lucente.)

Coro monacale (fuori).
Requie! Requie! pia principessa!
Cantico funebre sonar vespro!
Gennaro (entra con guirlando.)
O! Amorosa! O! Lacrymosa!
O! Dolorosa!
O! mia Gilda!
Tu sei la mia vita
Mio balsamo! Giuro!
O figlia perdita
Addio! Io morto!
(Il vacua botteliera di veneno.)

Fjerde Akt.

(Marchesens Gravkapel; paa Væggen hænge Portrætter af hans Ahner. En Lampe brænder sørgeligt.)

Chor af Munke (udenfor).
Hvil i Fred, fromme Fyrstinde!
Gravsangen lyder i Aften herinde!
Gennaro (kommer med en Krans.)
O! Du min Elskede! Du dybt begrædte!
O! Kval og Kummer!
O! min Gilda!
Du var mig Balsom for Livet,
Henfarne Mø!
Tag mit Farvel, mit sidste!
Jeg vil og dø!
(Han tømmer en Flaske Gift.)

Grimr. (entre pleno di stupore al apparimento del Gennaro).
Hu mi rivale! Maledetto!
Chi vivo io trovar!
(spada tira.)

Gennaro (parimente).
Odioso traditore!
(I combatterone; Gennaro impiagato rade; — sangve schizzetta.)

Grimr. Eh voi! Tu expedito!
(Tira un boccalo e imbotta di sanve del Gennaro.)
(con malizzia): Buon vaggia! Cavaliere!
(bere.)

Gennaro (moribondo).
Vendicar — botteliera!
(monstrante al botteliera di veneno).

Grimr. (leggento etiquetto.)
(petrificato) Veneno!
(egli ha effetto.)
Dolore di veneno tormentar;
Il fuoco del inferno strangular!
(Il cade.)

Progenitori quattuor (partano fuori e tavol)i.
(con dignata.)
Far al inferno, maledetto subjecto.
Cito!

Grimr. (kommer fuld af Forundring ved Synet af Gennaro).
Ha min Rival! Fordømte!
I Live træffer jeg!
(trækker blank.)

Gennaro (ligeledes).
Forhadte Forræder!
(De kæmpe; Gennaro saares dødeligt. — Blodet pibler frem.)

Grimr. Se saa! Nu er Du færdig!
(Tager et Bæger frem, som han fylder med Blodet af Gennaro.)
(ondskabsfuld:) Lykke paa Rejsen! Min Herre!
(drikker.)

Gennaro (døende).
Jeg hævner mig — Flasken!
(peger paa Giftflasken.)

Grimr. (læser Etiketten).
(forstenet.) Gift!
(han føler Virkninger.)
Jeg pines af Giften! O Jammer,
Jeg kvæles af Helvedes Flammer!
(han falder.)

De fire Ahner (træde ud af Malerirammerne).
(med Værdighed.)
Far til Helvede! slemme Menneske,
I en Fart!

Paa Dampskibsbroen

Introduktion

til

»Vinterhaven«

i Studenterforeningen d. 7. Nov. 1868

af

Carl Møller.

Den 7. Nov. 1868 var der i Kasino arrangeret en »Vinterhave« med Promenadekoncert o. l. I den Anledning havde Studenterforeningen indrettet sin Efteraarsfest samme Aften som en Parodi paa denne. Den store Sal var indrettet som St. Annæ Plads; den ene Endevæg forestillede Udsigten fra Pladsen ud mod Havnen. Et Dampskib saas liggende ved Bolværket, og her opførtes denne Introduktion til Festen. Alleen var fremstillet ved Hjælp af Koste med Buksbomkranse paa. I Stedet for Øhlenschlægers Statue, der oprindelig stod paa St. Annæ Plads, før den fik sin Plads foran Nationaltheatret, var i Midten af Salen opstillet en Efterligning; men Figuren, der sad paa Stolen (en Natstol), angaves at være Epikur (herom mere senere.)

Personerne.

Hansen, Gartner ..... Hr. Carl Møller.
Lotte, hans Datter ..... Frk. Baruël
Petersen, Organist ..... Hr. Engberg.
Hammer, Student ..... - Dorph Petersen

1. Scene.

Hammer (gaar op og ned ad Broen).

Hammer. Brillant Luft herude ved Vandet! Det er dog noget ganske andet end et Værelse med Tobaksrøg, Gasos osv.; og derfor driver jeg ogsaa altid her om Aftenen. Det er sandt nok, jeg driver det ikke til noget paa den Maade, men det er saa rart! og saa er her saa morsomt! Folk, som ikke kan more sig her en Aften, giver jeg ikke en Mark for [1])! (Der pibes af et Dampskib.) Se nu kommer der f. Eks. et Dampskib; der er altid nogle gode Størrelser i saadan en Ladning, ikke at tale om de Folk, som gaar her hele Dagen.

Mel.: Krillevillevitbumbum.

Her hele Dagen driver jeg,
det er nu saa meget rart!
Men drive det til noget gør jeg ej,
det er nu saa meget klart!
Og si'er den gamle: »det er for stift«,
saa svarer jeg ham i en lynende Fart:
»Jeg følger kun en indre Drift,
det er da saa meget klart!«

Om Morgenen ganske tomt her staar,
det er nu just ikke rart!
Men naar først Dampen op man faar,
bliver her straks mere klart.
Saa damper man væk med Liv og Støj,
og de, som siger, Livet mangler aabenbart,
de kan det ikke se for Røg,
det er da saa meget klart!

Men naar om Aftnen man er træt,
her man en Tur sig ta'er;
thi her man faar sig nok saa net
en gemytlig Passiar!
En Toddy helst man ta'e sig maa,
den er nu just ikke altid lige rar,
men man maa ta'e, hvad man kan faa,
den er da saa meget klar!

2. Scene.

Hammer. Hansen og Petersen (komme ind med Rejsetøj).

Petersen. Naa, sikket Liv og sikken Støj!
Hansen. Det er sgu forbandet svært!
Jeg selv maa slæbe paa mit Tøj.
Petersen. Det er da sgu aldrig værdt!

[1]) Entreen til Festen kostede en Mark.

Hansen. Jo ellers kommer det bort herfra
man maa passe paa sit Tøj, og det er meget svært!
Petersen. Men saa lad os blot en Droske faa.
Hansen. Nej, det er sgu aldrig værdt!

Men hvor Fanden blev Tøsen af?

Petersen. Ja, hvor blev hun af? Skal vi ikke gaa tilbage efter hende?

Hansen. Nej, lad os hellere lade være; hun kan vel nok hitte os.

Petersen. Ja, Gud veed, hvad hun kan; for jeg har hørt, at det er ikke saa let at finde hinanden i København. Jeg kender en, som rendte en hel Dag omkring her i Byen for at lede efter en anden, og saa fandt han ham dog ikke.

Hansen. Det var Satans. Men hvor var han da henne?

Petersen. Ja han var rigtignok taget paa Landet, men det kunde den anden jo ikke vide.

Hansen. Nej, det forstaar sig. Men sig mig: hvad vil De egentlig her i Byen?

Petersen. Jeg vil ud i Vinterhaven i Kasino, for der skal være saadan et mageløst Orkester af bare Virtuoser.

Hansen. I Vinterhaven? Sludder! Det er for dens Skyld, at jeg er rejst her til Byen, saa jeg maa da vide, det er en Udstilling af Frugter og Træer.

Petersen. Nej, undskyld, højstærede! det er en Fejltagelse.

Hansen. Nej min Sæl om det er; det er en Udstilling!

Petersen. Ja, af Virtuoser.

Hansen. Aa Passiar! — Tror De, det gaar an at spørge den Herre der om Vej, saa kan vi med det samme faa Oplysning hos ham.

Petersen. De kan jo prøve paa det.

Hansen (til Hammer). Jeg beder Dem mange Gange om Forladelse, men jeg vilde gerne bede Dem vise mig Vejen til Vinterhaven.

Hammer. Det skulde være mig en sand Fornøjelse at vise Dem Vintervejen, naar jeg blot vidste, hvad det var for en Have, De taler om.

Hansen. Ih, Vinterhaven i Kasino.

Petersen. Ja den med Virtuoserne, for det er dem, jeg vil høre.

Hammer. Formodentlig Organist? Ja det vilde jo upaa-

tvivleligt være en stor Vinding [1]) for Dem at faa Virtuoser at høre, men . . .

Hansen. Ja, er det nu ikke det, jeg siger? Sikke noget Præk at sige, at der er Virtuoser i Vinterhaven.

Hammer. Ja, de vilde jo dø af Kulde, de Stakler.

Hansen. Nej, det var nu ikke Meningen; men sig mig, er der nu ikke en Udstilling af Frugter og Rødder?

Hammer. Jo.

Petersen. Jamen er der da ikke Virtuoser?

Hammer. Jo, det er jo det mærkelige af det, at der er Rødder blandt Virtuoserne og Virtuoser blandt Rødderne.

Petersen. Det maa være højst aparte!

Hansen. Det maa jo koste enormt!

Hammer. Aa nej: »Omkostningerne« indskrænker sig til nogle Buksbomblade, som De siden vil kunne overbevise Dem om.

Hansen. Naa saa der er pyntet med Buksbom?

Hammer. Formodentlig Gartner?

Hansen. Til Tjeneste! Men vil De saa ikke vise os Vejen?

Petersen. Jamen Deres Datter er jo ikke kommet endnu!

Hansen. Ja det er sandt! Hvor Fanden bliver hun dog af?

Hammer (afsides). Hoho! der er en Datter med i Spillet; saa maa jeg sgu se at finde en Have her i Nærheden. Jeg kunde maaske bruge Kongens? . . . Nej, nu har jeg det!

Hansen. Der er hun.

3. Scene.

De forrige. Lotte.

Hansen. Hvor Pokker bliver Du dog af?

Lotte. Aa, jeg skulde jo have alle disse Pakker og Æsker med.

Hammer. Tillader De, at jeg skiller Dem af med nogle af dem.

Lotte. Uh! hvem er det?

Hansen. Det er Hr. . . .

Hammer. Hammer.

Hansen. Det er Hr. Hammer, som vil være saa god at vise os Vej til Haven. (Afsides til Petersen.) Hør, det skulde da ikke være et Bybud, for dem kender jeg ikke.

---

[1]) Komponisten Aug. Winding assisterede ved Vinterhaven i Kasino.

Petersen (afsides til Hansen). Ja, jeg veed saamænd ikke. Jeg kender dem heller ikke.

Lotte (til Hammer). Er der langt til Haven?

Hammer. Nej, vi er der straks. Kan De ikke se den Række Træer der, det er Vinterhaven.

Hansen. Er det Vinterhaven? Er der ikke mere? Hvor er Frugterne henne?

Hammer. De er plukkede.

Hansen. Naa, og saa udstillede i Husene ved Siden af?

Hammer. Ja, der er i det mindste Frugten af flere — Anstrengelser.

Petersen. Jamen hvor er da Virtuoserne henne?

Hammer. De kommer straks. Foreløbig er her populær Promenade [1]).

Petersen. Hvad er det for en Statue? Er det Sokrates?

Hammer. Nej det er Epikur.

Petersen. Epikur? Det maa jeg sige, det finder jeg meget raat at sætte ham op paa et Sted, hvor upaatvivlelig Sokrates burde sidde [2]).

Hammer. Ja, det er væmmeligt, raat og gement; jeg kan ikke gøre for det, men Sokrates blev sat udenfor, for han var ikke morsom.

Petersen. København er en Forening af Hyklere!

Hammer. Javist saa! Paa et saadant Sted, paa en saadan Stol og paa en saadan Tid at sætte Epikur, det er for meget, det kan ikke gøres, København har ophørt at eksistere! For Resten maa jeg gøre Dem opmærksom paa, at De mangler en Knap i Deres Frakke.

Hansen. Naa Herregud! saa det er Haven? Jeg havde nu ventet mig noget mere storartet.

Hammer. Aa, det er da ikke saa ringe.

(Mel.: Tilgiv, ærværdige Hr. Eremit.)

Ja hvis jeg, Hr. Gartner, maa være saa fri
at byde Dem med paa en Tur,
saa skal jeg Dem vise i vort Gartneri
en højere Smag paa Kultur.

---

[1]) Alle Kasinos Lokaler stod paa Koncertaftenen aabne, for at Publikum kunde promenere mellem Afdelingerne af Koncerten. — [2]) En Rus havde kort før i en Artikel i Ankeprotokollen erklæret, at Studenterforeningen havde »ophørt at eksistere«, og havde i den Anledning foreslaaet at erstatte Sokrates' Buste udenfor Foreningen med Epikurs som bedre svarende til Foreningens efter hans Mening ikke tilstrækkelig pæne og fine Tone. Imidlertid løb hele Anken til Slutning ud i et Forslag om Anskaffelse af — en ny Askekop.

Forneden der dyrkes Asparges og Trøfler
— de sidste af »sjeldneste« [1]) Art —
her ser De de løjerligste Kantøfler,
man tænke sig kan i en Fart.
Hver Høst faar vi sendende friske Skud,
uhyre genegne at springe ud:
gamle Knaster
dem træffer De ogsaa ved Gud!

Hansen. Det er dog dejligt at høre! Det lader jo til at være temmelig righoldigt. Men De har vel ingen Rhus Toxicodendron [2])?

Hammer. Jo, vi har alle Slags Russer.

Petersen. Jamen ih Du forbarmende! er her da ingen musikalsk Lørdagssoirée?

Hammer.
Jo, vel har vi det, Hr. Organist!
men vent blot et Øjeblik,
saa kommer, det tror jeg ganske vist,
den yndigste Kammermusik. [3])
Og ynder De Sangerinder, saa ka' De
gaa ned blot ad Trapperne der, [4])
saa træffer De en, som er bedre end Patti
og dertil dobbelt saa svær [5])!
Ja Triller for hende er Børneleg,
for hun har et Bryst, som har vasket sig!
Naada, naada!
ja følg De kun bare med mig!

(Til Lotte.) Skal vi saa ikke gaa ned i Haven? Maa jeg byde Dem Armen?

Lotte. Jamen Fader og Organisten —

Hammer. De følge efter. (Afsides, idet de gaa.) Det var dog altid et lille »Eventyr i Rosenborg Vinter-Have.«

4. Scene.

Hansen. Petersen.

Hansen (til Petersen, uden at se, at de andre gaa). Naa, det har jeg givet saa mange Penge for at se!

---

[1]) Hentydning til Avertissementer fra en Urtekræmmer Sielle. — [2]) Paryktræet, en giftig Farveplante. — [3]) Kammermusikus C. J. Hansen, der sad ved Klaveret og akkompagnerede til Sangen. — [4]) I et af Lokalerne paa første Sal var indrettet en Sangerindeknejpe, hvor forskellige Studenter optraadte som Damer. Selskabet styredes af Lexow, der skulde forestille en Miss Byrkel, som i sin Tid havde haft en Kafé paa St. Annæ Plads. — [5]) Fr. Philipsen, hvis Glansnummer var en skuffende Efterligning af Carlotta Pattis Latterarie. Han var temmelig før.

Petersen. Ja det maa jeg ogsaa sige, det har kostet mig meget.

Hansen. Tal De bare ikke med; husk paa, min Datter er med, som jeg ogsaa maa betale for.

Petersen. Jamen saa husk paa Forfriskningerne [1])!

Hansen. Jamen Pengene, de gaa sgu alligevel, for hjemme der faar hun ingen Forfriskninger. Men hvor Fanden blev hun nu af? Han skulde da ikke være rendt med hende?

Petersen. Uh, det er maaske en af den Slags, som jeg har hørt der skal være mange af her i Byen, som gaar paa Rov efter unge Piger og saa laver Sangerinder af dem.

Hansen. Gudbevares! Jeg ulykkelige Mand! At miste en Datter i København! Vi maa Bulerne rundt, Petersen; De hjælper mig nok; jeg elendige Gartner! Det var saamænd et rart »Vintereventyr«, Petersen, at miste en Datter i København, Gud give, hun var blevet hjemme!

(De iler ud mellem Publikum.)

---

[1]) Der var lovet alle, der mødte som Damer ved Festen, Ækvivalent for det erlagte Kontingent i »Forfriskninger«.

Storkeknebber

Introduktion til Studenterkarnevalet i Kasino

10. Marts 1870

af

Cabiro og —nkl.

Storkeknebber[1]

(Scenen forestiller Tagryggen af et Bondehus i Københavns Nærhed. Storkemutter ligger paa Reden, medens Storkefatter spaserer frem og tilbage paa Taget[2]).

Mutter. Hvor mange Grader er det monstro?
Fatter. Tre og en halv!
Mutter. Hu! jeg gyser!
Hvad skulde vi her ogsaa saa tidligt vi to?
Nu staar vi paa Taget og fryser,
Fatter. Det var jo for Krigen[3]), vi flygtede bort.
Mutter. Aa, vent bare ikke, jeg tror den.
Fatter. Men dersom Khediven var kommet til kort,
var vi blevet kastet paa Porten.
Mutter. Paa Porten?
Fatter. Ja Porten var vred paa en Dør,
som Lesseps havde aabnet ved Suez.
Mutter. Nej, Sagen er den, at nu som før
vi Kvinder skal underkues[4]).

---

[1]) Efter den sensationelle Hovedbegivenhed i 1869, Suezkanalens pompøse Indvielse, var hele Karnevalet holdt i ægyptisk Stil. — [2]) De to Storke udførtes af Conr. Møller og Arnt Christensen, men da de ikke vilde kunne tale, eftersom deres Ansigter sad i Halerne paa Storkene, læstes Storkefatters Replikker op af Chr. Lund, Storkemutters af Guldberg. — [3]) Det truede med Krig mellem Sultanen og hans Vasal Khediven i Anledning af Suezkanalen, men det blev dengang kun til skarpe Notevekslinger. — [4]) Stuart Mill: Om Kvindernes Underkuelse i Oversættelse af Georg Brandes var udkommet i 1869 og havde vakt en Del Diskussion.

Og fordi Du er tosset og flyvegal,
kan jeg aldrig faa Lov til at ligge;
Du har altid skabet Dig national,
men det klæ'er Dig aldeles ikke.
Du tror, fordi Du har hvide Fjer
og højrøde Næb og Hoser,
saa hører Du mere hjemme her
end nede ved Nilens Moser.

Fatter. Ja, Mutter, deri maa jeg give Dig Ret,
jeg er hellere her end dernede,
jeg holder nu engang af denne Plet
med den stille hjemlige Rede.

(Mel.: Hvor Nilen vander Ægypternes Jord.)

Hvor Nilen vander Ægypternes Jord
i Afrikas brændende Lande,
der længtes jeg efter min Rede i Nord
ved Øresunds skovklædte Strande.
Det saftige Grønsvær om Bøgens Rod,
den lystige, sprudlende Kilde,
og Mosen ved Skovbakkens lave Fod —

Mutter. Ti dog stille!

Den Tale, Du fører, den ligner en gal,
nej jeg, jeg maa be' om Ægypten;
der boede vi højt i en Tempelhal,
hvor Palmerne voksed fra Krypten,

Fatter. {Aa, hvor der er rart i Ægypten!
{Jeg tror, der er skønnest i Danmark!

Fatter. Den danske Bonde jeg holder i Agt,
ham bringer jeg Lykke til Gaarde;
jeg staar paa hans Tag som en trofast Vagt
og haaber at staa der ad Aare.
Han synger bag Ploven sin frie Sang
til Kæmpevisernes Tone —

Mutter. Men vil Du nu ej blot en enkelt Gang
høre din Kone!
Du spiller poetisk og sentimental,
jeg holder mig heller til Dybden,
til Mudderet hist i min nye Kanal
og de dejlige Frøer i Ægypten.

Fatter. {Aa, hvor der er rart i Ægypten!
{Jeg tror, der er skønnest i Danmark!

Fatter. Ja, Mutter! det nytter nu ingenting
at skændes om, hvad vi mene,
Du mangler det høje, poetiske Sving
og lever for Madstræv alene.

Mutter. Madstræv! det Ord er nok udenlandsk,
eller ogsaa har Kofod [1]) lavet det;
det er hverken ægyptisk eller dansk;
jeg kan hverken forstaa eller stave det [2]),
men hvis det er noget med Mad, var det rart,
om Du tænkte lidt paa din Rede
og de sultne Unger, der kommer snart. —
Hvad har de til Middag dernede?

Fatter (lugter til Skorstenen).
Der lugter af Klipfisk og Øllebrød,
jeg bliver saa dansk til Mode;
Duften ombølger mig stærk og sød.

Mutter. Aa, Du er et Vrøvlehoede.
Klipfisk og Øllebrød! Sikken en Mad!
Det er ogsaa noget at nyde!
Nej, maa jeg be' om et Sulefad
fra den gamle ægyptiske Gryde.
Ægypten! — jeg er og bliver din Ven,
blandt Landene bærer du Prisen, —
hvor langt er Cabiro i Dag naaet hen
med sin Dagbog [3])? Du har vel Avisen?

Fatter. Han vender ved Krebsens Vendekreds
og gaar nu i Krebsgang tilbage.

Mutter. Saa kan vel om ikke længe vi ses
og mindes de festlige Dage.

(Mel.: Husker Du i Høst.)

Husker Du i Høst [4]), da de aabned den ny Kanal?
Dengang var Khediven dog Pokker til Karl,
trak Kejserinden som Gæst
omkring paa Kamel og til Hest —
Sig mig, lille Fatter! hvad tænkte Du da?

---

[1]) Ifølge H. Dahls Hjælpeordbog lader det sig ikke afgøre, om dette i sin Tid en Del omtalte og temmelig hurtigt almindelig brugte Ord oprindelig er dannet af Bjørnstjerne Bjørnson eller af Lucianus Kofod, der var ivrig Purist og ligefrem i Bladet »Hejmdal« for 7. Aug. 1869 havde skrevet en lang Artikel til Anbefaling af Ordet. — [2]) Der havde virkelig været Strid om, hvorvidt man skulde lade det have den norske Form paa **v** eller den danske paa **b**. — [3]) Under Rejsen havde Cabiro sendt Korrespondancer hjem til »Dagbladet«. Efter sin Hjemkomst offentliggjorde han sin »Dagbog paa Nilen«, der i Bladets Feuilleton afvekslede med Auerbachs »Landstedet ved Rhinen«. — [4]) 16.—18. Novbr. sejlede den festlige Eskadre med Kejserinde Eugenies Skib i Spidsen første Gang gennem Kanalen.

Fatter. Husker Du Cabiro, og husker Du Robert Watt?
Brev paa Brev de skrev, til de segnede mat;
krøb saa til Slutning op
paa Pyramidens Top —
Sig mig, lille Mutter! hvad tænkte Du da?

Mutter. Husker Du, paa Nilen de rejsendes Hurlumhej
tyrede Kamelen og nød Krokodillesteg,
kasted i Grams Backschisch
og sa'e tilsidst »Mafisch« [1])!
Sig mig, lille Fatter! hvad tænkte Du da?

Begge. Men nu er det Vinter, og Vejret er koldt og raat,
Træerne de fryser og Næbet bli'er blaat;
kunde vi nu, lille Ven,
naa til Ægypten igen! —
Sig mig lille {Fatter!/Mutter!} hvad tænker Du nu?

Fatter. Javel, Du har Ret, det var ganske rart
at flytte til Solen fra Sneen.
Mutter. Men Rejsen er ikke gjort i en Fart —
Fatter. Funtus! Nu har jeg Ideen!
Mutter. Hvad er det, Du siger?
Fatter. Fra Vinterens Is
skal vi naa til Ægyptens Varme,
Midlet fandt jeg i denne Avis —
Mutter. Men Du primer, saa Gud sig forbarme!
Fatter. Nej hør: »Efter sikkert Forlydende
er alle de mest betydende
Artister for Tiden prydende
den store Pergolasal
i Lighed med Monumenterne
ved Nilens Bred, og Talenterne
blandt Kunstnerne og Studenterne
vil aabne en ny Bak-Kanal
med Fester, hvis fulde Beskrivelse
vilde klinge som Overdrivelse
i ganske nøjagtig Gengivelse —«

---

[1]) »Backschisch« er det første og det sidste Ord, man hører i orientalske Lande, hvis hele Befolkning er Tiggere. Det betyder Bøn om en Gave, om Drikkepenge, om Tillæg til Løn osv. »Som Afværgelse mod denne Landeplage«, meddeler Cabiro i sine ægyptiske Korrespondancer, »lærte jeg snart at bruge Ordet »Mafisch«, der, ledsaget af en Haandbevægelse, tydeligt udtaler noget lignende som: der er vinket af!«

Mutter. Hvad mener Du? Tal dog, tal!
Fatter. Studenternes Karneval!
Det holdes i Aar i ægyptisk Stil.
Mutter. Og Du mener?
Fatter. Vi kan være glade,
naar vi ikke kan naa til den rigtige Nil,
dog at naa til Amaliegade.
Mutter. Aa Fatter! Du er en velsignet Mand;
saadan et det, jeg holder a' Dig!
Fatter. Men skynd Dig, Kone! og gør Dig i Stand,
at ingenting skal gaa fra Dig!

(Mel.: De gode gamle Ægyptere.)

Begge. Af Sted, af Sted! Det er maaske
begyndt, og vi vil alting se;
nu rejse vi fra Kuld og Sne
til Karneval og Assemblee;
derfor kan vi takke Studenterne,
det var en mageløs Ide!
Af Sted, af Sted nu, een to tre,
til de gode og gamle Ægyptere!

Tæppet falder.

Studenterballetter

Foruden Carl Møller og Villiam Faber var, som vi allerede har sagt foran, i Treserne og Halvfjerdserne — ja langt op til den seneste Tid — Conrad Chr. Møller (—nkl.) absolut uundværlig ved alle Festarrangementer. Ingen Vanskeligheder var ham uoverstigelige. Sit Genis Højdepunkt har han vel endnu bestandig i Visen, men det har maaske som hint Baggesenske »en Tvillingtop«, og paa den anden lige saa svimlende Spids staar hans Balletarrangementer. Hans mangeaarige Medarbejder og Medbejler Carl Møller siger herom i »Fra Studenterdagene«, S. 81 ff.:

»I det foregaaende er jeg et Par Gange kommet til at berøre Karnevalsballetterne, og de kunne vel nok fortjene at omtales korteligt som den særegne Gruppe af — om man saa kan sige — dramatiseret Studenterlystighed, de vare, eller maaske rettere bleve i vor Tid.

Genren var ikke ny; baade Berider-Pantomimen »Kærlighed i Balaclava« i Studenterforeningens Vrøvleblade Nr. 4 og den antikhistoriske Ballet-Pantomime »Fjernt fra Danmark eller Inspektørens Rænker« i Ugebladet »Sværmere« kunne paavises som Forbilleder [1]), og Jargonen i Teksten var eo ipso given, den maatte nødvendigvis være en Parodi paa Bournonvilles kuriøst naive, udæskende, selvbehagelige Balletsprog. Men den Forandring, Aanden i og Udførelsen af Studenterballetterne under vore Auspicier undergik, var paa sin Maner næppe mindre epokegørende end den, som den store Mester gennemførte ved det kongelige Theaters Ballet.

Det var især Conrad Møller, dette skyldtes; thi han var den egentlige Balletmester eller Iscenesætter, som man vil. Oprindelig var han ved Karnevalerne begyndt som gymnasticerende Araberhøvding og dressørvigtig Cirkusdirektør, men i eet Punkt var han adskilligt forud for sin Tid, nemlig deri, at han indsaa, at det var Balletten, der skulde frelse Beriderselskabernes allerede da truede Stilling. Han fik derfor Komiteens øvrige Medlemmer, og specielt Villiam Faber og mig, til at hjælpe sig med Programmet, medens han selv enevældigt overtog Arrangementet af saavel Solodansene som de kombinerede Numre. Det kunde jo derved undertiden hænde, at der ikke blev den nøjeste Overensstemmelse mellem Teksten og Scenearrangementet; men vi trøstede os dels med, at de kære Tilskuere paa et Karneval ikke gjorde sig den Ulejlighed at læse Porgrammet igennem, og dels med, at de alligevel ikke vilde have forstaaet det bedre, fordi der havde været Mening i det.

---

[1]) Jfr. ogsaa »Heinrich von Schwerin« af Zinck (se foran.)

Conrad Møller besad for Resten i høj Grad Evnen til at operere med Masserne paa Scenen — der optraadte ofte en 70—80 Personer — og som et Bevis paa hans praktiske Snedighed kan det anføres, at der i saa godt som alle Balletterne forekom en Overceremonimester, hvilken han stedse selv agerede for paa denne Maade bedre at kunne lede Operationerne og rette muligt indtrædende Fejl.

Blandt hans Opfindelser paa det koreografiske Omraade er den bedste sikkert Travestien af Drabanternes Vaabendans i anden Akts fjerde Scene af »Valdemar«. Den blev oprindelig arrangeret til »Bertran de Borneo«, hvor en Hob Billetsjovere traadte en larmende Jubeldans i Anledning af det udsolgte Hus og slog paa deres Skjolde, de fra Theatrets Forsal ikke ukendte Plader med Skjoldemærkerne: »1ste Parket udsolgt«, »2det Parket udsolgt« osv. Denne Dans af Billet-Pariaerne — som de kaldtes i Programmet — gjorde da ogsaa saa megen Lykke, at den under forskellige Tillavninger gik igen i flere senere Balletter. —

Da Studenterforeningen i 1903 opførte sin retrospektive Serie Studenterkomedier, var Balletterne selvskrevne til at repræsenteres, og Mesteren selv instruerede da ogsaa en vellykket Reprise af den omtalte Billetsjoverdans.

De to Balletter, vi nedenfor præsenterer, er fra samme Aar, 1871, og begge er Parodier paa Bournonvilleske Balletter fra samme Aar, den første i den Grad aktuel, at Bournonvilles Livjægere paa Amager først havde haft sin Première paa det kgl. Theater Aftenen før den travesteredes i Foreningen (Fastelavnsmandag). Fastelavnsgøglet holdtes det Aar indenfor Rammen af en »Archæologisk Kongres« efter Mønster af den, der havde været holdt her i København den foregaaende Sommer; men Balletten indeholdt i øvrigt intet herom. — Den anden Ballet opførtes ved Foreningens Efteraarsfest. Da den foregaaende Efteraarsfest havde været en Parodi paa det i København afholdte Landmandsmøde, blev nu denne næste arrangeret som et »Vandmandsmøde«. Her var — atter ved Conrad Møllers Opfindsomhed — alt forvandlet til Hav og Vand. Den store Konversationsstue var et stort Bassin med indlagt Springvand. Under den af blaat Flor dannede Vandflade kravlede Studenter omkring paa Sandbunden forklædte som uhyre Skildpadder, Krabber og Søpindsvin. En levende Hest stod bundet i Vestibulen; ved indflettet Tang i Manken var den forvandlet til Havhest osv. osv. Det kongelige Theaters sidste Ballet var »Eventyr i Billeder«, Illustrationer til forskellige H. C. Andersenske Eventyr, hvoriblandt »Den standhaftige Tinsoldat«. Denne var nu ogsaa blevet »for-vandlet«, til »Den standhaftige Hajdukke«, med vemodige Reminiscenser om hin længst forsvundne Tid »da Heyman raaded for Borgen«. Selv den ellers saa ømskindede H. C. Andersen, der overværede Forestillingen, ytrede sig højst tilfreds med det hele. (Breve fra Andersen II. 647.)

Livjægerne paa Amager

Ballet-Divertissement.

Personerne.

Lord Dowlas-Shirting.
Wai-wai, hans Tjener, sort.
Latrine, Amagerpige.
Jokum Tønnesen, Latrinkusk.
Edouard, Musiker og Korporal ved Livjægerne [1]).
Livjægere, Villars Dragoner og Latrinkuske.

Handlingen foregaar Fastelavns-Søndag paa Amager.

Motto:
»Saturnalia [2]) non sunt turpia.«

1. Scene.

En flad Udsigt over Amager; til højre ses Holmblads Kortfabrik, til venstre lugtes Kulerne, i Baggrunden Kastrup doloris. Solen gaar ned i Sundbyvester, det er henimod Aften. En hvidlig, diset Taage lægger sig over Kulerne, Lygtemænd danse frem og tilbage, Latrinkuskene begynde at vogne, Rumlen af tunge Vogne høres. Latrine træder ud af Huset Nr. 1 og giver sig til at trække Gulerødder op; et Uvejr trækker ligeledes op. En Skygge lægger sig paa hendes Pande, hun kommer til at tænke paa sin Moder; hun veed ikke selv hvorfor [3]). En ubeskrivelig Længsel bemægtiger sig hende. Hun længes i en Solo.

2. Scene.

Jokum, som kører Vognen Nr. 14 B, træder ind og gaar og sværmer i Maaneskin; en Hare smutter i Kornet ind — ogsaa i Maaneskin [4]); det gør et Hareskaar i hans Lykke. Avromche Nattergal slaar sin Trille (andet Oplag) [5]), Jokum er tankefuld, han er lige ved at sætte sig paa Latrine, men hun farer op med et Skrig. Jokum bliver glad overrasket, tilstaar hende sin Kærlighed, han vil bortføre hende paa sin Vogn, men hun spør-

---

[1]) Dupuy optræder ikke, men er laant fra Bournonvilles Personliste. — [2]) Balletten opførtes Fastelavnsmandag. — [3]) Den berømte uundgaaelige Sentimentalitet fra alle franske Romaner: »ô, ma mère!« (jfr. foran S. 212). — [4]) Citater af Fru Heibergs »En Søndag paa Amager«. — [5]) Første Oplag af Goldschmidts »Avromche Nattergal« var udkommet 13. Januar og allerede udsolgt d. 15de. Andet Oplag udkom den 22de.

ger ham fornærmet, »om han ikke kan lade en ordentlig en gaa?« Jokum gaar bedrøvet ned til Kulerne.

3. Scene.

Lord Dowlas-Shirting kommer ind med en sort Tjener efter sig; han ser sig forvildet om, veed ikke, hvor han er, tror, det er Æbelø [1]), men stikker Fingeren i Jorden og lugter straks, i hvad Land han er. Han er mat, han har i 7 Nætter og 4 Døgn drevet om paa Isen og er blevet ganske amagret; den var haard at gaa paa, men nu føler Englænderen sig saa dansk i Sind i Maaneskin! Ved Hjælp af sin Natkikkert opdager den sorte Tjener Latrine, han gaar hen imod hende, det sortner for hende, hun antager ham først for en Natmand, men da han, som i en lang Aarrække har været paa St. Croix, St. Thomas og St. Jan, skæmtefuld synger: »Ama'ermo'er, giv mig Guleroer!«, rækker hun ham med Ynde en Gulerod; han nyder Frugten af sin Opdagelse. Lord Dowlas kommer til og henvender sig til hende i en Lang-Engelsk, hun forstaar ham ikke, vil række ham en Gulerod, men han siger: »Ikke the, ikke the, mig vil have en store Masse Rødders!« Det gaar op for hende, at her er Tale om en Leverance til den engelske Flaade [2]), hun gaar ind derpaa, de danse en Kontrakt. Derefter gaa de alle tre ind paa Naboens Mark for at skaffe Rødder.

4. Scene.

Jokum kommer, han har hørt Samtalen, er i Oprør; han sammenkalder de andre Latrinkuske, der just have nedsat en parlamentarisk Kommission [3]), men rask beslutte at udvide dens Kompetence og (med 45 St. mod 44) [4]) vedtage at indkalde Livjægernes Forstærkning, i hvilken Anledning de sende en Deputation til det kgl Theater [5]).

---

[1]) Vinteren 1870—71 var meget streng. Sundet var helt tillagt, al Sundfart ophørt. Over Bælterne var etableret Istransport. Engang i Januar var man meget bekymret for 4 Joller, der var kommet ind i Sjapis og drevet nordpaa, indtil man efter flere Dages forgæves Telegrafering fik Underretning om, at de var kommet i god Behold til Æbelø. — [2]) Under Krigen 1870—71 mellem Frankrig og Preussen havde England mobiliseret en Del af sin Flaade og havde i Danmark forsynet den med Mejeriprodukter. — [3]) Der havde været livligt politisk Røre i Anledning af, at Venstre i Folkethinget havde forlangt nedsat en parlamentarisk Kommission til Undersøgelse af Valløs og Vemmetoftes Formue og Rigsdagens formentlige Dispositionsret over denne. — [4]) Kommissionen havde — med meget kneben Majoritet — faaet udvidet sin Kompetence til at fungere, ogsaa naar Rigsdagen ikke var inde. — [5]) For at faa fat i Bournonvilles Livjægere.

5. Scene.

Latrine, Lord Dowlas og Wai-wai komme ind med Rædsel. Hvad er der at gøre? Lorden søger forgæves at samle sig; Uvejret samler sig. Latrine er vanvittig, men yndig; hendes Elskede er Korporal ved Livjægerne, ham kan hun ikke ofre; men hun maa redde Lorden. Wai-wai har opdaget en Tønde, han faar sin Herre til at bruge Tøndesystemet; Wai-wai selv kan ikke ses i Mørket, da han er sort.

6. Scene.

Livjægerne trække op, understøttede af Latrinkuskene, de lede efter Lorden; Latrinkuskene snuse alle Vegne og finde endelig den fremmede Lord i Tønden; under Afsyngelsen af »Rule Britannia« rulle de ham i Tønden. Da hører man pludselig dumpe Hovslag nærme sig; det er Villars Dragoner, som paa Bronceheste ere sendte Lorden til Hjælp [1]). Det kommer til et rasende Sammenstød; Kulerne suse Livjægerne om Ørene; men skønt haardt trængte, holde de sig alligevel. Forgæves rykker Cort Adeler fra Venedig [2]) Livjægerne til Undsætning, han forfølges selv af Justitsraad C. Bruun [3]). Det truer med at blive et frygteligt Blodbad, da erklærer Lorden sig for neutral. Dette Ord har en magisk Virkning. Kampen standser, og Misforstaaelsen ophæves. Latrine har fundet sin elskede Livjæger, Lorden giver 2000 Fjerdingspund Sterling til en ny Kirke, der straks indvies, og det henrykte Par vies under Melodien: »I Kongelunden skal Brylluppet staa!« — Solen staar op i Sundbyøster, det er Fastelavnsmandag, Latrinkuskene slaa Katten af Tønden.

---

[1]) Det kgl. Theater havde dengang de to Syngestykker »Villars Dragoner« og »Broncehesten« (ɔ: »Prinsen af China« se S. 25) paa Repertoiret. — [2]) Bournonvilles Ballet med Musik af Heise. — [3]) Overbibliothekaren ved det store kgl. Bibliothek, Justitsraad Chr. Bruun, havde i 1871 gjort stor Opsigt ved sin grundige historiske Gendrivelse af en hel Del af de Legender, der havde knyttet sig til Curt Adelers Navn.

Den standhaftige Hajdukke

Fiske-Ballet i 1 Akt.

Der var engang 25 Hajdukker, de vare alle Brødre; thi de vare fødte af een gammel Fiskeske, rød og blaa, nok saa dejlig var Uniformen.

»Hajdukker!« raabte en lille Haj, da han aabnede Sardindaasen, og klappede i Finnerne; han havde faaet dem af sin Onkel, den gamle Hajmann; og saa stillede den lille Haj Dukkerne op. De 24 Hajdukker lignede de 24, kun den 25de var forskellig, han havde kun eet Ben, og det er just ham, der bliver mærkværdig

Paa Bordet stod der et nydeligt Vandhus; gennem de smaa Hjerter kunde man se lige ind i Salene. Udenfor stod den dejligste Vaterskov af smaa Sølillier, Søanemoner og Søagurker, det var nydeligt altsammen; men det nydeligste var dog den lille Havfrue, som stod i den aabne Vandhusdør: hun var klippet ud af Papir og havde midt paa Brystet en dejlig stor Paillet, for hun var svensk Danserinde [1]), og det ene Ben

[1]) I Anledning af Frøken Betty Schnells Overgang fra Balletten til det reciterende Skuespil var der i Efteraaret 1871 til at udfylde hendes Plads som prima ballerina blevet engageret den svenske Danserinde Frk. Marie Westberg.

Den standhaftige Tinsoldat

Eventyr af H C. Andersen.

Der var engang 25 Tinsoldater, de vare alle Brødre, thi de vare fødte af een gammel Tinske . . . . rød og blaa, nok saa dejlig var Uniformen. Det allerførste, de hørte i denne Verden, da Laaget blev taget af Æsken, hvori de laa, var de Ord: »Tinsoldater!« det raabte en lille Dreng og klappede i Hænderne; han havde faaet dem, fordi det var hans Geburtsdag, og stillede dem nu op paa Bordet. Den ene Soldat lignede livagtigt den anden, kun een eneste var lidt forskellig; han havde eet Ben, thi han var blevet støbt sidst, og saa var der ikke Tin nok; dog stod han lige saa fast paa sit ene Ben som de andre paa deres to, og det er just ham, der bliver mærkværdig.

Paa Bordet, hvor de bleve stillede op . . . . var et nydeligt Slot af Papir. Gennem de smaa Vinduer kunde man se lige ind i Salene. Udenfor stod smaa Træer rundt om et lille Spejl, der skulde se ud som en Sø; Svaner af Voks svømmede derpaa . . . , det var altsammen nydeligt, men det nydeligste blev dog en lille Jomfru, som stod midt i den aabne Slotsdør; hun var ogsaa klippet ud af Papir . . . og et lille blaat Baand over Skulderen ligesom et Gevandt, midt i det sad en skinnende Paillette . . . . Den lille Jomfru strakte begge sine Arme ud, for hun var en Danserinde, og

løftede hun højt i Vejret, og det kalder man svensk Gymnastik [1]).

»Det var en Fiskerkone for mig,« tænkte Hajdukken, »men hun er meget fornem; hun bor i et Vandhus, og jeg har kun en Daase, og den er vi 25 om.«

Saa blev det ud paa Aftenen, og saa begyndte Fiskene at lege. Hornfiskene dansede en Hornpipe [2]) og Sildene en El Ol [3]), Torsken tog sine Bukser af, og Kaviaren gik omkring og gjorde Kiks; det var et Spektakel, saa Knurhanen vaagnede og begyndte at gale De to eneste, som ikke rørte sig af Stedet, var Hajdukken og den lille Danserinde; med sine svømmende Øjne tilkastede han hende et Havblik.

Nu slog Dykkerklokken 12, og pjask! saa viste Søslangen sig.

»Hajdukke!« sagde Slangen, »vil Du holde dine Øjne hos Dig selv!«

Men Hajdukken troede ikke paa Søslangen.

»Ja bi kun til i Morgen!« sagde Søslangen.

Da det nu blev Morgen og Hajerne kom op, blev Hajdukken saa løftede hun sit ene Ben saa højt i Vejret, at Tinsoldaten slet ikke kunde finde det og troede, at hun havde eet Ben ligesom han.

»Det var en Kone for mig,« tænkte han; »men hun er meget fornem; hun bor i et Slot; jeg har kun en Æske, og den er vi 25 om . . .«

Da det blev ud paa Aftenen, kom alle de andre Tinsoldater i deres Æske og Folkene i Huset gik til Sengs. Nu begyndte Legetøjet at lege, baade at komme fremmede, føre Krig og holde Bal . . . det var et Spektakel, saa Kanariefuglen vaagnede og begyndte at snakke med, og det paa Vers. De to eneste, som ikke rørte sig af Stedet, var Tinsoldaten og den lille Danserinde . . . hans Øjne kom ikke et eneste Øjeblik fra hende.

Nu slog Klokken tolv og klask! der sprang Laaget af Snustobaksdaasen, men der var ingen Tobak i, men en lille sort Trold . . .

»Tinsoldat!« sagde Trolden, »vil Du holde dine Øjne hos Dig selv!«

Men Tinsoldaten lod, som han ikke hørte det.

»Ja bi til i Morgen!« sagde Trolden.

Da det nu blev Morgen og Børnene kom op, blev Tinsoldaten stil-

[1]) Den svenske Gymnastik havde dengang Nyhedens Interesse og mødte Nyhedens Modstand fra flere Sider. — [2]) Engelsk Matrosdans, opkaldt efter den Træpibe, hvorpaa Akkompagnementet oprindelig udførtes. — [3]) El Ole (Loppen) var det Glansnummer, hvormed den berømte spanske Danserinde Pepita havde bedaaret Københavnerne nogle Aar i Forvejen.

kerne stillet en haie i Vinduet, og enten det nu var Søslangen eller Trækvaad, lige med eet faldt den standhaftige Hajdukke paa Hovedet ned fra tredie Sal; det var et farligt Vandfald.

Tjenestepigen Kaskelotte og den lille Haj kom straks ned for at søge, men skønt de vare ved at træde Vande paa ham, kunde de dog ikke se ham. Havde han raabt, havde de nok fundet ham, men han var stum som en Fisk.

Saa kom der to Gededrenge.

»Haj Du,« sagde den ene, »der ligger en Hajdukke, han skal ud at sejle.«

Og saa lavede de en Avisand af Papir og satte Hajdukken i den, og nu sejlede han. Papirsnækken svajede op og ned i den stærkeste Vandgang. Flyvefiskene fløj forskrækkede op, og Krabberne gik til Siden; men han forandrede ikke en Sømine.

Lige med eet rutschede Snækken ind i en lang Ruse.

I det samme kom den store Vanddrot.

»Har Du Vaterpas?« spurgte Vanddrotten, »kom med Passet!«

Hajdukken blev ganske forfærdet, han mærkede, at han begyndte at faa Vand i Hovedet; men i det samme blev han slugt af en stor Fisk.

Fisken gjorde nogle stærke Svømmetag, og lige paa een Gang blev Hajdukken kastet op.

let hen i Vinduet, og enten det nu var Trolden eller Trækvind, lige med eet fløj Vinduet op, og Soldaten gik ud paa Hovedet fra tredie Sal. Det var en skrækkelig Fart, han vendte Benet lige i Vejret.

Tjenestepigen og den lille Dreng kom straks ned for at søge, men skønt de var nær ved at træde paa ham, kunde de dog ikke se ham. Havde Tinsoldaten raabt: Her er jeg! saa havde de nok fundet ham, men han fandt det ikke passende at skrige højt, da han var i Uniform.

Nu begyndte det at regne . . . det blev en ordentlig Skylle; da den var forbi, kom der to Gadedrenge.

»Sej Du,« sagde den ene, »der ligger en Tinsoldat, han skal ud at sejle.«

Og saa gjorde de en Baad af en Avis, satte Tinsoldaten midt i den, og nu sejlede han ned ad Rendestenen. Begge Drengene løb ved Siden og klappede i Hænderne.

Papirsbaaden vippede op og ned, og imellem saa drejede den saa gesvindt, saa det dirrede i Tinsoldaten; men han blev standhaftig, forandrede ikke en Mine, saa ligeud og holdt Geværet i Armen.

Lige med eet drev Baaden ind under et langt Rendestensbrædt . . .

I det samme kom der en stor Vandrotte, som boede under Rendestensbrædtet.

»Har Du Pas?« spurgte Rotten, »hid med Passet!«

* * *

Tinsoldaten stod i Vand til Halsen, og dybere og dybere sank Baaden . . . nu gik Vandet over Soldatens Hoved . . Nu gik Papiret itu, og Tinsoldaten styrtede igennem — men blev i det samme slugt af en stor Fisk . . , Fisken for omkring; den gjorde de forfærdeligste Bevægelser, endelig blev den ganske stille . . . den var kommen op i

Nej, hvor det kan gaa underligt til under Vandet! Han var blevet slugt af den gamle Hajmann, som var blevet søsyg og havde kastet ham op lige udenfor Danserindens dejlige Vandhus.

Med eet tog den ene af Smaahajerne Hajdukken og kastede ham ind i en dejlig ildrød Vandmand.

Hajdukken følte, at han brændte, men om det var Vandmanden eller Havfruen, vidste han ikke. Da røg Vandhusdøren op, Vinden tog i Danserinden, og hun fløj som en Sylfide lige ind i Brændingen til Hajdukken og blussede op i Lue. Det brændte hos gamle Hajmann. Saa blev Søslangen til Aal, Hajdukken til en Klat, og af Danserinden var kun Balletten tilbage, og den var brændt kulsort.

Køkkenet, hvor Pigen skar den op med en stor Kniv . . . De stillede ham op paa et Bord, og der — nej, hvor det kan gaa underligt til i Verden! Tinsoldaten var i den selv samme Stue, han havde været i før; han saa . . . det dejlige Slot med den lille Danserinde , . .

I det samme tog den ene af Smaadrengene og kastede Soldaten lige ind i Kakkelovnen . .

Tinsoldaten stod ganske belyst og følte en Hede, der var forfærdelig; men om det var af den virkelige Ild eller af Kærlighed, det vidste han ikke . . . Da gik der en Dør op, Vinden tog i Danserinden, og hun fløj ligesom en Sylfide lige ind i Kakkelovnen til Tinsoldaten, blussede op i Lue og var borte; saa smeltede Tinsoldaten til en Klat, og da Pigen Dagen efter tog Asken ud, fandt hun ham som et lille Tinhjerte; af Danserinden derimod var der kun Pailletten, og den var brændt kulsort.

En Søndag paa Alperne

eller

Vandmøllen i Apenninerne

Operette à la Tyrolienne i 1 Akt

af

Peter Sørensen

Musikken af C. J. Hansen

Opført første Gang d. 2. Maj 1874.

Om denne Operettes Tilblivelse fortæller Carl Møller saaledes i »Fra Studenterdagene«, S 74 ff:

»I Vinteren 1873—74 optraadte paa »Boulevarden« — en prunkløs lille Villabygning, der tidligere havde afgivet Sommerlokale for »Kongens Klub« og laa der, hvor »National« nu ligger og lapser sig med sin arrogante Gigerlfaçade og sin slunkne Pengepung, — Tyrolerselskabet Rainer, og blandt dettes Medlemmer udmærkede sig en Sekondbas, i hvis bævende, dystre Foredrag og overdramatiske Fagter og Gebærder jeg havde forelsket mig.

Nok saa lumskeligt fik jeg Kammermusikus Hansen og Villiam Faber til en Aften at gøre mig Følge ud paa Boulevarden, og jeg var lav nok til at sende en Anmodning op til Bassisten, hvis Bekendtskab jeg havde gjort, om at synge en af sine mest forskruede Arier. Vi morede os alle tre lige kosteligt ovèr Sangerens selvglade Foredrag, og da han havde sluttet, henkastede jeg den Ytring, at jeg havde Pokkers Lyst til at parodiere en saadan Salontyroler, som kendte betydelig mere til Jagen efter Effekt end efter Gemser.

»Jeg skal skrive Musikken! Det kunde more mig!« tilbød Hansen oprømt.

»Og jeg skal skrive Teksten!« faldt Villiam ind.

Det var just der, jeg vilde have dem, og saa sagde jeg: »Skal vi saa ikke lave en Operette? Det er netop det, jeg har tænkt mig.«

Næste Dag begyndte vi at skrive, og Arbejdet gik rask fra Haanden, men det skal siges, at Hansen, der var saa meget ældre end vi, gjorde os unge til Skamme ved sin Arbejdsdygtighed. Og yderst medgørlig var han. Da han saaledes i den Duet, jeg som Lorentz Kräuter skulde synge med Axel Madsen, der spillede Brioche, havde foreskrevet mig nogle temmelig vanskelige Løb, erklærede jeg: »Det lærer jeg aldrig! Maa jeg ikke synge noget almindeligt Jodleri i Stedet for?« hvorpaa han uden Spor af Komponistforfængelighed svarede: »Jo, gør du bare det! Det er sgu ligefedt, naar det blot bliver morsomt!« Og saa jodlede jeg paa fri Haand, men de rigtige Passager blev trykte, det forstaar sig.

Paa lignende Maade gik det med Faber. Vi havde fordelt Arbejdet saaledes imellem os, at han skrev Sangene og jeg Teksten. Den Aften, han havde lovet at aflevere Slutningschoret, kom han op for at hente mig til et Selskab, og ærgerlig erklærede han, at han ikke havde kunnet finde paa noget. — »Har Du slet ikke skrevet noget?« spurgte jeg, medens jeg lagde sidste Haand paa mit Toilette — »Jo, jeg har begyndt saaledes: »Held Bastian! han kan, han kan! Held Alpeland!« . . . men

saa kan jeg ikke finde paa mere at ønske Held,« brummede Faber modfalden. »Aa, saa for Pokker!« udbrød jeg utaalmodigt, idet jeg tog Overfrakken paa, »saa skriv: »Held Alpeland! Held Alpevand! Held alting, hvad der heldes kan!« — »Det er udmærket!« raabte Faber med sin letvakte Begejstring. — »Finder Du? Jeg gad vide, hvor noget Menneske kan komponere Musik til saadant noget Vaas!« svarede jeg; — men Hansen gjorde det, og gjorde det godt! Han sagde endogsaa, det var Operettetekst af den rigtige Slags.

Om min Udførelse af Rollen skal jeg selvfølgelig ikke udtale mig nærmere; dog maa det være mig tilladt at fortælle, at jeg havde været saa heldig at finde baade en karakteristisk Maske og et virkningsfuldt Kostume Jeg tror nok, jeg ret slaaende lignede en saadan forloren Tyroler fra Top til Taa . . eller rettere sagt: til Lægge; disse var nemlig fabrikerede af ikke mindre end fem Lag Vat og gjorde sig godt, især i Profil.

Men jeg havde nu ogsaa lagt Beslag paa ikke saa faa Menneskers Tjenstvillighed, før jeg fik Dragten, som jeg vilde have den. Min egen kære Moder satte sig i Arbejde, for det første med at sy mig et Par elegante Saffians Skaftestøvler med prunkende Messinghægter, hvilke skulde forvandle mine københavnske Fjedersko til Graubündener-Bjergsnøresko, og for det andet med at forskaffe mig de ovenfor omtalte fyldige Legemsdele, hvilket jeg kun ansaa for hendes Skyldighed, da hun fra Fødslen kun havde forsynet mig temmelig karrigt i saa Henseende; en Familie, jeg kun kendte grumme lidt til, brandskattede jeg straks, da jeg i dens Besiddelse opdagede nogle aparte Portièrekvaster, som kom til at prange paa mit Tyrolerbryst; Conrad Weidemann satte sig i Virksomhed med at male mig en overnaturlig stor Carlsberg-Etikette, — den vilde have passet til en Pots Flaske, antager jeg, — som skulde throne midt paa det brede Bælte om Maven; og endelig blev jeg fra Olaf Poulsens righoldige Lager forsynet med nogle gevaldige, skønt funklende og umaadelig ægte Diamantringe, som jeg kort i Forvejen havde set ham brillere med paa Scenen, jeg tror i »Kalifen af Bagdad«.

— — —

Operettens noget dristige Titel skyldes Høedt, der som sædvanlig satte Forestillingen i Scene; thi da vi Librettister sagde, at vi vaklede mellem »En Søndag paa Alperne« og »Vandmøllen i Apenninerne«, udbrød han afgjort: »Den skal naturligvis hedde begge Dele! Det er det mest fjollede!« Vi havde sikkert ikke tænkt os denne Mulighed; og selv om vi havde, havde vi aldrig paa eget Ansvar vovet at bruge en saadan Titel.«

Personerne.

Chabli, Vandmølleforpagterske..... Hr. Joh. Hviid Nielsen.
Brioche. Træudskærer..... - Axel Madsen.
Lorentz Kräuter, Gemsejæger..... - Carl Møller.
St. Julien, Oberst ved det 37te Zouavregiment..... - Joh. Frisch.
Grovbønder. Det 37te Zouavregiment.

Handlingen foregaar i Omegnen af Bjerget »Jomfruen«.

Scenen forestiller et Bjerglandskab; i Baggrunden til højre ses Chablis Vandmølle, hvis Hjul er omtrent midt paa Scenen. Til venstre en Opgang til Bjerget.

1. Scene.

Grovbønder (festlig klædte, synge).

Chor.

Oppe paa Rütli
— Dui da dui da —
er saa gemytlig;
— Dui da du! —
her kan man jodle af fulde Hals,
her kan man faa sig en Tyrolervals,
— Dui da du! —

(Grovbønderne danse og gaa ud under Gentagelse af Chorets første Del.)

2. Scene.

Chabli (alene; hun har i 1ste Scene siddet tavs paa en Sten i Forgrunden).

Chabli. Hele Jomfruens Ungdom er paa Benene i Dag, thi det er den store Bastians Fest i Dag; alle Jomfruens Børn jodle af Glæde i Dag, kun jeg, den smukke Vandmølleforpagterske Chabli, kan ikke sympathisere med dem, og hvorfor?

Det er i Dag akkurat tre Aar siden, at min elskede Brioche forlod Jomfruen og mig med det Løfte til mig, at hvis han ikke var vendt tilbage inden Kl. $11^3/_4$ paa den store Bastiansdag 1873, saa var han ikke mere — og nu er Klokken $11^1/_2$ og det sidste Jernbanetog er kommet, — o, min Gud! hvilken Spænding! hvilket rædselsfuldt Kvarter!

O, dersom jeg var en lille Fugl,
saa fløj jeg til min Hjertenskær;
men jeg er nu ingen lille Fugl,
og derfor bliver jeg her.
Dui dui da du!

O, dersom jeg var en Milepæl.
jeg viste ham Vejen hjem;
men jeg er nu ingen Milepæl,
skal jeg fortælle Dem.
Dui dui da du.

Min Moder lærte mig i min Barndom, hvorledes man kunde faa Vished, om man endnu var elsket; jeg tror, Tiden er kommet til at prøve det; ah, her staar en lille Urt! — Han elsker! — af Hjerte — med Smerte — en lille bitte Smule — overmaade meget — O Held! Nu er jeg da vis derpaa. Men hvor bliver han af? Ha, hvad er det? Jeg hører Skridt nærme sig — jeg mærker paa mit Hjertes Banken, det er hans Gang! — Ak nej, ikke den Gang. Hvilken Skuffelse, det er hans Rival, som jeg slet ikke elsker af Hjerte med Smerte, en lille bitte Smule.

3. Scene.

Chabli. Lorentz (fra højre).

Lorentz. God Morgen, smukke Vandmølleforpagterske! Men hvad er det: Du er ikke smykket med Blomster og Baand til Festen som de andre Piger her paa Bjerget? Din Dragts Simpelhed tyder paa Sorg — Hvorledes er det at forstaa paa en saadan Glædesdag?

Chabli. Du kender helt vel den Sorg, som nager mit unge Hjerte.

Lorentz. Ah, ved Sankt Bernhard! tænker Du endnu paa den fattige Træudskærer, som for tre Aar siden paa den store Bastiansdag forlod Dig og tog det Løfte af Dig at vente paa ham til i Dag Klokken $11^3/_4$, og Klokken er nu $11^1/_2$? Har Du endnu noget Haab om at gense ham?

Chabli. Haabet er en lille Baad, men den kan rumme mange!

Lorentz. Ganske vist; men Haabet er Dig knapt tilmaalt — et Kvarter, og Du er min!

Chabli. Min Herre! jeg glemmer aldrig mine Løfter, men jeg glemmer heller aldrig Brioche.

Lorentz. Og det siger Du til mig, den rige Lorentz Kräuter, som kan faa enhver Pige her paa Bjerget, ja maaske hele Jomfruen, men som naturligvis kun vil have Dig, Du utaknemlige! Jeg vil sige Dig: ønsk ikke din Brioche tilbage, thi, ved St. Gotthard! Du veed, jeg paa tusend Alens Afstand uden Anlæg skyder Hovedet af en Knappenaal, og saa skulde jeg ikke træffe det Hovede?

Chabli. Rædsomt! Du er bitter, Lorentz Kräuter[1])!

Lorentz. Godt! Det er altsaa Krig paa Liv og Død!

Som en Lavine Blodet sig bevæger,
snart skal Du tømme Smertens bitre Bæger.

Chabli. Ej jeg drikker et Fingerbølle,
det er ikke Vand paa min Mølle.

Lorentz. Ha, vogt Dig, vogt Dig, Forpagterske!
Vær ej af min Elskov Foragterske!

Chabli. Lorentz, Lorentz! o lyt til min Kval!

Lorentz. Nej, Chabli! Nej, Chabli! jeg er ikke gal!
Nej pyt, nej pyt!

Chabli. O lyt! O lyt!

(Brioche jodler udenfor Scenen.)

Lorentz (afsides). Det var hans bekendte Jodlen, jeg kender hans Portamento — ha, Gudskelov! Her er kun ti Minutter tilbage, hun maa bort! — (Højt.) Smukke Vandmølleforpagterske! Træd ind i Eders Hytte og ifør Eder Eders Brudestads, medens jeg gaar for at hente Byens Fredsdommer, for at vi kunne underskrive Kontrakten.

Chabli. Min Beslutning er tagen; jeg pynter mig til Døden, ikke til Bryllup! (Gaar ind i Møllen. Lorentz lukker Døren af for hende og stikker Nøglen til sig.)

Lorentz. Triumf! det lykkedes! Nu ud i Bjergene at finde min Rival; mit Øje er skarpt, min Bøsse er ladt, min Haand er sikker og mine Ben stærke. Nu gælder det Liv eller Død. Ve Dig, Brioche!

---

[1]) Lorentz Kräuter var Navnet paa en Bittersnaps, der i den Tid reklameredes stærkt for i alle Blade.

4. Scene

Brioche (kommer langsomt gaaende ned ad Bjerget med et lille Bord, hvorpaa en Cither).

Brioche. O, hvor jeg har ilet! Klokken mangler . . . Tak ske den store Bastian . . . fem Minutter i den fastsatte Frist. (Stemmer Citheren.) Min Cither er forstemt ligesom jeg selv af Længsel, mine Ben sitre under mig af Bevægelse. (Rejser sig og tager Hatten af.) Ständchen! Auf Verlangen! — Det er hendes Yndlingssang!

I Tyrol er jeg født, der har jeg hjemme,
der drak jeg Gemsemælk af Moders Favn,
der fik jeg min vidunderlige Stemme,
der jodlede jeg først min Faders Navn:
Dai dai dai! . . .

I Tyrol er jeg født, jeg er Tyroler,
der vil jeg lægge ned min Alpestav,
og naar tilsidst engang mig Døden holer,
skal hele Tyrol jodle ved min Grav:
Dai dai dai! . . .

Hun kommer ikke? Døren er aflukket, og Møllehjulet stander stille . . . Det løber rundt for mig! — Hun skulde da ikke . . . O, forfærdelige Tanke, som forvandler mit Blod til Gletscher! Eller hun har maaske sultet sig ihjel af Længsel efter sin Brioche? Jeg kan ikke udholde disse forvirrede Tanker . . . Uh! jeg faar ondt! Bare jeg havde en Snaps! Hvad ser jeg: Lorentz Käuter! Han kommer, som han var kaldet!

5. Scene.

Brioche. Lorentz Kräuter (fra højre).

Lorentz (afsides). Ha, hvad ser jeg! Her træffer jeg ham; skal jeg dræbe ham her, foran hendes Dør? Nej, vel er jeg en Skurk, men dette formaar jeg ikke . . . Ha, jeg faar en Idé! (Højt.) God Dag, Brioche!

Brioche. God Dag, Lorentz! Du byder mig ikke velkommen tilbage? Dog nej, det er sandt, det kan Du ikke, Du er jo min Rival.

Lorentz. Nej, ikke mere! Jeg var det engang, men nu —

Brioche. Hvilket Heltemod! Ulykkelige Lorentz!

Lorentz. Ulykkelige Brioche!

Brioche. Hvad? Ha, jeg begynder at forstaa . . . saa var min Anelse før dog maaske . . . Forfærdeligt!

Lorentz. Forfærdeligt!

Brioche. Det er altsaa Tilfældet? Hun . . . jeg formaar ikke at udtale Ordet . . . Grusomt!

Lorentz. Grusomt.

Brioche. Hvornaar?

Lorentz. For et halvt Aar siden! Stakkels Brioche! støt Dig til min Vennebarm, suk din Smerte ud ved mit Broderhjerte! — den fælles Sorg gør os til Venner.

Brioche. Ak, hun er død!
Lorentz. Ja, hun er død!
Brioche. Hun var saa sød!
Lorentz. Hun var saa sød!
Brioche. Saa hvid og rød!
Lorentz. Saa hvid og rød!

Brioche. Mit Hjerte fryded sig, naar hendes Stemme lød:
(grædende.) Dui da bæ!
Lorentz. Uh, uh, uh! Dui da bæ!

Brioche. Nu er hun væk!
Lorentz. Ja, hun er væk!
Brioche. O, tunge Smæk!
Lorentz. O, tunge Smæk!
Brioche. Min Cithar, knæk!
Lorentz. Din Cithar, knæk!
Brioche. Hun kunde jodle næsten et Kvarter i Træk:
(grædende.) Dui da bæ!
Lorentz. Uh, uh, uh! Dui da bæ!

6. Scene.

De forrige. Chabli (paa Altanen).

Chabli. Vi give ikke noget her, Du stakkels Sanger . . . Ha, hvad ser jeg: min Brioche!

Brioche. Min Chabli! Du lever? Jeg elsker Dig! (Til Lorentz.) Ha, Forræder! jeg foragter Dig! (Til Chabli.) Kom i mine Arme; der er Tid endnu!

Chabli. Men jeg kan ikke komme ud, der er lukket af.

Brioche. Kast Nøglen herned!

Chabli. O Gud! jeg har den ikke!

Lorentz. Nej, jeg har den.

Brioche. Kom med den, Kretiner! (Gaar hen imod ham.)
Lorentz. Stands! Et Skridt til, og Du er Dødsens!
Chabli. Stands for Himlens Skyld! Lad det saa hellere gælde mit Liv; jeg kommer til Dig! (Hun sætter sig paa Møllehjulet, der sættes i Bevægelse ved hendes Tyngde.) Bed for mig, Brioche!

Brioche. Du store, store Bastian!
O hjælp os, hjælp os, hvis Du kan!
Sørg for, hun kommer heldigt ned,
hvis ej, jeg bliver paa Dig vred!
Dai du la dai du la!

Lorentz. Du store, store Bastian!
Nu skal Du vise, hvad Du kan;
Hvis hun før Tiden kommer ned,
saa tror jeg nok, jeg bliver vred.
Dai du la dai du la!

(Chabli glider ned og iler i Brioches Arme.)

Lorentz (sigter paa Brioche, der vender Ryggen til ham). Saa til Helvede! (Bøssen klikker.) Forbandet! I en Fart en anden Knaldhætte. — Saa! Denne Gang skal det ikke slaa fejl! (Sigter. Trommehvirvel udenfor.)

7. Scene.

De forrige. Grovbønder kommer ilende ind. Lidt efter St. Julien med Soldaterne.

Chor af Grovbønder. De komme!
De nærme sig Tomme for Tomme;
de komme!
Hør den store Tromme!

(St. Julien kommer marscherende ned ad Bjerget i Spidsen for Soldaterne.)

St. Julien. I Dale og I Bjerge!
ved Eder vil jeg sværge;
ret aldrig skal jeg glemme,
at her jeg havde hjemme.
Alting mod Jer er det bare Vand!
Ret aldrig kan jeg glemme,
at her jeg havde hjemme.

Chor. |: Leve Frankrig! vort Fædreland! :|

St. Julien. I Bjerge og I Dale!
I til mit Hjerte tale;
her er jeg født og baaren,
ja, her har før jeg vaaren.

Før var jeg Dreng. nu er jeg Mand!
Her er jeg født og baaren,
ja, her har før jeg vaaren.
Chor |: Leve Frankrig! vort Fædreland! :|

St. Julien. Naa Folk! vi kan trænge til lidt Hvile ovenpaa de hundrede Miles Marsch. Rør! . . . Ved Abdallah! Hvilken henrivende Skønhed; hvad er dit Navn, mit smukke Barn?

Chabli. Chabli . . . til Tjeneste, strenge Herre!

St. Julien. Chabli? — Ha, det vækker Minder . . . Naa, det er ikke noget. Kan Du skaffe Nattekvarter til mig og det 37te Zouavregiment i Nat? I Morgen ved Daggry skal vi videre.

Chabli. Hvis Hr. Obersten vil tage til Takke under mit ringe Schweizertag, saa behag at træde ind i Møllen her næst ved.

St. Julien. Næstved! Ha, dette Ord minder mig . . . Naa, bryd Dig om intet! Videre!

Chabli. Gæstfrihed er en Schweizers første Dyd, Nøjsomhed den anden — for Resten elsker jeg Brioche.

Brioche. O, Himmel!

Lorentz. Ha, Helvede!

St. Julien. Hvorledes? De, Chabli, som er saa fin og saa hvid, De, Egnens skønneste Alperose, De elsker en saadan . . . en saadan Kejpesanger?

Brioche. Knejpesanger? Min Herre! Her er mit Kort!

St. Julien. Mit Navn er St. Julien; jeg er Oberst ved det 37te Zouavregiment og altid til Deres Tjeneste. (Til Chabli.) Smukke Pige med det brune Haar [1]), dit Ansigt behager mig. Vend Dig ikke bort fra mig, har Du ingen Medlidenhed med mig? Følg mig til Frankrig og bliv min Brud!

Ja, følg vor stolte Krigerhær
til Frankrig som min Hjertenskær!
Brioche og Lorentz. O, søde Chabli! o la' vær', la' vær'!
St. Julien. Der skal Du smage Vinens Most!
Chabli. Jeg holder mer af Schweizerost.
De andre. Hun holder mer af Schweizerost.

Lorentz. Følg ej den stolte Krigerhær,
bliv her og bliv min Hjertenskær!
Brioche. O, søde Chabli! o la' vær', la' vær'!
St. Julien. Ja, Du skal vælge en af os.
Chabli. Jeg holder mere af Brioche.
De andre. Hun holder mere af Brioche.

---

[1]) Begyndelseslinien af en bekendt Tyrolervise.

St. Julien. Ha, lille Stivnakke! Du bøjer Dig nok! (Griber hendes Haand.) Vi to — Himmel! hvad opdager jeg? Dit Navn er Chabli, Du er 22 Aar gammel og født her paa Møllen af den forhenværende smukke Vandmølleforpagterske Liebfrauenmilch?

Chabli. Min Gud! hvorfra veed De det?

St Julien. Jo, jeg kendte Dig paa den Filipens paa din venstre Haand. Min Søster! Kom til mit Bryst!

Chabli. Min Broder!

Alle. Hans Søster . . . Hendes Broder! . . .

Lorentz. Nu aander jeg atter! Hr. Oberst, jeg har herved den Ære at anholde om Deres Søsters Haand.

St. Julien (til Chabli). Hvem er den Herre?

Lorentz. Ved Popocatepetl! De er født her paa Egnen og kender ikke den rige Gemsejæger, Præmietageren Lorentz Kräuter?

St. Julien. Hvad hører jeg? De! en Søn af den gamle von Osten [1])?

Lorentz. Ih, Du store Bastian! Hvor veed De det fra?

St. Julien. Kom i min Favn, min Broder!

Lorentz. Min Broder? Hvorledes?

St. Julien. Ja, det er en Familiehemmelighed. (De omfavne hinanden.)

Alle. Hans Broder ... hendes Broder ... hans Søster!

Brioche. O elskede! saa er der altsaa intet mere til Hinder for vor Forening.

Chabli. Ikke det bitterste. Min elskede Brioche!

Lorentz. Ha, jeg maa bort! Hvad skal der blive af mig!

St. Julien. Se her, jeg har i Lommen en Udnævnelse for Dig som Schweizer hos Enkedronningen.

Slutningschor.

Held Bastian, han kan, han kan!
Held Alpeland, held Alpevand!
Held alting, hvad der heldes kan!

Tæppet falder.

---

[1]) En af Lorentz Kräuterbitterens bitreste Modstandere var von Ostens Mavebitter, som der om muligt reklameredes endnu stærkere for i Bladene.

Kærlighed og Propædeutik

eller

Natur og Aand

Psychologisk Eksperiment i 1 Akt

af

Sv. Lembcke

Første Gang opført i Studenterforeningen

3. Marts 1879.

Medens de Faber-Møllerske Studenterkomedier væsentligst var Farcer og heller ikke gjorde større Prætensioner i Henseende til dramatisk Sandsynlighed eller træffende Karaktertegninger, naar de blot kunde »komme Folk til at le« og glemme Meningen over de kaade Pudsigheder, var der andre af deres samtidige Studenterdigtere, der stilede adskilligt højere. Der var saaledes Forfatterfirmaet Nic. Bøgh og William Bloch, der vel nærmest med deres Lystspil kunde siges at repræsentere Idyllen indenfor Studenterkomedien, men den fint udpenslede Idyl, i Slægt med Hostrups Intrigerne og Richardts Deklarationen, og et enkelt af dem — »De hvide Roser« — naaede da ogsaa som disse selve det kongelige Theaters Scene.

Derimod var Traaden fra de egentlige Hostrupske Komediers Studenterskildringer, der senest var sluppen med Wengels Studentertyper fra Halvtredserne, ikke senere blevet optaget; de fleste i Stykkerne optrædende Studenter ligesom de Situationer, de sættes i, var kendte fra tidligere Tid. Man trængte til en, der kunde tage sin egen Tid mere genkendeligt paa Kornet, og en saadan syntes at dukke op med Svend Lembcke, der saa at sige kom til at repræsentere Studenterkomediens Problemdrama. Men han døde allerede i sit 40de Aar, i August 1891, og fik ikke leveret mere end to Prøver derpaa med »Kærlighed og Propædeutik« (1879) og »Vor Ungdom« (1882). — »Medora« hører nemlig ikke herhen.

Men allerede i det tidligste Ungdomsarbejde møder os en helt ny Tids Luftning. De Tanker, den Tids Russer havde deres Nød med at fordøje, var ikke længer de hegelske, men de Rasmus Nielsenske og de store norske Digteres, især Ibsens. Og tog Russen sig det alligevel, naar det kom til Stykket, noget lettere med »at knytte Livet til Ideen«, saa var til Gengæld siden Hostrups Tid de unge Piger blevet alvorligere betagne af alle disse Tanker, der i Foredrags Form blev præsenteret dem i de højere Pigeskoler og Kursus. Den unge Pige i Overgangsalderen mangler absolut, hvad den unge Mand dog aldrig helt slipper: Humoren og Ironien. Hun lader sin Følelse rive hende helt med sig og tror med en Idealitetens Kraft, der til Tider kan falde den mere nøgterne Elsker noget besværlig ved de titaniske Højder, hendes Fordringer har stillet.

For en saa ironisk Natur som Sv. Lembckes var denne Figur ligefrem gefundenes Fressen, og de, der har set ham selv kreere Najas Rolle, vil erindre, hvor nøje han havde gennemlevet sit Forbillede, og hvor rigt han havde udstyret Rollen med levendegørende Smaatræk. Nu senere vil Læseren mest glæde sig over, hvor sikkert Forfatteren har ramt de

grundtvigianske Foredragsholderes norsk-emaillerede Jargon, maahænde vil det glitre og ringe slig for hans Øre paa Ideens vigslede Grund, at han længe ikke kan blive kvit Synerne! — Og Tvivlen og Livsløgnen er konsekvent blevet Dramaets mægtige Løftestang, ved Siden af Offeret, det største Offer i Ideens Navn, for at redde »det bedste« i Personligheden. Og den elskende Kvindes Offer er ikke mindre stort netop ved sin ubetingede Given sig hen under Offerets almengyldige Formel uden smaaligt i Forvejen at spørge om Værdien af det Haab, der skal blive det knuste Hjertes Trøst: Nu faar jeg kaste alle Broer af undtagen een eneste. Men hvilken?

I saadanne Replikker — og af dem er der flere baade her og i »Vor Ungdom« — har Lembcke hævet sig højt over Brandernes lavtdrivende Døgnskyer op i den rene Komiks høje. tindrende Sneskyer. Og det er kun med Vemod, man tænker paa de rige Muligheder for en Foryngelse af Studenterkomedien, der gik i Graven med ham.

Kærlighed og Propædeutik.

Personerne.

Palle, Rus	L. Thygesen.
Svik, stud. perp.	Bj. Stephensen.
Emmeline, Tjenestepige	Vald. Schønberg.
Naja	Sv Lembcke.
En Funktionær	Em. Eckert.

Handlingen foregaar paa Palles og Sviks Værelse.

(Et Studereværelse med Døre i Baggrunden og til venstre. Til højre et Vindue. I Midten et Bord, hvorpaa Levninger af et Sold. Forfærdelig Uorden. Paa en Knage en Studenterhue og en Sommerfrakke. Tobaksbord, Pibebrædt osv.)

1. Scene.

Emmeline (alene).

Emmeline (ved Døren til venstre, lytter og kigger gennem Sprækkerne; i den ene Haand har hun en Kost, i den anden et Par Støvler). Gud! Der ligger han inge, de' øndige Menneske! Den staar nok paa Jammer i Dag. Nu rører han sig; — næ, det er den anden, ja han ligger saamænd paa sine Gerninger, det gale Spektakel, saadan som han har holdt Mudder i Gaar. Gud veed, om de ikke snart staar op. Jeg kan vist gerne gaa derind. (Vil gaa ind, men skræmmes tilbage af et tostemmigt Brøl indefra.) Uh, sikken en Manér at skrige saadan op. Ja for min Skyld ingen Allarm! (Gaar hen til Bordet.) Naa! Her ser net ud. Der staar virkelig et helt Glas endnu fra i Aftes. (Drikker.) Uh! sikke noget Kvalmevand! At de gider sidde og tylle saadan noget Stads i dem! — Næ! her har de ved Gud væltet et helt Glas ud over Hr. Palles Videnskaber. (Tager en Bog.) Sikken Plamase! Naa! der bliver nok til ham, naar Professeren ser det! (Gnider paa Bogen.) Saa, nu gaar'en igen. Nu kan man da læse, hvad der staar. Lad os se! Det er vist altfor højt for mig. Sikke mange grinagtige Ord. Naar jeg bare vidste, hvad det betød, dette herre »Andet«, som her staar saa meget om[1]). Men det er naturligvis noget ekvivokt. (Læser videre.) Hvad er det? Uh, sikke noget! og det skal de unge Mennesker læse. Det er vist en fæl en, den Rasmus Nielsen. (Det banker.) Kom ind!

2. Scene.

Emmeline. Naja.

Naja. Undskyld! — Naa, er det Dig? Hør, det er sandt, Emmeline, naar Du er færdig her, maa Du gøre i Stand i Tantes Værelse. Her var Brev i Morges, at hun kommer med Toget i Eftermiddag. Er Studenterne ikke staaet op endnu?

Emmeline (som under hele denne Scene rydder op i Stuen.) Næ, Frøken; men det var ved Gud ogsaa for meget forlangt efter

[1]) Kategorierne »Noget« og »Andet« gaar ideligt igen i R. Nielsens Filosofi.

den Kommers, som de holdt i Gaar. Jeg har næsten ikke lukket et Øje hele Natten.

Naja. Ja, Hr. Palle havde talt om, at hans filosofiske Forening skulde have Møde her i Gaar.

Emmeline. Gud, sikken Strik! har han bildt Dem det ind? Veed De, hvad de sad og talte om? Da jeg kom herind for at dække Bord, var der netop en, der fortalte en lang Historie om, at han, Professor Hartmann, Frøkenen veed, der spiller saa kønt[1]), han havde fundet none Frøer, som var indefryste i Isen, og nu kunde de ikke blive enige, om disse Frøer var levendes eller ikke. Jeg kunde da heller ikke bare mig for at hviske til Hr. Svik, at det var nok »Børneforeningen til Dyrenes Beskyttelse.«

Naja (smilende) Aah, Du har vel misforstaaet dem; for i det mindste hvad Frøerne angaar, har det sin Rigtighed. Hr. Palle har engang fortalt mig noget om det.

Emmeline. Ja Gud, det var saamænd ogsaa en meget uskyldig Fornøjelse, men det blev de da ogsaa snart kede af, for saa begyndte de at mudre og raabe i Munden paa hinanden og ringe med en Bordklokke, som jeg maatte laane dem, og ham, Frøkenen veed, den tjavsede med Brillerne, han sad oppe paa Kommoden og holdt Taler hele Tiden.

Naja. Naa, det er vel Hr. Vangel, Du mener. Hr. Palle siger for Resten, at det er saadan et elskværdigt Menneske.

Emmeline. Bare Frøkenen vilde tjene mig i engang at se paa den graa Hat, han gaar med! Ja, og saa kan De tænke Dem, at i Gaar ude i Entreen vilde han ved Gud nive mig i Armen.

Naja (forlegen). Aa sikke noget Snak! Du har taget fejl.

Emmeline. Næ, De kan tro, han er god nok! Han var ogsaa den værste til at gøre Spektakel, for det blev værre og værre, og tilsidst kom Hr. Svik saamænd ud og lokkede for mig, at jeg skulde skaffe dem noget mere at drikke, men der var jo vinket af, for jeg sa'e, at jeg ga' inte noget hverken til ham eller hanses Kameler.

Naja. Fy, hvor tør Du tale saaledes om Hr. Palles Venner?

Emmeline. Pyh! ja det er vist none fede Venner. Næ,

---

[1]) Samtalen har aabenbart drejet sig om et af Ed. von Hartmann i Philosophie des Unbewussten S. 470—72 anført Eksempel, men Emmeline kører Navnet sammen med Professor J. P. E. Hartmanns og Navnet paa en dengang i København meget populær Kapelmusikus og Klaverspiller til Bal.

bare Hr. Palle vilde lade være med det Filosofi og det Punscheväsen og tage sig noget ordentligt for. For det er ved Gud ikke rigtigt af ham, at han ikke har forlovet sig endnu.

Naja (heftig). Palle — forlovet — maa vi nu bare være fri!

Emmeline (himmelfalden). Ja, men Du søde Redelighed! jeg siger jo ikke, at det skulde være Frøkenen.

Naja (vender sig bort).

Emmeline. Der er saamænd mange nydelige unge Piger, der slikker deres Fingre efter ham.

Naja (bittert). Det gør Du maaske selv.

Emmeline. Aa fy, Frøken! han og jeg? Jeg kunde jo have været hans — Goldamme, havde jeg nær sagt. Næ, men Gamstrups Pige nede paa første Sal har fortalt mig, at, naar de tre Frøkener dernede ser ham gaa forbi, saa er de fær'ige a' staa paa Hovedet i Vinduet for at kigge efter ham. Og veed De hvad! den Frøken Sine er virkelig en pæn Pige, naar hun blev fjongset lidt op.

Naja (vred). Aa, pas Du dit Arbejde og lad Frøken Gamstrup være i Fred.

Emmeline (stødt). Ja, Gud! jeg klapper saamænd inte Folk sammen; men De skal se, det bliver dog nok til noget alligevel. (Tager Bakken med Glas osv. og gaar ud af Døren i Baggrunden.)

3. Scene.

Naja (alene).

Naja. Sine Gamstrup! Ja, hvad nytter det, at jeg skjuler det for mig selv! Denne kolde Glimmerblomst, hun har virkelig formaaet at daare ham. O ja, han er en modtagelig Natur, og hun er en yppig, dæmonisk Skikkelse med mægtige Lidenskaber skjulte under den glatte, smilende Overflade. Jeg saa jo selv ved Selskabet hin Aften dernede, hvor hun drog sin Tryllekreds om ham tættere og tættere. Hun fjasede med ham og — pillede Rejer til ham. Og hvor de talte og lo! Jeg hørte ham fornægte og spotte det, som han har anset for stort og herligt. Han sagde, at Propædeutik var noget Vrøvl, han gjorde Nar af Ambrosius [1]). O, Gud! Da jeg hørte hendes skærende Lætter, da var det, som om det brast, det Sym-

---

[1]) Chr. K. F. Molbechs Ambrosius, der dengang, særlig ved Emil Poulsens og Fru Eckardts sympathetiske Spil, fyldte det kongelige Theater Aften efter Aften

pathiens Baand, der bestod mellem vore Sjæle. Og hvad er da hendes Maal, denne Sfinks? hun elsker ham ikke, hun vil kun lege med hans Følelser. Hun vil suge hans friske Hjertesaft, se det i Støvet, som engang bar ham opover mod Idealets Vidder. Hun har taget Løftelsen fra ham og kastet Tvivlen og Uhyggen ind i hans Sjæl som en flammende Brand, og nu syder og gnistrer det derinde. Naar jeg spørger ham om hans Studier og om Forelæsningerne, saa undviger han mig eller slaar det hen i Spøg. Han blues ved at tilstaa, at det er Tvivlen, Tvivlen paa hans Livsidé, den han engang lærte mig at tro paa. Hvor mangen Gang har jeg ikke om Aftenen hørt ham slaa Bogen i og ile ud i Kvælden for at blive kvit Synerne, som gjorde ham det trangt i hans Kammer. O hvor husker jeg tydeligt hin Aften, da jeg, uden at nogen ventede det, var kommet hjem fra Jylland, fordi en Anelse drev mig, og da han kom hjem, medens jeg sad derinde i Stuen og læste, fordi jeg ikke kunde sove. Det anede mig straks, at han havde været derude i Natten og kæmpet med Dæmonerne. Jeg hørte ham vakle op ad Trappen; jeg hørte ham synge dæmpede Melodier[1]), medens han stod derude paa Maatten og evnede ikke at finde Nøglehullet, fordi Feberen bragte hans Haand til at ryste. Han talte med sig selv og lo — oh! denne afsindige Latter! den lød som fra en Sjæl, der skreg om Hjælp i sin yderste Nød. Han rev Døren op ind til Stuen, hvor jeg sad, og forsvandt som en Skygge, da han saa mig. Og næste Morgen, hvor var han bleg og lidende! — Og alt dette er kommet, siden vi flyttede herind til den afskyelige Verdensstad fra det stille Nørrebro! O, disse Vandringer derovertil, naar han hentede mig fra Kursus og hans Tale aabnede mig Naturens og Aandens Lønkammer, naar vore Sjæle mødtes paa Ideens vigslede Grund.

(Mel.: Nu vanker jeg atter til Haven hen. J. L. Heiberg.)

Ja, dengang faldt Vejen mig aldrig lang,
naar hjem vi fra Stormgade vendte;
hvor lytted jeg, medens hans Tale klang
hist i Filosoffernes Gang.
Vi brat med Forundring at mærke fik,
at snart vor Vandring endte;
han talte saa ivrigt med brændende Blik,
mens ad Kærlighedsstien vi gik.

Naar stundom begejstret han greb min Haand,
hans Mening dunkelt jeg aned;
det var, som imellem Natur og Aand
sig slynged usynligt et Baand.

[1]) Drachmanns Digtsamling af dette Navn fra 1875.

De store Billeder gemte min Barm,
som frem hans Ord mig maned;
om Platos Dyd han sig talte saa varm,
at adspredt han trykked min Arm.

Det er nu forbi! Og det er hendes Værk. En stor Sorg var maahænde det eneste, som kunde løfte ham op af Smaaheden og aabne hans Øjne. Men den maatte komme fra hende, som har bjergtaget [1]) ham — (heftig) ja bjergtaget! o, kunde jeg ringe slig for hans Øren, at han vaagnede! — Nej! ene maa han kæmpe og sejre, om han ikke skal gaa vanfør ud af Kampen. Ja, jeg føler det; end om han kom nu og tryglede om Grid ved mit Fang, jeg maatte stænge ham ude derfra, jeg, hvem han engang kaldte sin gode Genius! Ja, det var hans Spøg, men jeg tror dog næsten, at det var min Bestemmelse! Skølde jeg have taget fejl af min Bestemmelse? (Grunder.)

4. Scene.

Naja. Emmeline (er under Slutningen af forrige Scene kommet ind med en Bakke, hvorpaa Kaffe og Brød.)

Emmeline (idet hun passerer Vinduet, standser hun og udbryder:) Saa! nu skær 'en nok!

Naja (vender sig).

Emmeline. Vil De nu bare se: der kommer Frøken Gamstrup, som sædvanlig med Halløjhatten paa de tre Haar. Sikke noen Øjne hun sender herop til Palles Vindue! Næ, min Dukke! Du kan gerne spare Dig det, for han er her ikke, det søde Spektakel!

Naja (heftig). Emmeline! hvor tør Du vove at omtale Hr. Palle saaledes? Jeg maa sige Dig, at det er en højst upassende Tone, Du undertiden tillader Dig overfor — min Tantes logerende.

(Gaar ud af Døren i Baggrunden.)

5. Scene.

Emmeline (alene).

Emmeline (fornærmet). Næ, nu har jeg hørt det med! Skulde man nu ikke engang have Lov til at kæle lidt for de unge Mennesker, saa veed jeg ikke, hvad man skulde tage sig til i

[1]) Dette Ord var egentlig først kommet i (halv parodisk) Brug, siden Goldschmidt i 1868 havde udgivet to Fortællinger »Bjergtagen I. og II«.

denne bedrøvelige Verden. Næ, hvad der skal til, det skal til. Aa, den Frøken, hun er ogsaa blevet en rigtig Snerpe, siden hun begyndte paa at gaa paa Kursus og høre Forelæsninger af Pastor Petersen om »Dansk Kvindelighed«. Puh! det er saamænd en rask Kvindelighed, den! Næ, i min Tid — naa! — Men lad mig nu bare komme ind og give mine Fyre deres Kaffe, ellers bliver de vel ogsaa gale i Hovedet. (Gaar med Bakken mod Døren til venstre, men støder paa Svik.)

6. Scene.

Emmeline. Svik (i Slobrok, med et Tørklæde om Hovedet).

Svik (med udbredte Arme.) »Hvor ser jeg glad igen de mange Yndigheder« [1]) —

Emmeline. Naa, er De nu kommet op, De væmmelige Menneske! Hvor er Nussebenet? (Sætter Bakken.)

Svik. For saa vidt som der ved denne fra — Osteologien hentede Terminus sigtes til Palle, kan jeg fra paalidelig Kilde meddele, at han kommer straks Han er ikke rigtig rask. Han klager over nervøse Trækninger i Haaret. Overanstrengelse — udelukkende Overanstrengelse!

Emmeline. Ja, De maa skamme Dem! At tænke sig, store voksne Mennesker sidde og svire til langt ud paa Natten.

Svik (ryster smilende paa Hovedet). Hm, hm, tænkte jeg det ikke nok: Miskendelse er den dydiges Lod. Sad vi ikke der og talte om det skønne, det sande og det gode, saa vi tilsidst knap kunde se ud af Øjnene! De skulde bare høre den Tale, som min Ven Vangel holdt om det ethiske! Veed De, hvad det ethiske er?

Emmeline. Næ, heldigvis! for det er formodentlig noget ækelt noget, siden det skal siges paa Tysk.

Svik. Ganske vist! Det kan være — temmelig ubehageligt. Men det objektiverer sig nu engang som et uafviseligt Krav til Personligheden; det viser sig, naar Grænsen overskrides, iklædt Reaktionens Form. Ser De, jeg veed nu for Eksempel, at jeg kan taale seks Glas svensk Banko, men da saa min ethiske Ven Vangel holder sin forbandet dejlige Tale, saa drikker jeg bare et lille halvt Glas til af bare Rørelse, og hvad sker? Subjektiviteten har krænket sin egen Lov, dens ethiske Tyngdepunkt er forrykket, den vakler . . .

---

[1]) Kærlighed uden Strømper, andet Optog, fjerde Optrin.

Emmeline. De vakler? ja, og saa løber det rundt for Dem? ja den er jo tydelig nok.

Svik (smertelig). O Emmeline! De forstaar mig ikke; De har aldrig forstaaet mig!

Emmeline. Gør jeg ikke? Jeg veed meget godt, hvad De staar der og fløjter for: De vil bare ha' mig narret til at rende ner etter en marineret Sild til Dem.

Svik. En mariné — Forunderligt! Ja, der er virkelig en indre Stemme i mit Væsen, der hvisker til mig om ikke at glemme, at »Ernæringsloven er en fysiologisk Erindringslov« [1]). Lad saa være! Gaa, mit Barn, og lad Høkeren sætte den paa Regning, jeg skal erindre den — det vil sige fysiologisk erindre den.

Emmeline. Næ, vi gi'er inte paa Kridt. Og nu skal De lade være med at blive højtravende, for saa faar De den slet ikke.

Svik (mørk). De er grusom? Godt! Høkerens Datter er en ædel og højsindet Kvinde; det vil kvæge min syge Sjæl at skifte Gammensord med hende.

(Vil gaa.)

Emmeline (stiller sig i Vejen). Næ, De vil inte! For før De skal piske ned til den jankede Tøs, — før skal jeg selv besørge det.

Svik. O De er dog en Engel! (Aabner Armene.) Kom i — (med Overgang.) Kom ikke for meget Peber paa, hører De! Gaa nu! (Skyder hende ud af Døren.)

Emmeline (skuffet). Gud, hvor han dog er fjantet! (Gaar ud i Baggrunden.)

7. Scene.

Svik (ved Bordet).

Svik. Forunderlige Væsen! Denne Kvindes skarpe Blik formaaede at gennemskue de dunkle Rørelser i mit oprørte Indre. (Lægger Haanden paa Maven.) Aa, det var en streng Dag i Gaar! — Det var et besynderligt Træf, at det netop skulde falde paa mit Jubilæum. Herregud! i Dag for fire Aar siden — dumpede jeg for første Gang til Filosofikum. — Det er i Grunden højst besynderligt, at Fakultetet ikke endnu har sat sig i Bevægelse for paa en eller anden Maade at hædre mig paa denne min Højtidsdag. — Naa, der har vi Synderen.

---

[1]) R. Nielsen: Natur og Aand. S. 420.

8. Scene.

Svik. Palle (i Kjole og hvidt Slips).

Svik. Stakkels Palle! Allerede smykket som Offerdyr!

Palle (sætter sig ved Bordet). Aa, mit Hovede!

Svik. Naa hvad! det kan blive godt en Gang endnu [1]). Der staar din Kaffe. Drik den og fat Mod! Hvis Du vil høre en »Advarsel fra en Ven af Ungdommen« [2]), saa lad være at komme Fløde i. Det faar Du Kvalme af.

Palle (mat). Aa, jeg kan ikke drikke Kaffe nu. (Pause.) Svik! det er vist i Grunden et modbydeligt Liv, vi fører.

Svik (spisende). Saa? sku' det være? Jeg synes ellers, den skær' meget ordentligt.

Palle. Svik! synes Du da virkelig, at Du er et ordentligt Menneske?

Svik. Naa, hm, ja, saadan aldeles abstrakt taget, det vil jeg sgu ikke sige. I Skolen kunde jeg jo nok en Gang imellem tjene en glad Mark, naar jeg kom hjem til Familien med mg. i Orden og Opførsel. Men i den senere Tid, vil jeg jo ikke dølge, at det har været lidt smaat med Karakterpengene. Jeg har netop i den Anledning opsat et Klageskrift til Oldingen hjemme i Randers.

Palle (lidt oplivet). Ja, mens vi sad paa Skolebænken derovre, det var i Grunden en mageløs Tid Kan Du huske Pe dellens Datter. Hun lignede i Grunden Frøken Naja.

Svik. Saa? Ja, det har Du vist bedre Blik for end jeg. Men à propos: nu syntes jeg, Du snart skulde se at faa Frøkenen forlovet; for det lader jo ikke til, at Du selv vil overtage Rollen.

Palle (vred). Saa! kommer Du nu igen med det?

Svik. Naa, men det er da ikke saa længe siden, at I gik og hang over hinanden hele Dagen og trak paa kulturhistoriske Forelæsninger sammen, eller hvad det var. Hendes Tante og jeg havde netop i den Anledning en længere Samtale om dine Fremtidsudsigter. Det var en Aften, Du og hun var henne at se »Ambrosius« for fjerde Gang. Hun blev ogsaa saa underlig ved at træffe mig her forleden Dag. Hun blev saa befippet,

---

[1]) Københavnsk Talemaade fra den Tid (eller rettere noget før), der var blevet banket ind i Publikum ved en i alle Aviser dreven ihærdig Reklame fra et Farveri: »Det kan blive godt en Gang endnu fra Onsdag til Lørdag, naar De vil lade Deres Tøj farve hos . . .« — [2]) Titelen paa en af de mange Rabalderbøger, der spekulerede i Ungdommens letpirrelige Nysgerrighed og solgtes i alle Knaldeboder, var: »Fat Mod!« paa en anden: »Advarsel fra en Ven af Ungdommen«.

at hun sagde, hun var kommet herover for at laane en Ethik! Haha!

Palle. Ja, det er da ikke noget at grine af. Naar det nu interesserer hende.

Svik. Gud ja, hun fik den ogsaa, for jeg sagde, at Du var vist ikke begyndt paa den endnu, hvad?

Palle (rejser sig). Nej, desværre, Du har Ret; men nu skal det ogsaa være forbi. I Dag kommer der et Vendepunkt i mit Liv. Nu skal det være Alvor. — Hu ha! den Eksamen! — Gaar det galt i Dag, føler jeg, at jeg skylder mig selv at gøre et eller andet fortvivlet Skridt: at gaa med som frivillig til Grækenland [1]) eller Zululandet [2]) eller tage ud og lære Landvæsen hos min Onkel.

Svik. Du er dog i Grunden en grinagtig Fyr, Palle! Det ene Øjeblik drømmer Du om at drage til Kafferlandet og vinde Prinsessen og det halve Kongerige, og i det næste hyler Du over den Smule Eksamen. (Rejser sig.) Nej, saa maa jeg dog sige, at det var stoltere Karle, der gik op til Filosofikum i Dag for fire Aar siden. Tykke Schmidt og jeg var Dagens Løver. Vor Optræden blev imødeset med enorm Forventning. Huset var udsolgt. Der sad de, Hovede ved Hovede, stablede ovenpaa hinanden. Da vi traadte ind, lød en beundrende Mumlen, der gav Plads for aandeløs Forventning, da Eksaminationen begyndte. Saa gik det løs. Ved hvert Svar lød Jubelen højere og højere, og den vilde næsten ikke faa Ende, da Professoren, efter at Schmidt og jeg var færdige, sagde til mig: »Nu kan De gaa og tage Deres Nul med Dem!« Saa tøflede vi to af. Det var en glimrende Sortie! Men dengang hørte der rigtignok ogsaa mere til at falde igennem til Filosofikum end nu. Ja dengang forstod vi at leve paa, i og af Ideen.

(Mel. af »Jorden rundt«: Skaal for den Fabrik, der fik.)

Det var Liv, et Spil af Kræfter [3]),
Spil og Sang og Lystighed;
kun dets Kald vi fulgte efter,
naar til Sold det lød: Af Sted;
Cellens Individer lejred
sig i lystigt Lag med eet,
medens Bollen Dampen vejred
op som frigjort Idealitet.

---

[1]) Grækenland rustede paa Kraft dengang, men det kom ikke til Krig endnu. — [2]) Englands Krig med Zulukafferkongen Cetewayo 1879, hvor Kejserprinsen faldt. — [3]) Citat af Øhlenschlægers Bjarkemaal: »Hvad er vel Livet? — et Pust i Sivet, — som synker ned; — et Spil af Kræfter, — som higer efter — en Evighed«.

Selv det dunkleste da gik
hurtigt op for Tankens Blik,
Klarhed der jeg næsten fik
over »Grundideernes Logik« [1]).

Og naar træt af Aandens Kampe
sent i Kvæld vi hjemad skred,
venligt Nattehimlens Lampe
lyste for vort matte Fjed.
Kærligt Alnaturens Øje
hviled paa dens trætte Børn,
og deroppe fra det høje
til os nikked skælmsk den store Bjørn.
Universets Akse gik
rundt som Taktstok for vort Blik,
og ved Dirigentens Nik
dundred løs nu Sfærernes Musik.

Vakled Du tilsidst paa Vejen,
hvis det sortned for dit Blik, (Tager Koppen.)
Mokka-Kaffen byder Dig en
uforfalsket Lædskedrik;
den Dig kvæger efter Rusen,
saa Du sørger ej, fordi
Du ej vandt de hundred Tusend [2]),
nej, med mig Du sikkert stemmer i:
Skaal for ham, af hvem vi fik
denne brune Styrkedrik!
Ingen noget Øjeblik
sætter paa dens Ægthed mindste Klik.

(De sætte sig.)

9. Scene.

De forrige. Emmeline (med en Tallerken).

Emmeline. Naa, det gaar jo lystigt. God Morgen, Hr. Palle! Hvordan er det nu? — Værsgod, Hr. Svik, her har De Dyret!

Svik (begynder at spise). Ah, charmant! — Naa, hvad mente min Ven Høkeren om Vejrforholdene? Det en en meget underholdende Mand.

Emmeline. Gud ja, han talte saamænd net om Dem. Og var det nu ikke meget opmærksomt af ham at spørge til de 2 Kr. 25 Øre, som De skylder ham for marineret Sild i den sidste Maaned. Han vilde gerne vide, om De havde Penge nu.

---

[1]) Titelen paa en større og en mindre Logik af Rasmus Nielsen. — [2]) Et Kaffefirma havde for nylig lovet at ville betale 100,000 Kroner til den, der kunde bevise, at dets Kaffe ikke var ægte.

Svik. Jeg? — Penge? — Haha! Han har aabenbart været overordentlig humoristisk

Emmeline. Næ, det forklarede jeg ham ogsaa, og jeg sagde ogsaa, at De betalte ham vist ikke, for det var De altfor honnet til. For De maatte da ved Gud først betale Skræderen de 30 og Skomageren de 20, som de nu har rendt os paa Dørene med.

Svik (med Værdighed). Emmeline! De forglemmer vist —

Emmeline. Gud! det var godt, De sagde det. Nu husker jeg først, at jeg egentlig kom for at fortælle Dem, at der staar en derude paa Gangen, som vilde tale med Dem. Det er en nede fra Foreningen. Frøkenen mente, at det var en saadan en, som de kalder en Senior.

Svik (farer op). Død og Pine! og det siger De først nu? Tag den Tallerken med — og det andet der. Lad mig faa en Frakke paa! — Lad ham saa komme!

(Emmeline gaar med Bakken.)

Svik. Hvad Fanden mon han vil? Haha! nu skal man bare se, at det er mig, som er blevet Medlem af Haveudvalget. Ja, den sande Fortjeneste kan ikke i Længden forblive skjult. (Rydder op.) Aa, lad os faa lidt Orden her. Der er et Eksemplar af Foreningens Love. Lad det ligge opslaaet, det imponerer dog altid. Saa! (Sætter sig i Stilling.)

10. Scene.

De forrige. Rasmussen [1]).

Svik. Ah, God Dag, Hr. — (Ser ham. Afsides.) Føj for Fanden! jeg kommer vist ikke i Haveudvalget den Gang. (Højt.) Naa, hm, De vilde tale med mig?

Rasmussen. Ja, se, jeg havde jo et Par smaa Kvitteringer til Herren fra Foreningen.

Svik. Naa, ja, jeg tror virkelig, jeg er lidt i Restance. Det var 1 Kr. og halvtreds, De sagde, ikke sandt?

Rasmussen. Ja, her er jo rigtignok 5 Kvitteringer, saa det bliver jo 7 Kr. 25 Øre.

Svik. Ja hør, tjen mig i at klare den Historie med Værten nede i Foreningen. Min Konto hos ham er vist nu stegen til 7 Kr. 50 Øre. Saa kan det jo gaa lige op.

---

[1]) Det vakte stormende Jubel, da Programmets »En Funktionær« viste sig at være Studenterforeningens populære gamle gemytlige Bud, Rasmussen. Ved en senere Opførelse, efter Rasmussens Død, gik denne Scene ud.

Rasmussen (forvirret). Hvordan? Naa ja — hm! — jeg veed dog ikke —

Svik (med Værdighed). Hvorledes? Det er dog vel ikke Deres Mening at insinuere, at Værten skulde ville unddrage sig Forpligtelser?

Rasmussen. Næ — Gudbevares! — men — ja, saa bliver der jo 25 Øre til overs.

Svik (slaar ud med Haanden). Lad det slaa lige til, Rasmussen.

Rasmussen. Aa Tak, det er næsten en Skam. Mange Tak. Ja, saa havde jeg jo en Seddel til Hr. Palle, som en Student gav mig ovre i Foreningen. (Rækker Palle et Brev.)

Palle (bryder det). Det er fra Villumsen — om Udfaldet i Gaar.

Rasmussen. Ja, far vel! Og mange Tak!

Svik. Ingen Aarsag! Ingen Aarsag! (Rasmussen gaar.)

11. Scene.

Svik. Palle (læsende).

Svik. Puh! saadan slap vi den Gang! Den forbistrede lille Frøken med hendes Senior! Ja, der ser Du Følgerne af dine Forsøg paa at lære hende Latin. — Men hvad er der i Vejen? hvad staar der i det Brev?

Palle (farer op). Brun ogsaa! Saa er min Skæbne afgjort.

Svik. Ja, men . . .

(Mel.: Men Clara, hvorfor rødmer Du.)

Hvad er der sket derovre? har »Smeden« sig hængt [1])?
hvad heller nyt fra Seniorkrisen?
er Senioratet styrtet, Jubelkomiteen sprængt [2]),
|: Finansudvalget stukket af med Grisen? :|

---

[1]) I sine sidste Funktionsaar havde Studenterforeningens berømte Portner Lars, »der efter Sagnet var en Søn af den gamle Mars«, faaet sig en Medhjælper ved Fyrbødervirksomheden i en gammel Krigskammerat, der almindelig gik under Navnet »Smeden«. Det synes imidlertid, som samme Smed nærmest har opfattet det som sin Opgave at fyre godt i selve Fyrbøderen; i alt Fald attraperede Senioratet hyppigt de to gamle Krigskammerater i det daværende Materialrum under Trappen saa fulde af de gamle Krigserindringers søde Vemod, at der til Slutning i 1878 maatte gøres en Ende herpaa. Lars fik sin Afsked med Pension, og »Smeden« blev en kort Stund alene, indtil han afløstes af Jens. Men der kunde jo være al Anledning for Svik til at formode, at Savnet af Lars og det tabte Paradis, Materialrummet, kunde vække drøvelige Selvmordstanker hos »Smeden«. — [2]) Komiteen for Studenternes Deltagelse i Universitetets Firehundredaarsfest i Juni 1879.

Ak, kære! nej derom det drejer sig ej,
min Stemning Du fatted, om Du vidste,
jeg læser om de faldne, forstaar Du mig?
|: jeg læser den rædsomme Liste [1])! :|

Han vog dem [2]), nu hvile de under grønne Jord,
ak! ingen Laurbær smykker deres Grave;
men trøst Dig: lider Døden Du ved det grønne Bord,
Du faar en Krans fra Senioratets Have,
Du faar en Krans fra H. C. A. Lunds [3]) Have!

Palle (gaar op og ned ad Gulvet). Brun dumpet! Og han var den bedste paa Partiet. Saa er jeg forloren. Nej, jeg vil kæmpe til det yderste. Hvor er »Natur og Aand«? Jeg har over en Time tilbage. Jeg kan maaske komme ud til »Livet«. (Sætter sig.)

Svik (tager Hat og Stok og Havelock). Ja, saa gaar jeg lidt ud paa Livet. Jeg maa ud og sætte mine Tømmermænd i Arbejde. Jeg tror, det vil gøre mig godt at spille et Par smaa Partier ovre i »Ilden« [4]). (Pause.) Jeg kigger senere op paa Universitetet. Far vel! Vi mødes ved Filippi [5])!

12. Scene.

Palle (alene).

Palle. Far vel! Saa, nu gaar den So over og spiller Billard, og jeg skal sidde her og terpe i Propædeutikken. — Nej, jeg gider sgu ikke, og hvad hjælper det ogsaa nu! Og for Resten, hvorfor skulde det ikke kunne gaa? — Men jeg sætter nu, at det alligevel ikke gik! Jeg kender Fader i det Kapitel. Saa far vel København og Studeringer og Naja! (Rejser sig.) Naja! Hvad vilde hun nu sige til det? Hun aner vist omtrent, hvordan det staar. Jeg har da kunnet mærke paa hende, at hun har mig mistænkt for ikke at bestille noget. (Gaar op og ned.) Hun er blevet saa løjerlig i den senere Tid; det er, ligesom hun helt vilde trække sig tilbage fra mig. — Naar hun ser paa mig, er det altid med det bebrejdende Blik, som jeg

---

[1]) Citat af J. L. Heibergs Gadevise: »Men, Clara, hvorfor rødmer Du ved Berlings Avis«. — [2]) Allusion til den dengang nye Sang af Holger Drachmanns »Derovre fra Grænsen«: De vog dem, vi grov dem en Grav i vor Have. — [3]) Daværende ledende Senior, under Kampaarene i Firserne Fører for det konservative Parti, Foreningens Historiograf, død som titulær Professor 1903. — [4]) Restaurationen »Skærsilden« paa Hjørnet af Dyrkøb og Skindergade. — [5]) Bevinget Ord fra Shakespeares Julius Cæsar IV Akt, hvor Shakespeare, følgende Plutarchs Cæsar, lader Cæsars Genfærd vise sig for Brutus og varsle ham hans Død i Slaget ved Filippi.

kender saa godt fra den ulyksalige Aften. Hvor kunde jeg ogsaa ane, at hun netop skulde komme hjem fra Jylland den Aften og være oppe, da jeg kom fra den lille Historie ude hos Josty. (Staar stille.) Huha! jeg blev næsten ædru igen, da jeg brasede ind i Dagligstuen og saa hende sidde der — høj og stille som Nemesis. Det vil hun aldrig kunne tilgive mig. Jeg har ikke haft Mod til at tale ligefrem med hende derom. Og hun vilde ikke kunne forstaa mig. Herregud, jeg var aldrig gaaet ned til Sold, hvis jeg ikke havde kedet mig saa forfærdeligt, fordi hun var borte. Hun er ogsaa saa rædsom idealistisk! — Eller snarere er Grunden den, at hun er blevet ked af mig og vil glemme alt, hvad der er passeret i gamle Dage — vore fortrolige Samtaler og Spasereturene og det hele. Ja, hvor var hun dog sød dengang! Og saadan som hun kunde faa mig til at fortælle. Hvor dette tankefulde Udtryk dog klædte hende henrivende! Og naar jeg saa kunde komme med noget rigtig dybsindigt fra Kollegiehefterne, saa saa hun paa mig med dette store, drømmende Øje. Jeg kunde blive ved at tale i timevis om Gud veed hvad. Bare det ikke senere er gaaet op for hende, at det tit var noget gyseligt Væv, som jeg fortalte hende; men jeg kunde ikke standse, blot for at gaa ved Siden af hende og tabe mig i Beskuelsen af hende. — Ja, dengang da var jeg endnu den rigtige Rus.

(Mel.: Knap min syttende Vaar jeg skued. Méhul.)

Knap min syttende Vaar jeg skued,
da fra Hjemmet jeg vendte mine Fjed;
ingen Farer og Fristelser trued
mit Hjertes uskyldige Fred;
blandt de lystige Brødre saa tit jeg
tænkte, Livet var Løjer og Sold;
|: til dets Bitterhed kendte saa lidt jeg
som en — ubeskreven Ankeprotokol! :|

Saa jeg Festbollen lifligt blot brænde,
gav jeg aldrig den Tanke Rum,
at tilsidst dog det kunde faa Ende
med Nydelsens »Raadighedssum«.
Ak, men Rusaarets Stjerne den daler,
man som Alvorsmand snart mig nu ser.
|: Ak, jeg har nu forandret Signaler[1],
og nu flytter jeg ingen Skilte mer! :|

[1]) Björnsons Ord fra Oplandenes Avis Sept, 1872 var meget hurtigt blevet et bevinget Ord.

13. Scene.

Palle. Naja (i Døren).

Naja. God Dag, Hr. Palle, tilgiv, at jeg forstyrrer Dem! Jeg veed, at den Time stunder til, der bringer Afgørelsen; i slig en Stund vil man helst være alene.

Palle. O Gud, nej, Frøken! Tværtimod, jeg —

Naja (træder frem). Jeg kom for Resten blot for at sige Dem, at der har været Bud fra — Gamstrups med Indbydelse til os alle til i Aften. De vilde gerne have Svar straks.

Palle. Det er sandt, ja. Ja, De og Deres Tante gaar da med?

Naja. Nej — jeg i det mindste ikke.

Palle. Aa hvad! Det maa De endelig! Nu har Gamstrups jo opsat Selskabet, for at jeg kunde være færdig med min Eksamen. Jeg skal sige Dem, der er noget paa Færde, der skal ske noget, som De maaske ikke har ventet. Men jeg tør ikke sige Dem, hvad det er, for Frøken Sine forbød mig udtrykkelig at indvie Dem deri, fordi hun vilde have, at De skulde blive overrasket. Jo, De maa med! Nu gaar jeg ud og siger, at vi kommer. (Løber ud.)

Naja. Jeg skulde overraskes! Det er Deklarationen! Saa vidt er det altsaa kommet! Denne Slange! Hun vilde, at jeg skulde være Vidne til hendes Sejer! Men bi! alt er ikke tabt endnu. Ja, bort med alle Hensyn, om han skal reddes! Nu faar jeg kaste alle Broer af, undtagen een eneste. Men hvilken? Stille! der er han. Lad ham ikke høre mit Hjertes Banken. (Presser Haanden mod Hjertet.)

Palle (kommer).

Naja (med tilkæmpet Ro). Hvad synes De egentlig om Frøken Gamstrup?

Palle. Jeg synes godt om hende. Hun er saa elskværdig.

Naja. Hvad finder De saa elskværdigt hos hende?

Palle. Aa — hun er saa naturlig.

Naja (skarpt). Maaske. Men — hendes Aand?

Palle. Naa, jeg vil ikke paastaa, at hun er saa aandrig som f. Eks. . . .

Naja. Og gives der en harmonisk Personlighed, hvori Aand og Natur ikke fremtræde i fuld Enhed?

Palle (fortvivlet). Aa, Frøken! nævn ikke »Natur og Aand«, jeg kan ikke taale at tænke paa den nu, det Uhyre!

Naja. Og saaledes taler De nu om det Værk, De engang beundrede saa højt. Kan De huske, at De engang sagde, at den var det samme for Dem som Koranen for hin arabiske

Feltherre, der vilde stikke Ild paa Bibliotheket i Athenæum — Alexandria mener jeg.

Palle Ja, jeg var vistnok lidt vel begejstret dengang. Jeg har jo unægtelig siden forandret mine Anskuelser noget.

Naja (sukkende). Ja, Palle! meget forandret!

Palle (forundret). Jamen Gudbevares, Frøken, det er der da ingen Ulykke i.

Naja (heftig). Ingen Ulykke, siger De? Ingen Ulykke at miste sit Syn paa det, som engang glitrede i Idealets Skær? Ingen Ulykke, at Tvivlens Taage lægger sig om den Ledestjerne, som viste Vej blandt Skærene mellem Tro og Viden?

Palle (forvirret). Jamen, Frøken, De misforstaar mig. Man kan jo godt mene, at det er meget sandt — paa den ene Side — uden dog — derfor — det absolute . . .

Naja. Det absolute, ja! Ingen Akkord med Relativiteten!

Palle (afsides). Saa! der har vi den igen! Det er mine egne Floskler, som hjemsøges paa mig. (Højt.) Ja, men Frøken, man maa jo dog ogsaa tage Hensyn til det virkelige Livs Fordringer. Man kan da godt f. Eks. tage Filosofikum, fordi den er Betingelsen for et — Maal, som man kæmper for — Puh! (Gaar hen til Vinduet.)

Naja (afsides). Betingelsen for et Maal? Det er altsaa den Betingelse, hun har stillet til ham. Nu veed jeg, hvordan han kan reddes fra hendes Kløer! (Højt.) Hvorledes, Palle? De vilde gøre Dem skyldig i en saadan Løgn som at sælge Deres Overbevisning for timelig Lykke? Veed De da ikke, at en Sandhedens Ridder for dens Skyld maa ofre selv det kæreste?

Palle (ser fortvivlet paa hende). Ofre? Hvad mener De? Hvilket Offer?

Naja (med Løftelse). Det bedste!

Palle (forvirret). Jeg forstaar Dem ikke, Frøken.

Naja (med Lidenskab). Hør mig, Palle! De har været min Broder og min Lærer. De har bragt mig til Ideen. Nu er det givet mig, den svage Kvinde, at række Dem en frelsende Haand i Striden mod den Løgn, der har sneget sig ind i Deres Liv — og redde det bedste i Dem, Deres Livsidé; men det er et tungt Offer, jeg forlanger.

Palle (aldeles konfus). O, Frøken! lad mig forklare Dem. — Der var noget, som jeg længe har gaaet og baaret paa — men jeg havde ikke Mod til at sige det — jeg vilde først være færdig med min Eksamen — jeg mente ikke, at jeg ellers var værdig til, at De, et Væsen, som jeg — — — O, jeg kan ikke forklare mig, men naar jeg har faaet Eksamen i Dag —

Naja (ser stift paa ham). Men hvis De nu ikke fik Eksamen?

Palle (farer sammen). Hvorledes? Hvad mener De?

Naja. Jeg mener, at det er Offeret. De har syndet mod Ideen. Nu maa De bøde derfor.

Palle. Men for Guds Skyld; vil De da have, at jeg skal falde ig . . .

Naja. Ja! Det er det Offer, jeg forlanger i Ideens Navn.

Palle. I Ideens Navn! Men naar det nu gælder min Lykke — og ens til?

Naja. Netop derfor!

Palle. Ja — men . . . hvorfor vil De dog forlange det af mig!

Naja (stærkt). Hvorfor? O, forstaar vi da ikke hinanden?

Palle (nervøs). Jo, jo vist. (Afsides.) Aa, jeg forstaar ikke et Ord, men hvad er dog alt dette? (Højt.) Nej, nej, jeg bør og jeg kan ikke give efter.

Naja (høj og stille). Far vel, Palle, saa har jeg taget fejl af Dem!

Palle (kæmpende). Nej, nej, Frøken! De maa ikke forstøde mig. Nuvel — alt, hvad De forlanger!

Naja (straalende). Palle! »Der vokser Vinger ved din Beslutning nu [1])«!

14. Scene.

De forrige. Svik (styrter ind).

Svik. Halløj, Palle! — Ah, god Dag, Frøken! undskyld, men det er rent galt; Du maa skynde Dig, Palle, Du skal straks op.

Palle (forfærdet). Det er umuligt! Jeg var jo Nr. 5. Er de fire allerede færdige?

Svik. Aldeles færdige! De falder som Fluer. Kom nu! Frakke og Hue paa!

(Tager det ned fra Knagerækken.)

Palle (sagte til Naja). Far vel! »Døende hilser jeg Dem [2])«.

Svik (hjælper ham Frakken paa). Kom nu bare! (Trykker Huen paa hans Hoved.) Bekransede førte man dem til Templerne — (Puffer ham ud af Døren.) Man saa dem aldrig mere.

---

[1]) Sigrid: Slip ham, slip ham, I kvinder: — der vokser vinger ved hans tanke nu! (H. Ibsen: Kongsemnerne. 5te Akt.)

[2]) Gladiatorernes Hilsen, naar de defilerede forbi Kejserens Loge paa Cirkus: Ave Cæsar! morituri te salutant.

Naja (hurtig) Hr. Svik!

Svik (vil gaa). Undskyld, Frøken! (lægger Havelocken over Armen som en Ligbærer) jeg vilde gerne bevise Palle den sidste Ære.

Naja. Nej, gaa ikke med! Det kunde let — forvirre ham.

Svik. Ja, det er jo sandt nok; saa bliver jeg og gør Frøkenen Selskab. (Pause. Han hænger Hat og Havelock op.) Naa, jeg hører, vi skal til Gamstrups i Aften. Ja, Frøkenen har naturligvis gættet, hvad det drejer sig om. Bare Palle nu slipper igennem, for ellers bliver han naturligvis gnaven og er i daarligt Humør i Aften; men han er da nødt til at gaa med, for de kan da ikke opsætte Deklarationen en Gang til for hans Skyld.

Naja (forfærdet). Hvad mener De? Skulde Deklarationen finde Sted alligevel?

Svik. Ja hvad! fordi Palle falder igennem til den Eksamen, kan da Sine Gamstrup gerne forlove sig med Løjtnanten.

Naja (som før). Hvad siger De? Hvorom taler De?

Svik. Om Løjtnant Jensens og Frøken Gamstrups Forlovelse. — Men jeg troede, De vidste det. Men Frøken dog, hvad fejler Dem? De bliver aldeles bleg.

Naja (vildt). Store Himmel! jeg har altsaa taget fejl — og nu har jeg bragt Skændsel over ham — og styrtet ham i Fordærvelse. Hvad skal jeg gribe til? (Til Svik.) Skynd Dem! Il efter Palle! sig ham at . . . De maa forhindre, at han falder igennem!

Svik (forskrækket). Jamen, du store! hvordan skal jeg forhindre det? De kunde lige saa godt forlange, at jeg skulde hente ham ud af — af Skærsilden!

Naja (ude af sig selv). Gaa, siger jeg! Sig ham fra mig, at han skal ikke bryde sig om, hvad jeg sagde før. Jeg vidste ikke, hvad jeg gjorde . . . Skynd Dem! (Skyder ham ud af Døren.)

Svik. Ja, ja, nu render jeg. (Afsides.) Hvad Fanden gaar der dog af hende? (Snapper kun Huen paa Knagerækken og styrter ud af Døren i Baggrunden.)

15. Scene.

Naja (alene).

Naja. Hvad har jeg gjort? Jeg har ødelagt hans Livslykke og ens til. — Og hvorfor har jeg gjort det? Fordi jeg elskede ham. — Men jeg vidste det jo ikke før nu. — —

Maaske kan alt blive godt endnu. — Men hvis han nu ikke træffer ham? (Grunder længe.) Ja! det maa voves. Af Sted! ja, jeg iler til Rasmus Nielsen, jeg kaster mig for hans Fødder. Den ædle Olding vil bønhøre mig. (Vil gaa, men standser og synker ned paa en Stol.) Nej, jeg mægter det ikke Mine Fødder vil ikke bære mig. Saa maa jeg skrive. (Sætter sig hen og skriver.) »En ung Mand blandt Eksaminanderne i Dag, ved Navn Palle, har fattet den fortvivlede Beslutning — at begaa Selvmord ved Eksamen. De forstaar mig. Han veed ikke, hvad han gør. Red ham, og jeg vil — jeg vil — lære mine Børn at bede for Dem. Jeg elsker ham. Hører De? De maa skaane ham. Lad saa Resten falde! — En til Døden fortvivlet.« (Lukker Brevet sammen og kalder.) Emmeline!

16. Scene.

Naja. Emmeline.

Emmeline. Ja, Frøken.

Naja. Skynd Dig! Il over paa Universitet med dette!

Emmeline. Gud, Frøken! skal jeg over mellem Professor'ne og alle de nydelige Mennesker?

Naja. Ti, og løb af Sted! Giv det til Pedellen, og lad ham straks aflevere det! Det er Palle, det gælder om.

Emmeline. Ih, Du Fredsens! Ja, det er en anden Sag.

(Iler ud.)

17. Scene.

Naja (alene).

Naja. O, hvor denne Uvished er forfærdelig! (Blader aandsfraværende i en Bog.) »Natur og Aand« — (Springer op.) Bort med Dig! det er Dig, der har viklet mig ind i denne Løgn! — Nu træder han i Kamp med sin Skæbne. Han staar overfor den frygtelige Sfinks, og naar han intet har at svare til dens Spørgsmaal, saa styrter den ham i Afgrunden. (Vakler hen til Vinduet og lukker det op.) Her kan jeg se, naar han kommer.

18. Scene.

Naja (skjult af Gardinet). Palle (kommer listende ud af Døren til venstre, bleg og nedslaaet. Hænger Hue og Frakke op.)

Palle. Naa, jeg slap da lykkelig op ad Bagtrappen. De har ikke set mig fra Vinduerne. Alt er tabt! (Sætter sig.) Hvordan gik det egntlig til? Jeg veed det ikke. Hvordan skal jeg nu vove at komme for hendes Øjne? — Men hvad mente hun

dog før? Det var jo noget aldeles urimeligt noget. Hun var saa eksalteret. (Opdager hende.) Naja! (Rejser sig)

Naja (vender sig). De her allerede? Hastigt: Udfaldet?

Palle (knust). Ak, Frøken! foragt mig ikke! Jeg havde overvurderet mine egne Kræfter — jeg sejrede ikke.

Naja (synker ned paa en Stol). Stakkels Palle! For sent altsaa?

Palle (knæler). Naja! De maa høre mig! Hvis De vidste, hvor jeg stred og kæmpede imod, men jeg blev lokket og draget trods min Modstand. I Begyndelsen gik det saa udmærket, jeg kunde ikke et levende Ord; men saa veed jeg ikke, hvordan vi kom ind paa det — det var vist om . . . Mikrokosmen. Professoren citerede Digterens begejstrede Ord om, hvorledes »Verdensaltet kunde spejle sig i en elsket Kvindes Øje« [1]) — og jeg — kunde ikke lade være at tænke paa Dem, Frøken, og saa brast det ud, alt det, som jeg har gaaet og baaret paa saa længe. Min Tunge var som fortryllet. Jeg troede næsten, jeg var blevet Digter paa een Gang. Men hurtig var Drømmen forbi, thi da lød de frygtelige Ord i mit Øre: »Det var særdeles udmærket!« Jeg rejste mig og vaklede bort, og nu ligger jeg her. — Ja, Frøken! jeg er bestaaet, — tilgiv mig! — jeg skal aldrig gøre det mere.

Naja (jublende). Bestaaet! Men saa er jo alting godt.

Palle (springer op). Hvad siger De, Frøken? Men har jeg da misforstaaet Dem før?

Naja (rejser sig). O, glem alt, hvad jeg sagde! Jeg var saa syg dengang, Palle. Tilgiv mig, at jeg nær havde bragt Ulykke over os begge i Dag, og tag som Bod det eneste, jeg kan byde: mig selv og min unge Kærlighed! Thi nu kan det ikke skjules længer! Palle! vi elske hinanden, ikke sandt? (Aabner Armene.)

Palle (henrykt). Ja, det gør vi rigtignok! (Omfavnelse.)

Naja (river sig løs). Stille! der kommer nogen.

19. Scene.

De forrige. Svik (forpustet). Senere Emmeline.

Svik. Aa, Palle! gratulerer, gamle Fyr! det gik jo glimrende! dine Kammerater er aldeles begejstrede. Du kan vist forberede Dig paa at blive opstillet til Senior, naar Rasmussen gaar af. Her er foreløbig et Brev til Dig med Udskrift: Hr. Professor Palle. Jeg fik det før ovre paa Universitetet af Emmeline.

Palle (læser). Hvad er dog det? (Læser.) »En ung Mand

[1]) Tanken findes i lyriske Digte af baade Aarestrup, Chr. Winther og Bjørnson, men ikke med netop disse Ord.

ved Navn Rasmus Nielsen . . . Selvmord . . . Red ham! . . .« Men hvad er dog det for en Haandskrift, det er jo —

Naja (forlegen). Men det er jo mit Brev fra før —

Palle (rørt). Oh, nu forstaar jeg det. Og det har De gjort for min Skyld?

Naja (ærgerlig). Aa, det var ogsaa tosset af mig, det var den dumme Filosofi.

Palle. Nej, Frøken, saaledes maa De ikke tale om Filosofien! I Dag har jeg først faaet Øjet op for dens store Betydning. O, jeg føler en umaadelig Kraft i mig, jeg kunde næsten have Lyst til at gaa op og lade mig eksaminere endnu en Gang.

Naja (forskrækket). Nej, Palle, gør ikke det!

Svik. Nej, det var saamænd en simpel Fornøjelse! Det er ellers Pokkers saa Du er blevet gode Venner med Propædeutikken. Endnu i Morges bandede Du den værre end den værste Hedning.

Palle. Ja dengang trællede jeg for den i Had. Men nu har jeg lært, at Ideen vil tjenes i Kærlighed. (Rækker Naja Haanden.)

Svik (slaar Hænderne sammen). I Kærl— Aa, jeg Fæ, at jeg ikke kunde se, hvad der er i Vejen. Gratulerer igen. Til Lykke, Frøken! Naa, der kommer Emmeline med Varerne, som jeg havde bestilt til at drikke den ny Kandidats Skaal i, saa kan vi med det samme tømme et Bæger for de forlovede.

Emmeline (der er kommet ind med en Bakke med Vin og Glas) De forlovede! Næh! (Sætter Bakken.) Er det muligt? Gud, hvor det var nydeligt af Dem, Hr. Palle! (Omfavner ham) Ja, jeg havde jo nok en lille Anelse om, at Frøkenen gik paa Frierfødder. Og saa var der jo det Brev før, som det havde saadant et Jav med.

Svik. Ja, De er en rar en til at besørge Breve; det var jo til Professoren.

Emmeline. Saa? Tror De, De kan bilde mig ind, at Frøkenen skriver Kærestebreve til Professoren, hva'?

Svik. Tys! lad ikke Palle høre det, han kunde let blive jaloux. (Emmeline vender sig bort.) Men bryd Dig ikke om det, mit Barn, det var jo ikke din Skyld, at det gik saa godt. Græd ikke! Tør din — Næse og vær glad!

Emmeline. Uh! De er ogsaa en rigtig Drillepind!

Svik. Det er lige meget, Emmeline. Lad os slutte Fred. Nu maa De jo dog lægge Dem efter mig, siden Palle er kapret. Skal vi to saa hen og se »Ambrosius« sammen, hvad?

Palle. Naa, Svik! hvad bliver det til med Talen?

Svik. Om Forladelse! Jeg vilde ikke forstyrre Dem. Jeg

troede, De var saa optagne af at studere den erotiske Videnskabs eksakte Methode, og saa benyttede jeg Tiden til imidlertid at indvie Emmeline i dens Propædeutik. (Til Emmeline.) Vi to, hvad? Men saa maa De gøre det forbi med ham, Smeden.

Emmeline. Aa, gaa væk fra mig a'!

Svik. Tænkte jeg det ikke nok! Saa bliver det altsaa dog Høkerens Datter! Men skulde hun ogsaa svigte mig, saa har jeg dog altid Flasken! (Skænker.) Mine Damer og Herrer! En indisk Vismand har sagt: »Naar man elsker, saa tænker man ikke; naar man tænker, saa elsker man ikke.« Det uholdbare i denne Sætning vil imidlertid være indlysende for den moderne Bevidsthed, som formaar at fastholde Modsætningen i Enhed [1]), fordi den hviler paa Erkendelsen af et idealt-realt Grundforhold mellem Natur og Aand. Naar jeg derfor i det følgende skal paavise Muligheden af en Forbindelse mellem de to store Tilværelsesmagter: Kærlighed og Propædeutik, vil det være mig en let Sag at tilfredsstille alle billige Fordringer, som Dialektikken —

Palle. Ja Tak, Dialektikken, men hvad siger Kritikken?

Svik. Død og Pine! Det havde jeg nær glemt!

(Mel. af Ambrosius: Den kedsom Vinter gik sin Gang.)

Palle. Ifald tilsidst til kort jeg kom
og ej bestod for Deres Dom,
saa var min Skæbne ganske vist —

Svik. Ja, ganske vist forbandet trist.

Naja. Til Deres Mildhed som et Ly
vi ty.
Med Kærlighedens Kaabe vil
De dække hver en Mangel til.

Svik. O ja, betænk: han slipper, blot
af Dem han faar et Temliggodt!

Palle. Naar bare, som vi nu Dem be'er,
med venligt Blik paa Spøgen her
De ser,

Svik. Og ler —

Alle. Ja saa forlanger vi jo ikke mer!

Tæppet falder.

---

[1]) Begrebet »Modsætningsenhed« kunde maaske næsten kaldes Hovedkategorien i Rasmus Nielsens Filosofi.

Rettelser og Tilføjelser:

S. 6 Lin. 12 f. n. læs: Halvfætter til J. L. H. og Fætter til C. B.
S. 7 Lin. 22 f. n. Departementschef, læs: Kontorchef.
Lin. 21 f. n. Højesteretsadvokat, læs: Højesteretsassessor.
S. 27 Lin. 1 f. n. være, læs: vare.
S. 38 Note 2 omredigeres saaledes: Det første Asyl i København oprettedes i 1828 af »Det kvindelige Velgørenheds Selskab« og laa i St. Kongensgade Nr. 252 (nu 76), senere henflyttet til Sølvgade 32. Det næste oprettedes det følgende Aar paa Initiativ af Kronprinsesse Caroline Amalie i Kronprinsessegade Nr. 397 (nu 32), hvorfra det 1. Sept. 1866 henflyttedes til sin nuværende Bygning i Rigensgade 36. — Det her i Teksten omtalte Asyl maa imidlertid være »Det københavnske Asylselskabs«, stiftet 1835 og til Erindring om Provincialstændernes Stifter, Kong Frederik VI, kaldet »Asylet af 28. Maj«, dets officielle Navn den Dag i Dag. Det lagdes i Nellikegade (ikke den i Nyboder, men en anden af samme Navn, udgaaende fra Vingaardsstræde, senere efter Asylet omdøbt til Asylgade) og vil i den nærmeste Fremtid blive flyttet til Adelgade 37.
S. 158 Lin. 6 f. n. Overskou III, læs: V. 1855, læs: 1845
S. 162 Slutningssangens 2den Linie: Toner, læs: Tonen.
S. 165 ff. Prængsipper, Sinjalemang, Eschafaut. Heri er gemt et Railleri over en Uskik, der fra Fru Heiberg havde udbredt sig til flere af vore Skuespillere, og som Hostrup allerede godt et Aar i Forvejen havde paatalt i en Theaterfeuilleton i Fædrelandet Nr. 270 for 19. Novbr. 1855 (under Mærket 217), hvori det hedder: »Fru Heiberg spiller naturligvis den kokette Hertuginds Rolle [i »Frieren og hans Ven«] særdeles godt, men hun er, som hun plejer i franske Stykker, ikke fri for at være manereret. I de følelsesfulde Partier er hun tilbøjelig til at messe paa een Tone, og i de kokette taler hun Fransk, ɔ: Dansk med fransk Tonefald, hvilket skal antyde, at hun er Pariserinde. Denne Unode, som aldrig tidligere er blevet paatalt, har fra Fru Heiberg udbredt sig til en Del af de ringere Skuespillere og Skuespillerinder ved vore Theatre; i et fransk Konversationsstykke kunne de ikke tale menneskeligt Dansk, og jo fornemmere de skulle være, desto franskere blive de, saa at Hr. Nielsen i Hoftheatret er fuldkommen konsekvent, naar han som Konge (i »Kærlighed i Versailles«) er næsten uforstaaelig. Dette viser sig ogsaa i en affekteret Pariserudtale af de franske Ord i vort Talesprog; det viser sig endvidere deri, at man, saa vidt muligt, udtaler alle Fremmedord, selv de latinske og græske paa Fransk . . . . [Staty, Enersji] . . . . Vi sige saaledes »præsentere« og ikke «presangtere« (som Fru Heiberg og Hr. Martini); vi sige »Princip« og ikke »Prængsip« (som selve Fru Nielsen i »Ude og og hjemme«, hvor hun dog ikke spillede Hertuginde).
S. 178 Hedvigs Rolle kreeredes af E. F. Koch.
S. 184 Lin. 10 f. o. Der var kort i Forvejen udkommet en Armeebefaling om Ombytning af Guld- og Sølvtresserne paa Akselskærfene med respektive Sølv- og Guldtresser.
S. 190 Marens Rolle kreeredes af G. Schepelern († som Holmens Provst).

Triers Bogtrykkeri (G.L.Lind & Numa Frænkel) Kjøbenhavn